מעריב
معاريف • MAARIV

לגליון זה מצורף: סופשבוע · את · שווקים · מעריב ת"א

80	היום 174 עמוד
יום ו' 7.11.86	ה' בחשון תשמ"ז
גליון מס' 11868 – שנה ליט	
המחיר 80 אג' (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) 70 אג'	
המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל	

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" © 1986

דרפון
מודעות לוח ומשפחתיות
מעריב
כוח מעריב
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

מזג אוויר

מעונן חלקית עם ממטרים וסופת רעמים יחידות ומשבי רוח חזקים
● הטמפרטורות:
ירושלים 12–16;
תל־אביב 16–21;
חיפה 14–21; אילת 17–25.

וילה/קוטג'-גני בנימינה
החל מ־ $59,300 (88,950 ש"ח) (לא כולל מע"מ)
כ־¼ דונם/ כ־½ דונם — קרקע פרטית
ערבות בנקאית צמודה לכל דורש
דורל
ניסיון שנבנה ב־14 שנה
בוא לבקר באתר הבניה
בשבת מ־11.00 עד 14.00
סע לפי השילוט בכניסה לבנימינה
פרטים בטלפון 063-25276, 26191
גני בנימינה

איש משטרה „מושתל" סייע ליחידה לחקירות הונאה לחשוף פרשיית שחיתות חמורה במשרד ממשלתי

נעצרו פקיד בכיר ואיש דת נוצרי מירושלים; החשדות: שוחד וגניבה

מעצר שני האישים וכן שני חשודים נוספים המוכרים כאנשי עסקים אמידים מרמאללה – היכה אמש בתדהמה אישים בצמרת הפוליטית ★ צפויים עוד מעצרים – ובהם של אישיות רמת דרג נוספת ★ מקור משטרתי: בדירת הבכיר הוחרמו מטילי זהב, סכומי מט"ח ניכרים, תכשיטים ועתיקות שהוחזקו בניגוד לחוק; חלק מהרכוש הוכרז כגנוב לפני זמן רב ★ פירסום שמות החשודים – שהינם ידידים שנים רבות – נאסר בפקודת השופט זיו־אב ★ היום תביא המשטרה את החשודים לבית המשפט ותבקש הארכת מעצרם

מאת אילן בכר

איש משטרה סמוי, שהתנדב לעבוד במשרד ממשלתי בירושלים סייע ליחידה לחקירות הונ־אה בחשיפת פרשיית שחיתות חמורה ביותר, בה מעורבים על פי החשד במעשים פליליים חמורים, בהם שוחד, גניבה ומרמה, בהיקף של מאות אלפי דולרים, פקיד ממשלתי בכיר ואיש כנסיה נוצרית. פירסום שמות החשודים נאסר

(סוף בעמוד 11)

● ראש הממשלה יצחק שמיר והראשון לציון הרב עובדיה יוסף רוקדים בחתונת נכדתו של הרב, שנערכה אמש באולם טף בירושלים. בין האורחים בלטו השרים שמעון פרס, אריק שרון והרב יצחק פרץ.
(כתב וצילם יצחק אלהרר – סקופ 80)

גם היום יהיו שיבושים בחטיבות הביניים בעל־יסודיים ובסמינרים

בתי הספר של „אורט" ו„עמל" – בהם לומדים כ־55 אלף תלמידים – מצטרפים היום לשובתים ★ נבון: האוצר מנהל מסע עונשין נגד משרד החינוך שאינו מקבל תכתיביו ★ נמשכת האנדרלמוסיה בחינוך

מאת נורית דברת

בבתי הספר העל־יסודיים, בחט־יבות הביניים ובסמינרים, ימשכו היום השיבושים הננקטים על־ידי כל אחד מארגוני המורים בנפרד הגורמים לאנדרלמוסיה במערכת כולה. הסתדרות המורים הודיעה לחבריה כי תשבת עבודתם של כל המורים בבית ספר בו יהיה ולו גם מורה אחד שטרם קיבל את משכורתו.

(סוף בעמוד 11)

קידרון: „הדושיה ברומניה הופסק עקב איומי אבו־נידאל על הפלשתינים"

„בארוחת הערב נפלו המחיצות והתנהל דיאלוג אמיתי עם אש"ף"

טוען לעומתו ראש המשלחת הישראלית לטיף דורי ★ מפ"ם: נערוך בירור יסודי עם חברינו שיצאו לשם

מאת מנחם רהט, שפי גבאי וכתבי סוכנויות הידיעות

„זה היה באמת מיפגש חשוב, שבו לא דיברו על הרב החיכול, רק על חיים זה לצד זה", סיכם אמש ראש המשלחת הישראלית לטיף דורי את המיפגש עם אש"ף.

פקידים רומנים מסרו לכתב „רוי־טר" כי הפגישה הופסקה אתמול זמן קצר אחרי תחילת הדיונים. סוכנות הידיעות הרישמית של רומניה הס־תפקה בציון העובדה כי „השיחות נועדו לתרום למאמץ בחיפוש אחר פתרונות שיכולים ליצור אקלים של הבנה ובטחון ושל דרקיום בשלום למזרח התיכון".

ואילו פרץ קידרון, עיתונאי יש־ראלי חבר המשלחת, אמר לכתבים: „הופעלו עליהם (על הפלשתינים) לחצים והשמעו איומים על חייהם, והיתה זו החלטתם שלהם להפסיק את הפגישה".

חברים מהמשלחת אמרו לכתבים כי האיומים באו מארגונו של אבו־נידאל, שגם נטל על עצמו את האח־ריות לירי שני טילי אר. פי. ג'י. לע־

(סוף בעמוד 11)

רבע מיליון דולר תוספות שכר לעובדי ,שיכון ופיתוח' תמורת הסכמתם למינוי אבנר סרוסי

מאת דוד ליפקין

רשות החברות הממשלתיות תבדוק את ההסכם שנחתם בחב־רת שיכון ופיתוח, שעל פיו העובדים יקבלו הטבות שכר מר־חלגות, תמורת הסכמתם לוותר על מאבקם למניעת מינויו של אבנר סרוסי, מקורבו של שר השיכון, דוד לוי, כמנכ"ל חברת שיכון ופיתוח. הרשות אמורת

(סוף בעמוד 11)

,מיתקפה' של מס הכנסה על מיטלמן, גהל ורג'ואן

מחלקת החקירות תבדוק את חשבונות הבנק של יו"ר יצהר ★ השדות שניפוח קניות טבק בחברת דובק איפשר העלמת הכנסות בעשרות מיליון דולרים ★ הקבלן הירושלמי רג'ואן ייחקר על „העלמת הכנסות ניכרת"

מאת עודד שחר, אמיר גילת ואיה אורנשטיין

מחלקת החקירות של מס הה־כנסה תבדוק בשבוע הבא את חשבונות הבנק של איש העסקים יצחק מיטלמן, יו"ר מועצת המ־נהלים של בית־התרושת לשמן „יצהר" ואחד מיבואני הבשר הג־דולים בארץ. מיטלמן, החשוד בעבירות מס, נחקר גם אתמול. חקירתו תמשך היום.

בשלב זה, מס ההכנסה איננה מבק־שת לעצור את מיטלמן. איתן אורזי, מנכ"ל יצהר, מסר כי פעילות החברה נמשכת כרגיל ולחקירה אין כל השפעה עליה.

מס הכנסה חקר השבוע גם את מנכ"ל „דובק" זורח גהל, על־פי בק־שת היחידה לחקירות הונאה של המ

(סוף בעמוד 11)

גדעון שגיא מי שהיה הקונסול בטורונטו רוצה להישאר בקנדה

מאת סופר „מעריב"

גדעון שגיא, אשר סיים לפני מספר חודשים את תפקידו כקונ־סול כללי של ישראל בטורונטו, מבקש להישאר בקנדה ולקבל תפקיד מטעם ארגונים ישראליים או יהודיים שם, במקום לשוב אר־צה. העובדה שהקונסול הכללי לא שב ארצה עם סיום כהונתו עור־רה תמיהה בקרב אישים בקהילה

(סוף בעמוד 11)

הגשם יתחזק היום ומחר; ילווה סופות רעמים

שבר ענן כבד בעמק הירדן, טבריה והגליל התחתון

מאת סופרי „מעריב"

הגשמים שהחלו אתמול יתחז־קו היום ויתמשכו לרוב חלקי הא־רץ ויהיו מלווים בסופות רעמים. התחזית הצפויה לשבת - גשום ברוב חלקי הארץ.

הגשמים התחדשו אתמול (ה') וירדו לסירוגין במקומות שונים, בעיקר בצפון הארץ ובאיזור תל־אביב.

(סוף בעמוד 11)

הדלקת נרות

פרשת השבוע – נח

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	16.09	17.21
תל־אביב	16.27	17.23
חיפה	16.17	17.20
באר־שבע	16.25	17.22
אילת	16.28	17.10

ויליאם קימבר מספר על „מורדי", חברו לחדר ברובע הזונות בסידני:

„ואנונו גילה לי שהיה טכנאי, גרעין ודיבר על שירותו בצה"ל'

מאת שאול בן־חיים, שליח „מעריב" באוסטרליה

ויליאם קימבר, בן 20, מכיר את מרדכי ואנונו היטב. הוא היה שכנו לחדר, בבית מגורים ברחוב „התלונות האודי־מיפי" מול כנסית סט. ג'ון שבר־חוב דארלינגהרסט בסידני. „מורדי היה איש שקט ורגיש", אמר ויליאם שאירח אותנו בחד־דר בו גר עם מרדכי ואנונו. הוא התנצל על אי הסדר ששורר במקום.

ויליאם מנסה את דבריו בזהי־

(סוף בעמוד 11)

הודעה לעובדי בזק
סלון סבוי 77 בע"מ
וחברת פמילי ליין בע"מ
מקיימים מבצע מכירות למוצרי חשמל ביתיים
מבית תדיראן
ברח' החרש 10 ת"א (ליד מרכזת מזרח)
המכירה בשיטה האמריקאית
עד 18 תשלומים שקליים שווים לא צמודים
תאריכי המבצע: 9–13.11.86 בין השעות 15.00–20.00
הגדרת רווחה בזק ת"א

שכמוגרף
המעבדות להעתקי־צבע
צילום מקור צבעוני במספר רב
של עותקים, ישירות ללא נגטיב
באיכות גבוהה ומייד!
על נייר צילום או שקף!
גודל 22×30 עד 50×60 ס"מ
הגדלות והקטנות 25%-400%
שחזור תמונות
רנ"ק 15, ת"א 222383, 242355/6

האם קראת כבר את
AK

פרס
למוצא פיאסטה תכלת
מס' 57-955-85
משאת תוזית
השכרה - BUDJET
טל' 03-336126, 03-337257
או למגזת למזתמרפסתה

זיפות וסיוד גגות
מבצע לפטקוטור בלבד
זיפות + סיוד 1.80 ש"ח
זיפות + פיברגלס + סיוד 3.00 ש"ח
החל מ־150 מטר
אחריות עד 10 שנים
קבוצת שמעון
טל' 339458, 378548, 333789

אלברט אזולאי העד המרכזי בפרשת שלמה עמר טוען:

„לא ניסו להשפיע עלי לשנות את הגירסה שלי נגד ח"כ עמר"

אלברט אזולאי מכחיש כאילו „נשלף" באמצע חקירת מצ"ח בענין עמר ★ מפריך חשדות כאילו אנשים שידעו כי הוא נחקר ניסו להשפיע עליו לשנות את גירסתו

מאת יהודה גורן

אלברט אזולאי, העד המרכזי נגד ח"כ שלמה עמר בהשתמטות משירות מילואים בלבנון, מכחיש כי אדם כלשהו – במיוחד ולרבות מעבידו־לשעבר יורם בן־עמי או עורכי־הדין יגאל ארנון ורם כספי – ניסה להשפיע עליו לשנות את גירסתו בענין ח"כ עמר.

עוד אומר אזולאי, כי כאשר נפגש עם שלושת האנשים האלה ועוד אחרים ב־7 בינואר בתל־אביב לא ידע איש מן הנוכחים בפגישה, כי מצ"ח החל לחקור אותו באותו בוקר בענין החשדות כלפי ח"כ עמר.

אזולאי כתב דברים אלה בכתב־ידו במכתב שהועבר ליועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש.

בשבוע שעבר פורסמו ידיעות בהם נטען, כי אזולאי זומן לפגישה בתל אביב באמצע החקירה שהתנהלה במצ"ח וכי ישנם חשדות שבפגישה זו ובאחרות, באותו יום ולמחרת, ניסו אנשים שונים להשפיע עליו לשנות את גירסתו נגד ח"כ עמר. נמסר עוד כי היועץ המשפטי, שעמד להחליט בענין העמדתו או אי־העמדתו לדין של עמר, החזיר את תיק החקירה למשטרה כדי שזו תחקור את הנסיונות להשפיע על אזולאי.

במכתב שכתב אזולאי למעבידו לשעבר, יורם בן־עמי, מנהל חברת „הדסים" לשיווק חקלאי בראש־פינה, נאמר כי איש לא הוציא אותו באמצע החקירה ולא ניסה להשפיע עליו. המכתב הועבר לחריש על ידי פרקליטו של בן־עמי, שרגא בלזר מחיפה, שגם הוא נכח בפגישה.

על־פי הפרסומים, הפגישה בתל־אביב נערכה באותו יום בו „נשלף" אזולאי מן החקירה במצ"ח ו„נעלם". אולם דבר היעלמותו וחקירתו פורסמו בראשונה רק למחרת, ב־8 בינואר 1986. עורכי־הדין ארנון וכספי טענו בעקבות הפרסומים, כי לא ידעו שאזולאי נחקר ואילו ידעו לא היו נפגשים עימו. הם הכחישו שהשתתפו בנסיון כלשהו להשפיע עליו.

המכתב בכתב־יד נמסר על־ידי אלברט אזולאי ביד לבן־עמי.

במכתב אומר אזולאי, כי בעת עבודתו בחברת „הדסים" שימש גם כנהגו האישי של בן־עמי. מאחר וחש כי בפירסומים השונים בכלי תקשורת נעשה עוול לבן־עמי, בא אליו ביוזמתו עם המכתב. במכתב קובע אלברט אזולאי כי עזב את משרדי מצ"ח לאחר שהחקירה נסתיימה. כלומר, הוא לא „נשלף" מן החקירה בעיצומה.

מדי שבוע בימי ג' נסע יורם בן־עמי לתל־אביב, והוא, אזולאי, נסע עימו כנהגו האישי. החקירה במצ"ח נערכה ביום שלישי בשבוע. באותו היום הורה יורם בן־עמי לאחת העובדות בחברה לאתר את אזולאי כיוון שיש ברצונו לנסוע לתל־אביב. הפקידה איתרה את אזולאי, העבירה את השיחה לבן־עמי שהורה לו להגיע למשרד, לתדלק את המכונית ולנסוע עימו לתל־אביב.

„לראשונה גיליתי אודות החקירה במהלך אותה ישיבה בתל־אביב בשעות הערב ואמנם היא הופסקה מיד לאחר שגיליתי זאת", נאמר במכתב. דברים אלה ומכתבו של אזולאי מאששים ומחזקים את דברי משתתפים אחרים בפגישה המכחישים כאילו ידעו שהוא נתון בחקירה או שניסו להשפיע עליו לשנות את עדותו.

„בג"ץ: בר־לב עושה מעשה פסול בעוקפו את מבקר המשטרה"

השופטים תמהו מדוע מתעקש השר שאת תלונות סריסה נגד 3 מפיקודיו לשעבר יבדוק גורם אחר

מאת ברוך מאירי

„יש לי תחושה לא טובה: מדוע שר המשטרה מתעקש שאת תלונות של סריסה נגד שלושת הקצינים יבדוק ניצב בדימוס בנימין גלעד ולא מבקר המשטרה", אמרה אתמול השופטת שושנה נתניהו, בדיון בעתירתם לבג"ץ של שלושת אנשי השב"ס, שמעון מלכה, חיים גליק ודבי שפירא. השלושה תבעו להחזירם לתפקידיהם הקודמים.

הנשיא מאיר שמגר והשופט משה בייסקי הצטרפו לתמיהותיה של נתניהו. שמגר טען, כי לדעתו דווקא מבקר המשטרה – האלוף (מיל.) אברהם אדן – שמכיר את הנפשות הפועלות „הוא במצב יותר טוב לברר את האמת".

נציגת המדינה, עו"ד תמר הקר, הסבירה כי המטרה היתה להפריד בין בדיקת התלונות נגד דפי סריסה, לבין בדיקת תלונותיו של סריסה. בייסקי קבע: „זהו פסול שלא מבקר המשטרה בודק את התלונה. זוהי עקיפת המבקר".

פרקליטם של השלושה, עו"ד צבי סרלו, טען שהעברתם של הקצינים מתפקידם היא נקמה מצד דפי סריסה.

הצעה להתחיל בשידורי פרסומת נסיוניים בטלוויזיה

מאת אילנה באום

יו"ר הועד המנהל של רשות השידור, מיכה ינון, מציע להתחיל בשידורים נסיוניים של פרסומת מסחרית בטלוויזיה. [illegible] מציע לשדר מדי יום בתום המשדרים עשר דקות של פרסומת. לפי הצעתו, הפרסומת תשודר לפי קריטריונים שנקבעו בהצעת חוק הערוץ השני – כלומר תוקם [illegible] מיוחדת כדי לפקח את הפרסומות.

מחנה לוי תובע לכנס מיד את ועידת חרות

מאת מנחם רהט

ראשי מחנה השר דוד לוי תבעו אתמול לראשונה לחדול מהדחיות ולכנס מיד את המושב השני של ועידת חרות, כדי להתמודד על התפקידים המרכזיים בה.

נראה כי את מחנה לוי מניע תחושת הכוח האופפת אותו, לצד לחצים „מלמטה", מן הסניפים, התובעים לכנס שוב את הוועידה שפוצצה לפני כמה חודשים אחדים.

שבעת הח"כים שבראשות מחנה לוי – בן־אלישר, מצא, נאסר־אדין, עלי, קופמן, רייסר ושמאי – טענו כי בניגוד לכל ההבטחות טרם כונס המושב השני, ותבעו לכנסו מיד – גם ללא הידברות מוקדמת. לטענתם, אין להשלים עם המשך שיתוקה של התנועה שאינה מתפקדת ושמוסדותיה טרם נבחרו.

„האיש החזק' בן־נתן – מזכיר רביעי במפד"ל

מאת מנחם רהט

„האיש החזק" לשעבר במפד"ל, רפאל בן־נתן, מראשי סיעת „למפנה", נבחר על־ידי לשכת המפלגה למזכיר לענייני כלכלה ורווחה. בכך היה בן־נתן למזכיר הרביעי במפד"ל.

למען בחירתו חברו סיעת הצעירים ונאמניו של בן־נתן ב„למפנה". התנגדו לבחירה נציגי שאר הסיעות בלשכת המפלגה, ולראשונה – גם חלק מחבריו של בן־נתן ב„למפנה", המאשימים אותו באחריות לכשלונותיה של הסיעה בוועידה האחרונה. הם אף תבעו להרחיקו מתפקידו כרכז הסיעה.

מעתה יפעל בן־נתן לצד המזכ"ל – הרב יצחק לוי, המזכיר־המדיני שאול יהלום, ומזכיר הפהמ"ז אליעזר אבטבי.

משרד המשפטים ביקש מהשב"כ חומר שלא נמסר למשטרה

מאת ברוך מאירי

הצוות המיוחד במשרד המשפטים, בראשותו של היועץ המשפטי לממשלה, פנה השבוע לשב"כ וביקש לקבל מסמכים שלא נמסרו למשטרת ישראל. על כך נודע אמש ממקור מוסמך.

הצוות המיוחד בודק את מימצאי החקירה של משטרת ישראל בפרשת שיבושי הליכי המשפט בכל הקשור להתקפת המחבלים על האוטובוס בקו 300.

צוות הבדיקה היה אמור לסיים את עבודתו כבר בתחילת שבוע הבא. מקור מוסמך אישר אמש כי „אכן היתה פניה לדרג בטחוני להשלים חומר". נראה כי כבר בשבוע הבא יגובשו המסקנות הסופיות.

ייתכן, איפוא, כי הצוות המיוחד של משרד המשפטים יסיים את מלאכתו ויגיש את מסקנותיו בעוד כעשרה ימים.

הכרוז יכריז ו„יזמר" אחרי הכוסית

• הכרוז של לונדון, אלפי הווארד, וראש עיריית ירושלים, טדי קולק, בטקס פתיחת מסוף אל על בירושלים (צילום:סקופ 80)

שתי הגדולות רוצות שמערכת הבחירות תמשך רק 20 יום

העבודה והליכוד גם מעונינות שאחוז החסימה יועלה ל־2.5%־2

מאת מנחם רהט

העבודה והליכוד מנסים בימים אלה להגיע לעמדה משותפת לגבי צימצום תקופת מערכת הבחירות ל־20 יום בלבד. המצוקה הכלכלית של שתי המפלגות עשויה להאיץ בהם ליזום חקיקה בכנסת בנושא זה, כבר בזמן הקרוב.

תמימות דעים צפויה בשני הגושים הגדולים גם לגבי העלאת אחוז החסימה. מדובר על העלאתו ל־2.5%־2. בליכוד ובמערך משוכנעים כי יש לפעול בדרך זו כדי לחסום מפלגות קיקיוניות. שתי המפלגות חוששות שלדצי המפלגות הדתיות על הליכוד, והתחייבויות ישנות של הליכוד כלפיהן, יקשו מימוש שאיפה זו.

התברר כי התחיה ורק"ח תומכות בהעלאת אחוז החסימה.

„על הליכוד לקדם את התארגנויות המערך לבחירות מוקדמות על ידי ליכוד הליכוד מיד", אמר אתמול ח"כ פנחס גולדשטיין. לדבריו, ליכוד הליכוד ימנע אפשרות של ערעור על שלטונו של שמיר כראש ממשלה – הן בתוך המפלגה והן מחוצה לה.

„אריאלי' ניצח בגמר מכרז־הפירסום של חברת אל על

מאת דן אריקן

משרד הפרסום אריאלי זכה בתיק הפרסום של אל על, שתקציב הפרסום השנתי שלה בארץ הוא מיליון ורבע דולר.

במכרז של אל על השתתפו בשלב הראשון 18 משרדי פרסום ול„גמר" הגיעו גיתם, דחף, קשר־בראל ואריאלי.

המאבק בענף הפרסום על התיק של אל על נמשך כמה חודשים, ובמהלכו הופיעו נציגי המשרדים לפני ועדת המכרז. על כל משרד הוטלה מטלת פרסום שנבחנה על ידי חברי הוועדה.

באל על אומרים, כי המטרה הראשונה תהיה מסע פרסום לטיסות לחו"ל ולחבילות תיור לעונות החורף, האביב והקיץ.

יאיר צבן מצטרף ל„צוות הנווטים" של מפ"ם

מאת מנחם רהט

ח"כ יאיר צבן נבחר אתמול למזכיר־המדיני של מפ"ם. בכך מצטרף צבן לפורום שלושת המזכירים, המנווט את המפלגה. צבן הוא העירוני היחיד במרום. שני המזכירים האחרים הם חברי־קיבוץ – המזכיר־הכללי ח"כ אלעזר גרנות, והמזכיר הארגוני חנן ארז.

צבן נבחר במקומו של אפרים קורן, סגן ראש עיריית חולון, מצעירי התנועה, שהתפטר לפני ימים אחדים. מזכ"ל מפ"ם, ח"כ אלעזר גרנות, הציג את צבן כמועמד יחיד לתפקיד. מבין כ־300 חברי המרכז שהופיעו לדיון המדיני אתמול, הצביעו רק 5 נגד בחירתו.

צבן היה פעיל במפ"ם כבר בראשית שנות ה־50', אך עבר לשמאל הקיצוני ושב למפ"ם רק ב־1980. מאז שובו למפלגה לא מילא תפקידים מרכזיים במישור הפנים־מפלגתי.

עדיין נשקפת סכנה לחיי מושתלי הכבד

מאת ראובן בן־צבי

במצבם של שני מושתלי הכבד במרכז הרפואי רמב"ם – אליהו שרייר ומוריה שיכמנטר – לא חל שינוי ומצבם מוסיף להיות קשה, למרות שבדיקות מעבדה הראו שיפור במצבם הכללי.

היותם שממנו סבלו חוסל, אך עדיין נשקפת סכנה לחייהם. שרייר ושיכמנטר מאושפזים באגף ההתאוששות של היחידה לטיפול נמרץ ברמב"ם

שרון: יש אנשים בחרות המוכנים לוותר על ירושלים

מאת יהודה גורן

השר אריאל שרון יצא בהתקפה חריפה על עמיתיו בחרות. באסיפת פעילים בצפת טען שרון, כי יש אנשים במפלגה המוכנים לוותר על ירושלים ובלבד שימצאו חן בעיני הציבור. „בשנתיים האחרונות חלה שחיקה אידאולוגית בחרות והתקרבות בינה לבין המערך".

עוד אמר שרון, כי „בתקופת שמעון פרס כראש ממשלה חל טישטוש בעמדת הליכוד ואנשים שלנו חושבים היום שהכל פתוח למו"מ מדיני, כולל ירושלים".

שרון צפה, כי בעוד שנתיים תהיה מערכת בחירות קשה ביותר בין המערך לליכוד.

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמ"י
מנכ"ל: אמיר דרזון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך – מייסד ועורך 1948–1956
אריה דיסנצ'יק – עורך ראשי 1956–1974
שלום רוזנפלד – עורך ראשי 1974–1980
שמואל שניצר – עורך ראשי 1980–1985

(C) כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

ספורטן –
מועדון נופש וספורט – פתח־תקווה

ספורטן מבקש
הצעות להפעלת מזנון או מסעדה לארוחות קלות.
לבאי מרכז הספורט,
הפועל כל ימות השנה.

נא לציין:
★ נסיון מוכח להפעלה לקהל גדול.
★ יכולת כספית.
★ ממליצים אפשריים.

נא לפנות בכתב לת.ד. 784 פתח־תקווה, לא יאוחר מה־30.11.86.

למפעל תעשייתי בפתח־תקווה
דרוש
שרות קייטרינג
(צהריים בלבד)
ל־200 – 300 עובדים ביום
במקום קיים חדר־אוכל עם כל הפריטים והמיתקנים הדרושים להגשת קייטרינג.
נא לפנות בכתב לת.ד. 109 פתח־תקווה 49100 עבור „קייטרינג".

BOSTON UNIVERSITY

MASTER
OF SCIENCE
IN MANAGEMENT

CONCENTRATED
PART-TIME PROGRAM

Language of instruction: English

This Program has been designed to satisfy the needs of individuals who find it
difficult to pursue regularly scheduled full-time or part-time studies.
Concentrated Program students are required to be present on campus only
one day each week and have the opportunity of taking two courses scheduled
during the day.
By enrolling in the Concentrated Part-Time Program of instruction students,
may complete degree requirements in two calendar years.
Program information concerning admission requirements, fees, course
schedules and application procedures may be obtained by writing or calling:
BOSTON UNIVERSITY/BGU
ADMISSIONS OFFICE - MSM PROGRAM
P.O.B. 653
BEER SHEVA 84120
TEL: 057-31144
For Students who wish to complete degree requirements in less than the
scheduled two year time period Boston University/BGU offers a regular full-
time Beer Sheva based MSM Program permitting completion in one calendar
year. This format is offered in addition to the regular part-time and
Concentrated Part-Time schedules.
Applications are now being accepted for Spring Semester starting January 1987.

BEN-GURION UNIVERSITY
OF THE NEGEV

DITAM - Image Promotion Systems
4

אחים בדם

● ד"ר כהן מהדסה עין־כרם שואב דם מזרועו של מיכאל שירמן לצורך בדיקת רקמות עם אחותו אינסה שיושבת מאחוריו (צילם יצחק אלהרר)

„אין לי עוד כח להתרגש" אמר מיכאל והושיט זרועו למזרק

אתמול עברו מיכאל שירמן ואחותו אינסה פלורובה בדיקה ראשונית לסיווג רקמות ★ „אני שמחה שהתהליך הרפואי החל" אמרה האחות

מאת אריה בנדר

„אני שמח מאוד. לרגע הזה חיכיתי למעלה משנה. כל כך הרבה תקוות תליתי בו, אבל המאבק והציפיה לבואה של אחותי התישו אותי, כך שאין לי עוד כח להתרגש", אמר אתמול מיכאל שירמן, חולה הלוקמיה, בעת שנבדק יחד עם אחותו אינסה פלורובה, ביחידה לבדיקה וסיווג רקמות בהדסה עין־כרם. גם אינסה הביעה את שמחתה ואמרה: „אני מאוד מאושרת שהתהליך הרפואי הקשור בריפויו של אחי התחיל, ואני מלאת תקוה להחלמתו".

הבדיקה, שתוצאותיה יקבעו האם יכולה אינסה לתרום מח עצמות לאחיה החולה, הזוה את שיאו של מאבק דרמטי להצלת חייו של מיכאל, אולם שני גיבורי הפרשה נראו אתמול רגועים ושלווים במידה מפתיעה, אולי בשל עייפותם הרבה.

„אני לא נמצא במתח משום שכרגע שום דבר לא משתנה אצלי. הבדיקה בהדסה היתה קצרה ביותר. הפרופ' בראוטבר לקח ממני ומאחותי קצת דם באמצעות מזרק מהווריד במרפק וכעת אנחנו צריכים לחכות כשבוע לתוצאות", אמר מיכאל, והוסיף: „אחותי היא התקוה הגדולה עבורי אבל אני מוכן גם לתוצאה הגרועה, שלא תהיה התאמה בין הרקמות שלנו ואנסה לעבור את הטיפול עם שיעור התאמה נמוך יותר מהמבוקש. אבל אני בכל זאת אופטימי".

מיכאל שירמן ואחותו הגיעו בשעת בוקר מוקדמת במונית מנס־ציונה. הם הובלו הישר אל מעבדתו של הפרופ' בראוטבר, שם נלקח מהם דם לצורך בדיקת סימנים גנטיים של תיאום רקמות. מנהל היחידה, הפרופ' בראוטבר, הסביר לשניים את מהות הבדיקה ואת שלביה הבאים, ואח"כ הפנה באמצעות נציגי התקשורת קריאה אל הציבור: „גם אם לא תתגלה התאמת רקמות בין מיכאל לאחותו, הסיכויים לכך הם 25 אחוז, עדיין לא אפסו הסיכויים לתרום לו מח עצמות. אולי ישנו מישהו בציבור הרחב שעשוי להמצא מתאים להתרמת מח עצמות עבור מיכאל. הסיכויים לכך הם אמנם אחד לעשרת אלפים, אבל בכל זאת הסיכוי קיים. לפיכך אני קורא לנשים ולגברים בגילאים 17 – 45 לבוא ולהבדק אצלי במעבדה, כל יום בין השעות 8 – 4 אחה"צ. אנחנו זקוקים מאוד לקיום מאגר של בדיקת רקמות אצלנו. כל התהליך כרוך בבדיקת דם קצרה אבל הוא עשוי להציל נפשות בישראל".

תוצאות בדיקת ההתאמה בין מיכאל לאחותו יועברו בעוד כשבוע לרופאו האישי של החולה, הד"ר אלן ברבי, מבית החולים קפלן ברחובות, והוא שיצטרך להחליט, בהתאם לתוצאות, האם יעבור מיכאל השתלת מח עצם במרכז ההשתלות שבהדסה עין־כרם. „אחרי כל מה שעם ישראל עשה עבורם אני אופטימי ומאמין ביכולתנו לעזור להם", אמר הפרופ' בראוטבר.

מס הכנסה חוקר

כיצד הועברו ההכנסות מעסקי הבשר של מיטלמן בארץ לעסקים שלו בחו"ל

מאת מיכל הולצמן, עודד שורר ואורי גינבור

מזה יומיים מובא יצחק מיטלמן, יו"ר מועצת המנהלים של „יצהר", למשרדי מחלקת החקירות של מס ההכנסה בתל־אביב ונחקר במשך שעות ארוכות על אופי עסקיו בארץ ובחו"ל ועל אופן העברת כספים מישראל לארצות אחרות.

החוקרים מבקשים לברר כיצד הועברו הכנסות מעסקי הבשר השמנים של יצחק מיטלמן לעסקים אחרים שלו בארץ ובחו"ל. מיטלמן הוא אזרח זר השולט בעסקיו בארץ באמצעות חברת אחזקות הקרויה „ביטראן". את השליטה בחברה זו מחזיקה חברה הרשומה בפנמה הקרויה „ביטיק".

חוקרי מס הכנסה מבקשים לדעת אם איפשר מבנה זה של עסקיו של מיטלמן להעביר הכנסות לחו"ל ללא פיקוח תוך השתמטות מתשלום מיסים.

למשפחה באורוגוואי עסקים רבים

יצחק מיטלמן, אזרח אורוגוואי, הוא בן 63 ועומד בראש קבוצת משקיעים שקנתה את מפעל יצהר לפני כ־20 שנה. למשפחתו יש באורוגוואי עסקים רבים וביניהם מפעל שמנים.

מיטלמן, חבר מרכז מפלגת חירות, נחשב למקורב מאוד לקבוצת אריאל שרון. בקבוצה המצומצמת של יבואני הבשר הוא ידוע כמי שהיה פעיל שקט במשך שנים רבות וחלקו ביבוא לא עלה על 20 אחוזים. בתקופת שלטון הליכוד זכה ביותר מיכרזים ליבוא בשר וחלקו בענף עלה מעבר ל־50 אחוז. הוא מונה על ידי שר האוצר דאז, יורם ארידור, כנציג התעשיינים בועדה המייעצת של בנק ישראל. מיטלמן נחשב לאחד המתנגדים הגדולים להעברת יבוא הבשר לידיים פרטיות.

החקירה בחברת „ביטראן"

חברת „יצהר" הודיעה אתמול לבורסה, כי החקירה אינה עוסקת כלל בחברת השמנים, אלא בחברת בת בשם „ביטראן". משרדיה של החברה שוכנים בשכנות ל„יצהר", אך עסקיה אינם קשורים בפעילותה.

בפועל אין הדברים מנותקים כל כך. חברת „יצהר תעשיות (2,000)" היא החברה המוכרת בציבור משום היותה החברה הנסחרת בבורסה. חברת האם שלה היא „יצהר הרושת שמנים ישראלית בע"מ". חברה זו נשלטת על ידי שני תאגידים זרים מפנמה. מניות התאגידים האלה מוחזקות בידי כ־36 בעלי מניות, שאף אחד מהם אינו מחזיק כ־5 אחוזים או יותר בחברה.

יצחק מיטלמן (בתמונה) הוא חבר מרכז חרות, אזרח אורוגוואי, ועומד בראש קבוצת משקיעים מדרום אמריקה שרכשה את „יצהר" לפני כ־20 שנה ★ למפעל חברת בת בשם „ביטראן" העוסקת ביבוא בשר

שריפה כילתה את המפעל

חברת „ביטראן", שסביב עסקיה נערכת החקירה, מהווה גם היא חברת בת של „יצהר הרושת שמנים" והיא עוסקת בעיקר בנושאים הקשורים ליבוא בשר והכשרתו. מיטלמן הוא החוט המקשר בין שתי החברות. הוא משמש כיו"ר מועצת המנהלים של „יצהר תעשיות (2,000)" והוא נציג המשקיעים הזרים בחברת ביטראן בארץ.

ההיסטוריה של יצהר מתחילה בשנת 1934 עת נוסדה החברה על ידי קבוצת עולים מריגה. ב־1952, לאחר שקודם לכן כבר נעשו בחברה כמה שינויי בעלות, אירעה במפעל שריפה שכילתה את כולו והביטוח לא הקיף את כל הנזק דבר שאילץ את המשקיעים להוסיף כסף. בתחילת שנות ה־60 הם נקלעו למשבר כספי כה חריף עד שנאלצו למכור את החברה לקבוצת המשקיעים הדרום אמריקנים, בראשות יצחק מיטלמן, המשמש מאז כיו"ר מועצת המנהלים.

שינויים במבנה הפיננסי

„יצהר הרושת שמנים" העבירה בשנת 1982 את כל הפעילות היצרנית שלה לחברת הבת „יצהר תעשיות" שיצאה אל הבורסה.

הסיבות שהניעו את בעלי המניות להוציא את החברה אל הבורסה היו קשורות בעיקר בשינוי המבנה הפיננסי והשלמת השקעות גדולות שבוצעו קודם לכן במטרה להרחיב את הפעילות העיסקית.

חברת יצהר תעשיות מנוהלת בפועל על ידי המנכ"ל איתן אורחי והיא נחשבת לספקית השמן השלישית בגודלה בארץ. בשוק השמנים המיוחדים שאינם נתונים לפיקוח מגיע חלקה לכדי 40–50 אחוזים מן השוק. החברה גם עוסקת בייצור תמרוקים ותמרי ניקוי.

יצחק מיטלמן מסתפק כאמור בתפקיד יו"ר מועצת המנהלים ואת עיקר זמנו הוא מקדיש לעסקי הבשר ושאר פעילותה של חברת ביטראן בארץ ובחו"ל.

פסקי־הלכה מעורר סערה

„אסור לשתול לב או כליות של יהודי"

הרב ולדנברג, חבר ביה"ד של הרבנות הראשית קובע: ההיתרים רק לתורם גוי

מאת מנחם רהט

הרב אליעזר יהודה ולדנברג, חבר בית הדין הגדול של הרבנות הראשית בירושלים, קבע בפסק הלכה שפירסם אתמול, שכל ההיתרים לעקירת לב או כליות מגופו של אדם שלדברי הרופאים מת מוות קליני – מתייחסים רק לגופת תורם שאינו יהודי. לעומת זאת, אסר הרב ולדנברג באיסור מוחלט לעקור לב או כליות מתורם יהודי, לדעתו במקרים מסוימים זהו אף רצח בפועל – של התורם והמושתל גם־יחד.

דעתו של הרב ולדנברג, מחברם של ספרי השאלות־ותשובות „ציץ אליעזר", מעוררת סערה בציבור הדתי.

הרב ולדנברג אומר בגילוי הדעת שפירסם: „בהדעותי על ההתרשויות המתרידות להתחיל בקלות דעת להשתיל לב וכבד מאיש יהודי אל רעהו. כבר גיליתי דעתי כי ישנו כאן רצח נפש התורם, ובכמה מקרים גם רצח הנתרם, כאשר מוציאים מקודם לבבו הטבעי, ולאחר זמן הוא נפטר. גם כמה גדולים, לאחר שאסרו את הדבר, גילו במקרה אחר את דעתם להיתר, כאשר המדובר היה בהוצאת לב מתורם שאינו יהודי ובאשר שאצלם זה היתר".

הרב ולדנברג קובע ש„לבצע דבר נורא כזה על־ידי רופאים יהודים ומתורם ונתרם יהודי – הוא ממש מבהיל ומזעזע, ולא עלה על לב מישהו מהגדולים להתיר".

הדיין מסתמך על דברי הגמרא במסכת שבת ועל „הלכות רוצח" ברמב"ם, ולפיהם אפילו הריגת גוסס נחשבת רצח לכל דבר. „הדבר ברור כשמש שאי אפשר לקיים השתלת לב או כבד, אלא אם יוציאו מהתורם כל עוד קיים בו חיות עצמית. ואך סמיות עיניים לקרוא את מצב התורם בשעה שמבצעים בו פעולת הוצאת הלב בשם מוות קליני. וזה בא רק למען השקט את מצפונם של הרופאים המבצעים זאת, ואת מצפונם של האנשים המודעים לשמוע על הוצאת לב או כבד מאדם בשעה שנמצא בו רוח חיים".

ועוד אמר הרב: „מכיוון שישנה עוד באותה רגע חיות בלב התורם, אם־כן הוצאת הלב או הכבד ממנו נוכל עם רציחה ממש".

הרב ולדנברג שולל את הטענה שהמוות נקבע עם הפסקת פעולת המוח, וקובע כי הלכה למשה מסיני שרגע המוות נקבע עם הפסקת הנשימה: „פעולת המוח נפסקת הרבה לפני הפסקת פעולת הלב, והאדם יכול להמשיך לחיות לפעמים ככה עוד עידן־עידנים, וקרה אפילו שכמה התעוררו לאחר הרבה זמן לתחיה ולשיבה לקדמותו, ויוצא אפוא שאם הולכים אחר הפסקת פעולת המוח, הורגים נפשות ממש. הכל תלוי בנשימה, וזהו כלל גדול לכל המתים".

לפיכך קובע הרב ולדנברג, שאין לעקור לבו או כבדו של אדם שהוכרז מת קלינית כל עוד נשמתו נמשכת ולבו פועם, גם אם מותר היל לפעול, ומוסיף: „יש להרעיש עולמות על זה בלי חת, ומהו המציאות של להרוג נפש מישראל כדי לרפאות על ידי כך נפש אחרת? האם לתרגם זאת לזמננו, הוי אומר: כדי לשותלם בנפש אחרת, ובאה על זה האזהרה החמורה שאין מאברין נפש מפני נפש".

לפיכך תובע הרב ולדנברג מהרבנים „רועי ישראל" לעשות „למניעת רציחות נפשות במסווה רפואי, ולא לתת מנוח למבצעי רציחות אלה".

„אני רוצה הביתה" צרח בלס בבית המשפט וקילל בערבית את התובעת

העד המרכזי אתמול היה נתן מאיר אחד מעורכי הדין של התק"ם שגילה כי לא התלוננו נגד בלס במשטרה מחשש פן הוא לא יחזיר את הכסף

מאת איה אורנשטיין

איש העסקים המסובך, דוד בלס, כבר לא התאפק אתמול בצעקות, כמו שעשה בישיבות הקודמות במשפטו. אתמול הוא קילל בערבית את התובעת, עו"ד פנינה דבורין, בפרוס הורד לפרתף העצורים. התובעת נאנחה ואמרה: „אפילו לערבית כבר הגעת?!".

„אני רוצה ללכת הביתה", צרח אתמול בלס, הנאשם בהונאה בהיקף של 29 מליון דולר.

● עו"ד נתן מאיר

„מעירים אותי כל בוקר"

הוא נשא נאום קצר, כשהוא פונה לשופטת שושנה ברמן, ואומר: „החיים בבית המעצר הם בלתי נסבלים, אבל אני לא אתאבד משום שיש משמעות לחיי. מעירים אותי כל בוקר בשעה 5, ואני לא יכול להתכונן למשפט, אני צריך שקט".

אחר כך התלונן בלס גם נגד עורך הדין שלו, ד"ר יעקב וינרוט. „אני שולח לו פתקים, והוא לא שומע וזורק אותם. ככה אי אפשר", טען.

השופטת, שושנה ברמן, הסבירה לו, שבמהלך עדויות התביעה הוא אינו רשאי לדבר, וכי תורו יגיע בתום העדויות הללו, אולם בלס לא רצה לשמוע, והמשיך לשאת את נאומו. הוא תבע מעורכי הדין שלו להגיש בקשה לשיחרורו בערבות. השופטת הסבירה לו, כי בקשה כזו אינה יכולה להשמע לפניה, ועליה להיות מוגשת לשופט אחר, שאיננו שומע את המשפט. בלס לא נרגע. כאן קטעה אותו השופטת, והכתיבה לפרוטוקול: „בית המשפט משתק את הנאשם. איני מתירה לו לדבר על עניני המשפט".

לאחר שהשופטת ברמן יצאה מן האולם, עשה בלס בידו תנועה אל התובעת, וביקש שתתקרב אליו.

סניגוריו ניגשו אליו מיד והוציאו אותו אל מחוץ לאולם, כשהוא עוד מספיק להשמיע קללה בערבית לעברה.

התק"ם דרש להחזיר המניות

העד המרכזי אתמול היה נתן מאיר, אחד מעורכי הדין של התק"ם. לדבריו, כאשר נודע דבר העלמן של מניות בנק הספנות של בלס, ששימשו כבטחונות, ואשר היו מופקדות בחשבונות נאמניו בבנק דיסקונט, דרש התק"ם מבלס להחזיר את המניות, ואיימו על בנק דיסקונט, שבו היו החשבונות נאמניו של בלס, בתביעה משפטית בשל העלמן של המניות.

בתשובה לשאלה של הסניגור, ד"ר וינרוט, אמר עו"ד מאיר כי הסיבה היחידה לאי הגשת תלונה למשטרה נגד בלס היתה החשש, שהדבר יעכב את החזרת הכספים, שהוא היה חייב להם.

פרשת „עיסקות הנשק" בין ארה"ב לאיראן הופכת ל„שערוריה ציבורית":

המימשל סיפק לחומייני נשק וחלפים כחלק מעסקה סודית לשחרור בני ערובה

משלוחי הנשק בוצעו ישירות על ידי ארה"ב או דרך מדינה שלישית – ישראל או סין העממית

מאת עפרה ישועה־ליית
שפי גבאי ורן דגוני

ימים אחדי המכה שספג ממשלו של הנשיא רייגן בבחירות לקונגרס, הוסיפה פרשת העיסקות המסתוריות בין הממשל לבין איראן, שהתפוצצה ביום הבחירות, לשערוריה ציבורית.

האשמות ללא תקדים בנוסח „אנו עדים לשורה של שקרים, חצאי אמיתות, וסטנדרטים כפולים", דברי רשת סי.בי.אס. אמש, מוטחות בממשל שדובריו ניצבו אתמול נבוכים בעליל בכל התדרוכים העתונאיים, והדיסו ב„אין תגובה" על כל נסיון לגלות מה באמת מאחורי הפרסומים האחרונים.

לפי פרסומים אלה ארצות הברית ניהלה בחשאי, במשך שנה ומחצה, משא ומתן עם איראן של חומייני, השתתפה באופן פעיל באספקת ציוד צבאי לארץ זו חרף האמברגו המוצהר שלה על כל מכירת נשק לאיראן.

התקשורת האמריקנית הזכירה אתמול, שהנשיא רייגן כבש בסערה את מקומו בבית הלבן על רקע הביקורת הקטלנית שמתח על נסיגותיו של קודמו, ג'ימי קארטר, לשאת ולתת עם האיראנים על בני הערובה שהוחזקו אז בטהרן. עתה, מתברר, לטענת התקשורת, פועל ממשלו של רייגן עצמו בדיוק באותה צורה אך ההבדל הוא, שהפעם מסוים את האמת מהציבור.

במשך יותר משנה עסקה ממשלת ארצות הברית באספקה שיטתית של נשק וחלפים לאיראן, כחלק מעיסקה שבמסגרתה שוחררו עד כה שלושה מבני הערובה האמריקנים המוחזקים בלבנון – טען אתמול העתון „וושינגטון פוסט".

בתכנית הטלוויזיה „נייטליין", ששודרה ביום ו', טען המראיין, טד קופל, כי עניין בני הערובה לא היה אלא „קצה הקרחון" בכל הנוגע למקח ומימכר האמריקני עם איראן. בתכנית אמר רה"מ איראן לשעבר באני סאדר, המתגורר בצרפת, כי האמריקנים החליטו לסייע לאיראן במאבקה הצבאי נגד עיראק, מחשש שכשלון איראני יביא להשתלטות סובייטית באיזור. לדברי סאדר, חוששת ארה"ב מהיווצרות „חגורה אדומה" של שליטה סובייטית באיזור המזרח התיכון, שתעבור מאפגניסטאן דרך איראן ועיראק עד סוריה.

שר החוץ האמריקני לשעבר, אלכסנדר הייג, שגם הוא הופיע בתכנית, אישר ששיקולים איסטרטגיים כאלה הם אכן הגיוניים מבחינתה של ארצות הברית, והזכיר ש„הישראלים חושבים כך זה זמן רב". הפרשה כולה התפוצצה בעקבות פרסומים איראניים על ביקורו החשאי, שהסתיים במעצר וגירוש, של מי שהיה יועץ הנשיא לענייני בטחון, רוברט מקפארליין.

במקביל התפרסמו במקורות חוץ ידיעות שונות על שליחויות עלומות של מנכ"ל משרד החוץ, דוד קמחי, והשר עזר וייצמן לאירופה. נושאי השיחות, לפי ה„וושינגטון פוסט", היו בקשותיה של איראן לנשק "הגנתי" וכן סיוע לייצוב הכלכלה האיראנית המתמוטטת, בעזרת שמירה על מחירי הנפט העולמיים.

כתב רשת אי.בי.סי טען, כי סין העממית, ולא רק ישראל, עשויה להיות „המדינה השלישית" שבאמצעותה מועבר הציוד הצבאי הנחוץ לאיראן. במשך 40 שנות קיומו היה הצבא האיראני תלוי במקורות האספקה האמריקניים, שנסגרו בפניו לפני שבע שנים עם משבר בני הערובה.

מטוס אמריקני

„וושינגטון פוסט" מוכיח כי כבר בחודש ספטמבר של שנת 1985, כלומר לפני 14 חודשים, דיווחה סוכנות הידיעות התורכית על מטוס מטען אמריקני מסתורי שהמריא מטבריז שבאיראן אל ספרד, ומשם יצא לדרכו בתל אביב. מקורות אמריקניים אישרו באוזני כתב העתון, כי אותו מטוס אמנם נשא ציוד צבאי שמקורו בישראל אל איראן, לאחר שפרטי המשלוח סוכמו בין נציגים אמריקניים ואיראניים. בן הערובה האמריקני, הכומר ריצ'ארד וייר, שוחרר מן חשבי בלבנון ביום שבו נערך המשלוח המסתורי, מדווח עתה „וושינגטון פוסט".

שחרורם של הכומר לורנס ג'נקו בחודש יולי השנה, ושל דייוויד ג'ייקובסון בשבוע שעבר נערכו לפי אותה מתכונת של משא ומתן.

כתב רדיו מונטה קארלו שציטט מקורות שונים בלבנון, טען כי ביולי ובספטמבר אשתקד התירה ארצות הברית לישראל להעביר שני משלוחים של חלקי חילוף צבאיים לאיראן, שהוטסו ישירות לטהרן במטוסי הרקולס. הכתב טען, כי בעקבות שני משלוחים אלה, שוחררו באותה תקופה שני בני ערובה אמריקנים. העתון הדני פוליטיקן כתב אתמול כי אניה דנית בשם מורסו העבירה 26 מכולות של תחמושת מאילת לנמל בנדאר אבאס באירן. העתון מציין כי שם האניה שונה והיא התעכבה בדרכה שמונה ימים, קודם שהגיעה לאירן ב־21 באוקטובר, במטרה לטשטש העובדה שאילת היתה נמל היציאה.

באני סאדר אמר בראיון הטלוויזיה, כי המשלוחים אינם אך ורק דרך ישראל, אלא משלוחים אמריקניים ישירים.

ראש ממשלת סוריה, עבד אל ראוף אל כאסם, אומר, כי ארצו ממשיכה במאמציה לשחרורם של כל בני הערובה הזרים. אולם, הוא רמז, כי באחרונה התעוררו קשיים נוכח הפרסומים על קשרים כביכול בין וושינגטון לאיראן.

רפאל מן מוסף: ישראל מכחישה כל מעורבות בהעברת ציוד צבאי וחלקי חילוף לאיראן. בלשכת שר החוץ הגדירו את הפרסומים בענין זה כ„ספקולציות עיתונאיות".

„המימשל ידע על הנסיון שלנו למכור נשק לאיראן"

אומרים ישראל וגורי אייזנברג הנאשמים יחד עם תא"ל (מיל.) ברעם כי ניסו להבריח נשק לאיראן

מאת רן דגוני
סופר „מעריב" בניו־יורק

„יש צביעות רבה בעובדה, שאנו עומדים לדין על ניסיון למכור נשק לאיראן, בעוד שארה"ב מכרה ומוכרת נשק לאיראנים, כדי להביא לשחרור בני הערובה" אמרו אמש הישראלים ישראל וגורי אייזנברג, החשודים, יחד עם תת־אלוף ברעם ונאשמים אחרים, בקשירת קשר למכור נשק לאיראן.

בתוך כך נודע, כי התביעה במשפט שנתה את מדיניותה והחליטה לא לשרבב את שם ישראל במשפט. בכתב אישום חדש, רביעי במספר, שהוגש באחרונה לבית המשפט אומרת התובעת, לורנה סקופילד, כי שום דבר הקשור בישראל אינו רלוונטי לתביעה.

לדבריו, בתקופה שבה קשרו הוא ואחרים קשר למכור נשק לאיראן, כביכול, עמדה ארה"ב לבצע מכירה ישירה של נשק לאיראנים. לדבריו נמסר מידע זה לניקוס מינארדוס, אחד הנאשמים, ע"י שגריר ארה"ב באיטליה, מקסוול ראב, בסוף השנה שעברה. השגריר אמר למינארדוס, לדברי אייזנברג, כי המכירה תתבצע בידיעתם של סגן נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, סנאטור מרק הטפילד ואישים אחרים. ישראל וגורי אייזנברג אמרו, כי בדעתם להזמין לדוכן העדים את בוש, הטפילד וכן את רוברט מקפרליין, לשעבר היועץ לביטחון לאומי.

„אפשר לומר שאנו משמשים כשעירים לעזאזל", אמר אייזנברג. „ע"י העמדתנו לדין מצטיירת ארה"ב כמי שמתנגדת למכור נשק לאיראן, התומכת בטרור, בעוד שבמסתרים, היא מוכרת להם נשק.

שולץ: „הפגישה עם שווארנאדזה לא קידמה נושא הגבלת החימוש"

מאת כתבי סוכנויות הידיעות

ארה"ב וברית־המועצות לא הצליחו אמש בוינה להשיג פריצת דרך להגבלת מירוץ החימוש ועתידן של פגישות פסגה נוספות נותר לוטה בערפל.

שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, אמר לכתבים, לאחר שנועד משך חמש שעות עם עמיתו הסובייטי אדוארד שווארנאדזה: „לא אוכל לומר כי הפגישה קידמה את הגבלת החימוש באופן משמעותי, ואני מצטער על כך". לעומת התבטאותו המתונה של שולץ, אמרו פקידי בכירים אמריקאיים לכתבים כי לא תערכנה כל פגישות של בדרג בכיר בין שתי המדינות עד שיפגינו הסובייטים רצון למשא ומתן משמעותי.

שווארנאדזה מצידו ביטא אף הוא חוסר שביעות רצון באמרו כי הוא שב למוסקווה „כשטעם מר בפיו" לאחר שנתקל ב„שק של גישות ונקודות השקפה מיושנות".

שר החוץ שולץ הוסיף ואמר אמש כי הציג בפני שווארנאדזה הוכחות תותכות למעורבותה של סוריה בנסיון החבלה במטוס אל־על בלונדון. „לא הצלחתי לקבל את אישורו לכך שסוריה אכן מעורבת במעשי טרור, ואולם הוא אמר כי יעיין בעובדות".

שולץ התפנה גם לפגישה עם הגברת אילנה פרידמן, אחותה של אידה נודל. הוא אמר כי „המקרה של אידה קרוב מאד לליבי". והבטיח לאילנה פרידמן „לא להרפות עד שאידה תתאחד עם משפחתה בישראל".

מחאה אווירית

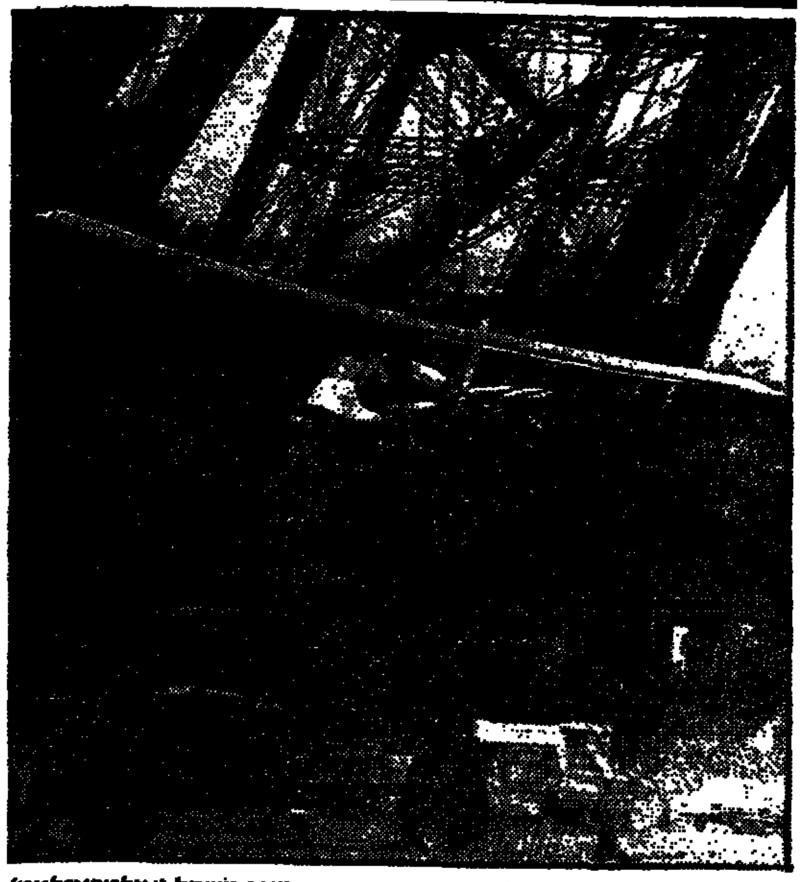

● ז'ראר דאנס, טייס מובטל בן 54, הטיס מטוס זעיר משקל (אולטרא־לייט) מתחת למגדל אייפל כמחאה נגד הקשיים המינהליים שמערימה הבירוקטיה בפני הטייסים בצרפת. הוא נעצר מיד עם נחיתתו בשדרות מארס הסמוכות. (תצלום א.פ.)

סוריה השתלטה השבוע על כל בקעת הלבנון

היומון „אל איתיחאד" של נסיכות אבו דאבי ורדיו מונטה קארלו שדיווחו על כך טענו כי מטרת המבצע – להשתלט על עשרות המיליציות המסובסכות באיזור, וכן האפשרות להתפרש לאורך כביש ביירות־צידון־צור. הטענה הסורית לפי אותם מקורות היא החשש הסורי מפני אפשרות של מיבצע צבאי ישראלי, רחב היקף, בלבנון.

עתונים פרו סורים בלבנון ציטטו הודעה שמסרה דמשק לאזרחים בלבנון, שבה נאמר, כי היא השלימה את כל הצעדים שיבטיחו התפרשות יחידות סוריות בכביש ביירות־צידון־צור. העתונים טענו, כי צבא סוריה השלים את שליטתו גם על העיר הצפונית טריפולי. (שפי גבאי)

★ *45 נספו בהתרסקות מסוק* – המסוק מדגם שינוק, שהוביל עובדים של חברת „של" למגדלי קידוח ימיים, נפל אתמול לפני הצהריים לים הקפוא בקרבת האי שטלנד שבים הצפוני ובתוך זמן קצר שקע. מסוק שחג באזור חילץ את שני ניצולים שישבו בתוך סירת גומי. צוותי הצלה, חמישה מסוקים וחמש ספינות, אספו בתוך שעות 19 גופות. לקראת חשיכה הפסקו החיפושים והם יחודשו היום אם כי ברור שאין סיכוי שימצאו עוד ניצולים באזור האסון שבו מנשבות רוחות עזות וגלים גבוהים. (מאת מאיר בלייך)

★ *ישב 8 שנים וזוכה* – אדם שישב במשך שמונה שנים בכלא בארה"ב באשמת חטיפה, אונס ומעשה סדום, שוחרר שלשום מן הכלא לאחר שנחשפה הוכחה חותכת לחפותו – דגימת זרע שהיתה מונחת כל העת הזו במשרדי המשטרה ואשר בדיקתה הוכיחה שלא הוא הפורש. נתניאל ווקר, בן 44, פועל תעשייה לשעבר, אמר עם שחרורו: „כל רצוני הוא לחזור לעבודה ולהתחיל את חיי מחדש, לשכוח את העבר". (א.פ.)

חברת הימנותא בע"מ

חברת הימנותא בע"מ מבקשת לקבל

הצעות רכישה במפורט להלן:

מספר מכרז	גוש	חלקה	מהות הנכס	כתובת	זכויות הימנותא בנכס	מהות הזכות המוצעת למכירה
1/86	6110	230/13	דירה	דפנה 30, ת"א	זכות חכירה	העברת זכות חכירה
2/86	7170	197	דירה	הרצוג 3, חולון	בעלות	בעלות
3/86	6212	361	בנין	שטריקר 12, ת"א בעלות		חכירה

בדבר פרטים נוספים של תנאי המכרזים ולקבלת טפסי הצעה וטופסי הסכם התקשרות יש לפנות בשעות העבודה הרגילות למשרד הקרן הקיימת לישראל, ברחוב צבי שפירא 11, תל־אביב, טל' 03־287840.

את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה בציון מספר המכרז לפי הכתובת: הימנותא בע"מ, אצל הקרן הקיימת לישראל, רחוב צבי שפירא 11, תל־אביב.

על ההצעות להגיע לתיבת המכרזים של החברה לא יאוחר מיום 26 בנובמבר 1986 שעה 12.00.

להצעות יש לצרף ערבות בנקאית בתוקף ל־60 יום מתאריך ההצעה לפקודת חברת הימנותא בע"מ בשעור של 10% מערך ההצעה ובתנאים המפורטים בטופס ההצעה.

אין חברת הימנותא בע"מ מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

השתתפות במכרז וקבלת תנאים אינה יוצרת התקשרות מכל סוג ורק הסכם מכר בנוסח שיוצג על־ידי הימנותא בין מסמכי המכרז, חתום על־ידי הימנותא והזוכה יחייב את הצדדים.

הזוכה במכרז מתחייב לחתום על הסכם ההתקשרות הנ"ל לא יאוחר מ־7 ימים מתאריך הודעת הזכיה אשר תשלח לו.

מכרז רכב מס' 4/86

סוג	תוצרת	שנת יצור	מס' המכונית
פרטי	ריתמו 65	1980	23־552־80
פרטי	ריתמו 65	1981	22־856־81
פרטי	ריתמו 65	1982	37־140־82
פרטי	פיאט 127	1981	22־813־81
פרטי	פיאט 127	1981	23־697־81
מסחרי	ג.מ.ס/דגם 35	1980	10־613־80
	הערות: תא נהג כפול + משטח הרמה		
מסחרי	ג.מ.ס/דגם 35	1980	10־614־80
	הערות: תא נהג כפול + משטח הרמה		

- תשלום העברת הבעלות על חשבון הקונה.
- הצעת המחיר עבור הרכב המסחרי לא תכלול מע"מ והקונה מתבקש לשלם המס.
- את הרכב ניתן לראות במתקן „דלק", ריבל 7, ת"א, בין השעות 07.00–14.00 בתאריכים 12.11.86 – 7.11.86.
- את ההצעות עבור הנ"ל יש לשלוח לפי הכתובת: „דלק", חב' הדלק הישראלית בע"מ, ת.ד. 50250 ת"א/61500, ולציין על גבי המעטפה מכרז רכב מס' 4.86.
- על המגיש לצרף להצעתו המחאה בנקאית או ערבות בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה. – הצעות תתקבלנה עד 13.11.86, שעה 12.00.
- לא תתקבל כל תביעה מצד הקונים לגבי תקינותו ומצבו המיכני של כלי הרכב.
- תשלום והוצאת הרכב תוך 7 ימים מתאריך ההודעה על הזכיה, שאם לא כן, תהיה „דלק" רשאית להציג לפרעון את ההמחאה הבנקאית או לממש את הערבות הבנקאית.
- אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

הופיע תשלח למנויים גליון מס' 83/84 של

„האומה"

רבעון בהוצאת המסדר ע"ש ז'בוטינסקי

ראובן קלצקר: מדיניות ברוח של אשליות התמסקיות / „עמדי ויואל: כבוד אבוד / פאול איידלברג: יסודה של מדינת ישראל / ה. גורלניק: בריתהמועצות: ציונות דתית וציונות חילונית / ק. כצנלסון: ז'בוטינסקי וביאליק / אריה אריאלי: אין יהודים בלוד העיר רשמי מסע / פרנא גמי: סמס עלם – לעם של ארץ / אפרן ירושלמי: רתם, הפרה האדומה והישוה / שלמה גקריסון: אגרות אמיל כרוכוראס / בת שבע שריקינגל: המורה האגות השירים / אריה ויגשל: מלך יהודה ביקש לרצוח את מלכת מצרים / גישה ספרים כבכך: האם פשוטך התורה „אבות יהדויות" / יוחנן ארונף: בין אורי צבי גרינברג לבין ד"ר יוסף מסאר / זאב ז'בוטינסקי: באמר הימים הגנסים יסיתו את כוכביהם... (מימבקן) / שמעון רובינשטיין: חן אגמרני והגולבר – הקונסול הספרדי שנשכח / ליאורה בר: נהרות (שירה) / ברוך קפלינסקי: שר אשרי סוס בעיר דוד / אשר ג. ריבליך: ימים נוראים 1946 עם עשורי לכרוך / שמואל שניצר: „שטעטעל" ושמו כראבים.

ביקורת ספרים

הרצל וגלפור הקים דיון על החות / אברהם סוכאמי: יהדות לוב – פרוחור הרקלין / יוסף לקסה: ימי רב בזמר המחרונים / יצחק גנה: בדרכי גדודים הגולה.
קריאות בניכים ספרים שנתקבלו במערכת.

הזמנות: ת.ד. 21174 תל־אביב, 61211.
מחיר הגליון 6 ש"ח. מנוי שנתי 15 ש"ח (כולל מע"מ).
(מ.)

הגיע משלוח חדש
ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA
עכשיו במבצע
הנחות מיוחד
עד 18 תשלומים חודשיים
לפרטים נוספים פנה אל המפיצים הבלעדיים:
מועדון קוראי מעריב בע"מ
טל: 03־612948, 03־622703
אחרי שעות העבודה: 03־258756

לפנויים ופנויות!
דרך אמינה מכובדת ורצינית להכיר בני זוג רציניים לנישואין ע"י:
אלי שלוש שדכן משפחתי פרטי
טל. בבית: 03־990507, 03־991949 (גם בשבת).

מכרז רכב
המועצה האיזורית בקעת הירדן
מציעה למכירה
אוטובוס וולבו
B-58 שנת יצור 1980, 51 מקומות ישיבה
ניתן לראות את האוטובוס בכל יום בין השעה 8.00–13.00 עד לתאריך 20.11.86 במשרד המועצה.
על המציע לצרף הצעה ופקדון בסך 10% מערך ההצעה.
את ההצעות יש להגיש למועצה עד לתאריך 20.11.86 שעה 12.00.
בדבר פרטים נוספים אפשר לפנות לרכז הרכב, טלפון: 02־941234.
אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
ישראל גייבי
ראש המועצה

למכירה
מבנה תעשיה עם עגורן
10 טון, קרקע בשטח 5 דונם, חשמל, משרדים, בבאר־שבע.
לפנות לטלפון 04־245210 אחרי 8.00 בערב.

חדוה סלומון
מאשדוד
רזתה 28 ק"ג
ב־60 יום!
קרא היום עמוד 23
בשבועון „סופשבוע"

אל תתן לחקלאות למות
ראה היום שבועון „סופשבוע" עמוד 33

למכירה
פיאט ריתמו
1983 60L
רכב חברה במצב טוב
פרטים: 03־642135,
דוד מי, בין 8.00 ל־16.00

אריזות קמח, סולת, סוכר, מלח
ייצור מכונות
★ לקיפול וסגירת שקיות בדבק חם
★ איסוף ואריזה בשרינק
★ התאמה לדרישות הלקוח.
טלפון במפעל 04־726361, בערב 04־253579

למרגלית ויואל שנאן
ברכות מקרב לב
להולדת הבת
אחות לעידן ושירי
שרה, שלמה והילדים

ב"ה
דיאן ועודד חנין
חובקים בן
אח לנגה
נכד
ליצחק חנין
תל־אביב
לאיווט ואלי ספרא
גינבה
6.11.86, ד' בחשון תשמ"ז
הרטה הר־הצופים

גאולה ואברהם אחירון
אסתר וידין פרומקין
שמחים להודיע על
נישואי בניהם
תמר עב"ל רון
תשרי, תשמ"ז
אוקספורד, אנגליה

בננו
חיים ברוך
הגיע למצוות
המסיבה התקיימה בחוג המשפחה
לכל מברכינו – תודה
שמואל ומתוקה ברוך

ביהמ"ש העליון החמיר בעונשן של אנג'ל וארביב

לשרה אנג'ל נוספה עוד שנה על השלוש שהיא כבר מרצה; תקוה ארביב נידונה ל־5 שנים; עימן הוחמר גם עונשו של עבראללה נטשה – כולם על סחר בהרואין

תקוה ארביב ושרה אנג'ל הועמדו לדין לפני למעלה משנתיים בביהמ"ש המחוזי בת"א באשמה שקנו מנטשה 50 גרם הרואין, חילקו את הסם למנות, ומכרו אותו באמצעות אחרים בתחנת סמים בכרם התימנים. אנג'ל וארביב הודו במשפט במעשים המיוחסים להן. אנג'ל הורשעה גם בהחזקת שני אקדחים שלא כדין. שרה אנג'ל נידונה ל־3 שנות מאסר, תקוה ארביב ונטשה נידונו ל־39 חודשים.

פרקליטות מחוז ת"א עירערה לביהמ"ש העליון על קולת העונש. בדיון שהתקיים בערעור ביום ה' טען סניגורה של אנג'ל, עו"ד דוד יפתח, כי יש להתחשב גם בעובדה, שהנאשמת ישבה שנתיים במעצר שוא בחשד למעורבות ברצח הכפול, משום שהיא זוכתה מן האשמה.

השופטים אליעזר גולדברג, יעקב מלץ ודב לוין, קבעו כי סחר בסמים הוא תופעה הגורמת נזק כבד לחברה והמשתמשים בהרואין מערערים את בריאותם. לפיכך מקובל עליהם כי גם כשמדובר בסחר בסמים, ובמיוחד כהרואין, ואפילו בכמויות קטנות, נדרשת החמרה בעונש.

לגבי שרה אנג'ל קבעו השופטים, כי היא היתה היוזמת, והמטריצה אך הם התחשבו בכך שמסתמנת תפנית חיובית בחייה. לפיכך, החליטו להטיל עליה 3 שנות מאסר בפועל ושנתיים על תנאי על עבירות הסמים, וכן שנת מאסר בפועל באורח מצטבר, על החזקת נשק שלא כדין. בסיכום, עונשה של אנג'ל הוחמר והועמד על מאסר 4 שנים בפועל.

על תקוה ארביב גזרו השופטים מאסר 3.5 שנים בפועל, ושנתיים על תנאי למשך 3 שנים. כמו כן הם הפעילו מאסר על תנאי של 18 חודשים שניתנו בתיק קודם, כך שבסך הכל יהיה עליה לרצות 5 שנות מאסר בפועל.

לגבי נטשה החליטו השופטים להפעיל את כל המאסר על תנאי, שהיה תלוי ועומד נגדו, ועונשו הועמד על ארבע שנים וחודש.

בצאתה מבית־המשפט התחבקה אנג'ל עם אמה ואמרה לה: "תקני לי סודה, אני אצטרך לבלות עוד חודש אחד בבית־הסוהר". (ע)

עשרות בלשים החליטו לעזוב היחידה המרכזית

תלוש המשכורת האחרון שלהם – 600 שקל הביא להחלטה

מאת אלי דנון

עשרות בלשים מהיחידה המרכזית של משטרת מחוז תל אביב מחפשים מקומות עבודה חלופיים מחוץ למשטרה בגלל השכר הנמוך, לדבריהם, המשולם להם.

ההחלטה לעזוב את היחידה, הנחשבת ליחידת עילית של משטרת ישראל התגבשה בקרב רבים מאנשי היחידה בעקבות תלוש המשכורת האחרון ששולם להם. התברר, כי רבים מהם השתכרו כ־600 שקלים עבור עבודה מאומצת הכוללת שבתות ולילות.

"עם ישראל רוצה שנלכוד אנסים, רוצחים ופושעים לאלתר, אנחנו בדרך כלל עומדים במשימה בכבוד, אולם אי אפשר ללכת למכולת עם מילים כמו יעוד וציונות".

שלושה נעצרו כחשודים באונס קבוצתי של צעירה

מאת יהודה גורן

שלושה מתגרבים צעירים מאגבליה, המועסקים בעבודות חקלאיות במושב אליעד ברמת־הגולן, נעצרו אתמול ל־15 יום בבימ"ש השלום בצפת כחשודים באונס אכזרי, של צעירה המועסקת במושב.

שופט־השלום עזיאל אלופי הורה לעצור את השלושה, בני 18—23, לאחר שהצעירה זיהתה אותם כמבצעי האונס האכזרי. עפ"י החשד ניסו השלושה לתנות אהבים עם הצעירה במשך זמן רב אך זו התנגדה בתוקף.

באחד מערבי השבוע הזמינו השלושה את הצעירה אל ביתם במושב, השקו כמויות גדולות של בירה ואלכוהול, ואז שיחררו אותה לביתה. הם עקבו אחריה, ומשנכנסה אל ביתה נכנסו אחריה, התנפלו עליה ואנסוה בזה אחר זה כשאחד מהם חוסם את פיה, השני שומר את דלת הכניסה, והשלישי מבצע את זממו וכך התחלפו ביניהם.

למחרת היום התאוששה הצעירה במקצת ומיהרה להתלונן במשטרת קצרין, שעצרה את השלושה עפ"י תיאורה. החשודים אינם מודים במעשה ומכחישים כל קשר אליה.

„אדון דנוור" ערך מסיבת סיום ל־30 מסנדלי ת"א

מאת יצחק בן־חורין

„מסיבת סיום לדנוור", מקיים היום בצהריים ראובן גרוס, שועניק של ל־30 עובדיו, והודיע להם על הפסקת עבודתם. „זה לא איום. אני מפסיק לסנדל בתל־אביב מיום ראשון בבוקר, כי אני לא רוצה להמשיך להפסיד כסף", הצהיר אתמול גרוס.

אתמול הודיע גרוס במכתב לעיריית תל־אביב: „נהיה מוכנים לעזור לה ללא תמורה, בכל דרך אפשרית ובכל עזרה, כולל להעמיד לרשותם סנדלים, מנעולים, שרשרות, מכשירי קשר, משרד ומחשב וכל דבר שיזדקקו לו אם יחליטו להפעיל את הסנדלים".

בעיריית תל־אביב בודקים את האלטרנטיבות, ובכלל זה הפעלת הנעילה בידי פקחיה.

עובדי אוניברסיטת י־ם: נעבוד חמישה ימים בשבוע

מאת אריה בנדר

התאגדות עובדי האוניברסיטה העברית בירושלים הגישה לרקטור והנשיא בפועל, הפרופ' אמנון פזי, הצעה לפיה יעברו העובדים לשבוע עבודה של 5 ימים וישתכרו בהתאם. העובדים תובעים כי במהלך השנה תוקם ועדה משותפת לעובדים ולהנהלה שתקבע אם ניתן יהיה לחזור לשבוע עבודה בן 6 ימים. העובדים טוענים כי הצעה זו תחסוך לאוניברסיטה כ־4 מליון דולר.

מועצת העובדים הגישה גם הצעה חילופית לפיה הם יהיו מוכנים להרים תרומה מקבילה בשקלים לזו של הסגל האקדמי.

מועצת העובדים הבהירה לנשיא האוניברסיטה כי קבלת אחת משתי התכניות מותנית בכך שהיא תהיה לשנה בלבד.

הנשיא בפועל ורקטור האוניברסיטה העברית, הפרופ' אמנון פזי, ימליץ בפני הועד הפועל של האוניברסיטה שיתכנס לדיון מיוחד ביום א' הקרוב, לפתוח למחרת, יום ב', את שנת הלימודים במוסד. הפרופ' פזי הודיע על קיצוץ של 70 אחוז במספר עובדי ההוראה.

קופ"ח מתארגנת לחיסול „הרפואה השחורה" בארץ

מאת דליה מזורי

בהנהלת הקופה שוקלים עתה על תכנית לשינויים ארגוניים שיביאו להקטנת התורים לניתוחים ובעקבות זאת להקטנת הביקוש והפניה לרופאים פרטיים.

לסופרת „מעריב" נודע, כי בין השינויים המתוכננים: רוטציה של מנהלי המחלקות, כך שמנהלים לא יישארו יותר לעולם בתפקידיהם כפי שהדבר קיים כיום.

עוד בתכנית: מיחשוב התורים, ומבצעים מיוחדים לחיסול תורים לניתוחי בלוטת הערמונית (פרוסטטה), שבר במפרק הירך (הרניה) וקטרקט.

התכנית תוצג לציבור בעוד כעשרה ימים ותיושם מיד לאחר מכן.

בתוך כך הובע זעם בקופ"ח על כך, ששידור תכנית „מוקד" בטלוויזיה בנושא הרפואה השחורה נעשה ללא השתתפות קופ"ח.

במברק ששלח דובר קופ"ח, דוד תגר, למנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, הוא אומר כי שידור התכנית ללא השתתפות קופ"ח הוא עוד חוליה שערורייתית בשרשרת התעלמות הטלוויזיה הישראלית מקופ"ח.

„אנו מוחים על שידור מוקד כה בלתי מאוזן, למרות הבטחותיהם הקודמות למתן בימה לקופ"ח. קופ"ח דורשת מתן אפשרות להסביר לציבור ולרופאים כיצד ניתן ע"י שירותים ארגוניים מרחיקי לכת לבלום את הרפואה השחורה".

KODAK

המו"מ פוצץ עם ליל אמש בשעה 22.00 פוצץ המו"מ בין הנהלת „כור" לוועד הפועלים של „אליאנס". יו"ר וועד פועלי „אליאנס" מיכל פרץ מאשים את הנהלת קונצרן „כור" בפיצוץ המו"מ „בדקה ה־90, שלפה הנהלת „כור" שפן בדמות פיטורי 150 פועלים ואנו לא נסכים לזה". אתמול, הסכימה הנהלת „כור" לתת תוספת שכר של 20 אחוז. וועד העובדים החליט לחתום על הסכם השכר החדש לשנים 86—88 ואז חיכתה להם הפתעה. מנהל כח־אדם ב„כור" הודיע לוועד, כי הנהלת „כור" נתנה את תוספת השכר בתוכנית התייעלות, הכוללת פיטורי 150 עובדים. „לא מניח חברים לעבודה, התייעלות צריכה בראש ובראשונה צריכה לבוא מצד מנגנון ההנהלה המנופח", הגיבו העובדים. היום הארוך התחיל בהפגנה של מאות מפועלי „אליאנס" בבוקר מול בניין הועד הפועל (בתמונה) עיקר הכרזות שהניפו כוונו נגד מנכ"ל „כור" ישעיהו גביש. העובדים ביקשו להדגיש, כי הם אינם נוהגים באותה דרך ולפיכך חילקו פרחים לעובדי הועד הפועל ולשוטרים ששמרו על הסדר במקום. (כתבו: אהוד רבינוביץ ואורי גינוסר צילם: ראובן קסטרו)

שיכרות – סיבה לגט

כך קבע בית הדין הרבני בחיפה שחייב גבר בן 45 שהתמכר לטיפה המרה לתת גט לאשתו

מאת דוד זוהר

חיפני בן 45, שהתמכר לטיפה המרה, חוייב בפסק־דין של בית הדין הרבני בחיפה לתת גט לאשתו. הדיינים קבעו כי שיכרות היא סיבה לגט.

בא כוחה של האשה, הרב אברהם גולדבנציק, טען כי הבעל, העובד באחד ממפעלי התעשיה בחיפה, משתכר זה שנים אחדות ומצבו החמיר בצורה שמהווה סכנה לאשה ולילדים. הגבר מאבד עשתונותיו כשהוא במצב של שיכרות ומתחיל להשתולל ולהתנהג באלימות כלפי האשה והילדים. האשה ובני משפחה דיברו פעמים רבות על ליבו שילך לקבל טיפול גמילה, אך הוא מסרב. האשה הזהירה אותו כי אם ימשיך בדרכו היא תאלץ לתבוע גירושין ממנו.

הבעל הבטיח לדיינים כי תוך זמן קצר הוא ייגמל מאחר ועז רצונו להחזיר את השלום לביתו וילך מיד לאחר הדיון לקבל טיפול גמילה. הרבנים נתנו לו תקופה של 3 חודשים להוכיח כי הוא אכן נמצא בתהליך של גמילה, אלא שהגבר לא עמד בהבטחתו, לא קיבל טיפול גמילה והמשיך להשתכר ולנהוג באלימות בבית.

בימים אלה החליטו הדיינים, מרדכי אוריה, אברהם אטלס ומשה פלדמן, כי שיכרות בעוצמה כזו שלה התמכר הבעל הינה מצב המסכן את אשתו וילדיו ולפיכך חובה עליו לתת גט לאשתו.

סופר מבצע

12 מליון דולר יצוא של מזגנים ומקררים
ואתם מוזמנים להצטרף לחגיגה

כל אחד זוכה!

פרס ראשון
מכונית אוסטין
ROVER מטרו 1300 '87 מנוע 5 דלתות

פרס שני כרטיס
טיסה לארה"ב

וכל אחד זוכה באחד מהפרסים הבאים:
★ תיק בספורט מהודר עם מחשב.
★ סט מצעים "קוקטייל" של כיתן
★ טלפון לחצנים

עד 12
תשלומים
שקליים
שווים
לא צמודים

אנו חוגגים יצוא של 12 מליון דולר מזגנים ומקררים ומזמינים אתכם להצטרף לחגיגה. כל אחד זוכה. כל אחד יכול לקנות את השמות הגדולים בעולם, ולשלם עד 12 תשלומים שקליים שווים לא צמודים.

מקרר
גלאקסי
★ המקרר הישראלי היחיד בעל גב הפלדה.
★ המקרר הישראלי היחיד עם התקן הכפול ישראלי ואמריקאי
★ המקרר הישראלי היחיד עם פריזר ענק. 160 עופות!

בחגיגה משתתפים גם כל השמות הגדולים בעולם:
וידאו וטלוויזיות - סימנס, סאבא, נק. מדיחי כלים - סימנס, בוש. מקפיאים - סימנס, בוש. מכונות כביסה - סימנס, בוש ופור. מייבשי כביסה - בוש וסימנס. תנורי בישול ואפיה, תנורי בילט-אין - רוזיאר ופור. מיקרוגל - סימנס, בוש, מחשבים - קומודור.
תקנון המבצע בחנויות החשמל המובחרות וברשתות השיווק "שקם", המ"ם ושולר.
כפוף לתקנון המבצע

SIEMENS
SABA
BOSCH
commodore
ROSIERES
NEC
FAURE

תדיראן
חטיבת מוצרי הצריכה

תגרה בין אוהדים לשחקני הפועל י־ם

יוסי לוי

הפועל ירושלים שברה אתמול את כל השיאים, כאשר אימון הקבוצה פרצץ 45 דקות לאחר שהחל. במהלך משחק האימון פרץ ויכוח סוער בין מספר שחקנים ותיקים לצעירים אחרים, ואוהדים שעמדו מעבר לגדר הוסיפו שמן למדורה.

המאמן יוסי כהן החליט להפסיק את האימון, נטש את המגרש ולאחריו – השחקנים. אז החלה סצנה ללא תקדים, כאשר פרצה תגרה בין אוהדים ליוסי תא־שמע, ציון אוחנה וישי בן הרוש. רק לאחר מאמצים רבים הפרידו בין הניצים. „18 שנה אני בקבוצה ודבר כזה עוד לא היה כאן", אמר המעסה הוותיק יהודה אלשייך.

הצעירים טוענים כי הוותיקים מתנכלים להם, וכי איימו וקיללו אותם במהלך האימון. הוותיקים מכחישים. „הצעירים פשוט לא נשמעים לנו ועונים בחוצפה, בידיעה שיש להם גיבוי מהמאמן", אמר תא־שמע.

הוויכוח אתמול החל בין אריה שפירא לאהוד כחילה, ומיד הצטרפו ישי בן הרוש, עוזן קורבי ותא־שמע. „צריך לפרק את הקבוצה, אין טעם להמשיך כך" אמר יאיר אסאייג.

חבר התאגיד יואב דוגה, שמונה באופן זמני כיו"ר, הציע למנהל הקבוצה שמעון לחמני ולמאמן יוסי כהן להסיק מסקנות ולהתפטר. היום בצהריים אמורה להתקיים אסיפת חרום בה יוחלט על הצעדים הבאים.

עוד לפני האימון הסוער נוצרה הבנה בין ההנהלה לג'ימי טורק על שובו של הכדורגלן לפעילות בקבוצה, ויתכן שישחק כבר מחר מול בית"ר רמלה.

אהוד בן־טובים (בתצלום) מנחש את תוצאות השבת:
סוף סוף ניצחון להפועל ת"א

אייל יצחקי

אהוד בן טובים לא התלהב להמר. בתחילה חשש שיעתיקו ממנו, אבל נרגע כשנאמר לו שהדברים יפורסמו ביום ששי. בגיל 34, אהוד מכיר כל פינה במגרשים שלנו – ואת הכדורגל הישראלי הכי טוב שיכול להיות. הוא משוכנע שיפגע בול בכל שמונת המשחקים.

בית"ר ת"א – מכבי יבנה: בית"ר לאחר סדרת הפסדים, והמטרה שלה קודם כל לא להפסיד. יבנה קבוצה קשה וטובה. מאמין שפה יהיה תיקו.

בית"ר נתניה – שמשון ת"א: אין לי ספק, שמשון הרבה יותר טובה, בתנופה ותנצח.

הפועל לוד – בית"ר ירושלים: תיקו. לוד אחרי נצחון גדול בחיפה במוראל גבוה, מול קבוצה טובה שרצה לאליפות, והמשחק הזה לא יוכרע.

מכבי יפו – מכבי חיפה: אני מהמר על חיפה. שיחקתי נגד יפו בשבת האחרונה, והיא בהחלט קבוצה טובה. אבל דווקא במשחק חוץ־קשה כזה אני מאמין שחיפה תתעלה ותנצח.

באר שבע – בני יהודה: מעולם לא הימרתי לרעת בני יהודה. אבל זה משחק קשה וכל האפשרויות פתוחות. אם תלחץ אותי לכפול, אני מהמר על תיקו ונצחון לנו.

הפועל כפ"ס – מכבי פ"ת: כפ"ס טובה יותר ובכושר טוב למרות ההפסד האחרון. השחקנים מרגישים טוב במתקן החדש שלהם. נצחון לכפ"ס.

הפועל ת"א – הפועל פ"ת: הגיע הזמן שהפועל ת"א תנצח, ואני מאמין שהיא תעשה זאת סוף סוף השבת, למרות שיש לה יריבה קשה, הפועל פתח־תקוה, שתמיד הקשתה עליה, במיוחד בבלומפילד. אם לא השבת הזאת, אינני יודע מתי האלופה תעשה את זה.

מכבי ת"א – מכבי נתניה: תיקו ללא שערים. שתי קבוצות טובות מאוד. מכבי תל־אביב עם הגנה חזקה והתקפה פצועה, מכבי נתניה בכושר טוב באחרונה – המשחק יסתיים ללא שערים.

נדחה המפגש בין ישראל לקפריסין

המפגש הכפול בין נבחרות ישראל וקפריסין, בוגרים ועתודה, שנועד להתקיים ב־19 בנובמבר בר"ג, ידחה עפ"י בקשת התאחדות הקפריסאית.

יו"ר ההתאחדות הישראלית, שאול סוויד, מסר אמש כי הדחייה נובעת מהעומס שיש לנבחרת קפריסין בזירה הבינלאומית בתקופה הקרובה: בשבוע הבא תתמודד עם נבחרת יוון בקדם אולימפי, במשחק בו ישפוט השופט הישראלי עובדיה בן יצחק.

שרף ינפה את אוסמו וכהן

רפי אוסמו ואלי כהן קיבלו במורת רוח את הדחתם מהרכב מכבי חיפה לקראת השבת. השניים לא פתחו בהרכב במשחק מול קבוצת הנוער, ואת מקומם החליפו ליאור רוזנטל וניר קלינגר.

המגן איתן אהרוני סובל מפציעה במפשעתו, וייעדר כנראה מהמשחק מול מכבי יפו.

יונתן הללי

לאן השבת

הליגה הלאומית
(לאחר המחזור ה־6)

1.	בית"ר י־ם	7–16	12
2.	בני־יהודה	7–11	12
3.	מכבי נתניה	5–7	11
4.	הפועל פ"ת	3–6	10
5.	הפועל כפ"ס	5–7	10
6.	מכבי חיפה	4–6	10
7.	מכבי ת"א	5–10	9
8.	מכבי פ"ת	4–8	9
9.	שמשון ת"א	3–5	9
10.	מכבי יבנה	5–3	9
11.	מכבי יפו	10–7	6
12.	הפועל ב"ש	6–3	6
13.	בית"ר ת"א	13–9	6
14.	הפועל לוד	5–3	5
15.	הפועל ת"א	6–3	4
16.	בית"ר נתניה	18–2	1

הליגה הארצית

1.	הפועל יהוד	7–13	13
2.	הפועל טבריה	9–13	12
3.	הפועל חדרה	3–7	11
4.	צפרירים חולון	3–7	11
5.	מכבי שעריים	6–9	10
6.	הפועל בית־שאן	5–7	10
7.	הפועל עכו	8–11	9
8.	הפועל חיפה	5–7	9
9.	הפועל מרמורק	10–7	7
10.	בית"ר רמלה	8–5	7
11.	הפועל דימונה	5–5	6
12.	הפועל ר"ג	8–4	6
13.	הכח ר"ג	8–4	6
14.	בית"ר נהריה	3–1	5
15.	מכבי עמידר	10–4	5
16.	הפועל י־ם	12–4	1

ליגה לאומית
(שעה ראשית 14.30)
בית"ר ת"א – מכבי יבנה
בית"ר נתניה – שמשון ת"א (יום ו, 14.00)
הפועל לוד – בית"ר י־ם (יום ו, 14.00)
מכבי יפו – מכבי חיפה
הפועל ב"ש – בני־יהודה
הפועל כ"ס – מכבי פ"ת
הפועל ת"א – הפועל פ"ת (בלומפילד, 14.00)
מכבי ת"א – מכבי נתניה (בלומפילד, 16.00)

ליגה ארצית
הפועל חדרה – בית"ר נהריה
צפרירים חולון – הפועל ר"ג (יום ו)
מכבי שעריים – בית־שאן
הפועל טבריה – הפועל יהוד
הפועל עכו – הפועל דימונה
הפועל חיפה – הפועל מרמורק (קרית־אליעזר)
הפועל י־ם – בית"ר רמלה
מכבי עמידר – הכח ר"ג (יום ו')

ליגה א' צפון
מכבי טמרה – מכבי עפולה
אור־עקיבא – קרית־שמונה (11.00)
קרית־אתא – עליה כ"ס (12.00)
טירת־הכרמל – הפועל רעננה
הפועל טייבה – אחי־נצרת (ב„טוברוק")
הפועל כירה – מכבי חדרה
בית"ר חיפה – בני־טמרה (קרית־אליעזר, 10.30)

ליגה א' דרום
קרית־אונו – בית"ר ב"ש
קרית־מלאכי – קרית־גת
הפועל רמלה – הפועל ראשל"צ
הפועל אזור – בית־שמש (11.00)
רמת־השרון – לזרוס חולון (בראשל"צ)
הפועל בת־ים – הפועל ירוחם („לזרוס", 11.00)
הפועל אשקלון – אור־יהודה

בדרעף
במוצ"ש תתמודדנה 4 קבוצות ישראליות במסגרת גביעי אירופה, כדלקמן –
קרית־מוצקין, 19.30 („קונפדרציה"): הפועל קרית־אתא – „לודאן" (שוויץ).
בת־ים, 19.00 (אלופות): הפועל בת־ים – „ממרר" (לוכסמבורג).
מוסר „אוגים", 18.00 („קונפדרציה"/נשים): הפועל כ"ס – „דלתא־לויד"(הולנד).
מוסר „אוגים", 20.00 (מחזיקות גביע): הפועל כ"ס – „דלתא־לויד"(הולנד).

„שירים ושערים": דרושה מחווה

יו"ר ועדת הספורט של הכנסת, פנחס גולדשטיין, פנה אתמול במיד חר ליו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סוויד, וביקש ממנו להתיר את שידור התכנית הפופולארית מחר.

גולדשטיין הבטיח כי העיכובים במציאת הסדר נאות ברשות השידור שיאפשר גם צילום משחקים ל„משחק השבת", יגיעו לסיומם בשבוע הבא, לאחר ששר החינוך והתרבות ששב מחו"ל יתפנה לנושא.

בהתאחדות עדיין לא הוחלט אם לפעול לפנים משורת הדין ולהעתר לבקשה. ההחלטה הסופית תיפול היום אבל בינתיים ממשיך הטו שהוטל על שידור התכנית בשבוע שעבר להיות שריר וקיים.

תותחים ופטישים בלונדון

הליגה האנגלית תגיע מחר לשליש דרכה, ובמוקד המחזור ה־14 יהיה שוב דרבי לונדוני, בו תארח ארסנל (מקום 2) את ווסטהאם (4). שאר המשחקים: קובנטרי – נוטינגהאם, אברטון – צ'לסי, לסטר – ניוקאסל, מנצ'סטר סיטי – אסטון־וילה, נוריץ' – טוטנהאם, אוקספורד – מנצ'סטר יונייטד, ק.פ.ר – ליברפול, שפילד ונסדיי – סאותהמפטון, ווטפורד – צ'ארלטון, ווימבלדון – לוטון.

טניסאי הנוער ניצחו את ארגנטינה

נבחרת הנערים של ישראל בטניס עד גיל 16 תתמודד היום בטוקיו מול קנדה בחצי גמר בית החותמים (מקומות 9־16). אתמול ניצחה ישראל את ארגנטינה 2–1.

רביב ויידנפלד ניצח את גוסטוו קאבונארי 2–1 (6–7, 7–5, 6–3). בועז מרנשטיין גבר על מרטין קלינגארי 2–1 גם כן (6–7, 6–2, 6–1). במשחק הזוגות נוצחו בועז מרנשטיין ורביב ויידנפלד ע"י הצמד הארגנטינאי קאבונארי וקלינגארי בתוצאה 0–2 (6–7, 0–6).

● אופניים. מירוץ מסקרן ייערך השבת (07.15) בהשתתפות 300 נערים מ„גלגלי העץ". נקודת הזינוק: חניון ההגנה בהר הכרמל.

דנאל בע"מ – שירותי כוח אדם
למחלקה הטכנית: בתל־אביב, רחובות ואשדוד
דרושים
★ מהנדס מכונות – לגיבוי הנדסי לקווי ייצור
★ מהנדס מכונות לאחזקה
★ מהנדס תעשיה וניהול
★ מהנדס אלקטרוניקה – לאחזקת מערכת C.N.C
★ כלכלן – תואר ראשון – לתמחיר ובקרת כדאיות. שליטה בעברית ואנגלית
★ הנדסאי/טכנאי תעשיה וניהול
★ הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה – לתכנון חיווט
בדבר פרטים נוספים לפנות לסניפנו בצירוף קורות חיים בכתב יד או טלפונית.
תל־אביב – רח' גורדון 88, טל: 222266, 245541, 240878, 03־245531
רחובות – רח' הרצל 187 בפסג, טל: 08־455904
אשדוד – רח' רוגוזין 8, טל: 32221, 055־33644
תל־אביב · ירושלים · באר־שבע · רחובות · אשדוד

לחברה מסחרית גדולה
דרושים:
קבלני שירות למוצרי־בית חשמליים
חברה מסחרית גדולה המייבאת ומשווקת מוצרי חשמל ביתיים מתפשת תחנות שירות בערי השדה (קרית שמונה, צפת, טבריה, נצרת, עכו, נהריה, חדרה, נתניה, כפר סבא, רעננה, פתח־תקוה, ראשל"צ, רחובות, אשדוד, אשקלון, קרית גת ודימונה) לצורך מתן שירות ותיקון מוצרי חשמל ביתיים, כגון: מערבלים, מעבדי מזון, מגהצים, פרקולטורים ועוד.
על המציע לעמוד בדרישות הבאות:
1. בעל תחנת שירות במקום מרכזי.
2. צוות טכני מיומן ובעל נסיון מוכח.
3. יכולת לתת שירות בכל ימות השנה, כולל חופשות ושירות מילואים.
4. רשימת לקוחות וממליצים.
5. מתן ערבויות לקיום תנאי החוזה.
נא לפנות בכתב לת.ד. 866 תל־אביב מיקוד 61008 עבור 524.

דרושים
למפעל תעשיה כימית באזור חיפה
דרוש/ה
כימאי/הנדסאי כימיה
לעבודה אחראית במעבדת המפעל
הכישורים הדרושים:
ידיעת השפה העברית והאנגלית, רצוי נסיון בתעשיה הכימית ובעבודה בגזכרומטוגרפיה.
על המועמדים המתאימים לפנות בכתב־יד, פירוט קורות חיים ונסיון קודם, לפי הכתובת ת.ד. 4496 חיפה, עבור משרה מס' 11.
– סודיות מובטחת –

לחברה בינ"ל
איש/ת מכירות
מצליח אמיתי, מסור ושאפתן – לקשר עם לקוחות במגזר תעשייתי, מסחרי ואמנותי. (רכב חובה)
„אינטרספ" 03־737794

דרוש שרטט מכונות משלה בעל נסיון 03־5562901

אורבוט מערכות בע"מ
חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטליגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקות איכות של מוצרים אלקטרוניים.
עם הרחבת פעילותנו דרוש לנו:
מהנדס שיווק מוצרים
עדיפות למהנדס אלקטרוניקה או מכונות עם תואר במנהל עסקים. שליטה מלאה באנגלית הכרחית. דרוש נסיון בנושא שיווק מוצרים דומים. שפות נוספות יתרון.
נא לפנות בכתב יד לאורבוט מערכות בע"מ ת.ד. 215, יבנה 70650.

מדריכים לביה"ס שדה
הר גילה, אלון תבור, אילת
רקע בתחומי טבע וידיעת הארץ (רצוי בולוג)
רצוי נסיון קודם בהדרכה
התחייבות לתקופה של שנתיים לפחות.
מגורים במקום.
לפנות לצבי כ"א טלפון: 03־375063 שלוחה 240 לרוב בימים א', ב', 15.00–11.00.
החברה להגנת הטבע

דרושים
לישראדאטה דרושה
מקדמת מכירות למחשבים
★ עם נסיון במכירת מיקרו מחשבים
★ בעלת רכב
בדבר פרטים נא לפנות לאלכסנדר ארגוב, טל. 03־262934, 03־256978.

ארגמן תעשיות בע"מ
אזור התעשיה יבנה 70600 טל. 08־437811
למפעלינו דרושים/ות:
1. לבורנט/ית למעבדה
– נסיון בעבודה במעבדה רצוי בתחום צביעת טקסטיל.
– נכונות לעבודה במשרה מלאה.
2. עובדות לביקורת בדים
– נכונות ליום עבודה בן תשע שעות.
– ראיה תקינה.
– ידע בקריאה וכתיבה עברית.
מועמדים/ות מתבקשים לפנות לפי הכתובת דלעיל בכתב או טלפונית לקביעת מועד לראיון אישי.
5 ימי עבודה בשבוע
הסעה מובטחת לתושבי האזור

דרושים עובדים
למפעל גיפור צמיגים אגד (גם בלתי מקצועיים)
לתיקון וחידוש צמיגים
לתושבי חולון, בת־ים, תל־אביב, ראשון־לציון
בדבר פרטים לפנות לחבר עירוני, מרכז הצמיגים, רח' הבנאי 23, אזור התעשיה חולון (ליד טמפו) טל. 801635

לצה"ל דרושים לשרות קבע:
★ נגדי תחזוקה ורישום
★ טבחים (בעלי הכשרה בלבד).
נתונים אישיים נדרשים:
★ גיל 21 – 30.
★ לאחר שירות צבאי מלא ותקין.
★ נכונות לעבור הכשרה מתאימה.
לקבלת פרטים נוספים נא לפנות לטל: 03־616121 – עבור גיוס לקבע

לא. גולן תקשורת בע"מ
דרוש מנהל מכירות
פרטים: 03־499588

שרותי שיווק וניהול
לחברתנו דרושים:
1. שליחים עם או בלי קטנוע
2. עובדי/ות נקיון
3. פנסיונרים לעבודות מזדמנות
4. בחורות בעלות רשיון נהיגה לקטנוע או טילון
שכר גבוה למתאימים!!
להתקשר החל מיום א', 9.11.86, טל. 03־660726.

לתיאטרון הקאמרי דרושים
עובדי במה ותאורה (חשמל)
על המעוניינים לפנות למשה כהן טלפון: 03־245211.
השכר בהתאם לכישורים.

מחפש
מושב חצבה בערבה
פקידה מעולה
לניהול משרד שיווק (רווקות).
עבודה גם בשעות הערב, שבתות וחגים. מגורים במקום. תנאים נוחים למתאימות.
057־81189, 057־81513.

כ־מ.ל.ל
מערכות מחשבים
דרושה
מקדמת מכירות באמצעות טלפון
בעלת מרץ, סבלנות ויכולת עמידה במאמץ. יתרון לנסיון בענף המחשבים ובמכירות. להתקשר לטל: 03־217221 נועה.

למפעל למוצרים כימיים בת"א
דרושים
אנשי מכירות מנוסים
רכב מסחרי יתרון
טל' 03־822383–4

לחברה תעשייתית ותיקה
דרושה
פקידת ייצוא
ידיעה טובה בשפה האנגלית
נא לפנות לת.ד. 1334 ת"א 61013 עבור „א' 42194".

מעריב ספורט

נס במילאנו

טרייסר מילאנו, שנוצחה בשבוע שעבר ביוון בהפרש 31 נקודות, גברה על אריס סלוניקי 83–49 (!!!) והעפילה לבית הגמר האירופי לאלופות

אלופת איטליה בכדורסל, טרייסר מילאנו, חוללה אמש את הבלתי ייאמן כאשר הביסה בביתה את אלופת יוון, אריס סאלוניקי, 83–49 – ומחקה פיגור של 31 נקודות מהמשחק הראשון בשבוע שעבר ביוון, 67–98.

בכך הבטיחה מילאנו את עלייתה לבית הגמר בגביע אירופה לאלופות – והמשכיות בייצוגן של הקבוצות האיטלקיות במפעל.

רק מעטים האמינו לפני המשחק, כי מילאנו תצליח להתעלות על עצמה, לשתק את ניקו גאליס שקלע במשחק הראשון 44 נק' ולהפוך את הקערה על פיה. התקשורת באיטליה כבר החל להספיד את הקבוצה המצויינת הזו, ששילמה 400 אלף דולר לשחקן החיזוק מהנ.בי.איי, בוב מקאדו.

אבל טרייסר עשתה זאת, והוכיחה כי כאשר מדובר בכדורסל האיטלקי – לעולם אינך יכול לדעת מה יקרה.

אם לא התחוללו אמש הפתעות, הרי שמלבד מילאנו הצטרפו אל מכבי ת"א בבית־הגמר זאדאר (יוגוסלאוויה), ז'אלגיריס קובנה (בריה"מ), אורטז (צרפת) וריאל מאדריד הספרדית.

הגרלת משחקי בית־גמר תיערך בשבת.

הפועל ת"א – בעקבות אליצור נתניה וחולון

סיימה את הרומאן הקצר שלה בגביע אירופה, כאשר נוצחה אמש בווארזה 112–75 ● רובינזון ופרישמן בלטו בהפועל

יוסי אקלר, איטליה

הפועל ת"א נפרדה אתמול מגביע קוראץ'. הרבה תקוות וסיכוים לא היו לתל־אביבים, שיצאו לווארזה עם מטען של שש נקודות יתרון מהמשחק הראשון. מי שסבר שיתרון זה לא יספיק – צדק. די וארזה ניצחה 112–75 (54–34), ובכך הסתיים הרומאן הקצר והמאכזב של הפועל, בדיוק כמו זה של אליצור נתניה והפועל חולון, עם אירופה העונה.

למעשה הסתיים המשחק כבר בדקה ה־3. די וארזה עלתה, כבר בשלב כה מוקדם של המשחק, ליתרון מבטיח. לוח התוצאות הראה 4–16 למקומיים. מאמנה של הקבוצה האיטלקית אמר לפני המשחק, שמטרתו היא מחיקת הפיגור במהירות, וכך בדיוק קרה.

אך הפועל לא הרימה ידיים. היא הצליחה לצמצם את התוצאה בדקה ה־10 ל־20–29, אבל לא יותר מזה. צליפותיו של פיטמן, שקלע 23 נקודות, יחד עם פאקטי (19) רוסקובי (18), הובילו את וארזה ליתרון בן 20 נקודות במחצית – 54–34.

המחצית השניה היתה פורמאלית בלבד. הפועל עוד ניסתה פה ושם לעשות משהו, אך 18 הנקודות של רובינזון ופרישמן יכלו רק לשפר את מאזן הנקודות על הלוח, מתחת למילה "אורחים". 10 דקות מהסיום, שש נקודות היתרון שהביאה מהמשחק הראשון בישראל, נראו עלובות וחיוורות לנוכח 33 נקודות היתרון של וארזה. התוצאה בדקה זו היתה 52–85.

חמש דקות לסיום, ירד יתרון וארזה ל־30 נקודות 67–97. אך עד לסיום, התייצב ההפרש על 37 נקודות. די וארזה ממשיכה לשחק במפעל האירופי – הפועל תוכל להמשיך לראות את אירופה העונה דרך מכבי...

קלעו לוארזה: פיטמן 23, סאקטי 19, וסקובי 18, בחלי 15, תומפסון 14, פריטר 7, צ'נבה 6, קפטאלדוני 3, ברניולי 1.

קלעו להפועל: רובינזון 18, פרישמן 18, לארגי 12, מרסר 11, ויליס 10, דיקמן 4.

שפטו זולטיץ' (יוגוסלוויה) וסנטאפור (צרפת).

קפיצה לאליפות העולם עם 200 ש"ח בחודש

ברוריה ביגמן

סיגל גונן (23) אלופת ושיאנית ישראל בקפיצה למרחק (6.46 מ'), היא האתלטית היחידה שעברה את המינימום לאליפות העולם שתהיה ברומא בספטמבר 1987. סיגל עברה את המינימום הנדרש ב־6 ס"מ והיא קרובה כדי 4 ס"מ בלבד למינימום שקבעה ההתאחדות הבינלאומית לקראת המשחקים האולימפיים בסיאול.

למרות "הקבלות" הספורטיביות שלה, מדורגת סיגל בקטגוריה שלישית בחלוקת מילגות לספורטאים מצטיינים ע"י היחידה לספורט הישגי במכון וינגייט, והיא רק 200 ש"ח בחודש.

לעומת זאת, הקופץ למרחק רמי לברן (7.53 מ') שעדיין לא קבע את המינימום לאליפות העולם ברומא – (7.85 מ') יקבל 375 ש"ח בחודש. מאמנו סטפן קובלסקי יקבל 1,500 ש"ח ואילו דוד קושניר המאמן את גונן, שהצעיד השנה גם את אילן גולדווסר לשיא ישראל בקרב 10 לא, מופיע ברשימת מקבלי המילגות.

ברשימת מקבלי המילגה בגובה 375 ש"ח מופיעים גם הסייפים שלומי אייל, אודי כרמי, לידיה חסואל, ניסן בלנק, המתעמלות ליאת חנינוביץ' ושולמית גולדשטיין, המתאבק אבן ברנשטיין והדגולש גד אברהם. שניים מקבלים מילגה גבוהה יותר: הסייף יצחק חסואל והסייף דן טורטן – 500 ש"ח בחודש כ"א.

אריה סלוצקין, יו"ר איגוד האתלטיקה, הגיב אתמול: "אנו דורשים מיד לתקן את המעוות ולהשוות את הדירוג בין סיגל גונן לרמי לברן. זו קביעה שרירותית וחד צדדית שאינה מקובלת עלינו. יש לנו ויכוח נוקב עם היחידה לספורט הישגי. לא יכול להיות שיתוף פעולה ללא מעורבות האיגוד כפי שקורה עתה. בעניין המילגות לא היתה עימנו כל התייעצות והדבר לא מקובל עלינו".

סיגל גונן קובעת שיא ישראלי חדש בקפיצה למרחק: 6.46 מ'. צילם: גרי אברמוביץ'

בית הגמר ה־11 של מכבי – עם 38 נקודות של ג'מצ'י

מכבי ת"א לא התקשתה לחלוף אמש ביד־אליהו על־פני אלופת פינלנד טורפאן, 112–86

משה גורדלי

מכבי נראית רצינית השנה, לפחות בכל הקשור בלחימה. אותה אמביציה נגד בית־אלפא בגביע המדינה ואותה אמביציה נגד טורפאן הלסינקי במשחק שקבע את עליתה של מכבי בפעם ה־11 לבית הגמר – 112–86.

מבחינה מקצועית קשה להתייחס למשחק אתמול כמשקף את יכולתה של מכבי. הפינים הנמוכים והרזים לא הציבו אתגר רציני למשחק המכבי ששטף היטב במחצית הראשונה. דורון ג'מצ'י במשחק התקפה מגוון שכלל קליעות מכל מצב, כניסות חדות וסיומי פאסט־ברייק, השיג 26 נקודות במחצית ובסך הכל 38 – שיא לדורון בגביע אירופה. ג'מצ'י לא פתח את המחצית השניה, אותה פתחו דווקא הפינים טוב וניצלו שאננות רגעית כדי לצמצם מעט, אך הלחיצה המפורסמת על הדוושה השיבה את הפער על כנו.

אולם הסיפור של מכבי אתמול היה כאמור בלחימה. ארואסטי הולך ומאבד את ייחודו כלוחם מספר אחד, אולם מאידך, הוא חוזר וזוכה במקומו בחמישיה הפותחת. עודף המוטיבציה בריבאונד היה לעיתים בעוכרי מכבי. לא פעם קפצו שלושה מכבים לכדור שנפל לבסוף לידי ויליאמס, הזר של הפינים, שאת מרבית נקודותיו השיג מתחת לסל, ולא מדובר בשחקן חזק במיוחד. פרט לוויליאמס בלט קלינגה בריכוז וקליעות. הפינים הסימפטיים לא סיפקו יותר מקרב אימון טוב לקראת חולון.

עודף המוטיבציה המכבית עורר לעיתים גיחוך. דוגמא: שתי שניות למחצית הוציאו הפינים כדור ואיבדו אותו. המדכירות שרקה לסיום. שחקני מכבי, מאמניה, ומנהליה הסתערו על המזכירות שנבהלה והחזירה שניה אחת לשעון שלא נוצלה. מיותר. אפילו רפי גינת הגיב בסרקאזם: "המחצית הסתיימה כנראה".

צבע מיוחד נתנו כחמישים אוהדים פינים מכוח יוני"פיל שהגיעו מצויידים במגאפון, שלטים, רגל והרבה מצב רוח טוב. למותר לציין שאת עיקר העידוד סיפקו לקבוצתם בזמן שפיגרה – כל המשחק. שלושת אלפים הצופים המקומיים שבהו בהם יכולים בהחלט לאמץ דוגמא זו וליישמה במשחקי הארץ.

בסיום המשחק שרתה האופטימיות על המכבים. ברקוביץ סבר שהעדרה הצפוי של מילאנו יקל את המלאכה. מאוחר יותר התברר שהוא עוד צפוי לפגוש את מאקרו ושותפיו. כתב חצוף שאל את ארואסטי: "האם עבורך יש לזכיה השנה משמעות מיוחדת?". ארואסטי תלה בו מבט נעלב, התעלם מהרמז וענה: "מה ההבדל בין השנה לשנה הבאה, לזו שאחריה?"

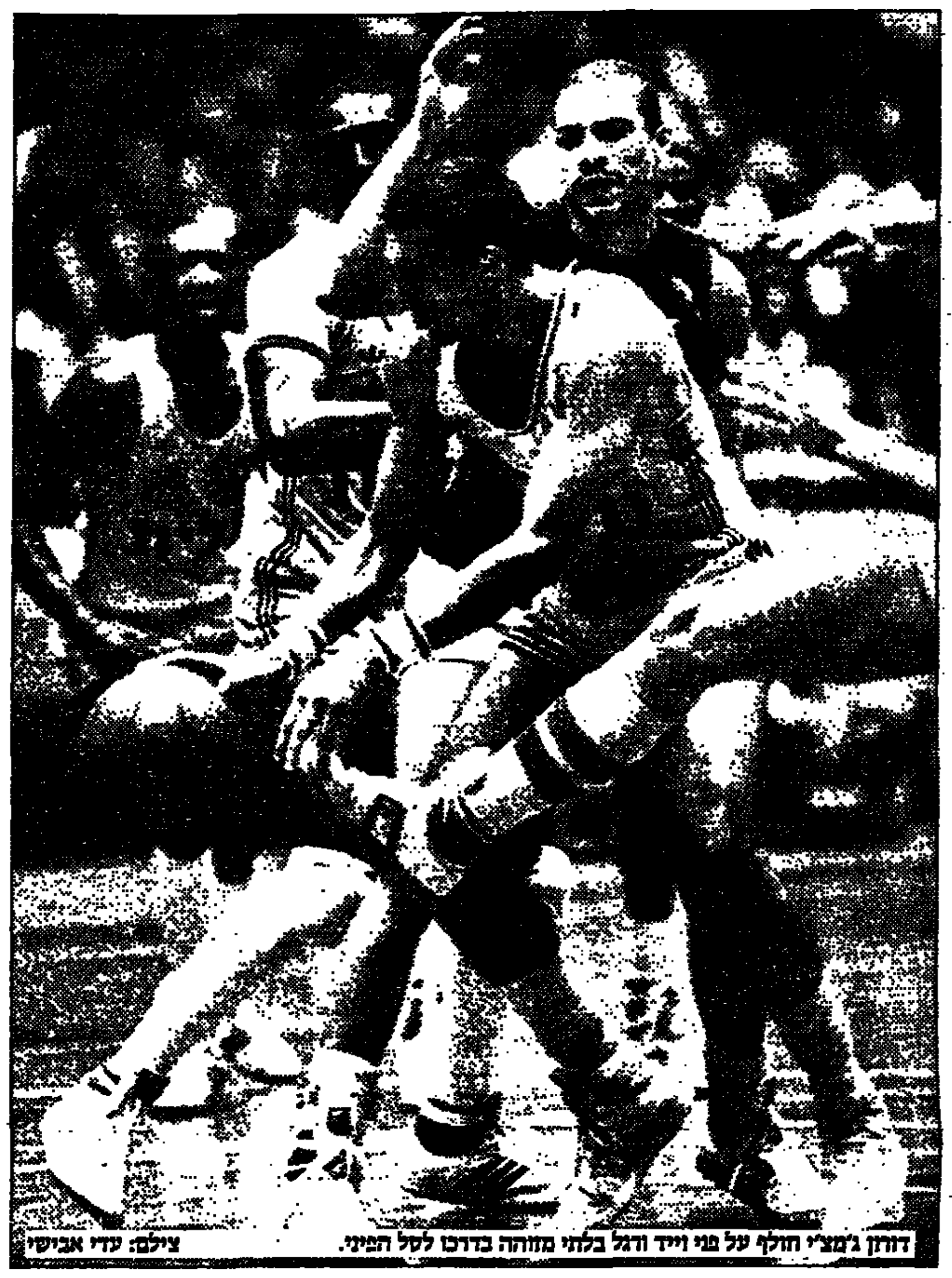

דורון ג'מצ'י חולף על פני וייד והגל בלתי מזוהה בדרכו לסל הפיני. צילום: עדי אבישי

molten

מכבי ת"א	112	(67)
טורפאן	86	(45)

קלעו למכבי: ג'מצ'י 38, ג'ונסון 22, ברקוביץ' 20, מגי 18, קורנליוס 4, ליפין 4, אורדיטי 4, ארואסטי 2.

ריבאונדר מצטיין: ג'ונסון, 10

קלעו לטורפאן: ויליאמס 28, קלינגה 20, ראודמו 17, וייד 13, ברונברג 4, ויצינג 2, ראייטנן 2.

שפטו: היט (אנגליה) ופיוריטו (איטליה), 3000 צופים ביד־אליהו.

קאר - מוצרי ספורט

נשות אליצור הודחו בפראג

אליצור ת"א/ קרית־אונו, אלופת הנשים של ישראל בכדורסל, יצאה אמש ממעגל משחקי גביע אירופה לאלופות לאחר הפסד 180–68 לספארטה פראג, בצ'כיה. במשחק הראשון בת"א נוצחו הישראליות 53–52.

אטקינסון פוטר – פרגוסון במקומו

מאיר בלייך, סופר "מעריב" בלונדון

מנצ'סטר יונייטד פיטרה את מנהלה רון אטקינסון ואת עוזרו מיק בראון, ואמש מינתה במקומו את אלכס פרגוסון, מנהל אברדין ונבחרת סקוטלנד בגביע העולמי במכסיקו. "ההחלטה התקבלה בעקבות ההופעה העלובה של הקבוצה ב־12 החודשים שחלפו והיא לטובת המועדון והאוהדים" אמר אתמול היו"ר מרטין ארזאורדס.

לאחר שהיונייטד נחלה 3 הפסדים בתחילת הליגה, היא התאוששה קמעא ולא נוצחה בשבעה משחקים, עד להפסד לסאותהמפטון ביום ב', במשחק החוזר בגביע הליגה. ככל הנראה, הסיבה העיקרית לפיטוריו של אטקינסון היתה הירידה במספר הצופים שבאו לאולד טרפורד בעקבות היכולת האפורה.

אף שהוליך את המועדון לשתי זכיות בגביע האנגלי, ב־83' וב־85', לא הצליח אטקינסון להצעיד את היונייטד לאליפות (בפעם האחרונה זכתה היונייטד באליפות ב־1968), ומדיניות הרכישות שלו לא הוכיחה את עצמה. הוא קנה שחקנים ב־7 מיליון ליש"ט, בעוד שקיבל תמורת שחקנים ששיחרר רק 5.3 מיליון ליש"ט. גם פציעות מתמשכות של כוכביו, בראשם הקפטן בריאן רובסון, לא הקלו עליו את המלאכה.

יונייטד, הנמצאת עתה בקשיי נזילות, מבקשת למכור את פראנק סטייפלטון, יאספר אולסן וטוני גיבסון – שלעת עתה אין עליהם קופצים.

המבט מסגיר הכל. רון אטקינסון צופה בהפסדה של מנצ'סטר יונייטד ביום ב', 4-1 לסאותהמפטון. הצלום רדיו א.פ

בירד: 34 דקות – 38 נקודות

ללא צ'ארלס ברקלי וג'ף רולאנד הפצועים ועם 7 שחקנים בלבד, רובם מהרכש החדש שנשלחו למערכה, ניצחה פילדלפיה את מילווקי 107–101. טים מקורמיק (2.14 מ') קלע 18 נקודות לפילדלפיה, שאת מיתקפת הניצחון שלה בסיום רתם ד"ר ג'יי. בוסטון סלטיקס הביסה את אינדיאנה 133–102. במחצית הוליכה הסלטיקס 76–49. לארי בירד קלע 38, קטף 11 ריבאונדים, מסר 8 אסיסטים ונח 14 דקות... גולדן סטייט – פורטלנד 102–92 (פרוויס שורטס 31 למנצחים), דטרויט – בולטס 109–85 (דנטלי 28 לדטרויט), סאן אנטוניו – נאטס 112–103 (בגיז ג'רסי), יוטה – קליוולנד 111–95.

שערי המניות

■ בנקים מסחריים

החברה (י ביצוע חלק)	השער אתמול	המחזור בסיח ק"ע	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אגוד ש	16570	3.0	+78	+4
הספנות 0.1	1136	1648	+21	+1.9
הספנות א 0.5	884	2658	+22	+2.8
הספנות אופ 2	794	1104	+14	+1.8
כללי לא בהמר	21708	30.0		
בנק צפון אמריק 1.	— הפסקת מסחר —			
בנק צפון אמריק 5.	— הפסקת מסחר —			
בנק צפון אמר אופ	— הפסקת מסחר —			
הבינלאומי 5.0	3500	2954		
פ.י.ב.י. 0.5	4188	1572	+70	+1.7

■ בנקים בהסדר ההצמדה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אידיבי רג 100.0	80450	363		
אידיבי ב 100.0	81100	5.0	+380	+4
אידיבי בב א 2.0	488000			
אמר 1שח	59820	50.0	+20	
דיסקונט ב	102100	6.0	-800	-8
דיסקונט א	102800	133		
דיסקונט שה ב	11960	7.8		
המזרחי ש	33110	488	-3	
המזרחי ם	33128	138		

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
המזרחי שה 9	14985	155		
הפועלים מבב	107880	.7	-2200	-2.0
הפועלים ש	54960	562		
הפועלים מ	54950	81.0	-230	-.4
כללי א 1.0	139650	5.0		
כללי שה 5	105750			
כללי שה 7	6681	25.0		
כלל מכוק 100.0	34854	1064		
כלל שה 11	13126	408	+1	
מימון המר 1.0	46300			
מימון המר 5.0	24100			

■ בנקים למשכנתאות

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אדנים 0.1	17480	46.0	+350	+2.0
לאומי משכנתאות ש	5948	1546	-2	
לאומי משכנתאות מ	5900	578		
כרמל ש	*4140	45.0	+41	+1.9
כרמל שה 1	3266	249	+5	+.2
בנין כ 5.0	7300	64.9		
פת משכ ש	2357	643	+65	+2.8
משכן ב ש	2260	435	+30	+1.4
טפחות 0.1	9780 תב	236	+889	+10.0
טפחות מבב ש	14900	13.0		
טפחות רג ש	14890	99.0	-60	-.4
טפחות שה 1	8640	5.0	-200	-2.3
טפחות שה 2	4252	10.0	+10	+.2
יעסד 1.0	2900	346	+100	+3.6
יעסד 5.0	1145	3368		
מירב 1.0	6150	200	+250	+4.2

■ מוסדות מימון ענפיים

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
שלמן א ש	507	6574	+6	+1.2
החקלאות מבב א	— לא נסחר —			
החקלאות מבב ג	— לא נסחר —			
לאומי תעשיה א ש	8168	506	+260	+3.5
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —			
פת תעש בב ג	— לא נסחר —			
פת תעש בב גג	— לא נסחר —			
פת תעש בב גגג	— לא נסחר —			
פת תעש בב ד	— לא נסחר —			
פת תעש בב דד	— לא נסחר —			
מרכז קבלנים 5.0	829	3079		
תיירות בב	— לא נסחר —			
כלל ליסינג 0.1א	17580	21.0	-200	-1.1
כלל ליסינג 0.5ב	10850	8.0	+50	+.5
כלל ליסינג אג"ח	10780	3.0	+175	+1.7

■ חברות ביטוח

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
איילון ביטוח 1שח	257	9909		
אררט 0.1	*1255	924	+55	+4.6
אררט א 0.5	630	2429	+11	+1.8
בטוח משנה 0.1	543	685	-17	-3.0
בטוח משנה 0.5	174.0	5000	-2.0	-1.1
הדר 1שח	418	4366		
הדר 5שח	239	13987	+8	+3.5
הסנה ש	331	36656	+11	+3.4
הפניקס 0.1	747	18203		
הפניקס 0.5	613 תב	3981	+56	+10.1
המגשר-הראל 1.0	6870	73.0	+70	+1.0
המגשר-הראל 5.0	3320	178		
מנורה 1.0	2140	93.0		
מנורה 5.0	990 תב	1885	-110	-10.0
סהר ביטוח 1	6600	284	-120	-1.8
סקוריטס 1שח	2865	1529	+65	+2.3
צור ש	325	6746		
ציון החזקות 1.0	8499	10.0	+1	
ציון החזקות 5.0	2856	212	+55	+2.8

■ מסחר

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
איגודקומא 1.0	7250	38.0		
איגודקומא 5.0	3460	912		
מפוך עזרא 1.0	7215	957	-185	-2.5
מפוך עזרא אופ 1	6900	41.0		
כלל סחר 1.0	356	12486	+10	+2.9
קרייסל 1.0	18650	150	+130	+.7
רפק 0.1	53000			
רפק 0.5	9708	61.0		
שופרסל א 2.8	7109	561	+19	+.3
שופרסל ב 10.0	5004	1383	+80	+1.6

■ שרותים

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דלק ג 1שח0.1	3175	1948	+35	+1.1
הראל 1.0	3300	2.0		
הראל 5.0	2415	154	-15	-.6
מספנות הספקה 0.1	15740	6.0	-160	-1.0
מספנות הספקה 0.5	4870	118		
קידר 0.1	2217	430	-70	-3.1
קידר 1.0	336	19876	+5	+1.5
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —			
מתנאי עירוני 0.1	*5242	137	+52	+1.0
מתנאי עירוני 0.5	2589	1416	-50	-1.9
קונטרוסים 0.1	3989 קו		-210	-5.0
קונטרוסים 0.5	3863 קו		-203	-5.0
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —			
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —			

■ מלונות ושרותי תיירות

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
גלי זוהר 1.0	— הפסקת מסחר —			
גלי זוהר 5.0	— הפסקת מסחר —			
מלונות דן 1.0	1080	59.0	+30	+1.6
מלונות דן 5.0	1299			
חוף האלמוג 0.1	6010	62.0	-200	-3.2
כנס 1.0	2500	332	-100	-3.9
מלונות ירדן 1.0	2790	139		

■ מחשבים ושרותי מחשב

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
איכות 1שח	1940	1500		
דטה מיכון 1.0	4464 קו		+215	+5.0
ת.י.ל.ג. 1.0	24940	25.0	+628	+2.6
יעבא 1.0	5170	409	+120	+2.4
כלל מחשבים 1.0	13550	159		
מ.ל.ל. 1.0	17550	56.0	+750	+4.5
מ.ל.ל. 5.0	6250	188	+49	+.8
משוב 1.0	1000 תב	3550	+55	+5.8
משוב אופ' סר' 1	755	3066		
ניקוב 1שח	21500	127	+600	+2.9
ניקוב 5שח	14250	413		
תים מחשבים 1.0	1712	417	-30	-1.7
תים מחשב אופ 1	16999			

■ נדל"ן בינוי ופיתוח

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אבגדים בינוי 1.0	— הפסקת מסחר —			
אבגדים בינוי 5.0	— הפסקת מסחר —			
ארזי מבנים 1.0	843	1260		
ארזי מבנים 5.0	365	4692		
אזורים 1שח	848	15077	+32	+3.9
אזורים אופ 1	549	8035	+30	+5.8
אזורים אגח 3	107.8	19900	+2.0	+1.9
אילנן 1.0	524	10591	-9	-1.7
אל-רוב 1.0	1450	6990	-25	-1.7
אמבנים 1.0	3610	372		
אפריקה 0.1שח	36700	49.0		
אפריקה 1שח	30290	309	+670	+2.3
אפריקה אופ 5	17458	81.0	+500	+3.0
ארדים 1.0	2500	317		
אילנד 1שח	2675	1691	+30	+1.1
אילנד 5שח	1365	2375	+40	+3.0
בן-יקר מת 1.0	3320	345	+20	+.6

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
בנבנין 1שח	3198	564	-101	-5.1
בנבנין 5שח	2173	76.0		
דנקנר 1.0	4770	354	-180	-3.6
דורך 1.0	349	668		
דורך 5.0	270	583	-13	-4.6
דורך אופ 1	116.8	3765	-10.0	-7.9
דרגד 0.1	7118	135	+210	+3.0
דרגד 0.5	4743	117		
המשכל 1.0	1650	1669	+35	+2.2
המשכל 5.0	1531 תב	2990	+121	+10.0
תל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —			
תל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —			
נכסים ובנין 1.0	2975	4053	+125	+4.4
נב-ים 0.1	4335	246	+95	+2.2
נב-ים 0.5	2791	486	+1	
הבסרות הישוב 1.0	54300	21.0	+100	+.2
ישפרו 0.1	3490	298		
ישראלום 1.0	1768	139		
ישרב 10.0	— הפסקת מסחר —			
כהן פיתוח 1.0	7411	14.0	+28	+.3
כלל בולק 0.1	400	16343	+9	+2.5
לנדיר 1.0	*4445	340	+44	+1.5
לנדיר 5.0	1555	236	+5	+.3
מ.ת.ב. 1.0	480	3427	+2	+.4
מ.ת.ב אופ סר 2	260	3787		
מ.ת.ב אג"ח סר א	100.5	7316	+5	+5
מאור בניה 1.0	731	4633	+1	+.1
מיבנאל 5.0	348	8681	-7	-2.0
מבנ"ב 5.0	1450	9948	-50	-3.5
מר-לו 1.0	557 תב	1115	+27	+5.1
מירמבין 1.0	400	512	+9	+2.3
מירמבין 5.0	122.0	19591		
ליספרין 1.0	1715	2376		
ליספרין 5.0	912	5365	+23	+2.6
נאות אביב 0.5	7080	252	-30	-4
נכסי אורים 1.0	780	632		
סהר החזקות 1.0	12600	58.0		
סהר החזקות 5.0	8725	55.0		
סוף 1.0	6600	150	-40	-6
סוף 5.0	3760	127	-19	-5
עמר הולץ 1.0	846 תב	2891	-94	-10.0
עור 3.0	— הפסקת מסחר —			
קסריה 0.1	2770	162	+70	+2.6
קסריה 0.5	1529	2106		
רובנשטין 1שח	2947 תב	1513	-328	-10.0
רובנשטין 5שח	1127	2227	-1	-1
רובנשטין אופ 2	1450	4617	-60	-4.0
רובנשטין אג"ח א	98.5	87843	-5	-5
רסק כסל	— הפסקת מסחר —			
רסק רג	— הפסקת מסחר —			

■ חקלאות

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
מטעי הדר 0.1	2800	667		
מטעי הדר 0.5	1975	131	+7	+4
מהדרין 0.1	8400	154	+140	+1.7
נכסי הדרים 1.0	1409 תב	4850	+85	+6.4
פרי אור 0.5	3581	785	+36	+1.0
שו-הר 5.0	13100	152	-400	-3.0

■ מזון וטבק

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אסם 1.0	1369	45.0		
גולדפרוסט 1.0	3205	152	+35	+1.1
גולדפרוסט 5.0	1844 תב	346	+120	+7.0
גולדפרוסט אופ 1	1380	47.0	+20	+1.5
דובק בב ש	3550	898	-50	-1.4
דובק בב מ	3585	746	-15	-.4
מלכל 1.0	1155	3716	-15	-1.3
מלכל 5.0	*656	1606	+6	+.9
פרי-גת 1.0	— הפסקת מסחר —			
פרי-גת 5.0	— הפסקת מסחר —			
[illegible] בירה 1.0	*17675	35.0	+175	+1.0
[illegible] בירה 5.0	*12100	47.0	+200	+1.7
יפנהר 1.0	1729 קו		-91	-5.0
יפנהר א 5.0	1187 קו		-63	-5.0
מן 1.0	14000 תב	78.0	+680	+5.1
מן 5.0	7350	262		
ספורסום 1.0	9660	83.0	-190	-2.0
עלית 0.1	16200	276	-100	-.6
עסיס 0.5	41950 תב	160	+2000	+5.0
שלמה אבל 1.0	3155	171		
שמן מבב ש	6899	940		

■ טקסטיל והלבשה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אגגר 1.0	395	5009		
אופים 1.0	1563 תב	3376	-174	-10.0
אופנת ברוק 1.0	605 תב	6827	+39	+6.9
אופנת ברוק 5.0	450	1221	+28	+4.9
ארגמן רג ש	15740	341	+210	+1.4
דלתא-גליל 1.0	2924	1295	-1	
דלתא-גליל א 5.0	1934	612	-2	-.1
מסיליות מאור 1.	1830			
מסיליות מאור 5.	880	148		
ויסלבו 1.0	1645	680	-5	-.3
ויסלבו 5.0	980	939	+18	+1.9
חדיון 1.0	10400	749		
ויקית 1.0	1700	1652	+50	+3.0
ויקית 5.0	1150	2810	+50	+4.6
לודזיה 0.1	2650	275	+58	+2.2
לודזיה 0.4	1349 תב	3809	+89	+7.1
ליבה 1.0	732	1503	+6	+.8
מים גליקו 1.0	— הפסקת מסחר —			
מקס 0.1	*4822	491	-100	-2.0
מקס 0.5	2560	1187		
עים 1.0	13400	100	+200	+1.5
עים 5.0	6870	261	+300	+4.6
עמק 1.0	4800	1750		
פולגת א 0.1	5470	467	-30	-.9
פולגת ב 0.4	2310	3909	-40	-1.7
פולינן א 0.5	*8075	100	-425	-5.0
פרגור 1.0	— הפסקת מסחר —			
בינור ספורט	14351	111	+1	
תעש רהיטין 1.0	3130	784	-28	-.6

■ מתכת ומוצריה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אינסמן 5.0	2993	253		
אורדן 10.0	6600	226		
אורדן 50.0	5980	45.0	-20	-.3
אלומית 1.0	5520	92.0	+120	+2.2
אלומית 5.0	3980 תב	26.0	+252	+6.8
בכלים ש	23250	98.0	+100	+.4
התכוף 1.0	8000	522	+351	+4.6
התכוף 5.0	4964 תב	1688	+451	+10.0
התכוף אופציה	4401 תב	2419	+441	+11.1
ויקה 1.0	6526	145		

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דיקה 5.0	2650	500	+30	+1.2
טקסמות פת 1.0	2453	3790	+20	+.8
טקסמות פת 5.0	2285	415	+20	+.9
נבונת סרום 1.0	2288	290		
כבלי ציון 1.0	*2550	876	+65	+2.6
כבלי ציון 5.0	1290	7510	+40	+3.2
כבלי ציון אופ 3	650	577		
מרגן 1.0	740	300	+30	+4.2
מרגן אופ א	504			
סימבי 1.0	990	830	-20	-2.0
סימבי 5.0	552	1119	+1	+.2
נחושתן 0.1	43500	48.0		
נחושתן 0.5	14598 תב	325	-1622	-10.0
פקר פלדה 1.0	10956	129		
קינג 1.0	1350	7052	+60	+4.7
קינג 5.0	727	6949	+17	+2.4
קליל 1.0	7892 תב	464	+437	+5.9
קליל 5.0	4074 קו		+194	+5.0
שלדות 5.0	6228 תב	751	+400	+6.9
תעשיות לכיש 1.0	1140	913	+40	+3.6
תעשיות לכיש 5.0	580	1800	+18	+3.2

■ אלקטרוניקה ואופטיקה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אלביט 3.0	412000	32.0		
אלקו 0.1	7501		+51	+.7
אלקו 0.25 ש	3099	601		
אלקו 0.25 מ	3040	45.0		
אלקטרה 0.1	23200	44.0	+950	+4.3
אלקטרה א 0.5	13400	333	+500	+3.9
אלרון 3.0	328650	25.0		
ארית 0.02ש"ח	32250	41.0		
כלל תעש אלקטר	1955	641		
מפקטרוניקס 1.0	1899	2200	+69	+3.8
מפקטרוניקס 5.0	1275	1851	+10	+.8
מיכבנגר 1שח	498	2324	+10	+2.1
מיכבנגר 5שח	288	1652	+3	+1.1
ציקלון 1שח	2200	150	+61	+2.9
ציקלון 5שח	938 תב	1468	-60	-6.0
קבנשטין אירל 1.	5065			
קבנשטין אירל 5.	3560	75.0	+4	+.1
ת.א.ת. 1.0	3410	388	+10	+.3
ת.א.ת. 5.0	1430	217		
ת.א.ת. אופ 1	11700	10.0		
תדיאה 1.0	7895	99.0	+15	+.2

■ מוצרי בניה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אי.פ. כלל בנין 1.0	950	1833	+42	+4.6
אי.פ.בנין אופ צ	490 תב	6781	+28	+6.1
אי.פ.בנין אגח א	102.5	38622		
אלקיל 5.0	13839	315	+137	+1.0
אקרשטיין 1שח	860	5605		
אקרשטיין 5שח	640	638	+22	+3.6
אקרשטיין אופ' א	367	22354		
אקרשטיין אג"ח 1	97.5	101713	+5	+.5
בטון תעיר 1.0	— הפסקת מסחר —			
בטון תעיר 5.0	— הפסקת מסחר —			
בר-טון 1.0	1890	3121	+70	+3.9
בר-טון 5.0	667 תב	5959	+42	+6.7
פרומקסבטס 1.0	7700	40.0	+200	+2.7
פרומקסבטס 5.0	3068 תב	1078	+198	+6.9
מ.ל.מ. 1.0	1215	1939	+30	+2.5
מ.ל.מ. 5.0	790 תב	382	+40	+5.3
מודול השק בתעש	*4950	176	+70	+1.4
מתאיקה ולפמן 1	— לא נסחר —			
מתאיקה ולפמן 5	11999		-1	

■ מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אגן 5.0	17300	120	-150	-.9
אליאנס ב 200.0	2339 קו		+111	+5.8
גל תעשיות 1.0	10755	19.0		
גל תעשיות 5.0	6690	15.0		
דקסטר 1.0	3450	165		
דשנים 0.1	5050	36.0	+51	+1.0
דשנים 0.5	1360	1295		
חיפה כימיקל 10.0	430	19004		
טבע 0.01 ש"ח	7480	2311	+330	+4.6
ליפסקי 1.0	2166	163		
ים המלח 0.1	4490	2526		
פטרוכימיים 10.0	539	10703	+14	+2.7
מקסימה 1.0	6370	77.0	-30	-5
מקסימה 5.0	3365	90.0	-20	-.6
ניקה כימיקל 1.0	6600	945	+200	+3.1
סנו 1.0	17052	229		
סנו 5.0	11460	62.0	+500	+4.6
פיקלאס 1 ש"ח	615	26127	+8	+1.3
פיקלאס אופ' 1	259	23551		
קים כימיקל 1.0	7064	235	+214	+2.1
ת.ג.ל. 1.0	4760	139	-100	-2.1
ת.ג.ל. 5.0	*4048	104	-52	-1.3
תיא 5.0	8951	13.0	+51	+.6
פרוטארום 10.0	15700	112	+500	+3.3
תרד א 5.0	6980	147	+100	+1.5

■ עץ ומוצריו, נייר ודפוס

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דפרון 1.0	7090	137	+300	+4.4
דפרון 5.0	4200	110	+109	+2.7
ת.מ.ג. 1.0	10450 מב		-552	-5.0
יאה 1.0	4700	89.0	+69	+1.5
לבידי אשקלון 1.	565	4000		
לבידי אשקלון אופ	960	1480	-20	-2.0
מולט ב 0.5	31550	1.0		
במפעלי נייר 10.0	251500	53.0		
פקאבריה 1.0	3760 תב	1312	+200	+5.6
רים 0.1	4700	130		
רים 0.4	2700	343		
תפל ב 0.2	16500	410	+500	+3.1

■ תעשיות שונות

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אבריו 1.0	3560	193	+230	+4.3
אבריו 5.0	2600	1572		
תבישה יהד 1.0	9950	47.0		
הגבפלק 1שח	2200 תב	963	+200	+10.0
הגבפלק 5שח	1220 תב	1840	+60	+5.2

■ השקעות תעשיה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
מרכזית ב 0.1	8100	180	+50	+.6
כור בכ' 1.0	500000 תב	2.1	+60000	+6.5
כלל תעשיות 1.0	1380	6102	+15	+1.1
מאורי מכונהגיה	460	1716	+14	+3.1

■ חברות השקעה

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אמיש ש	5760	511	+220	+4.0

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
אידיבי פתוח 2.0	4685	5211	+180	+4.0
אינקובה 1שח	1745	2510	-6	-.3
אינקובה 5שח	1578	3120	-2	-.1
אלגר ש	11200 תב	97.0	+620	+5.9
אלגר מ	11330	24.8		
אלרן ש	3121	1880	+1	
אלרן מ	3350	279		
אבישר בב' 1.0	— הפסקת מסחר —			
אפיק 1.0	232	4118		
אפיק 5.0	156.0	5490		
גמלת השקעות 1שח	1315	80.0	-14	-1.1
חברה לישראל 1שח	8600	396	+100	+1.2
חברה לישראל 5שח	5590	365	+100	+1.8
הלפמן 0.1	126500 תב	3.0	+6500	+5.4
הלפמן 1.0 ש	25700	53.0		
אבמא א 0.5	16852	26.0	+40	+.2
פועלים השק ש	5799	108		
לאומי השק 0.1	— הפסקת מסחר —			
דיסקונט השק ש	2740 תב	16670	+180	+3.8
מגדל השק ש	14300	32.0	-600	-4.0
מור השק אגח 124	10551			
זהרון 1.0	*3060	144	+36	+1.2
זהרון 5.0	1120	1090		
פראויל 1.0	685 תב	3215	+35	+6.1
פראויל 5.0	503 תב	2065	+44	+9.6
ישום החזקות 1שח	307	13001	+9	+3.0
יצוא ש	10350	90.0		
ירדן א 0.1	3140	251	+50	+1.6
כלל ישראל 10.0	824	2438		
כלל ישראל 50.0	785 תב	2320	+56	+7.7
לנדיס 0.1	4981 תב	151	-553	-10.0
לנדיס 0.5	1515	411	-1	-.1
מגר מ"ר 1 ש"ח	734	1927	-6	-.8

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
מגדל ב"ד 5 ש"ח	428	2468		
מגדל אופ' ב'	366	1250		
מגדל אג"ח 1	99.5	28230		
עוז השק ב 0.1	3650	128	-60	-1.8
עוז השק 0.5	2000	317	+14	+.7
מז השק ש	7070 תב	1081	+480	+7.5
פמה א 0.1	9265	100	+65	+.7
פמה 0.5	5653	184		
פריון ב 0.2 ש"ח	4157 תב	1671	+378	+10.0

■ מחקר ופיתוח

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
כלל טכנולוגיות	476	3720	+11	+2.4

■ חיפושי נפט

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
דלק חיפושים 1.0	3255 תב	1105	+280	+6.6
דלק חיפושים 5.0	1945 תב	1274	+126	+6.9
דלק נפט אופ 2	1150	2621	+80	+7.5
מז חיפושי נפט	16500	162	+500	+3.1
ינ.א.ל 5.0	3205 תב	1745	+235	+7.9
מ.ג.ג. 1.0	4075 תב	403	+170	+4.4
מ.ג.ג. 5.0	1575	1390	+36	+2.3
פראויל ב 0.3	9000 תב	802	+808	+9.9
צפון אמריק נפט 1.	310	1160	+11	+3.7
צפון אמריק נפט 5.	243	9517		
נפטא ש	1440000	2.8	+60000	+4.4

■ מניות הנסחרות במט"ח

החברה	השער אתמול	המחזור	שינוי בנקודות	שינוי באחוזים
גוית ב	228			

שערי אגרות חוב

4% מלווה פיתוח (הצמדה 100%)

אגרת	שער	שינוי
פתוח 4001	566500	
פתוח 4002	545000	
פתוח 4003	591000	
פתוח 4004	530450	
הלים 18	102.6	+0.6
הלים 19	103	
הלים 20	103	+2
הלים 21	104.5	+3
הלים 22	102.3	-0.5
לאומשכנת 108	93.7	-0.4
לאומשכנת 109	88.2	-0.1
חקלאות 2003	90	
פתוח תעש 20	90	
פתוח משכ 75	89	-2
פתוח משכ 77	93	+1
הלים 23	92.6	+1.6
הלים 24	89.8	-0.4
הלים 25	89.3	-2
הלים 26	91.5	
הלים 27	89.2	-2.2
הלים 28	90.4	+1.2
הלים 29	92.8	-0.2
הלים 30	95.1	-2.9
הלים 31	97	
דיסק השק 109	91.5	-0.5
דיסק השק 112	91.6	+0.6
כלל השק 141	90	-1
מזרחי השק 50	94.3	-0.4
מירב 36 ש	87.6	+0.6
צים 1 ש	93	
צים 2 ש	94.6	
תעשית 15 ש	89.5	-0.5
אליס אגח 2	91.6	-0.7
אורדן אגח 1	92	+0.5
ארגמן אגח 2	89	+0.8
בלח אגח 1	91.5	
דקבים אגח 1	91	-0.5
הולים המרהב	90	-2.2
הולים המרהב	91.9	-0.6
כלל השקעות	96	-1
כלל השקעות א 2	91	
עוז תעשיות	83.6	-0.6
[illegible]	[illegible]	[illegible]

סדרה	שער	שינוי
קבי 4123 תשואה 2.66% — 2061	35028	+19
קבי 2123 תשואה 1.70% — 2062	32995	+17
קבי 3123 תשואה 2.38% — 2063	30759	+16
פתוח 6001	102000	+1500
פתוח 6002	98000	
פתוח 6003	97000	
פתוח 6004	97544	

ארמון צמוד דולר ריבית קבועה

סדרה	שער	שינוי
קבי 601 תשואה 9.20% — ארמון 2501	155.4	+0.2
ארמון 2502	152.6	+0.2
ארמון 2503	147.7	+0.2
קבי 602 תשואה 8.85% — ארמון 2504	147.2	+0.5
ארמון 2505	141.6	+0.6
קבי 603 תשואה 8.40% — ארמון 2506	137	+0.8
ארמון 2507	132.2	+0.8
קבי 604 תשואה 8.50% — ארמון 2508	97.1	-0.9

רשף צמוד דולר ריבית קבועה

סדרה	שער	שינוי
קבי 901 תשואה 9.49% — רשף 7001	230.9	
רשף 7002	223.7	
קבי 902 תשואה 9.60% — רשף 7003	213.1	-0.5
רשף 7004	196.2	-0.4
קבי 903 תשואה 9.60% — רשף 7005	183.2	-0.1
קבי 904 תשואה 9.60% — רשף 7006	172.7	-0.2
קבי 905 תשואה 9.40% — רשף 7007	161.8	+0.9
רשף 7008	153.6	+0.8
קבי 906 תשואה 9.58% — רשף 7009	148	+0.9
קבי 907 תשואה 9.85% — רשף 7010	138.8	
קבי 908 תשואה 9.80% — רשף 7011	131.3	
רשף 7012	126.7	
קבי 909 תשואה 9.70% — רשף 7013	123.9	-0.4
קבי 910 תשואה 9.46% — רשף 7014	108.6	+1
קבי 911 תשואה 9.80% — רשף 7015	89.1	-0.1
רשף 7016	88.3	
רשף 7017	90.4	
רשף 7018	90.2	
רשף 7019	90.5	-0.1
רשף 7020	90.3	-0.1
רשף 7021	89.5	
רשף 7022	89.2	
קבי 951 תשואה 9.25% — רשף 7201	89.1	+1.9
רשף 7202	87.5	+2
רשף 7203	87.2	+2
רשף 7204	87.6	+2
רשף 7205	87.7	+2

גלבוע ריבית משתנה

סדרה	שער	שינוי
קבי 801 תשואה 3.40% — גלבוע 6101	11831	-4
קבי 802 תשואה 4.20% — גלבוע 6102	6887	-3
קבי 803 תשואה 4.30% — גלבוע 6103	6158	
קבי 804 תשואה 4.45% — גלבוע 6104	5596	-65
גלבוע 6105	5357	-63
קבי 805 תשואה 4.34% — גלבוע 6106	5219	-43
גלבוע 6107	5023	-41
קבי 806 תשואה 4.70% — גלבוע 6108	3530	-42
גלבוע 6109	3354	-40
גלבוע 6110	3295	-39
קבי 807 תשואה 4.70% — גלבוע 6111	2723	+3
גלבוע 6112	2638	+3
קבי 808 תשואה 4.70% — גלבוע 6113	1796	-2
קבי 821 תשואה 4.90% — גלבוע 6151	721.6	-0.2
גלבוע 6152	690.9	-0.2
קבי 822 תשואה 4.90% — גלבוע 6153	598.2	
גלבוע 6154	587.1	
קבי 823 תשואה 4.96% — גלבוע 6155	381.1	-0.2
קבי 824 תשואה 4.88% — גלבוע 6156	309.9	-0.1
קבי 825 תשואה 4.84% — גלבוע 6157	231	-0.1
גלבוע 6158	218.8	
קבי 826 תשואה 4.84% — גלבוע 6159	186.1	
קבי 827 תשואה 4.90% — גלבוע 6160	173.6	-0.1
גלבוע 6161	167.6	-0.1
קבי 828 תשואה 4.87% — גלבוע 6162	151.6	-0.1
קבי 829 תשואה 4.93% — גלבוע 6163	140.2	-0.6
גלבוע 6164	134.8	-0.5
קבי 830 תשואה 4.90% — גלבוע 6165	126.9	-0.1
קבי 831 תשואה 4.82% — גלבוע 6166	120.8	+0.7
גלבוע 6167	118.1	+0.7
גלבוע 6168	116.2	+0.6
קבי 832 תשואה 4.81% — גלבוע 6169	108.9	-0.2
קבי 833 תשואה 4.83% — גלבוע 6170	102.3	-0.3
קבי 834 תשואה 4.90% — גלבוע 6171	72.6	-1.2
גלבוע 6172	72	-1.2
קבי 851 תשואה 4.62% — גלבוע 6801	81.8	-0.1

סדרה	שער	שינוי
3548	92750	+49
3550	87914	-47
3551	87581	+46
קבי 708 תשואה 2.94% — 3545	92643	+49
3549	87532	+47
3552	80340	+43
3554	80192	+43
3555	80192	+43
קבי 709 תשואה 2.98% — 3553	79833	+42
3571	69245	+37
קבי 710 תשואה 2.98% — 3556	76352	+6
3558	76251	+5
3559	73556	+4
3560	69623	+4
3561	69433	+3
קבי 711 תשואה 2.80% — 3557	77156	-50
3572	70187	-50
קבי 712 תשואה 2.94% — 3573	69562	-69
3574	64145	-63
3577	64096	-66
3578	59217	-62
קבי 713 תשואה 2.95% — 3575	63920	-47
3576	63747	-48
3579	58850	-46
קבי 714 תשואה 2.98% — 3580	54733	-104
3581	49782	-98
3582	45914	-98
3583	44535	-90
קבי 715 תשואה 2.80% — 3584	42583	+23
3585	40384	+21
3586	36560	+30
3588	36536	+19
קבי 716 תשואה 2.84% — 3587	36628	+190
3591	33385	+178
3592	33349	+178
3593	33295	+178
קבי 717 תשואה 2.95% — 3589	33203	+70
3594	31659	+68
3596	30259	+66
3597	30161	+67
קבי 718 תשואה 2.86% — 3590	33171	+143
3595	31614	+140

5% מלוה פיתוח ישראל

סדרה	שער	שינוי
2001	136400	-500
2002	136400	
2003	131000	-200
2004	132250	
2005	123980	
2006	123800	
2007	121500	
2008	120000	
2009	122300	
2010	121000	
2011	118700	
2012	117500	
2013	118800	
2014	115500	
2015	114300	
2016	116900	+200
קבי 108 תשואה 2.84% — 2017	113227	+323
2019	112966	+334
2020	109660	+325
קבי 109 תשואה 2.84% — 2018	113885	+158
2021	110237	+157
קבי 110 תשואה 2.71% — 2022	103543	+55
קבי 111 תשואה 2.88% — 2023	103932	+94
קבי 112 תשואה 3.10% — 2024	96684	-316
2027	93238	-326
2031	89084	-324
קבי 113 תשואה 2.97% — 2025	97481	+44
2026	97164	+44
קבי 114 תשואה 2.72% — 2028	97480	+511
2030	92727	+503
קבי 115 תשואה 2.78% — 2029	93036	+86
2033	84733	+62
2035	77790	+77
קבי 116 תשואה 2.62% — 2032	90511	+624
2034	85528	+609
2036	78530	+578
קבי 117 תשואה 2.58% — 2037	74352	+38
2052	62462	+33
קבי 118 תשואה 2.96% — 2038	74202	+197
2040	71448	+196
2051	67591	+190
קבי 119 תשואה 2.96% — 2039	70965	-443
2041	67170	-434
קבי 120 תשואה 2.95% — 2053	62227	+33
קבי 121 תשואה 2.44% — 2054	57897	-435
2056	53591	-416
2058	48765	-390
2060	44996	-375
קבי 122 תשואה 2.70% — 2055	57966	+155
2057	53551	+146
2059	48692	+133

סדרה	שער	שינוי
3624	7689	-44
קבי 209 תשואה 2.50% — 3625	7012	-18
3626	6487	-17
3627	6017	-16
קבי 210 תשואה 2.50% — 3628	5539	-9
3629	5191	-9
3630	4908	-9
קבי 211 תשואה 2.48% — 3631	4606	+8
3632	4338	+7
3633	4098	+7
קבי 212 תשואה 2.47% — 3634	3613	+10
3635	3417	+10
3636	3292	+10
קבי 213 תשואה 2.59% — 3637	3069	+2
3638	2858	+2
3639	2616	+1
קבי 214 תשואה 2.63% — 3640	2150	+1
3641	1864	+1
קבי 215 תשואה 2.59% — 3642	1670	
3643	1479	+1
קבי 216 תשואה 2.65% — 3644	1314	-3
3645	1185	-3

4.25% מלווה בריבית (גליל)

סדרה	שער	שינוי
קבי 231 תשואה 4.15% — 3701	944	+0.5
קבי 232 תשואה 4.15% — 3702	722.4	+0.4
קבי 233 תשואה 4.19% — 3703	638.1	+0.4
3704	546.2	+0.3
קבי 251 תשואה 4.50% — 3751	290.3	+0.2
קבי 252 תשואה 4.58% — 3752	112.4	-2.3
3753	107.9	-2.2
קבי 253 תשואה 4.56% — 3754	101	+0.6
3755	97.1	+0.6
קבי 271 תשואה 4.49% — 3826	102.2	+0.2
3827	100.2	+0.2
3901	105.7	
קבי 291 תשואה 4.41% — 3902	100.6	
3903	95.9	-2.1
3904	99.4	-0.1

4.25% מלווה בריבית (שביא)

סדרה	שער	שינוי
קבי 301 תשואה 3.20% — שביא 4101	323.4	-3.6
קבי 302 תשואה 3.62% — שביא 4102	125.1	-1.7
שביא 4103	120.2	-1.6
שביא 4104	115.1	+0.2
שביא 4301	115.1	+0.2
קבי 341 — שביא 4302	109.6	+0.2
קבי 321 תשואה 4.50% — שביא 4201	107.1	+0.1
שביא 4202	105.1	+0.2
שביא 4203	103	+0.1
שביא 4204	99.4	-0.2
שביא 4205	97.4	+0.1
שביא 4206	95.5	-0.1
שביא 4303	108.5	
שביא 4304	110.5	+1
3118	236300	+1400

סדרה	שער	שינוי
3201	202600	+600
3202	207000	
3203	204002	
3204	197700	
3205	198750	
3206	193000	
3210	188700	-1500
3211	188001	+3500
3212	182502	
3213	173400	
3214	169076	-5200
3501	166300	
3502	164600	
3503	161904	
3504	146764	
3505	146054	
3521	141400	
3522	135500	
3523	127800	
3524	126760	+160
3525	128647	
3526	124400	
3527	122500	+700
3528	117700	-800
3529	118400	
קבי 704 תשואה 2.90% — 3530	115914	-33
3541	115641	-38
3532	112257	-36
3533	112114	-41
3534	105738	-39
קבי 705 תשואה 3.90% — 3535	105890	-163
3539	99759	-168
קבי 706 תשואה 2.90% — 3536	105775	+56
3537	105661	+56
3538	99454	+54
3540	99273	+44
3541	95924	+44
3542	100028	+53
3543	95154	+50
קבי 707 תשואה 2.95% — 3544	95388	+51
3546	93052	+50
3547	93850	+49

קרנות נאמנות

נכון ליום 6.11.86

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
אב	4212.51	4150.94	33.93	0.82
אברכה	36189.64	36052.88	309.84	0.86
אביב	–	–	–	–
אגוד	201.87	197.94	-0.21	-0.10
אדיר	1356.86	1330.15	0.15	0.01
אדם	1937.70	1900.20	19.21	1.02
אופיר	1643.43	1611.29	0.22	0.01
אור	385.90	377.88	-3.71	-0.97
אור לי	220.03	218.42	0.42	0.19
אוריון	145.02	142.09	1.99	1.42
אורן	636.84	624.39	1.78	0.28
איל	3271.75	3207.67	0.20	0.00
אילת	3943.39	3860.40	31.14	0.81
אירים	4185.01	4094.59	17.94	0.44
איתן	595.36	587.42	0.10	0.01
אלון	512.05	501.41	-0.37	-0.07
אלמוג	595.02	587.76	0.72	0.12
ארז	495.10	489.13	5.25	1.08
אש	124.35	121.73	1.32	1.09
אשל	163.82	160.61	0.06	0.03
אתרוג	196.05	194.11	0.08	0.04
בדולח	1952.02	1914.01	15.60	0.82
ברוש	415.57	407.48	2.87	0.70
ברק	412.48	404.22	2.72	0.67
ברכה	758.85	743.88	0.26	0.03
גביש	1207.48	1183.89	3.54	0.29
גבע	891.97	878.68	1.50	0.17
גורן	607.58	600.10	1.56	0.26
גיא	7979.21	7861.06	9.09	0.11
גיל	251.75	2463.29	14.75	0.60
גלית	518.66	512.44	0.18	0.03
דובדבן	314.83	311.78	2.25	0.72
דוכיפת	559.44	552.55	2.31	0.41
דולב	192.53	188.37	-0.18	-0.09
דורון	1258.44	1234.22	-0.03	-0.00
דותן	222.29	218.04	0.21	0.09
דליה	436.34	428.94	2.43	0.56
דקל	313.44	307.32	3.95	1.30
דרור	352.21	345.64	3.80	1.11
הדס	306.75	305.34	3.30	1.09
ורד	428.65	420.93	1.17	0.27
זהבית	2531.37	2478.47	2.02	0.08
זוהר	16795.62	16546.67	16.41	0.09
זיו	15708.24	15475.31	4.85	0.03
זמיר	736.83	727.92	9.27	1.28
חוחית	129.34	127.59	0.12	0.09
חליפי	114.99	114.48	-0.02	-0.01
חלמיש	568.31	557.19	0.58	0.10
חן	115.03	114.80	0.19	0.16
טופז	1192.43	1164.60	-1.22	-0.10
טל	4443.17	4393.69	7.25	0.16
יובל	684.47	676.19	1.78	0.26
יהלום	1776.50	1741.89	14.25	0.82
יסודות	35218.45	34914.49	395.74	1.14
יערה	579.18	571.46	0.75	0.13
כוכב	870.81	860.42	8.27	0.97
כחל	115.02	113.59	0.19	0.16
כלנית	483.46	475.21	2.69	0.56
כספית	625.66	619.21	0.28	0.04
כרמל	120.31	117.94	0.35	0.29
כתר	946.69	928.82	2.38	0.25
להב	3717.71	3645.61	13.42	0.36
למשקיע	101150.51	99403.35	18.60	0.01
לפיד	12334.31	12093.90	149.75	1.25
לקט	1517.20	1486.74	0.16	0.01
לשם	848.12	831.03	1.55	0.18
מאור	–	–	–	–
מבחר	1017.19	997.17	2.77	0.27
מבטח	2933.60	2905.62	8.36	0.28
מגד	196.26	193.37	0.86	0.44
מגוון	2722.42	2696.42	13.53	0.50
מגל	641.68	634.08	1.51	0.23
מור	1342.18	1323.16	17.21	1.31
מורן	723.04	716.05	4.51	0.63
מטח	25360.74	24825.94	104.47	0.42
מיטב	758.85	743.79	2.23	0.30
מעוף	3236.	3174.16	28.37	0.90
מעיין	654.50	641.88	1.79	0.27
מפתח	879.98	862.85	1.03	0.11
מרגלית	1071.62	1050.71	8.54	0.81
מרום	992.72	973.22	2.54	0.26
נגוה	21961.60	21636.35	69.10*	0.32
נטיף	714.41	700.97	8.76	1.26
נשר	403.62	395.79	1.44	0.36
ניל	4538.50	4511.69	45.64	1.02
סביון	480.66	471.91	3.65	0.77
סגולה	119.84	117.44	-0.74	-0.62
סלע	863.89	846.71	0.81	0.09
סנונית	596.95	589.60	1.47	0.24
סער	645.27	637.81	3.20	0.50
ספיר	496.68	494.21	0.02	0.00
עדיף	699.58	691.35	4.58	0.66
עדית	1838.40	1802.04	15.98	0.89
עידן	6130.53	6039.72	18.64	0.30
עכבר	1112.12	1087.75	-0.27	-0.02
ענת	2090.28	2069.22	15.34	0.74
עפרוני	566.66	559.01	1.02	0.18
ערמון	133.75	131.13	-0.30	-0.22
פיא	1305.09	1279.27	5.04	0.39
צבר	499.68	493.19	-0.10	-0.02
צופית	535.24	528.68	1.77	0.33
צוק	104.05	103.65	0.20	0.19
צמיד	882.02	863.18	-0.37	-0.04
צמיחה	6713.45	6614.33	42.72	0.65
צמרת	1534.69	1504.56	0.16	0.01
קלע	1806.52	1797.49	8.21	0.45
רונית	15992.24	15842.75	96.52	0.61
ריבון	105.59	105.42	0.01	0.00
רקפת	574.20	564.97	4.28	0.76
רשף	653.96	644.62	0.04	0.00
שבים	674.38	666.15	1.21	0.18
שחם	836.02	815.88	-0.69	-0.08
שירה	336.56	334.20	1.55	0.46
שמיר	317.79	311.56	0.17	0.05
שנהב	658.53	649.16	6.94	1.08
שפה	634.58	619.20	12.22	2.01
שקד	163.31	160.10	0.05	0.03
תאנה	194.49	192.62	2.01	1.05
תבור	–	–	–	–
תדהר	413.25	411.19	5.06	1.24
תהילה	89.82	87.86	-0.33	-0.37
תירוש	435.03	429.71	1.33	0.31
תמח	191.64	187.96	-0.08	-0.04
תפוח	175.77	174.51	-0.18	-0.10
תרשיש	1285.34	1260.41	1.31	0.10
תשרי	409.72	403.74	1.25	0.31

* השינוי חושב לפי מחיר הפדיון

לכל בעלי המניות הנפגעים באלסינט

כמוני וכמו הרבה אחרים הן בישראל והן בארה"ב, הפסדתי כסף.
בארה"ב כבר הוגשה תביעת פיצויים בשם אלפי משקיעים נגד אלסינט. שוקלים לנקוט בצעד דומה גם בישראל בשיתוף פעולה עם הגורמים בארה"ב. רצוי שתהיה חזית מאוחדת של כל המשקיעים אשר נפגעו בישראל. כל המעונין, לכתוב לצבי ברחיים, ת.ד. 45600 חיפה, ולספק פרטים על ההפסדים אשר נגרמו לך. מיד עם קבלת מכתבך יתקשרו אליך.
סודיות מוחלטת מובטחת.

ציפוי אמבטיות "השחר"
חידוש באמאייל בכל חלקי הארץ באחריות
03-373668, 03-377116, 02-416621

לפרויקט בניה (עם בטוחות) דרושה הלוואה/השקעה ב-180,000 דולר
03-497820, ארזה"צ.

אהרון מאיר יתמנה יו"ר מועצת אוסם

יפעל להשגת „שלום בית" בין המשפחות בקונצרן

מאת דוד ליפקין

אהרון מאיר, לשעבר מנכ"ל בנק המזרחי, עומד להתמנות כיו"ר מועצת המנהלים של קונצרן אוסם.

מינוי זה צפוי במסגרת ההסדר שהושג בין המשפחות המחזיקות באוסם, אשר במסגרתו חזר דן פרופר לתפקיד מנכ"ל אוסם.

מאיר יבוא במקום יעקב תרפק. ההסכמה למנות את מאיר לתפקיד יו"ר מועצת המנהלים, באה כדי שאישיות כלכלית ניטרלית תאייש את התפקיד הבכיר באוסם ותפעל להשגת „שלום בית" בין המשפחות.

יבוא מוצרי הצריכה גדל ב־62% בעשרת החודשים הראשונים של 1986

לעומת התקופה המקבילה אשתקד ★ יבוא המוצרים בני הקיימא כמעט הוכפל, מ־180 ל־350 מיליון דולר

מאת שרגא מקל

יבוא התשומות גדל בעשרת החודשים הראשונים של 1986 ב־15.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד והסתכם ב־7.6 מיליארד דולר. זהו גידול בסך מיליארד דולר.

יבוא מוצרי הצריכה גדל ב־62% – ביותר מ־300 מיליון דולר – והסתכם ב־810 מיליון דולר. בתוך כך יבוא המוצרים בני הקיימא כמעט הוכפל, מ־180 ל־350 מיליון דולר. היבוא של מוצרים בני קיימא עלה בארבעת החודשים האחרונים ב־38 אחוז לעומת הרבע השני וב־60 אחוז לעומת הרבע הראשון ב־1986.

הערכה במשרד האנרגיה: „הרפורמה במשק הדלק לא תביא להוזלה מיידית של מחירי הדלק לצרכנים"

מאת גבי קסלר

במשרד האנרגיה מעריכים, כי ביצוע הרפורמה במשק הדלק בראשית חודש ינואר הקרוב לא יביא להוזלה מיידית של מחירי הדלק לצרכנים.

הערכה זו מבוססת על כך, שבשנה האחרונה נשחקו מאוד העמלות והרווחיות של חברות הדלק וסוכני השיווק שלהן ונראה כי כל הוזלה בעלות הדלק תלך קודם כל לשיפור הרווחיות של משק הדלק ורק בשלב מאוחר יותר עשויה התייעלות במשק הדלק להגיע גם לכיסו של הצרכן.

שר האנרגיה, משה שחל, שהופיע אתמול בפני ועדת הכספים של הכנסת, קרא לחברות הדלק להיערך לקראת ביצוע הרפורמה והציע להן לרכוש חלק ממניות הממשלה בבתי הזיקוק. הוא אמר כי ישנם גורמים נוספים בארץ ובחו"ל המעונינים ברכישת בתי הזיקוק.

תיק אזרחי 1014/86

הודעה

בבית המשפט המחוזי בירושלים

בענין:

החברה האמריקאית הירושלמית בע"מ
(בפירוק)

להוי ידוע כי החתומים מטה נתמנו, ביום ה־22 לספטמבר 1986, כמפרקי החברה הנ"ל. כל הטוען כי החברה הנ"ל חבה לו חוב כספי או כל חוב אחר, מתבקש להגיש הוכחת חוב לחתומים מטה, תוך 30 יום מפרסום הודעה זו, לפי הכתובת:
שלמה זיו ושות', רואי חשבון, בית גיבור, רח' קויפמן 6, ת.ד. 50322 תל־אביב 61500.

שלמה זיו, רו"ח, מפרק — כתריאל בארי, עו"ד, מפרק

מוזמנות בזה

הצעות לרכישת מגרשים לבניה בישוב „שערי תקוה"

להלן פירוט המקרקעין: מגרשים מס' 426, 424, 227, 384, 441, 442 – המגרשים בגודל כ־600 מ"ר, במצבם הנוכחי מיועדים לבניית בית חד־משפחתי, בשתי קומות, ע"פ תקנון הישוב כפי שמצוי במשרדי המועצה האזורית שומרון. ניתן לבקר בשטח ללא כל תיאום מוקדם ולבקש מידע על החלקות במשרדי הועד המקומי, טלפון 9362266. הצעות בכתב בערכים צמודים דולר יש להגיש למשרד הח"מ בצירוף המחאה בנקאית בגובה 10% מן ההצעה.
אין הח"מ מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא. המכירה כפופה לאישור בית המשפט המחוזי בת"א.
פרטים נוספים ניתן לקבל במשרד הח"מ ברחוב גרוזנברג 12 ת"א, טל. 291553, 200902.

יוסי קלמר – עו"ד
כונס נכסים לישוב בהקמה „שערי תקוה"

סופרמרקט

רשת סופרמרקטים מעוניינת לרכוש או לשכור מבנה או אולם מתאים להפעלת סופרמרקט

אפשר לרכוש עסק פעיל

★ שטח נדרש 400 מ"ר עד 1200 מ"ר
★ איזור המרכז (רחובות עד כפר־סבא)

נא לפנות בכתב לת.ד. 39162 תל־אביב 61391
סודיות מובטחת

רשת הפצה קיימת
בעלת שם ומוניטין במיגזר החקלאי (קבוצים ומושבים) ובמיגזר הערבי
מעוניינת להתקשר עם מפעל או יבואן לצורך הפצת מוצריו במיגזר החקלאי בכל הארץ.
נא לפנות לת.ד. 9454 ת"א מיקוד 61093 עבור 1.

הגן על קירות ביתך מהגשם
טל. מהצהרים 03-885667, 053-50414

המשך הלוח ממוסף „שווקים" עמוד 48

- בהדר, 2 + 2 מרפסות, ק"ג, 30,000 דולר. 537412 (#20419)
- 2 חדרים בכרמל במגורים הבהאים ליד „בסמי". 385377 (#22899)
- בקרית־ביאליק, 2, ק"ק + גינה, אפשרות להרחבה, (לבנה). (#23109) 04-800634
- בנוה, 2 + מטבח, משופצת, אפשרות לבניה. 233613, 225043 (#23131)
- בקרית שפרינצק, 2½, מרוהטת, יפהפיה, ממוזגת. 04-335074 (#23836)
- בקרית־אליעזר 2 + סלון + אורנת, ממוזגת היטב + שיפוצים + דוד"ש. 04-535414 (#24680)
- בהזדמנות בנווה־דוד, 2 חדרים + דוד"ש + טלפון. 04-537490, (#15689) בערב.
- 2 חדרים משופצת, ק"ק + חצר, בהדר, שקטה. 04-333681 (#22526)

חדרים 1–1½

- באחוזה בירושלמי, דירת חדר + כל הנוחיות, במצב מצויין. 04-253834, בשעות הערב. (#25566)
- בנבשת עמוס, 1.5 + מרפסת, אפשרות בניה, קרוב לטכניון. (#26385) 04-255013
- קרוב לטכניון בדירקוטתי, חדר וחצי + טלפון, מיידי. 04-984246 (#13701)
- בטבריה בדו־משפחתי, 1½ + 400 מ"ר קרקע. 03-827511 (#24647)

דירות בשכר חודשי

- בכרמל, בתרבכל, 4 ריקה + טלפון, ק"א, מיידי. 04-332427 (#16912)
- בכרמל 3 מרוהטת + טלפון. בשבת: 04-382195, בחול: (#24825) 057-957765
- להשכיר/למכור 3 חדרים בשפרינצק, 100 דולר. 251452 ביחוד מיכל. (#24955)
- בקרית טבעון 2 + פ"א + טלפון + מקרר, מכונות. 04-934891 (#25008)
- בהדר הכשרת הישוב, ע"י תחנת דלק דניה, 5.5 חדרים. „תוך כספי" 04-385377 (#26375)
- בנוה־אליה, באבא הילל סילבר, 85 דירת 3 + טלפון, מיידי. (#26613) 04-935162
- להשכרה בנפה 4 חדרים, כניסה פרטית + גינה + טלפון. (#26745) 03-347643
- בכרמליה 4, ריהוט חלקי + טלפון, שירותים כפולים. 04-380462 (#6979)
- בהזדמנות!! להשכרה/למכירה, 2½ + מרפסות, בהדר מבט נשר. (#10712) 04-225543
- לסטודנטיות, בהדר, 2 חדרים מרוהטות גג, מיידי. 253354 (#14133)
- 3 חדרים, בקריית־ים א' מקום שקט, מיידית. 04-707748 (#16566)
- 4 חדרים באחוזה, כנוכה מושלם + ארונות קיר, נוף מרהיב. (#16696) 04-254117
- ליד הטכניון, 2 + הול, ק"ב. 03-238935 13:00–16:00. (#19947)
- במרכז אחוזה 4 + פ"א, נוף מרהיב, בהזדמנות חלקיות, ריהוט + טלפון, 500 דולר. 03-668103 ובבית: 03-242416 (#24437)

דירות מרוהטות

- בגליליה, מרוהטת, 3 חדרים, 2 מרפסות + טלפון. 04-251553 (6735)
- להשכרה: דירת 1½ מרוהטת, קרמלט + מזגן + טלפון, כניסה נפרדת, בנווה־שאנן במקום מרכזי ושקט, 300 ש"ח. 04-258644 (#24919)
- בהדר, 3 חדרים, ק"א, מרוהטים + טלפון, מסודרת, כניסה נפרדת. (#24972) 04-380008
- בעין־הוד (חיפה), קוטג', 2 חדרים, לבודד/ת - זוג. 03-445407 (#25628)
- באיינשטיין, 5, מפוארת ומרוהטת, בבית דו־משפחתי. (#11180) 04-251878
- 2, ברמת־ספיר, חדשה, לזוג, מיידית. 03-343769, (#19491) 04-211604
- מחפש שותף/ה לדירת 3½, בכרמל צרפתי. 04-338557, (#19942) 04-388258
- בקריית אליעזר, 2 חדרים, ק"ב + טלפון. 04-212715, 03-767235 (#19337)

דירות ברמ"פ

- בהדר 1½ + מרפסות, ק"ב. 04-242971 אחרי 17:00. (#25444)
- מרכז הכרמל, ברמ"פ, 3½ חדרים, 3 מרפסות, ק"ב. 03-821698 (#26055)
- ברמ"פ מעלה השחרור 23 דירת 2½ גדולה, ק"ב. 04-241036 (#9617)
- 3 חדרים בהדר עליון יפהפיה, 23,000 דולר. גמיש. 04-645771 (#11037)
- בשומר 2 חדרים גדולים, מטבח, 2 מרפסות סגורות והול. (#21354) 04-732667

חדרים מרוהטים

- נוה־שאנן, פינת הגליל, חדר גדול + כניסה נפרדת. 04-221888 (#17177)

ביקוש דירות

- לזוג בשכ"ת, דירת 3, בקרבת הטכניון. 02-636560 בחול. (#20832)
- ללא דמי תיווך לשוכרים!! מכירה והשכרת דירות. „אורגיל" (#23924) 04-387470

עסקים

- דרוש שותף מפעיל בענף הצילום והעתקות צבעוניות, בשירות גרפיקאים, אדריכלים וכו'. מתאים לסטודיו לצילום או עסק קיים בענף הצילום, בהדר. 03-484665 (בערב). (#24477)
- מטפל בניירות ערך והשקעות. (#24557) 04-668786
- בהרצל 76, חנות גדולה + אפשרות לגלריה, 2 דירות 3 חדרים, יחד/לחוד, ק"ג, למשרדים/עסקים. 04-662661 ביום, 04-532235 בערב, פרט לשבת. (#24961)
- ברכסים להשכרה/למכירה בית בודד 13 חדרים מתאים לכל מטרה. (#10071) 04-514608
- משקיע ושותף לעסק קיים, רווחי מאוד, הוגנות, לרציניים בלבד: (#15438) 04-929480
- להשכרה חנויות ומשרדים, באזור חיפה והקריות. 04-708266 (#21020)
- עסק יחיד בארץ, מתאים למנות ומרות, אפשרות לפתיחת סניפים בכל הארץ. 04-255564, (#21209) 04-842555
- כונר ראיית חשבון, גבה, פטור ממסים, כשותף בעסק רציני. ת.ד. 33510 חיפה. (#22398)
- מוחדות „ג'יסט בוד" כוללות במשווה מערכת הקלטה קוליות, או וידאו מתוחכמות, מופעלות גם ע"י שלט רחוק, עד 500 מ"ח!! לפרטים נוספים, נא להתקשר לסר טלע. 03-664822, (ניתן גם להשכרה). (#23035)
- להפקת סרט טלויזיה, יחיד מסוגו בתקציב כולל 100,000 דולר, דרושים משקיעים החל מ־10,000 דולר. צפויים רווחים מדהימים, לתאם פגישה 04-336812/3, אלפרי חיפה. אתה שותף להצלחה! (#24439)

חנויות

- למסירה בדמ"פ חנות ע"י מרכז הכרמל. 336431 למנה"צ. (#6061)
- רשת ארצית לייצור ושיווק תכשיטים משובצים, מחפשת חנויות בחיפה, בתל־אביב (דיזינגוף), ובירושלים. במקומות יוקרתיים־מרכזיים, הגודל כ־50 מ"ר. נא לכתוב ת.ד. 39808, תל־אביב, עבור „תכשיטים". (#10709)
- בחיפה, חנות למכירה בר"ח יד ספ, טלפון: 04-246480, (#11446) 04-669106
- ע"י תחנת חשמל, להשכרה/למכירה, חנות גדולה + חניה. (#17187) 04-228840
- להשכרה בנר"ש, חנות 200 מ"ר. פרטים בטלפון: 04-643749 (#19319)
- בהזדמנות! בכרמיאל, מערב, חנות 30 מ"ר + טלפון. 03-778484 (#24064)
- חנות בדמ"פ, ברחוב אליהו הנביא. 04-222443, 04-708556, בערב. (#23068)
- למכירה בדמ"פ חנות בהרצל, 28 מ"ר (+ גלריה). 04-448375, (#13021) 04-535521

משרדים

- משרד ליד שער [illegible], למכירה ברמ"פ 2 חדרים + קו טלפון. להתקשר: 04-672373 (#25822)
- 4 חדרים גדולים, בבית יפה מרכזי בהדר. 04-672791 (#6142)
- בהדר ק"א שלמה, 200 מ"ר, מכירה/השכרה. 04-671185, (#6202) 04-334068
- להשכרה, חדרי משרדים בבית הסנה חיפה, קומה 7, טלפון: 03-422322, לש. קורן. (#19974)

מבני תעשיה

- להשכרה מבני תעשיה, בקרית ביאליק + חשמל + טלפון. (#21103) 04-708268

מגרשים

- בהזדמנות להשקעה 3.7 דונם בשלומות, 04-245934 (לא בשבת). (#25571)
- בדניה א', רחוב איטליה, מגרש מישורי לחד משפחתי (ללא תיווך). (#25721) 04-255838
- מגרש מיידי לבניה, בכפר ורדים, יקרנוז, לרציניים. 04-664934 בערב. (#26309)
- בפוריה!! מגרש לבניה גוש 15325, בכרמל – מערבי, מגרש בחיבתון, להשקעה טובה!! „בג־סיס" 02-232095 (#26460)
- בס"ד – בדניה חיפה 800 מ"ר, לרציניים בלבד, ללא תיווך. ת.ד. 5308, ק. ביאליק, 27153 (#6402)
- למכירה מגרשים בנהר־אשכול, נוף לים ל־3־4 יחידות דיור. „סמנן סמנשי" 04-335243־4־5 (#9747)
- קבלן מחפש מגרש לבניה, בגוש 11193 ת.ד. 7741 חיפה, ללא מתווכים. (#14273)
- מגרשים בקרית אתא, 2 דונם גוש 10/11029, 1 דונם גוש 115/11593. (#15508) 02-420397
- דרוש מגרש בדניה (פרטי), לדו/חד משפחתי. 04-246365 (#21143)
- משקיע חוץ מעוניין לקנות מגרש בגוש 11193 או מגרש אחר להשקעה. (#22918) 04-522620
- מעוניין במגרשים לבניה מיידית ועתידית. ת.ד. 45079 חיפה. (#23920)
- בצ'קפוסט ליד ההיכל, מגרש מצויין, דונם לבניה. „אורגיל" (#24690) 04-387470
- מיידית, 2 מגרשים צמודים בהדר־הקלים עתלית, כ־1,200 מ"ר + טאבו. (#18083) 04-976155

עבודה

- דרוש רוה"ח בכיר לניהול עצמאי של צוות ביקורת, שליטה מלאה באנגלית, רצויה השכלה אקדמאית בניהול עסקים, לפנות בכתב, ת.ד. 466, חיפה, 31003. (#17046)
- בנצרת דרושה אחראית לניהול עסק בענף הקוסמטיקה, אין צורך בידע בקוסמטיקה, רצוי נסיון בניהול ואיפור. תנאים מיוחדים למתאימה. (#25959) 04-761571
- לסוכנות ביטוח בחיפה, דרושה מנהלת מחלקת חיתום, נסיון מוכח של 5 שנים לפחות. תנאים טובים למתאימה (#6924) 04-662061
- בקיא איכות מוצר ב"ש מקצועי הנדסאי ספ"י + שנות נסיון. „רנואר" (#6996) 04-211356
- מכונאי וחשמלאי אחזקה + נסיון בתעשייה, הנשבי העמקים. „רנואר" (#7009) 04-224300
- ל„אימפריה של קלטע" מנהל/ת ספריות ספרים/ות למשרות מלאות וחלקיות בחדרה, חיפה וסביבה. (#7883) 04-701438
- דרושים רוכבים מעולים וסוכנים עצמאיים, מפעל גרפי טכני, שד' ההסתדרות 211 מפרץ חיפה. טלפון: (#10902) 04-740351/3
- דרוש גנן מקצועי, לעבודה חלקית, לאחזקה וטיפול באזור חיפה. (#11033) 03-440866
- לרואה חשבון, דרושים סטודנטים לראיית חשבון, לפנות לטלפון: 246480 או 669106 (#11443)
- לקפיטריה „גוף השלום" (כל בו שלום), טבח/ית - קונדיטור, סלטים/ות, עובדי נקיון, לפנות במקום. (#11490)
- עובדים בלתי־מקצועיים, לעבודה זמנית מיידית, תנאים ושכר טובים. „תגבור" 04-670724 (#13658)
- לחברה לטרקטורים, דרושים מכונאים לציוד מכני כבד. (#16041) 04-761427
- לסופר־כל ברמליה, דרך אלכסנדר ינאי 1, חיפה, דרושים: 1) נהג לאחר שירות צבאי למשלוחי בית. 2) עובדת למעדניה. (#16248) 04-255948/9
- לסד"א בנק הדם חיפה עובד/ת מעבדה בעל/ת תואר ראשון בביולוגיה. (#19762) 04-533576
- למפעל תעשייתי בענף הפלסטיקה דרוש מנהל מכירות, נא לפנות לת.ד. 1606 חיפה, עבור „מכירות". סודיות מובטחת. (#21526)
- למוסד רפואי פרטי פיזיותרפיסטית לפעילות קבוצתית, סבאות רפואית, מזכירה רפואית. (#22338) 04-242335
- לבודקת/ית כימאי בי.אס.סי. או הנדסאי כימיה לעבודה מעניינת בצוות מחקר בסינתזה אורגנית כימיה מדיצינלית, יוצא צבא, אפשרי ללא נסיון, עד גיל 30. 04-225175 (#22602)
- לאו.אר.אס. קונייך/טכנאי אלקטרוניקה, הכרת שוק רכיבי אלקטרוניקה, כושר ניהול משא ומתן ושליטה בשפה האנגלית – לעבודה קבועה. 04-663703, (#22871) 04-664002
- לסד"א בנק הדם חיפה עובד/ת מעבדה מוסמך/ת. 04-533576 (#22988)
- למוקד אלחוטי בחיפה דרושות טלפניות לעבודה במשמרות כולל שבת. (#23824) 04-389114

גזירה ותפירה

- תופרות מקצועיות לקונפקציה מוקריות, שכר גבוה + הסעה. (#20541) 448847

הנהלת חשבונות

- מנה"ח, סוג ד', עצמאי/ת + נסיון, משרה מלאה. 04-674005 (#26815)
- ל„אורדים": מנה"ח סוג 2, 3 + שלוש שנות נסיון בשיטה ממוחשבת. 04-668166, הרצל 1 ק"ב. (#26838)
- פקיד/ה להנהח"ש כפולה, מ־16:00–19:00, ידע בהנהח"ש ממוחשבת – יתרון. ת.ד. 7661 חיפה. (#12627)
- למשרד להנהח"ש בעיר דרוש/ה מנהל/ת חשבונות סוג 2־3, למשרה מלאה 8:00–16:00. (#23952) 04-528501
- לבית־מסחר בחיפה דרוש/ה עוזר/ת למנהל־חשבונות סוג 2, מנוסה, למשרה מלאה, גיל 40+, לפנות בכתב־יד לת.ד. 33757 חיפה (#24703) 31033

חשמל ואלקטרוניקה

- מלחימה/מחווטות + הרכבות מעגלים מודפסים לעבודה מיידית, תנאי שכר טובים. „תגבור" (#15600) 04-670352

טכנאים/הנדסאים

- טכנאי/הנדסאי ייצור, ידע בבקרה, איכות, מדידות בתחום הסטורות הבכדה (הנדיה), לתקופה ממושכת, תנאים ושכר טובים. „תגבור" (#13696) 04-641282

מוכרים/ות

- לסניף „סוהר" בצ'ק פוסט דרושים מוכרים/מוכרות, צעירים וצעירות, שאפתניים, יתקשרו למנהל הסניף, טלפון: 04-726936, תנאים טובים. (#25867)
- למחלקת הצילום ב„כל־בו שלום", דרוש/ה עובד/ת, לפנות במקום. (#11471)
- לסניף נָטה בצ'ק פוסט, דרושות מוכרות/קופאיות בעלות נסיון. תנאים טובים למתאימות, לפנות למנהל הסניף. 04-726936 (#20967)

מורים וגננות

- מורים לקורסי בוקר/ערב הנהח"ש ביולוגיה ומקצועות הבגרות לחיפה עם כרמיאל ונצרת עילית. (#26269) 04-247959

מזכירות

- למשרד קר"ד 08:00–13:00, נסיון קודם, רצוי ידע בעיבוד תמלילים. (#19956) 669467 אחה"צ.
- מזכירה לבית תכנה למחשבים בקריות למשרה מלאה, שליטה באנגלית + עברית, כולל הדפסה. (#6401) 04-703723

מפיצים ומקדמי מכירות

- דילות תוכן/ת מקדם/ת מכירות, למוצרי קוסמטיקה ואביזרי אופנה בלבניים, לכל איזור הצפון – עמלות גבוהות! 04-929480 (#13667)
- לחברה לשיווק מוצרי צריכה המגן להיות מוכר, דרושים סוכנים עצמאיים, רכב ועדיפות. לפנות בערב: 03-9328977 (#16690) 052-425353
- לחברה מובילה בענף התקשורת אנשי/נשות שיווק, 24־36, בעלי רכב. (#22774) 04-674424
- דרושים טפסנים וסוכנים, עבור מערכת אודיו־וידאו בתקן „יוסם־בוה", אפשרות לבלעדיות אזורית, דרושה השקעה ראשונית, פרטים לסר אבן. (#23045) 03-664823
- למוסד תרבותי ציבורי דרוש/ה מקדם/ת מכירות להצגות ילדים ברחבי המדינה, בעל/ת נסיון חובה. לטלפן: 04-525252/1 בשעות 8:00–13:00, 15:00–20:00. (#24440)

נהגים

- למד"א בנק הדם חיפה, נהג מנדרים, תושב קריבי בעל 3 שנות נסיון לפחות. (#19753) 04-533576

עובדי מתכת

- מסגר/רתך מוסמך, בעבודת לחץ, קוראי שרטוט לעבודה ממושכת, הסעות + ארוחות, שכר גבוה, תיבנוד (#26108) 04-670352
- ל„אורדים": מסגר רתך + נסיון בצנרת לחץ, ריתוך בשיטות טי.איג'י. קריאת שרטוט, נסיון בתפעול צוות עובדים. 04-668166, הרצל 1 ק"ב. (#26848)

עוזרות ומטפלות

- לזוג מבוגר בחיפה, דרושה מטפלת בעלת נסיון, רצוי אחות, לפני הצהריים בלבד, יסומה כן, יסמה לא. 04-251979 (#26012)

פקידות וקלדנות

- למשרד לשילוח בינלאומי בחיפה דרושה פקידה למשרה מלאה, 6 ימי עבודה עדיפות לבעלות נסיון, אנגלית חובה. 04-661879, (#25956) 03-376233
- סטודנטיות/פקידות לעבודה מזכירות בבוקר/ערב להיות עזר לה ונצרת עילית. 04-247959 בערב. (#26262)
- ל„אורדים": קלדנית + ידע בהפעלת מחשב אי.בי.אם. פי.סי. 04-668166, הרצל 1 ק"ב. (#26859)
- לסוכנות ביטוח בחיפה דרושה פקידה בעל/ת נסיון בביטוח רכב ודירות. (#13740) 03-779023
- מקבוצת דיסקונט לסוחר י.ב.ם. לעבודה מיידית, (נצרת עלית, תנאים טובים. „תגבור" 04-670352 (#15602)
- לסוכנות ביטוח גדולה, דרושה פקידה, לעבודה באיזור הקריות וחיפה, נסיון בביטוח יתרון, השכלה תיכונית חובה, לאחר שירות צבאי. 03-287005, 03-293086 (#18232)

רפואת שיניים

- למרפאת שיניים בחיפה דרושים: 1. רופאי שיניים לטיפול בילדים. 2. שייעת. 3. שיננית. 4. מזכירה רפואית. תנאים טובים למתאימים. 04-667766, (#25596) 04-666634
- דרושות סייעות שיניים למרכז לבריאות השן. 666354/5 (#22648)

שליחים/ות

- דרוש שליח + אופנוע ליום עבודה מלא א־ו. 04-663667, (#16166) 04-642186

שרטטים וגרפיקאים

- דרושה שרטטת בכישורים מוכחים, למשרה מלאה, לפנות בכתב ל – ת.ד. 9320, חיפה, סודיות מובטחת. (#24807)

ביקוש עבודה

- שוב קיבוץ, נסיון בחקלאות ובמסעדות רשיון ג'. 065-49244, (#9902) 04-931420

מכוניות

- אמוסט איכות לשנת אחריות! תיקונים ורדיאטורים, „ביטוב האגוסט" ת. ההסתדרות 12 מפרץ חיפה. (#25706) 04-725823
- שירות לקבלת מודעות בטלפון ללוח מעריב, בכרטיסי אשראי: ויזה, ויזה + 30, ישראכרט ודיינרס! 03-227117, 03-227118, פתוח רצוף („פרסום אידאל"). (#9708)

אאודי

- 80, סי.אל. 1984, 1600, אוטומטית, ראשונה, 22,000 ק"מ. 04-534587־8, 04-384082 (#25741)
- 80, 1300, 1984, ראשונה, מצויינת, חייבת להמכר. 04-220646 (#22758)
- אאודי 80, 1982, 1600, מזגן, הגה כח, 5 הילוכים, מחירון + תוספות. 04-664967, 04-710523 (#14530)
- אאודי 80/81 ג'י.אל.אס 1600, אוטומטי, חייבת להימכר! (#25674) 04-330690
- אודי 80, 1300, 1983, ראשונה, מיטלי. (#11411) 04-926362

אוסטין

- מטרו 1600, 5 דלתות, 1985, מטלי, ראשונה. 04-978347 (#26090)

אופל

- אופל קדט 1982/3 אס מיטאלי 35,000. 04-538324, 04-334684 (#22751)
- אסקונה 1300, 1984, מצויינת, הרבה תוספות, מטאלי. (#24975) 04-255427
- אסקונה 1300, סוף 1983, דלוקס טופ, 5 דלתות, 27,500 ק"מ. (#25863) 04-244167
- אסקונה 1300, לוקס סוף 1984 מיטאלי 24,000. 04-223601 (#10372)
- אסקונה 1600 אס, אוטומטית, 1983, 32,000 ק"מ, מחירון. (#13008) 04-245461
- אסקונה 1300, 1985, 16,000 ק"מ, ראשונה, יבוא, מצוירת, 5 הילוכים. (#19736) 04-536922
- אסקונה ג'י 1300/S, 1983 ראשונה, 33,000. 04-245735, (#19929) 04-258566
- אסקונה 1300, אס 1983, טסט לשנה. 04-709845, 04-703450 (#21539)
- אסקונה ג'י.אל. 1300, 1986, ראשונה + טייפ. 04-224026 (#23087) 04-238561
- אסקונה 1300, אוטומטי 1982, 55,000 ק"מ. להתקשר (#20475) 04-713435
- אסקונה 1300 אס, 83, ראשונה, 47,000 ק"מ. 04-382407 (#8094)
- אסקונה 84, 1300, S/S, 36,000 אוטומט, לוקס, 2,900 ש"ח. (#25579) 04-383762
- אסקונה 1983, 1300 אס, ראשונה + טסט + סטריאו. 04-387780 (#13729) 04-667852
- אסקונה לוקסוס 1983, 81,000 ק"מ, אוטומטית + הגה כח + מזגן + רדיו טייפ, יד ראשונה, במצב מעולה. טל: 04-673366, (#12369) 04-244677
- אסקונה 1984, 1300/S, אוטומטית, ראשונה, מחירון. (#26651) 04-987057, 04-986144
- אסקונה 1300/A, 1985, מפוארת, 25,500 ש"ח. 04-574717 (#13376) 04-295395
- אסקונה 83, A, 1300, אס, אפשרות החלפה. 04-442866 (#22931)
- סטיישן קדט אוטומטי 1300, 1985 מצב מצויין. 04-449563 (#6112)
- קדט, 1200 אס, 1982, ראשונה, 31,000 ק"מ. 04-330596 (#16862)
- קדט 1300 אס. 1983, 51,000 ק"מ, מצויין. 04-732534 (#20080)
- קדט, 83, אוטומטי, ספיישל, 21,000 ק"מ, 1300. 04-246174 (#26681)
- קדט, אוטומטית, 45,000 ק"מ + תוספות, יד ראשונה. 03-929643 (#25569)
- קורסה 1984, 1200 אס. דגם סלון לבן, 38,000 ק"מ, מצויינת + תוספות רבות, 12,500 דולר. (#15575) 04-252494

אלפא־רומאו

- אלפא סוד 1200, 1983, טסט, מצב מצויין, נהג יחיד. בבית: 04-670456, בעבודה: 04-280219 (#24521)
- אלפא סוד 1.2, 1982, שמוש בלעדי ע"י מנהל החברה, מצב מעולה, 78,000 ק"מ, 14,000 שקל. 04-511221, לשמואל. (#12598)
- אלפא 33, שנת 84, יד שניה, מחירון. (#3969) 04-988049
- סוד 1983, 1200, ראשונה, מחירון + טסט לשנה, מיטאלי. (#21116) 04-222767
- סוד :1982, ראשונה, 50,000 ק"מ, מצב טוב. 04-243269 (#23081)
- סוד 1200, שניה, רדיו + אזעקה + טסט לשנה. 04-252490 (#23078)

ב.מ.וו.

- 315, 1982, יד־שניה + טסט לשנה. 04-386280, מ־14:00 (#9782)
- ב.מ.וו. 316, אוטומט, 1982, יד ראשונה, מזגן. 04-226977 (#23048)
- ב.מ.וו. 316 85, 4 דלתות, אוטומטי + מזגן, ראשונה. (#23929) 04-384403
- לרציניים! 1 73, ספורט, נדירה, מכירה/החלפה. 04-732538, אריה. (#9681)

וולוו

- 244־1982 דיזל, נדירה 87,000 ק"מ, מחירון. 04-386653 (#22786)

טלבוט

- סולרה אקסק 1982, אוטומטית + מזגן, יד־ראשונה, מצב מצויין. (#14292) 04-642285־6 לעדי.

טנדרים

- טנדר פיז'ו 504, 1982, יד ראשונה. שני טנדרים פיז'ו 404, 1977, יד ראשונה. טנדר סיטקה 1979 ראשונה. טלפון: 04-642285־6, לעדי. (#12366)
- טנדר מרצדס 208 82, ואן מטען כפול, ארגז, ארוך. 04-923343 (#19669)
- סובארו 1983, 1800, במצב מעולה. טלפון: 04-965640, (#26057) 04-965128
- סובארו 80, 1600 + ארגז, מטע 85 (#22591) 04-914193
- סובארו, 86 + ארגז + מזגן, חדשה, אפשרות להמשך ליסינג. (#22923) 04-983011

מסחריות

- טרנספורטר 2000, 1979, חלונות, 04-935624, בערב, (לא בשבת). (#11154)
- פולקסוואגן טרנספורטר יצור 82, במצב טוב. 04-823433, (#6241) 04-925645
- פורד טרנזיט, 1986, דגם חדש, בנזין. (#16752) 04-933159
- פיז'ו ג'י 5, 1984, פרטי, 55,000, 10 + 1, חלונות. 069-35761 (#11477)

סובארו

- 1300, 1983, ראשונה, 37000ק"מ + טסט. 04-641056 לבוקר. (#23910)
- 1600, מטאלי, 1986, 500 ק.מ, 31,500 ש"ח. 04-716308 (#24984)
- 1600/79, מטולה, טסט, מרופא קודם. 04-985284, משעה 18:00. (#25746)
- אמוסט איכות ב־2 תשלומים ושנת אחריות!! ב„טיטב האגוסט" ת. ההסתדרות 12 מפרץ חיפה. (#25755) 04-725823
- בדיקת חורף חינם למכוניות סובארו בצוקר „מרוץ" 04-761291 קרית ביאליק. (#6136)
- לרציניים 1300, 81, 57,000, מצב מעולה. 04-757887, (#6189) 04-759984
- סובארו סטיישן, 1600 די.אל, 1979, במצב טוב. 04-934241 (#6351)
- סובארו 1300 די.אל. 1983 40,000 יד ראשונה. 04-255373 (#10177)
- סובארו 1300, סוף 86, מזגן, כחדשה. בערב: 04-384535 (#24873)
- סובארו 1983, יד־ראשונה, במצב מצויין. 04-246366 (#6234)
- סובארו סטיישן, 1983, מיטלי + מזגן + טסט. 04-711697 בערב. (#7031)
- סובארו, סוף 82 + טסט לשנה, מעולה, יפהפיה. 04-247952 (#11435)
- סטיישן 1300, 1984, 46,000 ק"מ, במצב מצויין. 04-988720 (#22850)
- סטיישן 79, טסט 7 חודשים, מזגן. 04-967386 (לא בשבת). (#10403)

סיאט

- רונדה ג'י.אל.איקס. 1983, ראשונה, שמורה. 04-251613 (#24206)

סיטרואן

- בהזדמנות!! ג'י.אס.אי. סיטמטיק, 1983, ראשונה, 49,000. (#20491) 04-664618, 04-335306
- ג'י. אס. אי. פלאס, 1983, חצי אוטומטי, ראשונה, 41,000. (#20772) 04-225064
- ג'י.אס.אי. פאלס סיטמטיק, 1982, שניה, במצב מצויין. 04-709895 (#23127)
- ויזה 1124, ראשונה, 82, כחדשה, אפשרות החלפה. 04-226562 (#15747)
- סיטרואן פאלאס, 1983, ראשונה, מצוינת. 04-385695, לא בשבת. (#26004)
- סיטרואן ג'י.אס.אי. פאלאס, סוף 83, בהזדמנות. 332741 (#11476)

פולקסווגן

- גולף 1100, שנת 1982 + טסט לשנה + חישל. 04-253226 (#15482)
- חייב להימכר! פאסט 1983, ראשונה, מוכה. 04-720920, (#25767) 04-726393
- פולקסוגן 1980, 1500 מצויינת, 33,000 ק"מ, ראשונה. 04-380622 (#25495)

פורד

- אסקורט 1982, 5 דלתות אס. ראשונה, 62,000. 04-232942 (#25506)
- אוריון 1981, 1300 אל, גרנזית, 70,000, מטאלי. 04-337472 (#24979)
- בדיקת חורף חינם למכוניות פורד בצוקר „מרוץ" 04-761291 קרית ביאליק. (#6150)
- סיירה 1600, 1984, אוטומטית + מזגן, יד ראשונה. 04-222192 (#24967)
- סיירה 83, 1300 אל 37,000 ק"מ מעולה. (#23721) 04-386221
- פורד סיירה 1300, 1986, 5000 ק"מ. (#25874) 04-252630
- פורד פיאסטה, 1979, מצב טוב, טסט לשנה. 069-36411 (#26000)

פיאט

- 131, 1600 סוף 82 + מזגן, אוטומטי, מחירון. 04-535950 (#10397)
- 127, 1983, יד ראשונה, טסט לשנה, מצויינת. 065-54464 (#24868)
- 128, סטיישן, 1979, חלב ביתו: 04-640991, בעבודה: 04-210937 (#6095)
- אונו, 60, 1986, 9,000 ק"מ, חדשה. 04-444177, בערב. (#11225)
- ריטמו 1300, 82, 56,000, טסט, ראשונה. 069-36403, 069-34037 (#10604)

פיז'ו

- 104, 1219, 1983, 60,000, ראשונה, מחירון מרופא. 04-223493 (#6126)
- 305 GL 1981, ראשונה, 87,000 ק"מ, מחירון. 04-720874 (#24529)
- 505, 1984, אוטומטית, הגה כח, מזגן מקורי. 04-920259 (#22893)
- 505, 1980, אוטומטי, 1800, מזגן, שניה, 140,000, מחירון. (#24184) 04-221914
- בדיקת חורף חינם למכוניות פיז'ו בצוקר „מרוץ". 04-761291 קרית ביאליק. (#15653)
- פיג'ו 305, 1982, ראשונה, 57,000 ק"מ 966729, 966628 (#7095)
- פיג'ו 505 ג'י.אר 1982, אוטומטי, מזגן, מחירון. 04-923526, (#25572) 04-922022

רנו

- 5/3, 1982, 1,100, שניה, יפהפיה. (#19697) 04-330032, 04-334922
- 9, 1983 ג'י.טי.סי. 38,000 ק"מ + רדיוטייפ + אזעקה. 04-977474 (#26766)
- רנו 9 ג'י.טי.סי. 1982, מחירון + תוספות. 04-668772 (#25587)
- רנו 9, ג'י.טי.סי. 1982, 39,000 ק"מ. טלפון: 04-921324 (#26081)
- רנו 18, טי.אס. סטיישן, 1981. טלפון: 04-252727, 04-381332 (#13712)
- רנו 12, 78 שניה, מצב מכני מעולה. 065-47460 (#19902)

המשך מודעות הלוח בעמוד 4 במוסף „שווקים"

אבינו וסבנו היקר באדם

ר' מאיר ראובן אהרונוביץ

איש תמים וישר החזיר נשמתו לבורא בשיבה טובה

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, ה' במרחשון תשמ"ז (7.11.86), בשעה 12.00, בבית הקברות במגדיאל.

אבלים וכואבים: בתו: יונה וצבי צפרירי
בתו: רחל ונח שרמן
בנו: יוסף ונעמי אהרונוביץ
נכדיו וניניו

אם המשפחה הלכה מאיתנו

חנה פלדבלום ז"ל

הלוויה תערך היום, יום שישי, ה' בחשון תשמ"ז, 7.11.86, בשעה 11.00, בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, חיפה (השער הראשי).

השרויים באבל כבד:
בנותיה: צפורה ומשה נבון
רבקה ושמעון ליניאל
נכדיה ונכדותיה
ניניה ונינותיה
וכל בני המשפחה

השבעה בבית רבקה ושמעון ליניאל, רח' תל-מאנה 22 א', חיפה.

ילדנו

איתי פלק

איננו

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, 7.11.86, בשעה 10.30 בבית העלמין ברחובות. נא להמנע מביקורי תנחומים.

מתאבלים:
הוריו: הדה ואבשלום פלק
אחיו: אמיר ודפנה
משפחות: פלק, הופמן, ברונסון

ביום השלושים לפטירתו של יקירנו

רמי (אברהם) בהט

בן יהודה בליגרוצקי ז"ל

נקיים אזכרה ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז, 9.11.86, בשעה 15.00, בבית העלמין במושב ניר־צבי.

המשפחה

הועד של ארגון יוצאי פיוטרקוב־טריב והסביבה בישראל

מודיע בזה שבמוצש"ק, י"ג מרחשון תשמ"ז (15.11.86), בשעה 7.30 בערב, תתקיים באולם בית הסופר ע"ש ש. טשרניחובסקי, רח' קפלן 6, תל-אביב

האזכרה השנתית
לקדושי פיוטרקוב ובנותיה

בהשתתפות הרב ישראל מאיר לאו שליט"א

בערב זה נעלה את זכרם של בני עירנו שנפטרו לאחרונה.
האולם יהיה פתוח משעה 6 בערב.
אנו מבקשים להודיע לקרובים ולחברים. הזמנות לא תשלחנה.

במלאת שלושים למות אמנו היקרה

עדה אלטה וינטראוב

תיערך אזכרה וגילוי המצבה ביום רביעי, י' במר־חשון התשמ"ז (12.11.86), בשעה 16.00, בבית העלמין ברחובות.

תודתנו לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה.

נדין ואהרן וינטראוב

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

לייבוש אלרהנד ז"ל

נקיים אזכרה ביום שני, ח' חשון תשמ"ז, (10.11.86) בשעה 14.00 בבית העלמין כפר סמיר. נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

פנחס (פאול) גלרט ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון, ז' חשון תשמ"ז (9.11.86), בשעה 15.00. נפגשים ליד השער החדש של בית העלמין „הדרום" בגבול חולון–בת־ים.

מלכה, אורה, מרים וכל בני המשפחה

תורנות לקבלת מודעות אבל לגליון יום א' במוצאי־שבת ב„מעריב" ת"א, רחוב קרליבך 2, טל. 439111.

למכירה
באספקה חודשית שוטפת
פיקסר משומש
כ־800 ליטר בחודש
פילם משומש
כ־80 ק"ג בחודש
לפנות: בני יעקב, טלפון: 03-439431.

קבלת מודעות!
מ־8.00 עד 20.00
לוח מעריב
אשראי עד 60 יום
03-727630
03-739297
03-738707
לבעלי כרטיסי אשראי

הטלפון החדש של
לוח מעריב
03/251333

ליוסי אהרונוביץ
מנכ"ל טל־יעד

השתתפותנו באבלך הכבד
במות

אביך

עובדי טל־יעד

חברי טירת צבי וביהח"ר „טיב"

אבלים על מותו של הרב

דוד נשר ז"ל

מורנו ורבנו במשך שנים רבות

תנחומינו לכל המשפחה.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

בית טירת צבי
וביהח"ר „טיב"

ליפה פלק
להורים ולמשפחה

אתכם באבלכם הכבד על מותו ללא עת של יקירכם

איתי ז"ל

עובדי דימונה טקסטיל (1979) בע"מ

לסגן אלוף ד"ר אבשלום
והדה פלק

אתכם באבלכם הכבד בהילקח ללא עת בנכם

איתי ז"ל

„חברים למען חברים בחיל ההנדסה"
עמותת יוצאי חיל־ההנדסה

לג'ו לוי
חבר מועצת המנהלים

משתתפים בצערך על מות

אמך ז"ל

הנהלת כרמל־מערכות
מיכלים בע"מ

לחברנו ג'ו לוי

משתתפים בצערך במות עליך

אמך ז"ל

יצחק בן־דב
ובית כור מתכת

אנו תלמידיו הירושלמים ומוקיריו של

ד"ר שמואל שטרנברג

אבלים על מותו ללא עת
של מורנו היקר
ומשתתפים בצער המשפחה

למיכאל מיכאלי

משתתפים באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

משפחת „מעריב"

לאזכרה וגילוי מצבה
על קברה של אשתי, אמנו סבתנו ואחותנו היקרה

רבקה שרל"ת ז"ל

יתכנסו ידידי המשפחה ומוקירי זכרה ביום שלישי, ט' בחשון תשמ"ז (11.11.86), בשעה 3.30, בבית העלמין בכפר־חסידים.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו באבלנו הכבד.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

מרדכי (מרקו) יונס

נעלה לקברו בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, ביום שלישי, ט' בחשון תשמ"ז (11.11.86), בשעה 3.00 אחה"צ.

נפגשים בכניסה.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

סימה ארמן ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, ז' חשון תשמ"ז (9.11.86) בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין על יד שיכון ותיקים נתניה.

המשפחה

אזכרה וגילוי המצבה במלאת שלושים לפטירת אשתי, אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

פסיה מלכה שורץ ז"ל

מבוטשן – רומניה

תתקיים ביום שלישי, ט' חשון תשמ"ז, 11.11.86, בשעה 14.30 אחה"צ, בבית העלמין בקיבוץ רמת יוחנן.
אוטובוס יצא בשעה 14.00 מבית המנוחה, רח' מרק אביר 45, ק. חיים מערבית.

בעלה: שורץ הלל
בנה, בתה, אחותה וב"ב

במלאת שלושים לפטירת אמנו

מטילדה מילרד־גוטין ז"ל

מפיאטרה – ניאמץ

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז (9.11.86) בשעה 15.00 בבית העלמין סגולה פתח־תקוה.

הבת: הנרייטה כץ וב"ב
הבן: גדעון מילרד וב"ב

כבר חלפה שנה
ביום א', ז' בחשון תשמ"ז, 9.11.86, בשעה 15.00 אחה"צ
נעלה אל קברו של יקירנו

יוליוס פרידמן ז"ל

בבית העלמין החדש (כפר סמיר) בחיפה

אריאלה ואביהו בדנון
אבי וענת פרידמן, והנכדים

במלאת שנה לפטירת יקירנו

יוסף איגלסקי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז, 9.11.86 בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון – בת־ים. נפגשים בשעה 3.00 אחה"צ בשער הראשי.

המשפחה

ליפה והילדים
לדניאלה ולהורים

אתכם באבלכם על מות

בני ברגר ז"ל

רותי וחנוך לבנון

במלאת שלושים למות יקירנו

אלדד לביא

ז"ל

תיערך אזכרה וגילוי המצבה ביום שני, ח' בחשון תשמ"ז (10.11.86), בשעה 15.30, בבית העלמין בקרית שאול.

נפגשים בכניסה לחלקת הקבר.

תודתנו לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

פנינה, אורי, צביקה
ונורית לביא

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

הרצל (הייני) גצלר

ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ולטכס גילוי המצבה ביום שני, ח' בחשון תשמ"ז (10.11.86), בשעה 14.00, בחלקת ההגנה, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.

נפגשים על יד השער.

תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

רעייתו: דינה גצלר
בתו וחתנו: טליה וגד זאבי
אחיו ואחותו: אסה גצלר וסאלי לינד
נכדיו: רמי, יעל, מיכל וגור
ומשפחות: ורדי וזאבי

במלאת שנה לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

שלום דורנר

ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי, י' מר־חשון התשמ"ז, (12.11.86), בשעה 15.00, בבית העלמין בהרצליה, ברח' פינסקר.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

משה גרינפטר

ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ח' חשון תשמ"ז (10.11.86) בשעה 15.00 בבית העלמין בקרית שאול.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

מרדכי (מישי) גרוס ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז (9.11.86), בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יצא בשעה 2.45 מרח' פרוג 9, רמת־גן.
נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

ביום השלושים לפטירתה של בתנו ואחותנו היקרה

ענת ז"ל

נעלה לקברה לאזכרה וגילוי המצבה בבית הקברות בפרדס חנה, ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז (9.11.86) בשעה 15.00.

פנינה, מנחם וטלי דרור

אזכרה וגילוי מצבה לבעלי, אחינו ודודנו היקר

שלום בישקו ז"ל

תערך ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז (9.11.86), בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.

נפגשים ליד השער החדש.

אשתו: רחל בישקו
וכל המשפחה

נעצרו פקיד בכיר

(סוף מעמוד 1)
הלילה בפקודת השופט אהרן ויד־אב בתל־אביב.

על פי החשד, סייע הפקיד הבכיר בדרכים לא כשרות לאיש הדת לכבוש תפקיד מנהיגותי שאיבד בכנסייתו, תמורת טובות הנאה. בין השניים שוררים יחסי חברות קרובים ביותר מזה שנים רבות.

מעצר שני האישים וכן שני חשודים נוספים, אם ובנה, שהם אנשי עסקים אמידים מרמאללה הקשורים גם הם לפרשה, וקשירת המעורבים בפרשיות של שוחד וגניבה, היכה אמש בתדהמה אישים בצמרת הפוליטית של המדינה, המכירים אישית את הפקיד הבכיר ואיש הדת.

מקור משטרתי המקורב מאוד לחקירה מסר לשמר „מעריב", כי החקירה טרם נסתיימה וכי צפויים מעצרים נוספים, וביניהם גם של אישיות בעמדת רשות דת.

מקורות לא רשמיים מסרו הלילה ל„מעריב", כי הפקיד הבכיר חשוד בקבלת שוחד, עבירות מירמה, הפרת אמונים, מעילה באמון, זיוף מסמכי תאגיד, גניבה על ידי מורשה – כל זה בהיקף של מאות אלפי דולרים. על פי החשד הוא ניסה, ואולי אף הצליח, להבריח מטבע חוץ רב, בדולרים ובדינרים, מן הארץ לחו"ל, ופתח לצורך זה חשבון בבק בארץ אירופית.

איש המשטרה הסמוי, שהושתל במשרדו של הפקיד הבכיר, הצליח לרכוש את אמונו וכך עלה בידו להקליט שיחות שניהל הפקיד הבכיר ממשרדו.

חקירת המשטרה, עליה פיקד ראש היחידה לחקירות הונאה במשטרת ישראל, תת־ניצב יורם גונן, היתה מתוחכמת ביותר מההיבט המודיעיני והמשטרה הצליחה לא רק להפעיל סוכן סמוי, שעקב מקרוב והנציח את תנועותיו של הפקיד הבכיר, אלא גם להתקין בחשאי מכשירי ציתות מתוחכמים במשרדו ובמכוניתו.

אתמול, לאחר כשלושה חודשי חקירה סמויה, והתואם לסיכום של צמרת משטרת ישראל, הפיעו חוקרי היחידה לחקירות הונאה בביתו של הפקיד הבכיר, כשהם מצויידים בצווי חיפוש.

לדברי מקור משטרתי, הו־חרמו בדירה מטילי זהב, כמות במכונים ניכרים, תכשיטים, שתיקות שהוחזק במיוחד לחוק, ועוד. לדברי המקור, חלק מהד־

כיש הוכרז כנכנב לפני זמן רב.

מיד לאחר המעצר, קיבלו על כך דיווח אישים פוליטיים בכירים.

איש הדת נעצר גם הוא אתמול בחשד של מתן שוחד, גניבה ומירמה. את הגניבה הוא ביצע על פי החשד במהלך ביצוע תפקידו בכנסיה. בתחילה סירב איש הדת להתלוות לחוקרי המשטרה שעצרוהו וטען לחסינות דיפלומטית. הוא אף ביקש לטלפן לשני קונסולים שיתערבו למענו, ואולם המשטרה סירבה להיענות לבקשתו. הוסבר לו, כי אין הוא נהנה מחסינות דיפלומטית וכי הוא נעצר בחשד של ביצוע עבירות חמורות ביותר.

היום תביא המשטרה לפני השופט ויד־אב בתל־אביב את החשודים בבקשה תבקש את הארכת מעצרם.

בארוחת הערב

(סוף מעמוד 1)
בר שגרירות רומניה בביירות של־שום.

לטיף דורי אמר ל„מעריב" כי קבלת פנים חגיגית בהשתתפות משלחות השמאל הישראלי ואש"ף, תלת־שיח פומבי מול צבא העיתונאים, מסיבת עיתונאים משותפת וארוחת ערב חגיגית, היו אתמול ארבעת האירועים במיפגש בעיירת הקיץ הרומנית אפוריי־נורד.

הוא הוסיף כי באירוע האחרון – ארוחת הערב המשותפת – נפלו המחיצות והתנהל הדיאלוג האמיתי. ליד שולחנות ערוכים במיטב מטעמי המטבח הרומני, באווירה בלתי־פורמלית, הסבו אלה מול אלה חברי שתי המשלחות לסעודת ערב שערכו המארחים לכבוד הדיאלוג הפומבי הראשון מסוגו. 29 אנשי השמאל מישראל חשו קורת־רוח מעצם העובדה שאיש מנציגי אש"ף לא דיבר על חיסול הישות הציונית ושאר הגירופים המשובצים באמנה הפלשתינית.

עוד סיפר דורי כי בסעודה החגיגית, באווירה של „שבת אחים", הקפידו הרומנים להושיב כל סועד ישראלי מול סועד מאש"ף.

לפני כן, משעה 6.30 בערב עד 8.30, נערך הדיאלוג הרשמי, שהיה למעשה תלת־שיח. באולם המרכזי של מלון „קונטיננטל" שבו התארחו שתי המשלחות, לעיני עדשות המצלמות של עשרות עיתונאים, השמיעו הצדדים את עמדותיהם – בחסות „המטריה הרומנית".

לכל משלחת הוקצתה שעה אחת בדיוק. כדי למנוע עבירה על החוק למניעת מיפגשים עם אש"ף, הקפידו הישראלים לדבר אל היו"ר הרומני ועמיתיו מאגודת הסופרים, וכך גם אנשי אש"ף.

משלחת אש"ף דיברה על יוזמת „כוחות השלום הישראליים" מול עמדתה הרשמית של ממשלת ישראל, אשר „עורמת מיכשולים על כל מגע בין הכוחות הדמוקרטיים לאש"ף". הם דיברו על כוונתם להמשיך בדיאלוג.

במסיבת עיתונאים משותפת, בהדסות הרומנים, סקימה לדיאלוג הרשמי, דיברו הישראלים והפלשתינים בנפרד – גם זאת כדי לעקוף את החוק למניעת מיפגשים.

את המיפגש סיכמו שני הצדדים בהודעות נפרדות.

משלחת אנשי השמאל אמורה לחזור ארצה היום לפני הצהריים.

ראש אש"ף יאסר ערפאת אמר אתמול כי המאבק המזויין נגד ישראל יימשך עד בלי סוף – אולם טען שהוא מאמין שביום מן הימים אש"ף וישראל יצטרכו להסב לשולחן הדיונים. „אם לא יהיו דיונים כאלה, אני צופה רעידת אדמה של ממש", אמר.

מפ"ם תערוך בירור רציני ויסודי עם חברי המפלגה וקבוצת עיתונאים מ„על המשמר" שיצאו לרומניה עם משלחת אש"ף ברומניה בניגוד לעמדה המוצהרת של המפלגה, השוללת פגישות כאלה – אמר אתמול מזכ"ל מפ"ם ח"כ אלעזר גרנות, ל־300 חברי מרכז מפ"ם שהתכנסו באולם „אהל שם" בתל־אביב.

משתתפים בדיון גינו את יציאת המשלחת לרומניה ובעיקר את השתתפותם של לטיף דורי ושאר חברי מפ"ם בה.

הגשם

(העברה מעמוד 1)
שבר ענן כבד פקד אתמול בצהריים את עמק הירדן, טבריה והגליל התחתון וגרם נזקים חמורים ברשתות החשמל, הביוב והשדות.

ואנונו גילה לי

(העברה מעמוד 1)
רוח, תוך שהוא אומר: „לא הייתי רוצה לומר דבר בלתי נכון".

„מורדי לא היטיב להתבטא באנגלית", אמר, „אך הם שוחחו רבות, כאשר נפגשו בין המשמרות. ואנונו עבד אז כנהג מונית, ואילו לוויליאם היתה משרה בעבודות לילה.

האם דיברו על דת ואמונה? „כן, לעתים". וויליאם סבור, שואנונו היה כן כאשר בחר להיטבל לנוצרי. הוא עצמו נכח בטקס הטבילה.

וויליאם לא ידע פרטים על ואנונו. „לפעמים דיבר על שירותו בצבא. לפעמים על שהיה בעבר טכנאי גרעין. אני לא מבין דבר מכל אלה. לכן גם לא הייתי בסוד העניינים לפני שנסע ללונדון. הוא דיבר רבות עם ג'ון, הכומר, וזה בוודאי ידע יותר".

רבע שעה קודם לכן ראינו את ההפגנה של אנשי אש"ף לפני התיאטרון הלאומי, בו כיבדה הקהילה היהודית של העיר את הנשיא הרצוג ב„הצדעה לנשיא". הפעם היה מספר המפגינים גדול יותר – קרוב למאה. ראינו לפחות חלק מאותם הפנים שבלטו גם אתמול בהפגנה בקברה. אבל היה שם שלט חדש: „שחררו את ואנונו".

„ואנונו גר קודם לכן למעלה בקינגס ווי", אמר הכומר.

קינגס ווי הוא רובע האורות האדומים. רצף של מועדוני סטריפטיז. חנויות למימכר חומר פורנוגרפי. כנסית ג'ון הקודש מתבייתת על הרובע ודייריו. שלטים עם חיצים מכוונים את ההולך אליה.

מאיר בלייך, סופר „מעריב" בלונדון מוסר:

„אם למישהו יש מידע על פשעים שנעשו עליו לדווח למשטרה" – זה היה נוכח תשובתו של מגן שר הפנים הבריטי לשאילתא שהוגשה לו בקשר לאפשרות חטיפתו של מרדכי ואנונו בידי המוסד הישראלי על אדמת אנגליה.

בריטניה אינה מתכוונת לפעול בסוגיה זו. כך התברר שוב אתמול לאחר פרסום תשובותיהם של שר החוץ ושר הפנים לשאילתות בקשר להעלמותו של ואנונו.

רן דגוני, סופר „מעריב" בניו־יורק מוסר:

„הודעה לאנגליה אמנותית כי ישראל נקטה באדרונה צעדים נגד האחראים למחדל הבטחוני החמור בכור הגרעיני בדימונה, שהעסיק את מרדכי ואנונו ולא מנע ממנו לצלם במקום ולהדליף סודות גרעיניים לעיתון בריטי" – כתב אתמול במאון היהודים „ישראל שלנו".

הביטאון כתב, כי ננקטו צעדים נגד האדם העומד בראש הכור.

לדברי הביטאון, חטיפתו של ואנונו והעברתו לישראל לידי אנשי המוסד נעשו לא כדי להענישו אלא כדי למנוע אפשרות שואנונו ייחטף ע"י סוכנים סובייטיים וימסור להם מידע שאותו לא נתן לעיתון הבריטי.

גם היום

(סוף מעמוד 1)
ארגון המורים העל־יסודיים החליט להמשיך בשביתה במתכונתה הקודמת, אי לכך כל מורה שלא קיבל משכורתו אתמול לא יופיע הבוקר לעבודה.

עד כה קיבלו כבר במתכונת מורי הארגון את משכורתם מהראשויות המקומיות, אף שאלה לא קיבלו עדיין את ההקצבות ממשרד החינוך.

גם בבתי הספר של „אורט" ו„עמל" – בהם לומדים כ־55 אלף תלמידים – ישבתו היום הלימודים, מאחר ומשרד החינוך לא העביר לרשתות את הסכומים הדרושים לתשלום המשכורות למורים.

בבתי הספר היסודיים, בהם השבתו אתמול הלימודים על־ידי הסתדרות המורים – לאחת הודעות עם המורים שלא קיבלו משכורתם – יקיימו היום לימודים כסדרם.

היום וביום א' יגיעו מורי הסתדרות המורים בשעות הבוקר לעבודתם ורק לאחר בירור ידיעו אם הם עוזבים את בית הספר מיד אם לא. התלמידים בחטיבות הביניים ובבתי הספר התיכוניים יאלצו להמשיך ולהגיע לבית הספר, בלא שתימסר להם ולהוריהם הודעה מוקדמת על קיום שביתה או על ביטולה.

שר החינוך שהגיע הלילה מביקור ממושך בחו"ל, יפגש הבוקר עם שר האוצר, לאחר התייעצויות שיקיים עם מנכ"ל משרדו ד"ר שמשון שושני ופקידים בכירים. השר ביקש ממזכירות הממשלה להעלות על סדר יומה של הממשלה, בישיבה השבועית ביום א' את עניין המשבר התקציבי העובר על מערכת החינוך.

נבון אמר בהגיעו הלילה מאנגליה: „האוצר מנהל מסע עקשן נגד משרד החינוך שלא מקבל תכתיביו ולשיטה זו לא נסכים".

רבע מיליון דולר

(העברה מעמוד 1)
שהיא הופתעה מההסכם ושהוא עדיין לא הוגש לה לאישור על פי הנוהגים המקובלים.

על פי הסיכום שהושג בין יו"ר מועצת המנהלים של שיכון ופיתוח, דוד מור, היועץ הפוליטי של שר השיכון, יצחק רגב, לבין יו"ר ועד עובדי שיכון ופיתוח, עקיבא שלף, ונציג מועצת פועלי תל־אביב, מאיר שטרית, נקבע כי עובדי שיכון ופיתוח יפסיקו להתנגד למינויו של סרוסי כסמנכ"ל חברת שיכון ופיתוח, כיוון שזה רצונו של השר לוי. „ולא יעזור לוועד שום משפט או בג"ץ". בתמורה לכך וכדי להשיג שקט בחברה, מתחייבים יו"ר מועצת המנהלים ויועץ השר להשיג את אישור שר השיכון, דירקטוריון החברה, רשות החברות הממשלתיות והאוצר, לתוספות ותיקוני שכר לכלל ציבור העובדים.

על פי מיסמך שהופץ אתמול לכלי התקשורת מתברר, כי עובדי שיכון ופיתוח יקבלו על פי ההסכם הזה את תוספות השכר הבאות:

● מענק שכר עד חודש אחד לכלל העובדים;

● מחצית מעובדי החברה, כ־80, יקבלו העלאת שכר של שתי דרגות, האחת רטרואקטיבית מה־1 באפריל השנה והשניה מ־1 בספטמבר.

● יתר העובדים, כ־80, יקבלו העלאת שכר בדרגה אחת, רטרואקטיבית מ־1 באפריל ופיצוי מיוחד עבור הדרגה השניה, שלא תינתן להם כפי שניתנה למחצית העובדים.

● תשולם אחזקת רכב לכל העובדים בחברה שעד כה לא קיבלו תוספת זו ודרגתם היא 38 נקודות ומעלה.

על פי ההסכם, יו"ר המנהלים והיועץ של השר ערבים ומתחייבים להשיג את חתימת האוצר לכל ההסכם הזה ולרשום הסכם קיבוצי מיוחד עד 9 בנובמבר השנה. נאמר שאם לא יעמדו בכך, אבנר סרוסי יוחזר מיד ללשכת השר או לחברת לוד־רמלה, כפי שיורה לו יו"ר מועצת המנהלים, דוד מור.

התפקיד שאושר לאבנר סרוסי הוא סמנכ"ל לתיאום. נמסר כי התפקיד נוצר במיוחד עבורו, היות והוא מקורבו של השר דוד לוי וזאת למרות שאין לו הכישורים המתאימים לביצוע התפקיד.

מפנייה שהיתה לבית הדין לעבודה של ועד עובדי שיכון ופיתוח לפני זמן מה מתברר, כי בעוד שבוצעו פיטורים בחברה במסגרת ה„הארגון של החברה לשם הבראתה, התקבלו עובדים חדשים לחברה, „אשר כל כישוריהם הם היותם מקורבי שר הבינוי והשיכון" – נאמר בבית הדין לעבודה. שניים מהם הם קרוביו של שר השיכון.

יו"ר מועצת המנהלים של שיכון ופיתוח, דוד מור, ויועץ השר, יצחק רגב, התחייבו לפני ועד העובדים שיאושר סכום של רבע מיליון דולר בשנה, כדי לממן את תשלומי תוספת השכר לעובדים. סכום זה למעשה הוא הסכום שנחסך השנה עם פיטורי יעול שבוצעו בראשית השנה, בהיקף של 47 עובדים. מור ורגב התחייבו גם כי לא יהיו יותר פיטורים בחברה, במקביל למתן ההטבות לעובדים.

מנהל רשות החברות הממשלתיות, זאב רפאה, הביע אתמול הפתעה מההסכם הזה בחברת שיכון ופיתוח. הוא מסר כי ההסכם ייבדק ולאחר מכן יסיקו את המסקנות איך וכיצד לפעול, במיוחד לאור העובדה שניתנו הטבות שכר גדולות לעובדים.

נבי קסלר מוסר:

מרכז הליכוד בוועדת הכספים, ח"כ אריאל וינשטיין, הגיב על פרשת השכר בחברת שיכון ופיתוח, באומרו כי כל שהוצג בפניו הוא נייר לא חתום, המצביע על הסכם בין מועצת פועלי תל־אביב, ועד העובדים והנהלת החברה.

שגיא

(העברה מעמוד 1)
היהודית בקנדה, ומספר יהודים אף העלו את העניין בשיחות עם דיפלומטים ישראלים.

שגיא מועמד בין היתר לתפקיד נציג „קרן תל אביב לפיתוח" לאיסוף תרומות בקנדה. מן הקרן נמסר ל„מעריב" כי העסקתו מותנית בקבלת האישורים הנדרשים ובכלל זה אישור מן הועדה המיוחדת המאשרת ביטול „תקופת הצינון" לעובדי מדינה המבקשים להמשיך בעיסוק דומה לזה שמילאו קודם לכן מיד עם סיום תפקידם. נמסר כי שגיא פנה לועדה והוא ממתין עתה לקבל את האישור.

שגיא יצא לגימלאות ממשרד החוץ עם סיום תפקידו כקונסול כללי בטורונטו, אולם גם כגימלאי מוטלת עליו „תקופת צינון", בטרם יוכל למלא תפקיד ציבורי או פרטי במקום בו שירת כדיפלומט. בעבר מילא שגיא שורה של תפקידים במשרד החוץ, בהם דובר המשרד ושגריר ישראל בג'מייקה.

מקורות בקנדה מסרו כי לאחר שסיים את תפקידו כקונסול כללי בטורונטו פנה שגיא למספר גופים יהודיים והציע לעבוד עבורם בקנדה עם יציאתו לגימלאות ממשרד החוץ.

שגיא נמצא בימים אלה בישראל, אולם משפחתו עדיין שוהה בקנדה. אמש לא ניתן היה לקבל את תגובתו לידיעה.

מיתקפה

(העברה מעמוד 1)
שטרה. ל„מעריב" נמסר, כי מסמכים שנתפסו בחברת „רובק" מחזקים החשדות לכאורה של ניפוח חשבונות קניית טבק בחו"ל. „ניפוח" זה איפשר העלמת הכנסות בעשרות מיליון דולר.

בשבוע הבא אמורה מחלקת החקירות של מס הכנסה לחקור את הקבלן הירושלמי מוריס רג'ואן. שלטונות מס הכנסה חושדים שפעילות רג'ואן היתה כרוכה גם בהעלמת הכנסות ניכרות בשנים שחלפו.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס' 45/86 שנערכה אתמול זכה כרטיס מס' 812321 ב־180,000 ש"ח. הפרס המצטבר בסך 400,000 ש"ח יחולק בהגרלה הקרובה.

12,000 ש"ח 093291.
6,000 ש"ח 057819; 753958.
300 ש"ח 005023; 059991; 062843; 068966; 136163; 158981; 166288; 224203; 237987; 307428; 338214; 345400; 353541; 366496; 442412; 443801; 447424; 483562; 504968; 527150; 532981; 547606; 587184; 610097; 643389; 654016; 660789; 694468; 745299; 794022; 831906; 846868.
150 ש"ח המסתיימים 9789; 9897.
25 ש"ח המסתיימים 708; 960.
16 ש"ח המסתיימים 645, 671, 964.
כל הכרטיסים המסתיימים בספרה 9 זכו ב־2.50 ש"ח.
5 ש"ח התלת־ספרתיים 162, 181, 267, 272, 277, 319, 332, 401, 410, 430, 524, 543, 591, 595, 647, 658, 673, 684, 758, 785, 845, 857, 883, 901, 913, 964.
2.50 ש"ח הדו־ספרתיים 03; 09; 25; 27; 30; 31; 34; 38; 41; 43; 55; 62; 64; 66; 73; 77; 80; 82; 89; 92; 94; 95; 97; 98; 99.
רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

שחר שלנו
איננו
הלוויה תצא היום, יום שישי, ה' בחשון תשמ"ז 7.11.86 בשעה 12.00 משכונת נוה־דניר, כניסה 4, נס־ציונה, לבית העלמין בנס־ציונה.
האבלים:
ההורים: רינה ושמואל שי
האחים: שירית ושלומי
משפחות אפל, מרמורשטיין

למנהלנו
שמואל שי ומשפחתו
אתכם באבלכם הכבד
על מותו של
שחר
אל־דבב בע"מ
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו
צפורה זוננברג
(בת ברוך פלוט)
הלויה תתקיים היום, יום שישי, ה' בחשון תשמ"ז (7.11.86) בשעה 11.30 מבית הלויות בסנהדריה לגבעת שאול בירושלים.
האבלים:
בעלה: פנחס יחזקאל
ילדיה: נדב ובני ביתו
ריטה ובני ביתה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בננו
יותם הר־הורדי
הלויה תתקיים ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז, 9.11.86, בשעה 15.00.
המשפחה
ובית עין חרוד – מאוחד

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמי וסבתנו היקרה
ויקי טג'ר ז"ל
ממייסדות מושב בית חנן
הלויה תתקיים היום, יום שישי, ה' חשון תשמ"ז (7.11.86), בשעה 1.30, במושב בית חנן.
המתאבלים:
בנה וכלתה: חיים ודליה תמיר
הנכדים: ענת, גרי, יובל, אור ומירב

בצער ובכאב אנו מודיעים על פטירתה של אהובתנו
חיה ינישסקי
(לבית גרודנסקי)
פרטים על הלויה בטלפון 063־23397.
אבלים מרה: בעלה: צבי
בנה: חיים ומיכל יניב
בנה: משה ורחל יניב
בתה: מירה
נכדיה וכל בני המשפחה

במושב חמד
מוצעים למכירה
משקים למשפחות דתיות צעירות
בדבר פרטים נא לפנות בכתב לועד מושב חמד, מיקוד 50295

אבינו וסבנו היקר
רוברט פרידמן
נפטר בירושלים אתמול, 6.11.86, בגיל 81.
אדם פרידמן
ומשפחתו
לבירור מועד הלויה נא להתקשר טל' 02־690469.

הננו משתתפים בצערו של חברנו
ברוך נוסבוים
על פטירת
אביו
בגיל 81
הלויה תצא מביתו היום, יום שישי, ה' בחשון תשמ"ז (7.11.86), בשעה 13.00.
חברי שדה ורבורג

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה ללא עת של בתנו, אמנו ואחותי היקרה
אריאלה פרלמוטר
(מבית טנן)
הלויה תתקיים היום, יום ששי, ה' בחשון תשמ"ז (7.11.86) בשעה 12.00, בבית העלמין בחולון.
נפגשים על־יד השער החדש.
האבלים:
הוריה: הנס ואסתר טנן
ילדיה: ירייב ורועי
אחיה: אמנון ואנבל טנן

לאסתר, הנס ואמנון טנן
ולירייב רועי
משתתפים בצערכם על מותה ללא עת של
אריאלה ז"ל
משפחות רכניץ, לדרר וסטנלי

למשפחת שוורץ
אתכם בצערכם על
מוטק'ה ז"ל
שאיננו
משפחות „בפמון" – רונלך

לאיתן אלמוג
יו"ר אגודת העתונאים בירושלים
משתתפים באבלך על מות
אביך ז"ל
חבריך
בועד אגודת העתונאים בירושלים

ביום ראשון, ז' בחשון תשמ"ז (9.11.86)
יום השלושים למות חברתנו
אלה מרכס
ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה בשעה 3.30 אחר־הצהריים בבית העלמין ביגור.
המשפחה ובית יגור

לאריה רידר
משתתפים בצערך
על מות
אביך ז"ל
אריה סגל, גדי ארן
ועובדי טכנורדצף בע"מ

למשפחת שוחט
השתתפותנו הכנה באבלכם במות
יוסף שוחט ז"ל
בית החברה לפיתוח תעשיות (פרוייקטים) בע"מ

מעריב
עמוד 12 — יום ו', ה' בחשון תשמ"ז – 7.11.86

תיתכן ‚רכבת אוויר' של סיגריות מחו"ל

מאת כתבי „מעריב"

משרד התעשייה והמסחר יאפשר כנראה „יבוא חירום" של סיגריות, נוכח המחסור שנוצר עקב הפסקת הייצור במפעלי „דובק".

יו"ר ועד עובדי „דובק", דוד שאשה, הזהיר נגד הכוונה לייבא סיגריות כתחליף לייצור המקומי ואמר: „אם לא יתאפשר למפעל לחזור לעבודה יצאו העובדים לרחובות להאבק על מקום עבודתם". אתמול לא קיבלו מפיצי הסיגריות שום סחורה לחלוקה.

שלטונות המכס מאשימים את הנהלת חברת „דובק" בנסיון „לנפח" את מחירי הטבק המיובא וזו הסיבה להחלטתם לעכב את המשלוח. העיכוב הוא מהלך בנסיון לחזק את הראיות נגד בעלי החברה, החשודים בעבירות מס הכנסה והברחת מטבע חוץ בסך 15 מיליון דולר לערך.

שר התעשייה והמסחר אריאל שרון זימן אתמול דיון דחוף על כך. מנהל המכס מרדכי ברקת הודיע כי אפשר יהיה לשחרר טבק ממחסני הערובה בשורה של תנאים.

משרד התעשייה והמסחר נמנע מהתערבות העלולה לשבש את הליכי החקירה.

יואל, מחברת היבוא הגדולה „עודד אלישר", נשמע אתמול ספקני לגבי האפשרות לייבא סיגריות כתחליף לייצור המקומי. לדבריו, שיעור מס הקניה על סיגריות הוא 55 אחוז, ולכן מחיר הסיגריות המיובאות גבוה פי שלושה ויותר ממחיר סיגריות תוצרת הארץ. נוסף על כך, מוצרים מיובאים חייבים בסימון מלא בעברית, ואי אפשר להכין הדפסה בעברית על יבוא מהיר מחו"ל.

במפעל הראשי של דובק בבני ברק התייצבו אתמול העובדים במפעל כרגיל, אבל לאחר ניקוב כרטיסיהם בשעון הנוכחות סבבו באפס מעשה בחצר המפעל ובאולם הייצור המיותם שנותר בלי חומרי גלם. הם הקפידו לנעול את שערי המפעל, ומנעו כניסת זרים בגלל חשש מהתפרצויות ואף של מעשנים.

„רג'ואן עזר למנהלי בנק צפון אמריקה לגנוב כסף מהבנק"

זהו אחד החשדות שהפרקליטות מייחסת לקבלן שנעצר

מאת איה אורנשטיין

חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה חושדים שחלק גדול מהעבירות שבוצעו על ידי מנהלי בנק צפון אמריקה, ביניהם משה שמרן ויהושע הלפרין, נעברו תוך שיתוף פעולה עם לקוחות ועם אנשי קש. החשוד הוא שאחד הלקוחות הללו הוא הקבלן מוריס רג'ואן.

דברים אלה אמר אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב עו"ד שמעון רולן מפרקליטות מחוז ירושלים. בבית המשפט נערך דיון בערר שפרקליטו של רג'ואן, עו"ד דן אבי־יצחק, הגיש על מעצרו. ההחלטה בנוגע לערר תינתן הבוקר על ידי השופט איתמר פילפל.

רג'ואן נעצר בבית משפט השלום בחשד שקיבל צ'ק גנוב מבנק צפון אמריקה ושהבריח את הצ'ק, בסך 1.3 מיליון דולר, לחשבון בשווייץ. הוא מכחיש בכל תוקף את החשד ומסרב לשתף פעולה עם חוקריו. בגניבת הצ'ק האשמה המנכ"לית לשעבר של בנק צפון אמריקה, הדסה מנוסה.

לטענת הסניגור נעשתה בחשאי עיסקת טעון עם הדסה מנוסה והיא מסרה עדות נגד אנשים אחרים, ביניהם רג'ואן. לדברי הסניגור, מעצרו של רג'ואן יועד ללחוץ עליו להפליל אנשים אחרים. בתגובה על דברי הסניגור הכחיש עו"ד רולן כי נעשתה עיסקה עם מנוסה.

הדיון היה ממושך. רג'ואן התנהג באיפוק רב ולא הוציא הגה מפיו. נראה היה כי לא נשבר בחקירה. כשהצלמים התקרבו אליו כדי לצלמו, חייך ואמר: „לפחות שייצאו תמונות יפות".

ישוחרר רג'ואן הוא ינסה לברוח ולחבל בחקירה, כפי שכבר עשה כאשר ניסה למנוע את תחילת החקירה נגדו והדיח עד מרכזי לא למסור נגדו עדות.

לפיכך ביקש הפרקליט לדחות את הערר. הוא הזכיר כי החשוד נעצר ביום ו' שעבר בנמל־התעופה בן־גוריון בנסותו לברוח מהארץ לקנדה ולהשתקע שם. הפרקליט הסביר כי רג'ואן עשה זאת בדרך המקובלת – יציאה במסוף דרך נמל התעופה – משום שלא ידע שהוצא נגדו צו מעצר.

„בשווייץ הוצא צו לפתיחת החשבון של רג'ואן"

עוד טען נציג הפרקליטות כי רג'ואן התחיל לתכנן את הבריחה לאחר שהוברר לו כי בשווייץ הוצא צו לפתוח את החשבון שלו. החשבון עדיין לא נפתח משום שהוא הגיש ערעור על ההחלטה, והערעור טרם נשמע.

עו"ד רולן הסביר כי גניבת הצ'ק אמנם מיוחסת להדסה מנוסה, אולם מהצ'ק נהנה בפועל אדם אחר, שעל פי החשד הוא מוריס רג'ואן.

עו"ד רולן גילה כי לאחר מעצרו של רג'ואן נערך חיפוש בביתו ובמשרדו. כאשר החוקרים הגיעו למשרד התברר להם כי איחרו את המועד וכי במשרד שררה מהפיכה, משום שמישהו אחר חיפש שם כבר, ואולי העלים מיסמכים.

את נסיעתו לחו"ל, טען הפרקליט, הכין רג'ואן יומיים לפני שנעצר בנתב"ג. לדבריו, הוא ניסה להימלט מפני שפחד מן החקירה. הפרקליט הגיש לשופט חומר חסוי רב שכלל רשימה של חשודים ושל עדים שיש עדיין לחקור.

בעניין בריאותו של רג'ואן טען נציג הפרקליטות שהחשוד הוא אדם פעיל שאיננו סובל ממיגבלות וההוכחה לכך: כאשר נעצר לא היו ברשותו תרופות. עו"ד רולן היה מוכן להשמיע בעניין זה את דברי הרופא המשטרתי ד"ר יהודה חן, , שנכח באולם, אולם השופט אמר כי אין צורך בכך.

לסיכום טען עו"ד רולן כי הוא הראה לשופט חומר ראייתי המצביע על הקשר העסקי בין רג'ואן למנהלי בנק צפון אמריקה בחברות שונות. על רקע זה, כך טען, יש להבין את עניין הצ'ק הגנוב שהוברח לשווייץ.

הפרקליט הגיש לשופט עדויות, אחת מהן של הדסה מנוסה, וחומר חסוי על יהושע הלפרין, שהיה יו"ר הנהלת בנק צפון אמריקה, נעצר בקשר להסתבכות הבנק, ושוחרר בערבות.

עו"ד רולן הסביר כי מנהלי הבנק פעלו בין היתר באמצעות אנשי קש כדי להוציא את הכספים, וכי לעתים אנשי הקש עצמם לא ידעו כי מנצלים אותם לצורך זה.

תא"ל (מיל') הגואל מסייע לסניגורו של החשוד

באולם נכחו אשתו גוגה רג'ואן והבן דני. הם לא הגיבו כאשר צולמו. לסניגור עזר ידידו של רג'ואן, תת־אלוף (מיל') עו"ד דוד („ג'וקי") הגואל.

עו"ד אבי־יצחק טען כי אין שום הצדקה למעצר, שכן מאז מעצרו של רג'ואן לא נעצרו „החשודים האמיתיים" ואפילו לא נחקרו. לדבריו סובל רג'ואן, בן 69, ממחלת לב קשה, ושהייתו בתנאי מעצר ובמצבי לחץ מסכנים את חייו. הוא הגיש בעניין זה תעודה רפואית חתומה בידי פרופ' רחמילביץ'.

עוד טען הסניגור כי החשדות נופחו, בין היתר גם עניין יציאתו של רג'ואן לחו"ל. הוא העיד שאם קיום קשרים עסקיים עם בנק צפון אמריקה או עם מנהליו הוא עילה למעצר – יש לעצור אלפי אנשים.

עו"ד רולן טען כי יש צורך בהמשך המעצר משום שהחקירה נמשכת ויש חשש שאם

● מוריס רג'ואן ואשתו גוגה בבית המשפט בת"א. (צילום צבי ישראלי)

„אתה אבא, נולדה לך בת", בישר רופא לנתן שרנסקי

מאת אריה בנדר

זרחה וקורן מאושר התייצב אתמול בבוקר האב הטרי נתן שרנסקי לפני סוללת עיתונאים מהארץ ומחו"ל, שגדשו את חדרו של מנהל בית החולים „משגב לדך" בירושלים.

נתן בישר: „הלילה בעזרת השם נולדה הצברית הראשונה במשפחתנו. אני ואביטל מאוד מאושרים. יש לנו בת יפה מאוד, קופי של אבא שלה, היא רגועה, מחייכת כל הזמן ויש לה חוש הומור".

הילדה, שהוריה כבר בחרו לה שם עברי שאותו יודיעו רק בשבת, נולדה בניתוח קיסרי ומשקלה 2,540 גרם.

אביטל, שטופלה בחודשים האחרונים על ידי ד"ר מיכאל שטרק וד"ר צילה צור ממשגב לדך, הוחשה לבית החולים סמוך לחצות. נתן ישב מחוץ לחדר הלידה. בשעה 3.54 לפנות בוקר יצא אליו ד"ר שטרק, ובישר לו „נתן, אתה אבא, נולדה לך בת".

בבוקר חזר נתן לשעה קלה לביתו, ואז כבר הספיק לקבל שיחות טלפונים מחברים במוסקווה ששמעו על הלידה משידורי „קול ישראל".

נתן סיפר כי בתו נולדה ביום הולדתה של אמו, אידה מילגרום, שאתמול מלאו לה 78 שנים. רעייתו אביטל חגגה היום את יום הולדתה ה־34, וגם יום הולדתו של אביו המנוח חל היום.

הוא אמר: „במשפחת שרנסקי היו תמיד בנים. אני אחד משני אחים, אבא שלי היה אחד מארבעה אחים וסבא היה אחד משבעה אחים. ואם אני הצלחתי להוליד בת, אז בטח לא תהיה לנו בעיה להוליד גם בן".

שרנסקי הוסיף: „אני מקווה שנהיה בעזרת השם משפחה גדולה. ראש הממשלה שלנו אמר לפני כמה חודשים שכל משפחה חייבת שיהיו לה לפחות ארבעה ילדים, ואני אזרח לויאלי".

אתמול זכתה שרנסקי הקטנה למתנה ראשונה: אחת המתנדבות ב„משגב לדך" סרגה לה אפודה.

אחר הצהריים השתתף נתן שרנסקי בשמחת חברו מרק נשפיץ, שהיה בלוא תשע שנים במחנה מעצר בסיביר. מרק הכניס אתמול את בנו בבריתו של אברהם אבינו.

הברית נערכה ב„הדסה" עין־כרם, בהשתתפות נתן שרנסקי, מיכאל שידמן ואחותו אינסה פלורובה, שבאו אתמול ל„הדסה" לבדיקת רקמות.

עוקל רכוש עמי פרומצ'נקו וחברותיו

לבקשת 66 רוכשי מגרשים בישוב המתוכנן רמת־קדרון ביו"ש ★ הם טוענים: „ג'מבו חברה לבנייה" רימתה אותנו

מאת איה אורנשטיין

עיקולים על רכושו של איש העסקים עמי פרומצ'נקו, מבעלי „עלית", ועל רכוש של חברות „ג'מבו" לבנייה ולחקלאות שבבעלותו, הוטלו אתמול על ידי שופט בית המשפט המחוזי בתל־אביב אורי גורן.

העיקולים הוטלו לבקשת 66 רוכשי מגרשים בישוב רמת־קדרון ביו"ש, הטוענים כי רומו על ידי החברות ועל ידי בעליהן.

השופט הטיל את העיקולים על חשבונות הבנק של „ג'מבו לבנייה" ו„ג'מבו לחקלאות", על ביתו של פרומצ'נקו בסביון ועל זכויותיו בשתי חברות אלה.

את הבקשה לעיקולים הגישו עורכי הדין ד"ר שמואל ברקוביץ' ואלימלך קריסטל.

הבקשה צורפה לתביעה בסך 994 אלף ש"ח נגד שתי החברות ונגד עמי פרומצ'נקו, יחד עם שאול איש תנועת החרות, דוד (דודו) מור ויעקב צבאג מנהלים ובעלי שליטה בשתי החברות.

בתביעה נטען שהנתבעים התיימרו למכור ל־66 בעלי התביעה מגרשים ברמת־קדרון שביו"ש, באדמות הכפר עבדייה שממזרח לירושלים. הרוכשים שילמו לפני כארבע שנים כ־5,000 דולר למגרש, לאחר שהובטח להם כי יוקם שם ישוב עירוני בתוך שנתיים־שלוש.

בתביעה נטען כי הקונים התקשרו עם „ג'מבו, חברה לבנייה ומסחר (קרני שומרון) בע"מ", אולם התברר להם כי לכל ההבטחות לא היה יסוד, ועד היום לא התחילו הנתבעים בעבודות הפיתוח.

כתב הגנה טרם הוגש.

בוגרי עלית־הנוער ילידי אירופה

אם הנך מבוגרי עלית־הנוער יליד 1918–1945, שעלו ארצה מאירופה בין השנים 1934–1955 והתחנכו במוסדות הרשומים מטה

אותך אנו מחפשים!
עמך ברצוננו לחדש את הקשר!

1. מגדיאל
2. בית הילדים „ערמון" – ירושלים
3. כפר ידידיה (במשפחות אומנות)
4. מוסד „טוקאייר"
5. בן־שמן
6. מוסד „טמפלהוף"
7. קרית־יערים
8. בן־ברית
9. מוסד „אהבה"

כמו כן, חבורות־הנוער בקיבוצים ובמוסדות השונים של עלית־הנוער, כמו: מוסד „אונים", „רמת־הדסה", „מקווה־ישראל", „נווה־הילד" וכו'.

אם עדיין לא הצלחנו לחדש עמך את הקשר,
אנא פנה,
אל: עדה עוז, ת.ד. 3160 ירושלים. טלפון ישיר: 02-526932
(בשעות העבודה הרגילות)

„עמיתי ירושלים"
תכנית לפיתוח מנהיגות לחינוך היהודי בתפוצות
בחסות ההסתדרות הציונית העולמית
בסיוע בנק לאומי לישראל בע"מ

התכנית מיועדת למחנכים בעלי רקע אקדמי מתחת לגיל 40 בעלי 3 שנות נסיון לפחות בתחום החינוך היהודי בתפוצות. ההכשרה נמשכת שנה עד שנתיים והיא במסגרת תכנית אינדיבידואלית הכוללת לימוד אקדמי עבודה מעשית ומחקר.
העמיתים נהנים ממילגה, המסיימים ישרתו בתחום החינוך היהודי בתפוצות בארץ או בחו"ל.
תאריך סופי להגשת טפסי מועמדות לשנה"ל תשמ"ח (1987–88) הוא ל' כסלו תשמ"ז (01.01.87).
לקבלת מידע וטפסים נא לפנות ל 'עמיתי ירושלים' רח' הצפירה 22א' ירושלים 93102 טל. 02-662901.

התכנית **„מכל מקום"** בטלוויזיה
תשודר במוצ"ש קודש פרשת נח בשעה 20.30 ממוסדות מגדל־אור במגדל העמק.
צפיה נעימה

מכרז
מוצעים בזה
למכירה 2 מגרשים כמפורט להלן:
א. חלקה 146 בגוש 6916 בשטח של כ־285 מ"ר ברחוב הירקון פינת נחמיה תל־אביב, הכולל מגרש ומבנה חד־קומתי המוחזק ע"י דיירים מוגנים.
ב. חלקות 254–256 בגוש 6916 בשטח של כ־638 מ"ר ברחוב נחמיה 14, תל־אביב.
המקרקעין הנ"ל נשומו בסכום כולל של 420.000 ע"ח.
פרטים נוספים ניתן לקבל אצל הח"מ במשרדה, ברח' בזל 10, ת"א, או בטלפונים 03-5464883, 03-5462375.
הצעות בצירוף צ'ק בטחון או ערבות בנקאית בשיעור 5% מערך ההצעה יש להגיש לח"מ לא יאוחר מיום 30.11.86.
אין הח"מ מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
המכירה כפופה לאישור בית המשפט.
צפורה בליצר, עו"ד
מנהלת עזבון המנוח יעקב בן־טובים ז"ל
רח' בזל 10, תל־אביב

מכון פרדס
ללימודי היהדות
רח' גד 10 בקעה ירושלים
שמיטה: קדושה או הערמה?
משמעות השביעית בימינו
מדי יום ד' החל מ־19.11.86
בהשתתפות:
חנן פורת, הרב אליעזר ברקוביץ, הפרופ' ש. ספראי, ד"ר מאיר תמרי, הרב יוחנן פריד.
הרשמה ופרטים:
טל' 02-717975, 02-711755.

בס"ד
לקבלנים וחברות בניה
1. ביטוי פח מרבד מגלוון וצבוע רק 11 דולר למ"ר (מינימום 250 מ"ר)
1. קונסטרוקציות ועבודות מתכת. ביצוע ע"י קבלן רשום, נסיון 22 שנה.
●
טלפון: 03-9367366, 052-35058
אלחוט: 7549111 מנוי 1196
לא בשבת

מבצע חורף 1986
שמיכות ברמיה, כלי מיטה ומגבות
דוגמי יצוא בהנחות של 20%-40%!!
שי על כל קניה של 20 ש"ח – מפית דמסק 38x38

מחיר לדוגמא	מחיר לצרכן	מחיר מבצע
שמיכת אקרילן 150/200	30.-	20.-
מגבת פרוטה 50/100	11.-	6.-
מגבת פרוטה 70/120	16.-	[illegible]
כרית ספוג 45/65	9.-	[illegible]
צפית 50/70 ללא גיהוץ		
עודפי יצוא	7.-	[illegible]

אילטקס
גרוזנברג 24 ת"א
פינת נחלת בנימין
פתוח רצוף 8.00–17.00
טל. 623066, 625893
המכירה בסיטונאות ולקמעונאים

מועדון הצרכנים של „מיחזור" ארץ ישראל היפה
מודיע על המשך הרשמה
לקורס לתכנון סביבתי
שייפתח בדצמבר 1986
בתכנית:
★ תרבות החצר והגן – מקצוע עתידי
★ מערכות השקיה ואוטומציה
★ גינון גגות
★ גינון הידרופוני
★ יסודות התכנון
קיימת אפשרות להפעלת המסיימים במסגרת המועדון, עיסוק שהכנסה טוה בצדו
משך הקורס 60 שעות במשך 5 שבועות
פרטים והרשמה: טלפון 03-726125
„מיחזור" מזמינה אותך לגן השרוני ולמשתלות ברח' ז'בוטינסקי 16 ברמת־גן.

למכירה בהזדמנות
מיכלים ממתכת
בנפח 77,000 ליטר
מתאימים:
★ לשמנים ★ דלקים ★ מים
← במצב מצוין!! →
03-9640948

ברמת גן נפתחים קורסי ערב ובוקר
גרפיקה
ברמה גבוהה
תכנית בלעדית
נסיון ומוניטין מ־1964
סטודיו וביה"ס לגרפיקה
ז'בוטינסקי 50 רמת־גן
781454, 736439

אילן ונוי
תכנון, ביצוע ואחזקת גינות
בגן בגג ובהידרופוניקה
בגנים פרטיים וציבוריים
אילן ונוי
טל' 03-322037

למכירה
מבנה תעשיה ומשרדים
1100 מ"ר, חשמל, עגורן 10 טון במפרץ חיפה.
לפנות לטלפון 04-245210 אחרי 8.00 בערב.

למכירה
קרקע פרטית
חוף על הכנרת
2,400 מ"ר
069-62202 עבודה
067-90756 בית

להשכרה חדרים בלונדון
טלפון 03-722446
בלונדון:
0044/1/9956276

מעריב של שבת
יום ו' ה' בחשון תשמ"ז 7.11.86

14 ערפל בבוקרשט
15 הסיפור של הזוג רג'ואן
17 דו"ח אברמוביץ'
18 ארז ביטון במוסקווה
19 ארה"ב: הבחירות נסתיימו — הבחירות מתחילות
21 סאטירה
22 דעות
24 ספרות

מרדכי ואנונו: „אין אצלו אמצע הדרך, יש טוב ורע, שחור ולבן, כשקיבל מהערבים את ההערכה שהיהודים לא נתנו לו, הערבים נעשו לבנים, היהודים שחורים"

ואנונו: האיש שחצה את כל הקווים

מכריו של מרדכי ואנונו מימי הישיבה, הצבא, האוניברסיטה, מספרים על גלגוליו של „האיש שמכר את סודות האטום של ישראל": מתלמיד ישיבה – למתנצר, מנץ כהניסטי – לפלשתיני קנאי □ אידאליסט – שרץ אחרי כסף, ביישן קיצוני עם נשים – שהלך לדגמן בעירום

מאת אהרון דולב

מאחורי כל בגידה, קובעים מומחים, יש לחפש משיחות־שקר או רדיפת־בצע או משבר־זהות, או כולם גם יחד. בפרשת מרדכי ואנונו, בן 34, שברח עם סודות הגרעין של ישראל, שלובות כנראה שלוש התסמונות השכיחות לאנטומיה של בגידה.

התמונה המצטיירת עתה, היא של תלמיד ישיבה שנולד לשמירת מצוות, במאראקש, אבל הטבל לנצרות בסידני. סטודנט משכונת מצוקה שבא אל הקמפוס בבאר־שבע כ„בן כהניסטי", אבל הקים את מתרסי „המדינה הפלשתינית" במועדון הסטודנטים. טכנאי זוטר מן הכור בדימונה, שגנב את סודות האטום של ארצו למען רעיונות נעלים, אבל מכר את עקרונותיו הנשגבים בחצי מיליון „ירוקים".

מתי החלה הפרשה?

ניצנים ראשונים של משבר־זהות כבר היו בשנות השישים. מרדכי ואנונו, תלמיד ישיבה תורנית במרוקו, עלה לישראל. נער בן אחת־עשרה. הוא ומשפחתו, אחיו ואחיותיו (כיום, שמונה), אמו מזל והאב סולומון ואנונו, תבונו זעיר המכונה רבי שלמה בשל פניו הנשואות, אמונתו, והשיבה שזרקה בזקנו בטרם עת.

מרדכי, בנו השני, היה הבן המועדף על אביו, שלימים העמיד דוכן מקודה למימכר תשמישי־קדושה בשוק העירוני בבאר־שבע.

הפרנסה היתה דחוקה, אך ביכרה את בעליה יראי־השמים. דירה דחוסה בשכונה ד', צפון. שכונת מצוקה. עזובה חברתית, נוער מנותק, סמים ועבריינות־רכוש. אך האב גמר אומר שילדיו יזכו לתרבות תורנית. את הבן־יקיר־לו, מרדכי, בן 14, נטל בעצמו אל הישיבה התיכונית „ע"ש וולפסון" מיסודה של רשת ישיבות בני־עקיבא.

שם, למן הכתה ט' ואילך, זוכר אותו חברו לספסל הלימודים ובן־גילו, ג.ר. – כיום איש־הוראה בעיירת־פיתוח בנגב:

„ראש הישיבה, הרב מרדכי חליבה, הציג את מרדכי ואנונו לפני הכתה כתלמיד ירא־שמיים, שיודע פרקי גמרא. ובאמת, בהתחלה התבלט יפה. בעיקר בשליפת פסוקים. לאט לאט התחיל להסתגר ונודע כביישן.

„חשבנו אותו לבעל ראש שפתאום כאילו הפסיק להפעיל אותו ונכנס לאדישות. הפסיק כל פעילות בכתה ומחוצה לה. התחיל להתמקק מתלמידים, לפרוש ולהתבודד. בכל ענין היה צריך להכריח אותו, אפילו במילוי תורנות בניקוי החצר. אמרו עליו שהוא עובר איזה משבר. סיפרו שבגלל שבישיבה למד רק לימודי־קודש, המעבר ליום לימודים מעורב, תורניים וחיצוניים, השפיע עליו באופן שלילי, הזיק לו מבחינת הפגיעה בערכים.

„אני חושב שכבר אז התחיל התהליך של ההתפקרות שלו. בכתה י' ואחר כך בי"א כבר ראיתי שמרדכי התחיל לזלזל בשיעורים התורניים. אבא שלו לקח את זה קשה. תמיד היה בא לישיבה, מתעניין איך הבן שלו לומד".

כבר אז נשבר לב האב, שבפרוץ הפרשה אמר „אני לא מכיר במרדכי כבן שלי. מרדכי קיבל הכל, רק נכנס בו איזה שטן והתחיל לבעוט, עוד בהיותו בישיבה".

בגמר י"ב, התנער מרדכי תחילה מן הציציות.

א.י. שירת עמו בחיל הנדסה, ביחידת מגלי־מוקשים – שממנה השתחרר בדרגת סמל־ראשון, שירותו מושהה לאחר מלחמת יום הכיפורים. הוא זוכר אותו כ„חייל רגיל" ואח"כ כ„מ"כ אדיש, שכמעט אף־פעם לא יזם או הפעיל".

בשתי שנות השירות הראשונות עדיין חבש כיפה. למן השנה השלישית ואילך כבר התהלך גלוי־ראש. לבאר־שבע חזר חייל משוחרר שניתק כל מגע עם בוגרי מחזורו.

סיפר חברו ללימודים, ג.ר.: „במשך 17 השנים שחלפו מאז, נערכו מיפגשי בוגרים שנתיים. מרדכי ואנונו בלט בהיעדרותו. אפילו מהצבא היו משחררים לישבת־בוגרים'. את מרדכי ואנונו לא ראינו בינינו אפילו פעם אחת. בכלל, כל בוגרי המחזור איבדו קשר אתו.

„אח"כ שמענו שהתקבל לעבודה בקריה למחקר גרעיני בדימונה. עשה עלינו רושם. מקום עבודה חשוב כזה. בטח התקדם יפה".

מן המעט שניתן להציל מפי חבריו עולים קווי־אופי עקביים, ככל שאמורים הדברים בדמותו החברתית של מרדכי ואנונו. לא התרועע, התרחק. „התרחקו גם ממנו, חשבו אותו לסנוב, קצת מוזר".

בעת עבודתו בכור נרשם מרדכי ואנונו לאוניברסיטה. שם כבר מעידים על נטיה הפוכה, התבלטות מגומות. מכל מקום, על השכונה שבה גדל חוברו סקרים סוציולוגיים. בהמעטה נאמר עליה שלא הצמיחה „שמאל רעיוני", קל וחומר „אוהבי־ערבים".

סטודנטים ותיקים זוכרים את מרדכי בשנת לימודיו הראשונה (1978) כ„בן כהניסטי שרוף". מתי התחולל בו המהפך, על כך חלוקות הדיעות. לא על הסיבות:

„האוריינטציה לא היתה אידיאולוגית", אומר ש., מעסקני אגודת הסטודנטים. „היה לו דימוי עצמי נמוך שלא קיבל חיזוק מצד הסטודנטים היהודים. גם בלימודים לא הבריק. ההיפך. נכשל, תחילה בכלכלה, אח"כ בגיאוגרפיה ועבר מחוג לחוג ועד שנתת במחלקה לפילוסופיה, כמעט ונהפך לבדיחה.

„אני זוכר, כשפגשנו בו, היינו שואלים אותו: נו, מוטי, מה אתה מנסה בשנה הבאה? היה נפגע ומתקפל ופונה לנו עורף. הסטודנטים היהודים לא קיבלו אותו והוא חש דחוי ומושפל. מצד הסטודנטים הערבים קיבל את ההערכה שחיפש, התקרב אליהם יותר ויותר, עד שההזדהות הטוטאלית אתם נהפכה לדיבוק".

ערב הבחירות כבר התרוצץ בקמפוס עם מצע שתבע שיפור תנאי קבלת ערבים למעונות והגדלת המיכסה שלהם. „הוא התנפל על היעד הזה בקנאות וזכה בכל קולות הערבים בבחירות למועצת הסטודנטים. זה יתרון ניכר למתמודד, משום שיעור ההצבעה הערבי הגבוה – מאה אחוז מצביעים – לעומת ההצבעה היהודית הנמוכה, כשלושים אחוז בלבד.

„מה הריץ את מוטי ואנונו? אני חושב, שאיזה כורח פנימי למצוא פיצוי על חסך וחסר. להתגבר על הדימוי העצמי, לבצע שינוי תדמית טוטאלי. הסטודנטים הערבים נתנו לו את מבוקשו והוא גמל להם בניהול מאבקים קנאיים. ראית לעיניך אדם שעובר גילגול".

כשהחלה הפרשה להתגלגל נזכרו בקמפוס גם ב„בולמוס הכספי" שלו, שייחסו אותו לשנות נעוריו בשכונת מצוקה.

סיפר מנכ"ל המנזה, הסטודנט לשעבר דוד זיגדון: „בכור הגרעיני השתכר יפה. בכספו שיחק בבורסה. תמיד פגשתי בו בסניף בנק הפועלים באוניברסיטה, מתעסק בהשקעות ספקולאטיביות. נותן הוראות למכור מניות, לקנות, להמיר. במשבר מניות־הבנקים חטף 'זעץ' רציני ונכנס לדיכאון".

לזיגדון יש חשבון אישי עם ואנונו. מוטי עשה לו צרות, הוא אומר, ניסה להגיע לעסקנות „על גבי". הפיץ עליו שהוא מפקיע מחירים וניהל מסע השמצה, אף שהוא (דוד) הוכיח, לדבריו, שמחירי המנזה בבאר־שבע נמוכים מאוניברסיטאות אחרות.

„אבל מוטי היה כמו אחוז־דיבוק. סייר בכל האוניברסיטאות, הביא תמחירונים, חיבר עלונים. בהתחלה חשבתי שהוא טועה ומטעה בתום־לב. ישבתי אתו שעות, עם ניירות ומספרים. ראיתי שאין עם מי לדבר. האיש הוא קנאי אטום, 'אוטיסט'. התלתי להזהיר את האגודה שיש בו סימפטומים פסיכופאטיים".

זיגדון לועג לתיאוריה כאילו היה ואנונו „בורג באיזו מזימה" של המוסד להרתיע את הערבים ונשלף בעיתוי ההתעצמות הסורית. „אני מוכן לתת את הראש שהסיפור הזה הוא בדיחה, מפני שהתופעה ואנונו היתה בדיחה. אבל מי יודע, אולי תפסו עליו טרמפ בגלל שהיה כזה תלוש וסתום.

„הקנאות הפלשתינית שלו הגיעה ממש לממדי טירוף. אפילו כאן במנזה, כשהיה מדובר על דיכוי הערבים, היית רואה זיק של טירוף בעיניים שלו. באגודה חדלו להתייחס אליו".

פעילי סטודנטים אחרים מאשרים כי חדלו „להתייחס אליו".

מספר ש., חבר מועצה לשעבר: „תמיד הסתובב עם תיק מלא מסמכים ושלף בייד מוכן על כל נושא, שתמיד איכשהו הגיע לזכויות הערבים. מכיוון שגם כושר הביטוי שלו היה די עילג, לא פעם היינו צוחקים. בלי רצון לפגוע. פשוט לא התאפקנו. זה תיסכל אותו מאוד. הדיבוק הפלשתיני שלו היה בפירוש לא רציונאלי, אפילו בעיני סטודנטים סופר־מתונים כמוני".

מ., שהיה יו"ר אגודת הסטודנטים, סיפר: „ידענו שתמיד רץ אחרי כסף. אבל די הופתענו כשפתאום רכש מכונית 'אאודי' חדשה. למרות שהשתכר יפה בקמ"ג, תמיד היה בפלונטרים כספיים. כחצי שנה לפני שעזב את הארץ, מכר את המכונית בהפסד גדול".

בקמפוס ידעו שואנונו מועסק בכור. רבים השתוממו. „היתה הרגשה שעבר את קווי האיזון בין 'זכויות הערבים' ובין הקיום היהודי". בשנה האחרונה, הקיצוניות שלו קיבלה ממדי טירוף אנטי־יהודי. עם היהודים הפסיק להיראות בכלל. ישב במנזה, מכונס בעצמו, עם הבעה זעומה. פתאום אורו פניו, נכנס סטודנט ערבי.

„בעניין זה הגענו אתו לשלב של ליגלוגים עוקצניים. כשראו אותו, קידמו את פניו ב'אהלן, יא מוטי ערפאת, מה נשמע בחזית השיחרור?'"

התחילו גם ריננים. הסטודנט ש. אומר שלו עצמו דיעות „יוניות" והוא „מיודד עם ערבים". אבל, „השגעון הפלשתיני של מוטי הרג אותי". פעם, כשהתחילו הרינונים, הנחית עליו „מכה מתחת לחגורה", כשקידם פניו בפומבי בהטחת עלבון גם על יחסיו עם הערבים.

ש. מוסיף ואומר: „התחילו ריננים שכל האידיאולוגיה הקיצונית שלו היא כסות ליחסים הומוסכסואליים עם ערבים. תשאל בקמפוס, מתי ראו אותו בחברת סטודנטית. אף פעם".

זה לא לגמרי מדוייק, אם לקבל את עדותה של חברה אחת, האמריקנית ג'ודי זימט, ששימשה אחות־מיילדת ב„סורוקה" והכירה את ואנונו בשלבי ההכנות לעזיבת הארץ.

אך מפי פסיכולוגית מקומית, שבה נועץ ואנונו בסידרת פגישות טיפוליות, שהסתיימו בבאותו את הארץ, נשמע כי היו לו בעיות בתחום יחסי־המין ושהוא התמקק מיצירת קשר עם נשים מתחת הבושה.

לסטודנטית א., תלמידת פילוסופיה, מבין היחידות שיצרו עמו קשרי־שיח („אפלטוניים"), סיפר שלקח לו שנים לגרש מנשמתו את האמונות הטפלות שנספגו בו מילדות בבית־אבא החרדי. ההינתקות מן האמונה הדתית נעשתה בשלבים ונבלמה במין, שנשתייר בתודעתו בדימוי החטא־הקדמון, שעונשו גירוש מגן־העדן.

פקעת הניגודים באישיותו הלכה והסתבכה. ביישנות מינית מצד אחד, חשפנות מצד שני. כשפוטר מהכור חיפש תעסוקה ומצא ביקוש לדוגמני עירום, מעל גבי מודעה בקמפוס. תמורת 50 ש"ח ל„ישיבה", ישב בעירום מלא לעיני ציירים וציירות חובבים.

פרנסתו על דוגמנות־עירום נמשכה זמן

(המשך בעמוד הבא)

הרומנים „שרפו" את עצמם

לבוקרשט היו כוונות טובות בהפגשת ישראלים ואנשי אש"ף, אך הדרמה נהפכה לפארסה ◻ ערפאת, שלא כסאדאת, אינו עצמאי, הוא מציית למוסקווה

מאת יוסף הריף

לפני זמן קצר, בתום ביקור בבוקרשט, הבריח אבו־איאד, סגנו של מנהיג אש"ף יאסר ערפאת: השג הסכם בין אש"ף לרומניה על תמיכה ב„ארגון לשחרור פלשתין", לרבות תמיכה צבאית.

יצחק שמיר, בהיותו שר חוץ, פנה לעמיתו הרומני ושאל אותו לפשרה של אותה הודעה של אבו־איאד (האחראי למודיעין ולבטחון באש"ף): האמנם גם קיבלתם עליכם לתמוך באש"ף צבאית?

שר החוץ הרומני הכחיש את הדבר.

האם אני יכול לפרסם, איפוא, שאתה מכחיש שאתם מסייעים צבאית לאש"ף? שאל שמיר.

טוב, תפרסם, היתה התשובה.

הדבר תמוה במקצת: מדוע בכלל היה שמיר צריך להפיק הכחשה מפי שר החוץ הרומני. אם אכן טפל אבו־איאד, בתום ביקור רשמי בבוקרשט, „האשמה" שכזאת, שרומניה מושיטה סיוע צבאי לאש"ף – מדוע לא פנתה בוקרשט ביוזמתה להבהיר את האמת לישראל?

לירושלים אין תשובה על כך. כשם שאין תשובה על השאלה מה בכלל ראתה עתה בוקרשט ליזום „ועידת שלום", בהשתתפות ישראלים וחברי אש"ף. שר החוץ, שמעון פרס, כינה את היוזמה הזאת בשם „תיאטרון אבסורד". על פי התוצאות נראה שהמפגש הזה אכן נסתיים בצורה אבסורדית עוד בטרם החל.

אבל מה היו כוונותיה של בוקרשט „הלא־רשמית" בארגון מיפגש זה? העובדה שלא השלטונות היו המארגנים, אלא שהדבר הוטל על אגודה תמימה, אינה משנה. בבוקרשט אין אגודה כלשהי נוקפת אצבעה מלמטה אלא בהיתר מפורש מלמעלה.

ההסבר הרווח בירושלים, שחרף מאמציה לא עלה בידה, לפי שעה, לגלות כיצד בדיוק נולד הרעיון של הועידה, הוא כי „הרומנים שואפים תמיד להכניס רגל לתהליך המדיני במזרח התיכון".

כלומר, כשם שבשעתם תרמו לפריצת־הדרך הדיפלומטית באזור בתפקיד שמילאו בהכשרת ביקורו של אנואר סאדאת בירושלים, כך ביקשו אולי עתה לתרום בהכשרת הדרך לפיוס בין ישראל לבין התנועה הלאומית הפלשתינאית.

זו הערכה העשויה להחמיא לרומניה ולנשיאה ניקולאי צ'אושסקו, ככל שמדובר בהערכת הכוונות הטובות שמאחורי יוזמה שכזאת. אבל אין ההערכה יכולה לעמוד במבחן המעשה. ולא רק מפני שאש"ף מיהר להשמיע הערכה משלו, ע"י דוברו, כי הפגישה נועדה להוכיח שאש"ף הוא הרוצה בשלום בעוד ישראל היא המתנגדת לו.

משמע, לא הידברות לשלום, כפי שהרומנים תיכננו, אלא מפגן פוליטי אנטי־ישראלי.

הרומנים לעולם לא יודו בכשלונם. שגריר ישראל בבוקרשט, יוסף גוברין, נפגש ביום ו' עם ורג בכיר במשרד החוץ הרומני. השגריר חזר על עמדתה של ישראל, שיש ב„הכנסת האורחים" הזאת של רומניה משום התערבות בעניניה הפנימיים של ישראל ומתן עידוד להפרת חוק מצד אזרחיה (חוות־הדעת של היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הועברה גם היא לידיעתה של ממשלת רומניה).

תשובותיה של רומניה היו מעורפלות והיה בהן מן ההצטדקות. אבל עובדה, עוד באותו יום הוסט המטוס שהוביל את „המשלחת הישראלית" אל עיירת־קייט רחוקה מבוקרשט הבירה בנימוק כמו זה שמחמת ערפל חייב המטוס לנחות במקום אחר...

אבו־איאד: אלף בסיסים

יש בכך כדי ללמד שממשלת רומניה, לאחר עיון, הגיעה למסקנה שאין טעם להתגרות בעניין זה בממשלת ישראל.

עתה ברור, שהמטרה אשר הציבו לעצמם הוגי רעיון „הוועידה הישראלית־פלשתינאית" אשר תהיה, הרומנים, כשליחי־שלום, „שרפו" את עצמם. המפגש שתוכנן כדראמה נהפך לפארסה.

לזכותם של הרומנים אפשר לומר רק שלא הם היו הוגי הרעיון המהוכם ושבכוונתם להעמיד את ביתם באכסניה נבעה מכוונות טובות.

בחירתה של בוקרשט למקום המפגש לא היתה מקרית. שום מדינה במערב לא היתה נוטה להיענות לתמרון אש"פי שכזה. והמדינה היחידה במזרח שאליה יכולים לבוא ישראלים ופלשתינאים היא רומניה.

בירושלים תוהים – גם אחרי ההבהרות המוסמכות מבוקרשט – מה ראתה רומניה להירתם למהלך שמלכתחילה נדון לכשלון. האם באמת סבורים הרומנים שקשריהם ההדוקים עם אש"ף כארגון ועם ערפאת אישית הם שיהיה בכוחם להשפיע על מהלך המאורעות באזור, ככל שמדובר באש"ף?

הסיבה שלא הכל נוטים כאן לראות במהלך הזה יוזמה רומנית טהורה, נובעת מן העובדה שכבר היו נסיונות מצד בוקרשט להביא להתקרבות בין ישראל לבין אש"ף. לצורך זה הגיע לא מזמן שליח מיוחד לשמעון פרס, בעת שהיה ראש הממשלה. פרס דחה את היוזמה הרומנית.

הנימוקים הרומניים ידועים: ערפאת, ביסודו, „מתון" וכדי לכונן שלום אין ברירה אלא לדבר עם אויבים. אך אם ממשלת ישראל – זו של פרס – דחתה צעדים רומניים חשאיים שנועדו לבחון את הכוונות האמיתיות של אש"ף, היעלה על הדעת שהממשלה תהיה שוות־נפש למיפגש פומבי שכזה?

חוץ מזה, האמנם היתה בוקרשט סבורה שהמועמדים לקחת חלק בוועידה שכזאת מייצגים רוב בציבור הישראלי ביחס לאש"ף?

אבל לא רק בשל תהיות אלה נראה הצעד הרומני מופרך מיסודו. נכון שלרומניה יש קשרים הדוקים עם אש"ף ואולי גם יכולת השפעה מסויימת. אך אין דמיון בין היוזמה הרומנית שקדמה לביקור סאדאת בישראל לבין היוזמה הרומנית הזאת.

מצרים החליטה על דרכה בניגוד לעמדתה של ברית־המועצות (שומן רב קודם לכן סולקו יועציה ממצרים) מזה – ושל ארה"ב (שהיתה מוכנה להגיע בימי קארטר להסכם עם מוסקווה על פתרון כפוי), מזה.

אך אש"ף אינו מסוגל ליזום מהלכים עצמאיים. לא בוקרשט היא שתתווה לו את קווי הפעולה, אלא מוסקווה היא שתקבע את מהלכיו. וידוע לאן נוטה לבם של מנהיגי אש"ף.

אבו־איאד הגדיר את מהות הזיקה שבין אש"ף לבריה"מ: „אילו היתה לנו היכולת לחתום חוזה עם בריה"מ היינו חותמים אלף חוזים. אילו שלטנו באדמה היינו מתירים לסובייטים אלף בסיסים. שכן אנו עוסקים באויב החזק מישראל, ארה"ב".

פארוק קדומי, ראש המחלקה המדינית של אש"ף אמר: „התנועה הפלשתינאית איננה רק תנועה להשבת פלשתין. זהו מאבק בין מהפיכה לקולוניאליזם... הסובייטים תומכים בנו בכל הרמות בזירה הבינלאומית... אנו מקבלים סיוע חמרי ממדינות סוציאליסטיות".

ברית־המועצות היא המקור העיקרי של עזרה צבאית ותמיכה פוליטית באש"ף, מחוץ למזרח התיכון. מטרתה ברורה: לנצל את הארגון להגשמת האינטרסים הסובייטיים באזור. אין בסיס אחר להידברות בין ישראל לאש"ף זולת הקמת מדינה פלשתינאית, שבירתה ירושלים.

מסמכי אש"ף שנתפסו בימי מלחמת לבנון חשפו את טיב הקשרים בין מוסקווה לאש"ף. מאחד הפרוטוקולים (שיחה בין משלחת פלשתינית בראשות ערפאת לבין מי שהיה אז שר החוץ הסובייטי, אנדריי גרומיקו, ב־13 בנובמבר (1979) עולה בבירור כי מוסקווה היא שהכתיבה את מהלכיו של אש"ף בלבנון כגורם מסייע להשתלטות הסורים.

צ'אושסקו: מהלך שנדון לכשלון

אש"ף, גם בימיו הטובים, לא היה עצמאי, אלא סר למשמעתה של מוסקווה. עצמאותו בוטלה למעשה כשהארגון נהפך להיות תלוי לחלוטין בבריה"מ, שסיפקה לו את אמצעי הלחימה והעמידה לרשותו מתנות אימונים.

עתה נלחם ערפאת על חייו הפוליטיים ואש"ף שסוע ומסוכסך ושבוי בידי הסורים מבקשי נפשו. במצב זה, הוא יכול עוד פחות להחליט על מהלך כלשהו שלא יהיה לרצון הסובייטים.

הסדר שיהיה לרצון הסובייטים הוא זה שעליו אמר פארוק קדומי: „יש לבריה"מ אינטרס, שתהיה לה מדינה פלשתינית ידידה באיזור".

בכך בדיוק מדובר: „מדינה פלשתינית ידידה" שעל פי אבו־איאד, סגנו של ערפאת, תהיה מוכנה להעמיד לרשות מוסקווה „אלף בסיסים". חאלד אל־חסן, יועצו הבכיר של ערפאת לענינים בינלאומיים קבע: „אין לנו תחליף לברית המועצות כבעלת־הברית הגדולה ביותר של אש"ף".

אש"ף ממלא תפקיד באסטרטגיה הגלובאלית של מוסקווה. כמעט כל תנועה מהפכנית או „תנועת שחרור לאומית" ברחבי העולם מסתייעת באש"ף. ביולי 1979 נתפס בתוניס מטוס חכור על־ידי אש"ף שנשא, על פי המוצהר, „סיוע רפואי" מבירות לקוסטה־ריקה. חיפוש במטען גילה חמשים טונות נשק, כולל תותחי נ"מ.

יאסר ערפאת אישר כי אש"ף סיפק סיוע צבאי הן לניקרגואה והן ללוחמי הגרילה באל־סלוואדור.

יש עוד עדויות רבות על חלקם של „בוגרי בסיסי האמונים בברית המועצות" (מספר הטרוריסטים הפלשתינים שאומנו בבריה"מ ובמדינות הגוש המזרחי נאמד בשלושת אלפים) ששולבו במבצעים הרחק מן הזירה המזרח־תיכונית.

קשה איפא להניח שמוסקווה תסכים שבוקרשט תיזום פתאום הידברויות בין הפלשתינאים לבין הישראלים שלא לפי הבסיס המוסכם על מוסקווה ואש"ף.

ואם אמנם גם רומניה סבורה שאי אפשר לרדת מן „המינימום" של מדינה פלשתינאית עצמאית, אל לה להתפלא שממשלת ישראל – שמעון פרס ויצחק שמיר כאחד – דוחה את שרותיה הטובים.

חשבון הטרור מוגש לאסד

ערב כינוס שרי החוץ האירופים מנסה נשיא סוריה למנוע את בידודו המדיני והפוליטי

מאת שמואל שגב

נשיא סוריה, חאפז אסד, נמצא במירוץ עם הזמן. רצונו למנוע את בידודו המדיני והכלכלי על־ידי ארה"ב ומדינות אירופה המערבית, בשל תמיכתו בארגוני טרור ערביים ובינלאומיים.

בעוד שלושה ימים יתכנסו שרי החוץ של הקהילה האירופית בלונדון להחליט על אמצעי הענישה כלפי סוריה בשל הפעלתו של המחבל ניזאר הנדאווי בלונדון. ערב הכינוס, מתאמץ אסד לטשטש את דימויו כמסייע לטרור הבינלאומי. הוא עושה מאמץ נואש לסייע בשחרורם של כ־20 בני־ערובה אמריקנים, צרפתים, בריטים ואחרים.

מאמץ זה עלה עד כה בתוהו. דיוויד ג'ייקובסון, מנהל בית־החולים האוניברסיטאי האמריקני בביירות, שנחטף על־ידי ארגון „הג'יהאד המוסלמי" ב־28 במאי 1985, שוחרר השבוע על־ידי ארגון פרו־איראני זה, בלי שהיתה לסוריה יד בשחרורו.

ג'ייקובסון הוא בן־הערובה האמריקני הרביעי ששוחרר על־ידי „הג'יהאד המוסלמי", והשלישי ששוחרר בלי עזרת סוריה. עובדה זו העמידה את הנשיא אסד במצב מביך.

אם יודה שאין הוא שולט שליטה מלאה בארגוני המחבלים הפלשתיניים והפרו־איראניים הפועלים בסוריה או בשטחים שהיא שולטת בהם, בלבנון, יתרד יוקרתו. ספק אם יימצאו אז במערב גורמים אשר יתחשבו בו כפי שהתחשבו בו עד כה.

אם יצליח לכפות את מרותו על אותם ארגונים ויביא לשחרורם של יתר בני־הערובה, יאשר בכך את החשדות שניסה לזכות בשני העולמות – גם לסייע למחבלים וגם לטעון שאינו מעורב במעשיהם.

יותר מכל נסיון חבלה אחר, סיכול נסיון החבלה במטוס „אל על" בלונדון ב־17 באפריל השנה והודאותיו של ניזאר הנדאווי על אחריותם הישירה של שירותי הביון הסורי לפעולה זו, הנחיתו מכה קשה על יוקרתה של דמשק. יתכן שנוצרה כך תפנית במאבקן של ישראל ומעצמות המערב בטרור הערבי הבינלאומי.

שכן, אפילו אם מדינות אירופה המערבית לא יילכו בשבוע הבא בעקבותיה של בריטניה ולא ינתקו את יחסיהן הדיפלומטיים עם דמשק, העובדה שהנשיא אסד נתפס „על חם", כבר הביאה לסידרה של צעדים שנקטו ארה"ב ומדינות השוק האירופי.

בלי להכריז על כך בפומבי, הגבירו כל מדינות אירופה את הפיקוח על השגרירויות הסוריות. החיפושים בכליהם של עובדי חברת התעופה הלאומית הסורית נעשו קפדניים יותר. יש הקפדה גדולה יותר על הוצאת אשרות כניסה לאזרחים סורים למדינות אירופה המערבית, ארה"ב וקנדה.

יתר־על־כן, כל מעצמות המערב הבטיחו לבריטניה כי הדיפלומטים הסורים שגורשו מלונדון, לא יוכלו לשרת בתחומן.

זאת ועוד: מדינות השוק המשותף חיזקו את שיתוף הפעולה המודיעיני ביניהן ובינן לבין ארה"ב, במאמץ לצמצם ככל האפשר את סכנותיו של הטרור הסורי והבינלאומי.

בעקבות חילופי מידע הוכח כי בדמשק מצויים כיום מטות ומשרדי קישור של לא פחות מעשרה ארגוני טירור ערביים, עם שלוחות־קישור לכל ארגוני הטרור באירופה המערבית.

בין ארגונים אלה, מונים את מטותיהם של שלושת פלגי „החזית העממית לשחרור פלשתין" בראשותם של ג'ורג' חבש, אחמד ג'יבריל ונאיף חוואתמה, מורדי „אל פתח" בראשותו של „אבו־מוסא", ארגונים של „אבו ניד־אל" ו„אבו אל־עבאס", ארגון „אל צאעיקה" המסונף ישירות למיפקדת הבעת' הסורית, קציני קישור עם ארגוני הטרור הפועלים בלבנון וכן ערוצי קשר לארגוני טרור באירופה.

פרשת ניזאר הנדאווי השפה מחלוקת בין חברות השוק האירופי על האמצעים שיש לנקוט כלפי דמשק. רק הולנד ובלגיה הלכו בעקבותיהן של ארה"ב וקנדה וקראו את שגרירהן בדמשק ל„התייעצויות". יוון התנגדה במרץ לניתוק היחסים עם סוריה ולהפעלת סנקציות כלכליות ומדיניות נגדה.

צרפת הסתבכה בעימות פנימי חריף בין הנשיא פרנסואה מיטראן, המצדד בצעדים תקיפים נגד אסד, לבין ראש הממשלה ז'אק שיראק, המנסה עדיין לבלום אמצעי־תגמול כלפי סוריה, בתקווה להצלחה בשחרור בני־הערובה הצרפתים העצורים בלבנון.

בכך, נקלע ז'אק שיראק למצב מביך, בדומה לנשיא קארטר בפרשת בני־הערובה האמריקנים בטהראן. במסע הבחירות שלו, תקף שיראק את מיטראן על כשלון מאמציו להביא לשחרור בני־הערובה הצרפתים. אך במקום ללכת בדרכו של הנשיא רייגן, בחר שיראק ללכת בדרכו של קארטר. הוא אימץ שיטות של „שתדלנות" וצמצם את יכולתה של ארצו לפעול נגד ארגוני הטירור.

המחלוקת הפנימית בצרפת מצערת במיוחד משום שההוכחות שהוצגו במשפטו של הנדאווי בלונדון הן חד־משמעיות:

הוברר כי על הנדאווי המליץ לפני שירותי הביון הסוריים השגריר לוטפאללה חיידר, הנמנה עם בני העדה העלאווית ונחשב לאחד ממקורביו של הנשיא אסד. הנדאווי היה מצויד בדרכון שירות סורי. על אשרות הכניסה לבריטניה המליץ משרד החוץ הסורי. לאחר סיכול נסיון החבלה, החזיק הנדאווי בדירה של אחד מקציני המודיעין הסורים. הוא צבע את שיערו של המחבל והתכונן להבריחו לדמשק במדי אנשי־צוות של חברת נתיבי האוויר הסוריים.

עמדתה של יוון בנושא זה לא באה בהפתעה לישראל או למעצמות המערב. מאז ראשית העשור שימשו יוון וקפריסין תחנות־מעבר חשובות למחבלים ערבים ובינלאומיים. פינוי המחבלים הפלשתינים מביירות, בספטמבר 1982, נעשה דרך קפריסין. תחנתו הראשונה של יאסר ערפאת למקום גלותו בתוניסיה, היתה אתונה.

קפריסין ויוון משמשות שטח פעולות למחבלים הפלשתינים ולמחבלים היוצאים מדמשק ומביירות, בשליחותו של המודיעין הסורי, למשימות פיגוע באירופה. הם באים לארצות אירופה מצויידים בדרכונים מזוייפים. ברוב המקרים הם עוברים ממדינה למדינה. המחבלים הסתייעו בשירותים הלוגיסטיים של שגרירויות סוריה ולוב, איראן ודרום־תימן.

מעורבותה הישירה של סוריה בפעולות הטרור הבינלאומי, כפי שהוכחה במשפטו של ניזאר הנדאווי בלונדון, באה בשעה שדמשק נתונה במצוקה כלכלית. על אף הפוטנציאל הכלכלי הגבוה, רשת הכבישים המפותחת, אדמה חקלאית פוריה, שפע של אוצרות מים וחשמל ומקורות נפט – שרויה סוריה במשבר כלכלי של ממש.

החוב החיצוני של סוריה הסתכם השנה ב־11 מיליארד דולאר, מזה כ־8 מיליארדים בעבור רכש צבאי. היבוא קוצץ באופן אכזרי ואף על פי כן הוא עודנו כפול מהיצוא.

בששת החודשים האחרונים בלבד, איבדה הלירה הסורית כ־50 אחוז מערכה והיא נסחרת כיום בחמישה שערים שונים. בעוד השער הרשמי הוא ארבע לירות סוריות לדולר והשער לתיירים הוא 10 ל"יס לדולר – בשוק השחור השער הוא 24 ל"יס לדולר אמריקני אחד.

כדי ללחום בשוק השחור, קבעה הממשלה בחודש שעבר „שער תמריץ" של 17 ל"יס לדולר. אך איש אינו מוכן להסתכן ולהפקיד בבנקים את הדולרים השחורים שברשותו.

משכורתו הממוצעת של פקיד ממשלתי היא כ־100 דולר לחודש וזו איננה משולמת במועד. הסיוע הבין־ערבי ירד מ־1,6 מיליארד דולאר ב־1981 לכדי 700 מיליון ב־1985. עקב זאת הצטמקו הרזרבות במטבע חוץ עד ל־100 מיליון דולר. זה גרם לקיצוץ ביבוא, כולל חלקי־חילוף ותמרוקים.

דיפלומט מערבי שביקר בדמשק סיפר באחרונה כי החלפת שני צמיגים במכונית פרטית עולה כדי שישה שבועות משכורת.

הדעת נותנת כי המערב צריך לנצל מצוקה כלכלית זו כדי לאלץ את הנשיא אסד לזנוח את ארגוני הטרור הבינלאומיים. אם בראיה מסולפת של אינטרסים חלפים, יימנעו מדינות אירופה ביום שני מסנקציות משותפות נגד דמשק, זו תהיה החמצת הזדמנות.

הפגנת חולשה מערבית במקרה זה, תעודד את דמשק להמשיך בדרכה – אולי לאחר תקופת הפוגה מסויימת. יתר מזו: גם לוב תקבל עידוד לשוב ולסייע לארגוני טרור.

ואנונו: האיש שחצה את הקווים

(המשך מהעמוד הקודם)

קצר, באשר נמצא בלתי מתאים.

הסטודנטית למדעי־הרוח ג. הופתעה מאוד, כי „הייתי מתארת אותו כבעל הופעה חיצונית דווקא".

הסטודנט להיסטוריה ד. „מסכים, אפילו מנקודת־ראות גברית".

נטייתו לחשוף את מערומיו התקבלה כיצר בלתי נשלט, כאשר באחד מערבי „קנוסה" (מועדון הסטודנטים), התרומם לפתע ממקומו ולתימהון משתתפי המסיבה ביצע לעיניהם אקט של חשפנות. „הוא עמד שם, עירום כביום היוולדו", סיפרה הסטודנטית א.

צלם־האגודה, יורם פרץ, הנציח אותו בפוזה הנודיסטית ונתן לו את התמונה למזכרת. „שאלתי אותו למה עשית זאת? הוא גימגם משהו על רצונו להוכיח לעצמו שהוא מסוגל. הבנתי ממנו, שהדחף להיחשף עירום הוא עוד שלב בהתמודדות שלו עם עברו".

הסטודנטית א.: „די הערכתי את המאבקים הפנימיים שלו להשתחרר מהסטיגמה של מוצאו". הוא סיפר לה שבילדותו ועוד בבחרותו האמין באל־נקמות ופחד ממנו ומאש הגיהינום פחד־מוות. כשהחליט לנסות ולהתחיל להתפקר, הדליק בפעם הראשונה אש בשבת וחיכה לברקים ורעמים שיכו בו.

„אין אצלו אמצע־הדרך. הוא חי בין הקצוות. יש טוב, רע, שחור, לבן, ותגובות קוטביות בהתאם. כשקיבל מהערבים את ההערכה האישית והאקדמית שחסרה לו אצל היהודים – הערבים נעשו לבנים, היהודים שחורים. הוא ניתק עם השחורים, התחבר עם הלבנים. בכלל זה, משפחתו, שוודאי היתה 'שחורה' ולו רק במובן הדתי־יהודי".

א. היתה בין המעטים שביקרוהו בדירתו בשכונה ו' הסמוכה לאוניברסיטה. היא מתארת אותה כ„דירה מסודרת. על המדפים ספרי פילוסופיה ותקליטי מוסיקה קלאסית".

כשמכר את דירתו, אמר לה שהוא „רוצה שינוי". שאלה אותו: מי מוכר דירה לשם שינוי? שתק.

בניגוד לחברתו האמריקנית ג'ודי זימס, שסיפרה כי התאכסן בדירתה בתקופת המעבר, טוענת א. כי עד לעזיבתו את הארץ, שכר דירה והתגורר בה.

מדברי ג'ודי זימס בשיחתה עם סופר „מעריב" בניו־יורק, משתמע כי משבר הזהות היהודית של מרדכי ואנונו, טילטל אותו בקיצוניות אופיינית מן הקוטב היהודי־יהודי, אל עולם הנצרות. „כשיצאנו לטיול בישראל, תמיד ביקר בכנסיות. הוא נמשך לדת הנצרית", סיפרה זימס.

לדבריה, מרדכי ואנונו המיר דתו עוד בישראל. מכל מקום, סיפרה, „כבר החשיב עצמו לנוצרי אנגליקני ורק אח"כ השלים את התהליך באוסטרליה".

עדות מסייעת לרומן שניהל עם הכנסיה האנגליקנית עוד בהיותו בישראל מסר ג. ד., חברו לספסל הלימודים בישיבה התיכונית:

„בתור יו"ר ארגון בוגרי הישיבה התיכונית, פנו אלי מטעם הארגון 'יד־לאחים', שנאבק במיסיון. אירגנתי קבוצת פעילים וערכנו תחקיר על פעילות מיסיונרית באיזור באר־שבע. היו לנו ידיעות שבאוניברסיטת באר־שבע קיימת קרן נוצרית מוסווית לעזרת סטודנטים במצוקה. בדקנו מנין מגיעים הכספים לקרן הזאת, והעקבות הובילו אל הכנסיה והמיסיון האנגליקנים ברמאללה.

„התברר לנו כי למיסיון האנגליקני ברמאללה יש נציג סמוי באוניברסיטה, סטודנט יהודי. החלנו להתחקות עליו, אבל איחרנו את המועד. כשעלינו על זהותו, מרדכי ואנונו כבר היה באוסטרליה".

פעילי „יד־לאחים" טוענים כי סטודנטים ערבים, שהתרועע אתם, הם שיצרו את הקשר בין ואנונו לכנסיה האנגליקנית ברמאללה.

על „הקשר האוסטרלי" של ואנונו התלוצצו השבוע בקמפוס.

במחלקה לפילוסופיה, שם למד מרדכי ואנונו לתואר שני, הוא שימש את המרצה, ד"ר חיים מורנץ, עולה מאוסטרליה, כאסיסטנט לבדיקת עבודות. ד"ר מורנץ השיבו כ„סטודנט ממוצע".

לד"ר מורנץ האוסטרלי יצאו מוניטין כ„איש־מצפון ופציפיסט". בהיעדרו מבאר־שבע, אמרה רעייתו אריאלה מורנץ: „הקשר האוסטרלי, זה נשמע משעשע. אבל ברצינות, אני רק יכולה לומר שבעלי חשב את מוטי ואנונו לבחור אמיץ. מדוע אמיץ? כי בלי בושה ואפילו בגאווה התיידד עם הסטודנטים הערבים, ייצג אותם ולא הסתיר את השקפותיו ופעילותו".

אחרים הגיבו בפליאה: ואנונו אסיסטנט?

יו"ר אגודת הסטודנטים לשעבר: „אמנם, ואנונו למד ולמד די שנים. אבל תלמיד מבריק לא היה. רחוק מזה. למיטב ידיעתי, תואר ראשון הצליח לסיים, אחרי שנים, ממש בשיניים. מה הפלא, כשנוסף לכשרונותיו המוגבלים, התעסק כל הזמן בהקמת מדינה פלשתינית".

הסטודנטית ש. הכירה את ואנונו, לראשונה, כשימשה פעילה מטעם מפלגת העבודה. בפגישת תיאום של גוש השמאל, לקראת הבחירות (1984), התייצב ואנונו כיו"ר תא־קמפוס, שהקים ביחד עם חברו הסטודנט הערבי חוסם. הוועד הערבי, הסבירה ש., מורכב משני גופים קיצוניים, רק"ח, שתומך בפת"ח של ערפאת ובני־הכפר, שתומך באירגוני המחבלים הפורשים.

כשיזמו שני הגופים האלה במשותף את הקמת תא־קמפוס, בחרו במרדכי ואנונו ליו"ר. „המניע שלהם היה לקרב שמאלנים יהודים קיצוניים לעמדות הוועד הערבי. כולם ידעו שתא־קמפוס הוא פיקציה, עם סטודנט יהודי אחד בתור חבר ויו"ר, מוטי ואנונו, שבכלל לא היה איכפת לו לשמש אותם בתפקיד של בובה יהודית".

כפעיל יהודי למען הערבים, לקח חלק באירגון „הערב המזרחי" – אירוע שנתי הנערך כמחווה של האגודה כלפי ועד הסטודנטים הערבי. במהלך הערב „המזרחי" האחרון, אשתקד, החלה מסיבת הרקים בסימן סולידאריות יהודית־ערבית התפתחה להפגנת־הזדהות ססגונית עם אירגוני המחבלים. דגל אש"ף וסמליו הונפו, ו„שירי שיחרור" הושרו.

„מוטי ואנונו", העיד הסטודנט א., „קם ונתן 'ספייק' לאומני לא נורמאלי".

פעיל אגודת הסטודנטים, ר.: „איך נתנו לו לגנוב ולברוח עם סודות האטום, זה מחדל שנשגב מבינתי. אפשר להבין את זה?"...

מוריס רג'ואן: "ידע לא לערבב" (צילם: יצחק אלהרר)

גוגה רג'ואן: "אנחנו נוסעים לחו"ל 20 פעם בשנה"

הסיפור של מוריס וגוגה רג'ואן

מאת אריה בנדר

עסקים, פוליטיקה, צדקה, רכילות – כולם מלווים את חיי משפחת הקבלן הירושלמי עתיר הנכסים העצור בחשד שקיבל רכוש גנוב והבריח מט"ח לשווייץ □ גוגה רג'ואן: "הדיבורים על ירידה מהארץ הם שטויות"

סיפור קורות משפחתו של מוריס רג'ואן, הקבלן הירושלמי עתיר הנכסים העצור כעת בחשד שקיבל רכוש גנוב והבריח מט"ח לשווייץ, יכול להוות חומר לסידרת טלוויזיה בנוסח "שושלת".

עושר עצום שיש המעריכים אותו במאות מיליוני דולר, עסקים חובקי עולם, פעילות פוליטית ועסקנות ציבורית, אשה תוססת חוזרת ששמה אינו יורד מטורי הרכילות, חתונת השנה במלון הילטון וגרושי בוק, משפט ירושה של האחיות נגד האחים לבית רג'ואן, טרגדיה משפחתית קשה, וכעת – מעצר הקשור בפרשת שחיתות בנקאית מסועפת.

את עושרו הגדול ירש מוריס רג'ואן מאביו עבדאללה. האב יליד עירק היה אחד מסוחרי התה הגדולים בעולם ומעיר מגוריו בגדד חלש על עסקאות בהיקף עצום בכל רחבי אירופה ואסיה, כשעיקר העסקאות נעשו עם פרס והודו.

לעבדאללה נולדו 6 בנים ו־5 בנות שגדלו בבית עשיר משופע במשרתים. לארץ הגיעה המשפחה כמעט באקראי בשנת 1939. מוריס נאלץ לעבור ניתוח שקדים. בעירק לא נמצא רופא מתאים ולפיכך באה המשפחה ליפו, לרופא ארץ־ישראלי נודע באותם הימים.

אז החליט עבדאללה להישאר עם משפחתו בארץ. הוא התיישב בירושלים כשברשותו יותר ממאה אלף לירות שטרלינג. זה היה סכום אדיר באותם הימים. "שאתו היה יכול לקנות את כל ירושלים", כפי שמספרים ותיקי העיר.

בשנת 1954 פגש מוריס בירושלים את גוגה, צעירה יפהפיה "דור ראשון בארץ אבל דור 5000 בנשמה", כדבריה. היא למדה באותה עת בקולג' האנגלי. הוא נשא אותה לאשה ב־5 באוקטובר אותה שנה. האב המשיך לשלוח ידו במסחר גם בארץ ובמקביל פנה לעסקי בניה.

בשנות החמישים בנה האב את "חצי שכונת בית־הכרם". עשרות בנייני מגורים ברחובות המיסדים, החלוץ והבנאי באותה שכונה נבנו ע"י משפחת רג'ואן. המשפחה גם רכשה לפני קום המדינה מאות דונמים של קרקע באזור שבו שוכנת היום שכונת גילה.

עבדאללה ובניו צברו נכסים רבים ויש הרואים בהם את אחת המשפחות העשירות בעולם. "לאחרונה פורסמה בארה"ב רשימת 400 העשירים הגדולים ביותר, ביניהם יהודי מישראל שצבר כ־360 מליון דולר. מוריס רג'ואן עולה עליו בהרבה והוא יכול לתפוס מקום בצמרת הרשימה", אמר אחד ממכריו.

מוריס הצטרף אל פעילותו של אביו בתחום הקבלני ולפני כעשר שנים, עם מותו של האב, ירש את עסקי הבניה. סביב ירושת האב התנהל לפני ארבע שנים משפט ממושך. שש האחיות למשפחת רג'ואן ניהלו משפט ירושה נגד מוריס ואחיו שזכו "בכל הקופה".

אחת האחיות, רבקה אל נצר, טענה כי האב הבטיח לחלק את רכושו שווה בשווה בין ילדיו. אולם בית המשפט המחוזי בירושלים דחה לבסוף את הבקשה לבטל את הצוואה.

החברה הקבלנית בבעלותו של מוריס, שאליו הצטרף בתום שרותו הצבאי גם בנו דני, היום בן 32, בנתה עשרות בנייני מגורים בבית הכרם, ברחוב הל"ה, בשכונת קטמון הישנה ובגילה.

גולת הכותרת של מפעלי הבניה למשפחת רג'ואן הוא פרוייקט טליתא קומי ברחוב המלך ג'ורג' בירושלים. במתחם זה בונים מוריס ובנו, בעסקת קומבינציה עם החברה להכשרת הישוב, בניין משרדים ענקי בן 8 קומות, 3 אגפים, קומות מסחר וחניון ענק.

העבודות במקום החלו לפני כעשר שנים ויימשכו עוד כמה שנים. לפני מספר חודשים קיבלה הנהלת עיריית ירושלים החלטה לקרוא את הכיכר ברחבת תליתא קומי על שמו של עבדאללה רג'ואן ז"ל.

אחד מאגפי המתחם נמצא בשלבי בניה ראשוניים. מוריס רג'ואן בנה בו שלד של 2 קומות. את זכויות הבניה ל־8 קומות נוספות באותו אגף, שיהיה מלון דירות, מכר מוריס בתום מו"מ ארוך לחברה מצפון אמריקה בסכום של כ־2 מליוני דולר וחלק גדול מהסכום כבר הועבר לרשותו.

להערכת מקורביו נעצר מוריס ביום שישי בשדה התעופה, כשהיה בדרכו לפגישת עסקים עם נציגי אותה חברה בארה"ב. על נסיעתו סיפרה ל"מעריב" אשתו גוגה: "מוריס היה אמור לנסוע ביום שישי לנסיעת עסקים לארה"ב למשך כשבועיים. אני הייתי אמורה לנסוע ביום חמישי לטיול בקו חדש של חברת תעופה ואחר כך להאריך את שהותי בחו"ל ליומיים ולפגוש את מוריס בסן־פרנסיסקו.

"אני לא יודעת על כל הסיפור של אשרות הגירה. הדיבורים על ירידה מן הארץ הם שטויות. כשמשפחת רג'ואן תהגר, כל עם ישראל יהגר. אנחנו נוסעים לחו"ל לפחות 20 פעם בשנה. לנו זה לא עולה. לי יש משרד נסיעות משגשג ואין לנו כל בעיה לנסוע".

לזוג רג'ואן יש גם בת, אודית, בת 24. הבן דני ממשיך כרגע לנהל את עסקי אביו. לפני כשנה נישאה אודית לבנו של מרדכי דרוויש, המנהל לשעבר של המחלקה לשיפור פני העיר בעיריית ירושלים וממקורביו של תדי קולק. דרוויש הסתבך בפרשת שוחד ונאלץ לפרוש מן העירייה.

החתונה המפוארת שנערכה במלון "הילטון" בירושלים היתה "לחתונת השנה". נכחו בה שרי ממשלה, ח"כים, וכל המיוחסים בירושלים. הנישואין לא עלו יפה, וכעבור זמן קצר התגרשו בני הזוג ביוזמת אודית.

הבן דני, נשוי ואב לשתיים, מתגורר בוילה מפוארת, מרוצפת שיש איטלקי, שבנה בשבילו אביו ברחוב הפלמ"ח. גוגה ומוריס מתגוררים בוילה לא פחות מפוארת ברחוב טשרניחובסקי. וילה זו נהפכה בעשור האחרון למוקד פעילותה החברתית הענפה של גוגה, אשת חברה נוצצת ששמה אינו יורד מטורי הרכילות.

בין חבריהם הקרובים של בני הזוג נמצאים ח"כ דן תיכון ואשתו לודמילה, ח"כ יהושע מצא, עו"ד שלמה תוסיה הכהן, ח"כ פנחס גולדשטיין, ג'וקי הגואל ואחרים.

מסיבות יום העצמאות והנשפים שאירגנה גוגה נהפכו זה כבר לשם דבר וההזמנה אליהם נחשבת עד היום לכרטיס כניסה לאצולה החברתית של ירושלים. גוגה עצמה, נוסף על ניהול משרד הנסיעות המצליח שבבעלותה, פעילה באירגונים ותורמת צדקה ואירגונים וולנטריים. ביתה משמש כתובת לכל המבקשים לפתוח במגביות ולגייס כספים למטרות צדקה.

רק בסוף השבוע שעבר תרמה לבית הספר הממלכתי ג' ברמות זוג כרטיסי טיסה לאילת בעבור באר שהכנסותיו קודש לרכישת מחשבים לתלמידים. גוגה אירגנה בבתי המלון בירושלים תצוגות אופנה יוקרתיות בהשתתפות מיטב הדוגמניות והכנסותיהם הוקדשו למטרות צדקה.

השבוע סיפרה שבכוונתה להמשיך בחייה כרגיל ולנהל את מבצע ההתרמה מטעם האגודה למלחמה בסרטן בירושלים, שהיא עומדת בראשה. "אין ארגון וולנטארי אחד שלא פנה אלי ולא קיבל את עזרתי, משום שאני מאמינה כי חובתו של אדם לעזור לזולת".

בשיחה עם "מעריב" אמרה השבוע גוגה כי בעקבות מה שעברה בחייה היא מחוסנת מפני זעזועים.

לפני כחמש עשרה שנה התאבד בנם של גוגה ומוריס, בן 14.

בניגוד לאופיה הנמרץ והתוסס של אשתו ידוע מוריס כאדם מופנם ומאופק. לבד מהרחבת עסקיו פנה בעשרים השנים האחרונות גם לפוליטיקה וזה בארבע קדנציות שהוא משמש כחבר במועצת עיריית ירושלים מטעם הליברלים שבליכוד.

רג'ואן משמש יו"ר מועצת סניף הליברלים בירושלים והוא חבר ההנהלה הארצית של תנועתו. מאז נבחר למועצת העירייה ועד לפני שנה היה חבר בוועדת המשנה לתכנון ובניה, ולא פעם נמתחה עליו ביקורת בטענה שחברותו בוועדה אינה מתיישבת עם היותו קבלן.

אולם חבריו לעבודה הציבורית מעידים על יושרו והגינותו. "כאיש ציבור הקפיד רג'ואן על אמות מידה מוסריות", אומר סגן ראש העיריה ויו"ר ועדת המשנה לתכנון ובניה, אברהם כחילה. "מוריס ידע לא לערבב בין עבודתו לבין הנושאים שנדונו בוועדה".

גם מזכיר אגוד הקבלנים בירושלים, ברוך ברקאי, אומר כי "במשך כל שנות פעילותו של רג'ואן בוועדה לא הגיעה אלינו אפילו תלונה אחת כלפיו". מהנדס העיריה, אמנון ניב, סיפר כי "רג'ואן הוא מקצוען אמיתי והתנהגותו היתה תמיד אובייקטיווית".

עם זאת, נמתחה לא אחת ביקורת פומבית על מוריס רג'ואן בשל ניגוד האינטרסים שעלול לנבוע מהיותו קבלן וחבר בוועדה. בקדנציה זו, שבה ירד מספר חברי הליכוד במועצה, משמש רג'ואן בוועדת הכספים של עיריית ירושלים.

מאז פרסום הפרשה מחזיקים לו ידידיו הרבים אצבעות. יריביו הפוליטיים והעסקיים אומרים שלא הופתעו. אבל לאשתו, גוגה, אין כל ספיקות: "מאלף אנשים בעיר לא תמצא אחד שיאמר עליו מלה רעה. אני מאמינה בחפותו וביושרו של בעלי. אני לא יודעת במה מאשימים אותו אבל אני בטוחה שלדברים אין שחר. מוריס הוא אחד האנשים הישרים והטובים שאני מכירה".

הבורסה נגד גנגר

מאת עודד שורר

הנהלת הבורסה זועמת על הנסיון להפוך את "חיפה כימיקלים" לחברה פרטית, בלי תיאום אתה □ המיליונר ריקליס, אחד המשקיעים: "מי שלא מכר לנו את מניותיו בזמן, יוכל ללכת ברחוב ולומר: אני שותפו של ריקליס – גם זה משהו"...

דרכו של איש העסקים הישראלי־אמריקני, אריה גנגר, בישראל, אינה סוגה בשושנים. בכל מקום בו שלח ידו התחוללה סערה. כאשר הגיע לפני יותר מחמש שנים, כדי לכהן כעוזרו של שר הבטחון דאז, אריאל שרון, נדחק הצידה בשל התנגדות עובדי המשרד. כך היה לאחר שמונה לעוזרו של שר הכלכלה דאז, יעקב מרידור ופרש מאוכזב בטריקת דלת. גם כשבא לפני שנה כמשקיע ורכש את חברת "חיפה כימיקלים", בעשרות מיליוני דולרים במזומן, מצא עצמו מהר מאוד במרכזו של ויכוח ציבורי.

מאז החל בהשתלטות על "חיפה כימיקלים", החליפו גנגר ונציגי המשרדים הממשלתיים וכן בתי הזיקוק האשמות הדדיות, על נסיונות לטרפד העיסקה מצד אחד ועל לחצים של שרים למכור לגנגר נכסים ציבוריים במחיר נמוך מן הסביר, מצד שני.

כיום מחליפים נציגי "חיפה כימיקלים" וראשי הבורסה מהלומות מילוליות בקשר להכרזתה של הנהלת החברה למחוק את מניותיה מן המסחר בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

גנגר, יו"ר מועצת המנהלים של החברה והמיליונר היהודי־אמריקני משולם ריקליס, אחד הבעלים העיקריים, טענו השבוע בשיחה ל"מעריב", כי הם מחזיקים ב־93 אחוז מהון המניות של החברה, לאחר שהשקיעו ברכישה כ־43 מיליון דולר. על יסוד עובדה זו הם זכאים להפוך אותה לחברה פרטית ולנתק אותה מן הבורסה. על כן הציעו לציבור, לפני כשלושה שבועות, לרכוש ממנו את המניות המצויות בידיו, תמורת כשבעה מיליוני דולרים. הם אומרים כי בשלב זה מהווה מעמדה של החברה כחברה ציבורית נטל על בעליה.

איש לא חולק על זכותם לחזור למבנה של חברה פרטית, אלא על האופן שבו נעשו הדברים.

יו"ר מועצת המנהלים של הבורסה, חיים שטסל, התקומם נגד ההחלטה החד־צדדית של הנהלת החברה למחוק את מניותיה מן המסחר. "זו אלימות כלפי בעלי המניות. רק אנשים אלימים מתנהגים כך. מה לוחץ עליהם?" – הוא שאל.

בידי הציבור מצויות כיום מניות של "חיפה כימיקלים" בשיעור שבעה אחוזים מהון המניות. המניות מפוזרות בידיים רבות ומחירן עלה מאז נודע שקבוצת גנגר רכשה את "חיפה כימיקלים". ערך החברה היום בבורסה גבוה לאין שיעור מן השווי ה"אמיתי" שלה.

תגובתה הנזעמת של הנהלת הבורסה באה בשל התעלמות של הנהלת "חיפה כימיקלים" מחובת התייעצות עמה.

הנהלת הבורסה הדגישה כי רק לאחר תום מועד הצעת הרכש (אתמול), היא תבדוק את כמות המניות המצויה בידי הציבור ואת פיזורן. רק לאחר מכן תחליט, על פי שיקול דעתה המקצועי, אם תאשר מחיקה של המניות אם לאו.

גנגר וריקליס נעלבו. מאז רכשה קבוצת גנגר את השליטה ב"חיפה כימיקלים" מידי חברה אמריקנית בנובמבר 1985, עברו גנגר ויועציו מסלול מכשולים, בנסיון לרכוש את חלקה של הממשלה במפעל. לא פעם איימו לחזור בהם מנסיונם להשקיע בתעשיה הישראלית.

בפגישה בלתי רשמית בביתו של תעשיין ישראלי עם ראש הממשלה שמעון פרס, טען גנגר כי בתי הזיקוק שהחזיקו ב־29 אחוז מהון המניות של "חיפה כימיקלים", מנסים לטרפד את העיסקה. הוא אף הציע, מתוך מחאה על הסחבת הממשלתית, למכור לממשלה את חלקו ב"חיפה כימיקלים" ולהסתלק מן הארץ.

מינואר ועד יולי 1986 ניהלו נציגיו של גנגר משא ומתן לרכוש את חלקם של בתי הזיקוק בחברת "חיפה כימיקלים".

התברר כי האוצר דרש בעד 29 אחוז מהון המניות סכום יחסי הגבוה בהרבה ממה ששילם גנגר לבעלים של "חיפה כימיקלים", חברת הענק האמריקנית "ביאטריס", תמורת 56 אחוז מהון המניות.

"עם החברה האמריקנית לא היו בעיות. באתי לארץ ביום א' וגיליתי כי האמריקנים מנסים זה חודשים למכור את חלקם ב'חיפה כימיקלים'. צלצלתי לשיקגו וסגרתי את העיסקה בטלפון, למרות שזהו יום שבתון שם", סיפר גנגר אחר כך.

את המימון לעיסקה השיג גנגר מקרן השקעות "פיית" בראשותו, שבין מייסדיה היו ריקליס ואילי ההון היהודים מאלאבאמה, פרי מאנדל וריצ'ארד גראסגרין. שניהם עשו את הונם ברשת מעונות יום לילדים ומעונות לקשישים ברוב מדינות ארה"ב, בעיסקי מקרקעין ענפים, וברשת של מוסדות הלוואה וחסכון וחברת ביטוח גדולה.

עבור השליטה בחברה שילם גנגר 19 מיליון דולר. המו"מ עם בתי הזיקוק כבר היה "אופרה אחרת".

לאחר חודשיים של התכתבויות (מכתביו, בחלקם, לא זכו לתשובה, טוען גנגר) המליצה ועדת השרים לענייני כלכלה למכור את חלקה של הממשלה ב"חיפה כימיקלים".

החלטתה של ועדת השרים תרמה לויכוח ארוך במועצת המנהלים של בתי הזיקוק. בסופו של דבר הוחלט למכור למרבה במחיר.

כאן החלה תחרות בין הנהלת בתי הזיקוק לבין רשות החברות הממשלתיות. הרשות, שהכינה הערכות לשווי "חיפה כימיקלים", מצאה עצמה מחוץ למשחק. התברר לה לפתע, כי הנהלת בתי הזיקוק הפקיעה ממנה את ניהול המו"מ למכירת חלקה של הממשלה ב"חיפה כימיקלים".

בלחץ האוצר הצטרף מנהל רשות החברות הממשלתיות, זאב רפאה, למו"מ עם קבוצת גנגר.

הפער בין הצדדים היה גדול. נציגי המדינה דרשו עבור חלקה ב"חיפה כימיקלים" 15־17.5 מיליון דולר. גנגר היה מוכן לשלם רק כ־10 מיליוני דולר. "מעבר לכך זה סידור. אני מוכן למכור לבתי הזיקוק את חלקי במחיר שהם מבקשים ממני. מי יקנה חוץ ממני את המניות במפעל זה", התרעם גנגר.

"אין מוכרים מניות בכל מחיר. ישנה אחריות מסויימת של מועצת המנהלים", אמר מנכ"ל בתי הזיקוק, צבי זמיר.

בשלב מסויים ניסה גם שר התעשיה והמסחר אריאל שרון, שגנגר הוא אחד ממקורביו, לזרז את מכירת המניות לגנגר. זה האחרון אף ניסה לגייס למלחמה כמה אילי הון יהודים־אמריקנים ואלה השתדלו אצל ראש הממשלה דאז, שמעון פרס. ואכן פרס שאל את שר האנרגיה, משה שחל, מדוע מתעכב המו"מ על מכירת "חיפה כימיקלים".

כרגיל במקרים כאלה בנסיון לפתור את הבעיה הוקמה ועדה. זו הורכבה משלושה אנשי עסקים: זאב ורטהיים מ"קוקה קולה", בנימין גיבלי מ"כור מזון" ואבי רפואה. את הרעיון "מכר" לשר האוצר משה ניסים ולשר האנרגיה שחל – השר שרון.

המהומה שקמה בעקבות ביקורתו הפומבית של גנגר בפברואר על הסחבת הממשלתית, היתה כאין וכאפס לעומת הצעקות שקמו עתה נגד הנסיון לעקוף את המערכת הממשלתית. ללא התחכמויות רבות נוטרלו אנשי העסקים ורטהיים וגיבלי מן המו"מ והפכו ליועצים.

את ההסכם הסופי גיבש גוף ובו זאב רפואה מרשות החברות הממשלתיות, ישראל ולר, חבר מועצת המנהלים של בתי הזיקוק ומנכ"ל החברה לישראל וצבי זמיר, מנכ"ל בתי הזיקוק.

גנגר שילם ביולי עבור אחזקות הממשלה ב"חיפה כימיקלים" יותר ממה שרצה: 14 מיליון דולר. באוגוסט סיכם עם חברת "דלק" לרכוש את חלקה (19 אחוז בהון המניות) תמורת 10.25 מיליון דולר. כאן היה המו"מ פשוט יותר, אך המחיר לא היה נמוך. בהשוואה למה ששולם לאמריקנים בעיסקה הראשונה, קיבלה "דלק" עבור חלקה סכום גבוה.

עוד לא שככו האשמות ההדדיות וכבר נתגלעה המחלוקת עם הבורסה.

"על החלטת מועצת המנהלים של 'חיפה כימיקלים' למחוק את המניות מן המסחר בבורסה, למדנו מן העתונות", אמרו במועצת המנהלים של הבורסה לניירות ערך. לדעת הבורסה, היה על הנהלת המפעל לתאם זאת עם הבורסה, הממונה על שמירת האינטרסים של המשקיע.

כאשר ביקשה החברה לצאת בהצעת הרכש, כפי שהציעה לה הבורסה, התנהל הכל על מי מנוחות. גנגר ונציגיו הציפו את הנהלת הבורסה בטלפונים. לאחר שהצעת הרכש אושרה, התעלמה "חיפה כימיקלים" מן הבורסה בפרסמה הארכה של הצעת הרכש ללא תיאום עם הבורסה.

"כך לא עושים" – מתמרמרים בבורסה – "יש סדר, ישנם הליכים".

אריה גנגר מתפלא על תגובתה המוגזמת, לדעתו, של הנהלת הבורסה. לדבריו, תואמו כל הפרטים של הצעת הרכש עם הבורסה. הוא מטיח ביקורת בבורסה שלא עיינה בהצעת הרכש בה החברה בפירוש אסיפה של בעלי המניות, במטרה להביא למחיקת המניות של החברה מן המסחר בבורסה.

"הודענו לחברה שאין לפעול בצורה חד־צדדית וכי עלינו להגן על המשקיעים. אנשי גנגר עשו 'קונץ' נוסף. הם פנו לכל הבנקים במכתב, בו רמזו כי כדאי לקנות במחיר שהוא ב־28 אחוז נמוך ממחיר המניה בבורסה, אך גבוה ב־25 אחוז מן המחיר ששולם לבתי הזיקוק. זאת כיוון שלאחר תום התקופה של הצעת הרכש, לא יסחרו עוד המניות בבורסה ויאבדו את הפטור ממסים החל עליהן היום", מספרים בבורסה.

לדעת הבורסה, מתעלמים ב"חיפה כימיקלים" מכך שבמניות הנסחרות בבורסה יש גם זכות לצד שלישי והחברה אינה יכולה להחליט בעצמה על גורל המניות.

לעומת הבורסה, אומרים שני המשקיעים העיקריים, פרי מאנדל וריצ'ארד גראסגרין, כי הצעת הרכש היתה הוגנת.

ריקליס היה השבוע בוטה יותר. לדבריו, אין עמדתה של הבורסה משפיעה עליו כהוא זה והוא מתכוון לעשות את מה שהתכוון לעשות – ניהול "חיפה כימיקלים", שלה פוטנציאל יצוא גדול מאוד – ללא פיקוח או הוראות מהממשלה במידת האפשר.

אמר ריקליס: "אם זה היה תלוי רק בי, לא הייתי משקיע בארץ ולו אגורה שחוקה. אני מכיר כאן את המערכת. מי שמרוויח כאן, רואים בו פושע. היחס כאן ליזם פרטי, אינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הממשלה למכור נכסים ממשלתיים ליזמים פרטיים. אנו החלטנו להפוך לחברה פרטית ונעשה זאת, עם או בלי ברכתה של הבורסה. מי שלא מכר לנו את מניותיו בזמן, יוכל ללכת ברחוב ולומר: אני שותפו של ריקליס. גם זה משהו"...

אריה גנגר: צרות צרורות

משולם ריקליס: המרוויח – פושע...

חיים שטסל: בהתאם לנהלים

„מסיבת ההפתעה" לגנרל המצרי

בוועדה הצבאית המשותפת לישראל ומצרים לא מכירים „שלום קר" או „שלום חם" □ יש ויכוחים, יש כעס, „אבל הקשר האנושי יצר את הכימיה בין שני הצדדים"

מאת יוסף ולטר,
סופרו הצבאי של „מעריב"

כאשר נכנס הגנרל פארוק לביב – המפקד המצרי בוועדה הצבאית המשותפת לישראל ולמצרים – אל חדר האוכל המפואר של מלון „מינה האוז" בקהיר, לא ידע דבר על פעולת הריגול השקטה, שערכו חברי הוועדה הצבאית הישראלית בשיתוף עם עמיתיהם המצרים. מטרת הפעולה החשאית היתה לגלות פרט חשוב על אודות הגנרל – יום הולדתו.

זה היה ערב של חודש אוגוסט חם. חברי הוועדה הצבאית המשותפת היו חלק ממשלחות המו"מ לענין טאבה, שהתכנסו באותו זמן בקהיר. השיחות היו מייגעות, אבל הוויכוחים וחילוקי הדיעות לא פגמו באווירה.

תת-אלוף אורן שחור, ראש הוועדה הצבאית הישראלית, נזכר שבאוגוסט חל יום הולדתו של עמיתו המצרי. המידע הדרוש הגיע לידיו ובאותו ערב זכה הגנרל לביב למברק ברכה. ליד השולחן במלון „מינה האוז" הרימו כולם כוס משקה קל לכבודו. הגנרל המצרי התרגש.

אירוע זה הוא רק אחד מהמחוות האנושיות או „קידות קלות", כפי שתא"ל שחור מכנה אותן, הנהוגות בין הקצינים משני הצדדים. מחוות אלו מבטאות מערכת יחסים טובה שנרקמה במשך השנתיים וחצי האחרונות.

מושגים כמו „שלום קר" או „שלום חם" אינם מוכרים בוועדה. זהו גוף מקצועי שנועד לפקח בצורה עניינית על כיבוד הסכם השלום, ככתבו וכלשונו. על בסיס זה נבנתה מערכת יחסים הוגנת בין הצדדים, שחורגת בהרבה מתחום הרשמיות היבשה. „המחוות האנושיות, מערכת היחסים המיוחדת, שנרקמה בינינו לבין המצרים, הם אחד ההישגים היפים של הסכם השלום" – אומר תא"ל שחור, שנכנס לתפקידו לפני כחצי שנה.

היחידה קרויה „יחידת הקישור לכוחות זרים". שם זה ניתן לה ב-1984, כאשר הוחלט בצה"ל לאחד שתי יחידות קיימות: הוועדה הצבאית המשותפת לישראל ולמצרים, או בפיקודו של תא"ל דב שיאון, ויחידת הקישור לאו"ם.

שלוש משימות יועדו ליחידה החדשה: קישור עם צבא מצרים והכוח הרב-לאומי בסיני; קישור עם גופי האו"ם השונים – יוניפי"ל, אונדו"ף ואונטס"ו (יחידת המשקיפים); ומשימות מזדמנות בהתאם לצורך.

תא"ל שחור (משמאל) והגנרל ברינקסטן: מקפידים על הנימוס

הגנרל לביב: „חוש הומור בריא"

למשימות אלו נבנתה יחידה קטנה, משותתת על גרעין סדיר של כמה עשרות קצינים וחיילים וכמה מאות אנשי מילואים, בעלי נתונים אישיים גבוהים, שמתחלקים לשני תחומי אחריות: קשר עם המצרים והכוח הרב-לאומי וקשר עם גופי האו"ם.

העבודה השוטפת מתנהלת בשני מעגלים: מגע בדרגים בכירים בין קהיר לתל-אביב ופיקוח שוטף שמתנהל באמצעות חוליות קישור הפרוסות לאורך הגבולות: בדרום, ברפיח, ניצנה ובטאבה; יחידת קישור בירושלים שעובדת מול מטה האו"ם בארמון הנציב; ויחידת קישור בצפון, שמפעילה שלוחות בשטח, ממטולה ועד ראש-הנקרה וברמת-הגולן.

היחידה כולה כפופה לסגן הרמטכ"ל, תוך קיום קשרים ישירים ושוטפים עם משרד ראש הממשלה ומשרד החוץ, כמו בנושא טאבה או נושאים אחרים, רגישים, שמחייבים דיווח שוטף.

מפקד היחידה, תא"ל אורן שחור: „עבודתו של קצין קישור היא תחום אחראי ונדרשים ממנו הרבה שכל ישר וכושר ניתוח והחלטה. הוא חייב לפקח בגבולות, לומר מה מותר ומה אסור. לדעת איפה לוותר ומה לא לאפשר. כל זאת במסגרת החוקים, הצרכים והמגבלות של כל גיזרה.

„מעבר לכך הוא צריך לדעת ליצור הידברות והבנה עם הצד השני, לדבר עם הקצין המצרי ולהבינו. לא תמיד האינטרסים של שני הצדדים עולים בקנה אחד וכל צד מפרש דבר מסויים בצורה שונה".

במגעים עם צבא מצרים, חובשת היחידה את כובע הוועדה הצבאית המשותפת. מול הוועדה הישראלית עומדת ועדה של כ-100 קצינים וחיילים מצרים, בפיקודו של האלוף (ליוואה) פארוק לביב, בעבר, איש מודיעין. מתחתיו קצין בדרגת תת-אלוף ועוד צוות של קצינים שיושבים בסיני. גם ליחידה המצרית מפקדות משנה בשטח. מושבה של מפקדת המשנה העיקרית הוא באל-עריש. היחידה המצרית כפופה ישירות לראש המודיעין של צבא מצרים.

הקשר בין שתי הוועדות מתנהל בכמה צורות: קשר טלפוני ישיר בין קהיר לתל-אביב. ליד הטלפון בקהיר, כמו ליד הטלפון בתל-אביב, יש תורנות של 24 שעות ביממה. תדירות השיחות, בהתאם לצורך. לעיתים כמה פעמים ביום ולעתים כמה פעמים בשבוע.

ערוצי תקשורת נוספים: קשר מברקים וקשר ישיר של קציני הקישור בשטח. כאן המגע שוטף ובלתי אמצעי והוא נועד לפתור בעיות של יום-יום. כמו סירה שחדרה לתחום המים של מצרים, או חדירה לתחום ישראל. קציני הקישור משתדלים לפתור את הבעיות, אם בקשר טלפוני, אם בפגישה ויציאה לשטח.

נוסף על אלה מתקיימת אחת לחודש פגישה משותפת ברמה של ראשי הוועדות. הפגישות מתקיימות בקהיר, בתל-אביב, או במפקדת הכוח הרב-לאומי באל-גורה שבסיני, בשושבינות של מפקדת הכוח. המטרה: מפגש דו-צדדי לתיאום נושאים שונים. מפגשים תכופים יותר של ראשי הוועדות מתקיימים כאשר עולה נושא מיוחד, כמו סימון הגבולות בטאבה.

את הפגישות בסיני מלווה טיקסיות רבה. המפקד הנורווגי של הכוח הרב-לאומי בסיני, הגנרל אינגר בריקסטן, מקפיד על כללי הפרוטוקול: הוועדות הצבאיות ממריאות בו-זמנית משדה דב ומקהיר, מגיעות יחד לאל-גורה ומתקבלות במיסדר צבאי.

הגנרל הנורווגי משתדל לשמור על נייטראליות מוחלטת ומקפיד על כבודם של שני הצדדים. כך, למשל, כאשר מקבלת הוועדה המצרית חדר מסויים, בעוד החדר שהוקצה לישראלים שונה במקצת, שואל בריקסטן את תא"ל שחור אם הדבר מקובל עליו.

השיחות מתנהלות באנגלית. שני הצדדים מקפידים על הנימוס: ברכות הדדיות בחגים, ברכות לימי ההולדת, אמירות תודה ועוד. שני ראשי הוועדות פונים איש לרעהו בתואר גנרל, אך חוץ מזה, האווירה לא פורמלית וידידותית. בערב יום כיפור התקשר הגנרל לביב לתא"ל שחור ובירך אותו לרגל השנה החדשה.

תא"ל שחור: „הגנרל לביב הוא אדם בעל חוש הומור בריא, חיוך רחב. הוא לבבי, נוהג לטפוח על השכם, לתבל את דבריו בסיפורים ובמשלים עממיים ובעיקר, יש לו הכישרון להפיג את המתח, בהלצה או בבדיחה טובה. כך נהג לא אחת בשיחות לסימון הגבולות בטאבה. הוויכוחים היו קשים, אך לביב ידע מתי להיכנס באיזו הלצה טובה או לעשות מחווה אנושית ועם זאת לעמוד על דיעותיו, להתווכח ולהתמקח".

הנושאים העולים בפגישות הוועדה שונים. שני הצדדים מגישים שאלות שנצברו במשך החודש וכל צד משיב.

תא"ל שחור: „מה שאנו קוראים היום 'הפרות', כבר קיים תקופה ארוכה. זה בעיקר עניין של פירוש שכל צד נותן. אין כאן כל חדש או דברים חריגים שאנו יכולים להצביע עליהם כהפרה בוטה של הסכם השלום. הוויכוחים הם בעיקר סביב שאלות בנושא כמות הביצורים או הכמות שמותר למצרים להחזיק בסיני. יש גם נושאים שקשורים במשטר בגבולות כמו חדירות, גניבות רכב ועוד. לדעתי, המצרים משתדלים לקיים את הסכם השלום. כאשר צצה בעיה יש בדיקה עניינית ויש תגובה".

הפגישות התכופות בין המצרים לישראלים יצרו אווירה אינטימית בין הצדדים והגישה הכללית היא שיתוף פעולה ועזרה הדדית. ביטוי מרגש לכך מצא תא"ל שחור בעיצומן של השיחות לסימון הגבול בטאבה.

קציני צה"ל נושאים את ארון הקצין המצרי: משמר כבוד בשדה דב

באחד הימים, בעוד שתי הוועדות מכונסות במפקדת הכוח הרב-לאומי, התעוררה בעיה: ד"ר דון אדלר, ראש אגף המדידות, היה צריך לטוס לחתונת בנו בתל-אביב. לא נמצא לו מטוס. באותו יום היה תא"ל שחור צריך לנסוע לשיחות הפיסגה באלכסנדריה. עד הרגע האחרון ניסה להסדיר את העניין, אך היה חייב לצאת לדרך.

הגנרל לביב טיפל בעניין. הוא שוחח ארוכות בטלפון עם קהיר ותל-אביב. בשיתוף עם הגנרל בריקסטן, הועמד לרשות ד"ר אדלר מסוק מיוחד של הכוח הרב-לאומי והוא הגיע בזמן לחתונה.

בסוף יולי, בשיחות טאבה, התכנסו שני הצדדים במלון „דניאל" בהרצליה. בשעה 1 אחר חצות צנח לפתע אחד מחברי המשלחת המצרית, רס"ן מוחמד כאמל עבדאללה אבו זייד ומת. רופא קבע כי לקה בהתקף לב. מותו של האיש זיעזע את המשתתפים בשיחות. תא"ל שחור הזעיק את מיופה-הכוח (היום – השגריר) המצרי, מוחמד בסיוני. יחד עם המצרים ואנשי הכוח הרב-לאומי החל במבצע שמטרתו להטיס את הגופה לקהיר מוקדם ככל האפשר.

בשעה 9.30, בבוקר יום המחרת, ניצב משמר כבוד של חיילי צה"ל דום כאשר הארון הועלה אל מסוק של הכוח הרב-לאומי שנחת בשדה דב. כל המשתתפים בשיחות עמדו בשורה בראשים מורכנים. המצרים הגיבו בהתרגשות רבה על המחווה. לימים, בפגישה של הוועדות באל-גורה, קמו הכל לדקת דומיה לזכר הקצין המצרי. תא"ל שחור קיבל אחר-כך מכתבי תודה נרגשים מהרמטכ"ל המצרי.

„הקשר האנושי יצר את הכימיה בין שני הצדדים. כל המחוות האלה לא הפריעו לנו להמשיך בשיחות, להתווכח ולכעוס איש על רעהו. אבל מעבר לכך מונח כאן הבסיס לריקמת יחסים בריאה בין שני עמים, שמשך שנים רבות היו במלחמה", אומר תא"ל שחור.

הבינלאומי פתוח כל יום* עד
2.00 אחה"צ
ובימים שני ורביעי עד 7.00 בערב

מעכשיו כשאתה פותח חשבון גם בבינלאומי,
אתה נהנה מיותר שעות בנק.
מעכשיו שעות הבנק שלך לא נגמרות בצהרים,
כי הבינלאומי פתוח עד 2.00 אחה"צ.
בנוסף, עומד לרשותך הבינלאומי גם בימי
שני ורביעי משעה 4.00 אחה"צ עד 7.00 בערב.

* בימי שישי וערבי חג עד 12.00 בצהרים.

פתח חשבון גם בבינלאומי
ויהיו לך יותר שעות בנק.

שעות הבנק החדשות יופעלו החל ב-7.12.86 • בסניפים שבהם שעות הפתיחה רצופות לא יחול שינוי.

הבנק הבינלאומי הראשון

דר"ח / אמנון אברמוביץ'

פתחון 86': מחנונו עד ואנונו

היכולת הגרעינית המשוערת של מדינת ישראל היא נושא תקשורתי חבוט ונדוש. במחזוריות קבועה וסיכוביות עונתית – תמיד ערב עיסקת נשק מערבית-ערבית – נוטלים כלי-התקשורת האירופיים והאמריקניים את הפלוטונים הקרים ומחממים אותם מחדש. רוצים לומר, שלפתחה של ישראל לא רובצת בעיית קיום אמיתית; שנוקשות מדינית פאנאטית מונעת גמישות מתבקשת; שעודף עוצמה מתפנקת עומד מאחורי סרבנותנו ללכת להסדר פשרה.

מתחת ל„פרשת ואנונו" קבורה שאלה עקרונית בעלת חשיבות בטחונית וכלכלית עליונה, שאלה הרת-גורל לגבי כל איש, אשה וילד.

שאלה שלא הגיעה מעולם לבירור ציבורי.

פרשת ואנונו, בניגוד לסוגיה העקרונית הטמונה בה, לא הגיעה, לא תגיע ואף לא צריכה להגיע לדיון ציבורי יסודי ושלם, ואיננה מסוג העניינים הנחשפים, באף מדינה שהיא, לעימות פומבי.

העובדה שמחדל מסוג זה שוכן לו לבטח אצל יודע-דבר מגן היטב על-ידי צנזורה, אינה צריכה להוות מחסום בפני הסקת מסקנות, כולל אישיות.

אין זו הפעם הראשונה, שהמציאות הנשקפת אל העתונים הזרים היא קצת יותר יפה, או יותר משופרת, מהמציאות המוכרת לנו.

אורח ישראלי אשר בקרב עמו הוא יושב, כמו עתונאי אשר בקרב מקורותיו הוא יושב, לא צריך להתפלא למשמע האפשרות, שנוכח מחדל עפים ראשים דווקא כלפי מעלה. תיתכן בהחלט סיטואציה, אופיינית מאוד, שבמקביל לפרשה כזו או לאחריה, מתבצעים קידומים וישנן העלאות בדרגות והענקת תארים.

חלקה השני של תורת השכר והעונש לא אומץ עדיין אל תוך הקודקס הציבורי של עובדי המדינה, בוודאי לא בתחומים הללו. מפרשת סוביאנסקי ועד פרשת ואנונו.

אלוף-משנה (מיל.) בנימין ג'יבלי מונה לראש אמ"ן, 1954, למרות חלקו בפרשת סוביאנסקי. מחדל ואנונו, 1986, לא מנע מאיש קידום או תואר.

הבעיה היא, שמה שמותר, אולי, למדינה בת 6 אסור למדינה בת 38.

מלילהאמר עד הלילה המר

בגלל אופיה הכמוס של פרשת ואנונו, נקבע יחסו של הציבור לפרשה מתוך זיקה לרכילות, ברובה מגמתית.

מעשיות חוצות מעשיות. ישחקו השמועות לפנינו.

מה שלא יכולים לעשות עתוני ישראל, עושים עתונים זרים. ומה שלא עושים עתונים זרים, עושה הדמיון הניזון מדעה מוקדמת, חיובית למדי, ויחס הירואי הם כלפי המוסדות המעורבים.

הרבה מאוד ישראלים, מהם הרבה מאוד אנשים רציניים, מאמינים, שמרדכי (מורדי) ואנונו הוא המצאה של „המוסד".

הם מאמינים שהמוסד, רב תחבולות ותכסיסים, ברוך תושיה וארוך זרוע, הכשיר את הסוכן ואנונו, עטף אותו בזהויות שונות ומשתנות, ימני ודתי, חילוני ושמאלני, תירגל אותו בקאמפוס של אוניברסיטת באר-שבע ושילח אותו על פני המים, דרך הכנסיה הנוצרית, כדי לחשוף את יכולתנו הגרעינית המהממת.

כאן מתבקשת שאלה, האם יש לישראל סיבה לחשוף את כושרה הגרעיני המשוער, ולהגביר על-ידי כך את מירוץ החימוש. סוריה, לדוגמה, נמצאת זה עשר שנים במצב של „עומדת לקבל" מברית-המועצות נשק גרעיני. האם פרסום מסוג זה אינו עלול לקצר את תקופת ההמתנה?

לא ולא, יאמר האומר, אם היא לא קיבלה עד היום, היא לא תקבל גם היום. סוריה יכולה לשאוף לאיזון אסטראטגי, יטען הטוען, אבל בין הרצון לבין היש כאילו אין הבדל, הבדל בכל-זאת יש.

האמת היא, שיש לישראל כל הסיבות כדי להסוות את יכולתה הגרעינית המשוערת והמדומיינת. הימצאותו של נשק גרעיני תגביר את מירוץ החימוש באיזור, תגביר עוד יותר את הלחץ לסגת מהשטחים המוחזקים, מטעמי הגנה לדברינו. אי אפשר לדבר על קווי אושוויץ ופצצת ניוטרון בנשימה אחת.

מה גם שמי שרוצה לבצר את מעמדו בעזרת מוניטין של מטורף, חייב להביא בחשבון שישנו באיזור הזה לפחות מטורף אחד עם מוניטין.

בנכונות הנאיווית של הרבה אנשים רציניים לייחס ל„מוסד" את הכשרתו המתוכננת והפעלתו המתוחכמת של ואנונו – יש כדי להדהים ו/או לחמם את הלב.

העשור האחרון הרי לא היטיב עם המוסד. מלילהאמר ועד הלילה המר, בו נרצח באשיר ג'ומאייל.

הנה למרות כל זאת, טובים כל-כך הרבה ישראלים טובים להאמין, שמרדכי ואנונו הוא סוכן מופעל.

התסריט הילדותי, המאוד פטריוטי הזה, נטען דווקא נגדנו על-ידי אויבינו, כמו הרמטכ"ל המצרי לשעבר, הגנראל שאזלי. גם במקרה של ניזאר הינדאוי, אשר זמם להפיל את מטוס „אל על" יחד עם העובר שהלך והתפתח ברחם חברתו האירית, טענו הסורים, שמדובר בפרובוקציה זדונית ומוצלחת של המוסד.

פרשת ואנונו ניצבת בפני האזרח הישראלי כמתח בלתי פתור, כאפשרות בחירה, בין יוזמה ערמומית מתוכננת לפרטים לבין מחדל שגרתי של רשלנות אופיינית. בבואך לבחור בין השניים, קורא יקר, אתה יודע שההסתברות השנייה תמיד יותר מציאותית. אם גם פחות מלבבת.

לק"מ. שב"כ. קמ"ג.

זרועות בטחון הן מערכות האמורות לפעול באפס ליקויים. בשנה האחרונה ניתזו על הזרועות שלנו מכות קשות. רבותינו היו נותנים בהן סימנים: לק"מ. שב"כ. קמ"ג.

פרשיות מודיעיניות, כמעט כמו תאונות-דרכים, אינן קורות אלא נגרמות. החל בפרשה המפורסמת כעסק-הביש עבור לפרשת השב"כ, היא פרשת תנונו, ועד פרשת ואנונו.

הדרג הפוליטי הוא הכתובת לטענות בפרשות מסוג זה. עסק-הביש וגלגוליו, שנות החמישים והשישים, היה תוצאה של שבירות ציר הסמכות המרכזי, קרי הסתלקותו של בן-גוריון. פרשת השב"כ והסתבכויותיה היתה תוצאה של העדר סמכות פוליטית מרכזית.

בשלל הפרסומים שראו אור בפרשת ואנונו, היה פרט אחד, שולי וזניח לכאורה, אשר התפרסם ב„פיינגשל טיימס": כאשר ראש המוסד הביע בפני ראש-הממשלה שמעון פרס את כעסו על השב"כ, העדיף פרס, על-פי פרסום זה, שלא לערב את עצמו בעניין.

אין בידי קצה הוכחה שהדבר נכון, חובה גם לומר, שיש להבדיל בין פרשת השב"כ (פרשת תנונו) לבין פרשת ואנונו.

שם דובר על החלטה עקרונית בעלת משמעות לשנים רבות. כאן מדובר על היבט טאקטי.

ובכל זאת, שמעון („אני לא שופט") פרס העדיף, כנכון, לא להתערב בעניין השב"כ. לפי ה„פיינגשל טיימס" חזר על עצמו גם בפרשת ואנונו.

מה לעשות ופרס, כראש-ממשלה, נתן גיבוי לצד הלא-נבון בהזדמנות אחת, ולאדם הלא-נבון בהזדמנות שנייה, ולצד הלא-נבון בהזדמנות שלישית.

יש בכך עצב פאוסטי, שפרס אשר תרם בצעירותו כה רבות דווקא בתחומים הללו, התבלבל כשבא לעסוק בהם כראש-ממשלה.

היה משהו פאתטי בעובדה שדווקא בטחוניסט מדופלם כמוהו נזקק, ביום האחרון לכהונתו כראש-ממשלה, לחשוף את חשיפת חוליית המחבלים, שביצעה את הפיגוע בטירוני „גבעתי" בכותל-המערבי, תוך שהוא חוטף שטיפה מגורמי בטחון על החשיפה הפומבית המוקדמת מדי.

בזכות השב"כ

על-פי הפרסום ב„פיינגשל טיימס" יוצא השב"כ, במקרה ואנונו, שלומיאלי וחדל-אישים, בעוד שהמוסד יוצא ראמבו.

השב"כ הוא הזרוע הבטחונית הכי מקצועית והכי חיונית שלנו. זו הסיבה, שבחודשים האחרונים נכתבה כאן, בדם לב, רוח הבטן ולבסוף בעט ניזור, סידרת-רשימות אשר קראה להוציא מהשב"כ את שלושת-ארבעת התפוחים הרקובים. לפני שירקיבו את הארגז כולו.

עבודה בשב"כ, בניגוד לעבודה במוסד, היא אפורה ומקומית, חסרת הילה, ווהר, מנעמי העולם ופיתוייו. השב"כניקים, ברובם, הם הפועלים השחורים של המודיעין, אנשי המוסד הם תוגי „הבוהמה" של עולם הביון. אם השב"כ הוא הלחם, המוסד הוא החמאה.

שני הגופים עושים עבודה חשובה, אבל זו של השב"כ חשובה יותר. אם ייווצר מצב, היפותטי לחלוטין, בו ייגזר על מדינת ישראל, נאמר מטעמי תקציב, לוותר על אחד משני הגופים הללו – היא תוותר על המוסד.

העתונות הישראלית המייחסת לשב"כ גם את מחדל ואנונו, אינה רשאית לפטור עצמה מדיון בבעיה הפוליטית המונחת בשורש המחדלים הללו, והיא בעיית השליטה על עם אחר. זו השנה העשרים שמדינת ישראל מקצה משאבים ואנשים לצורך שליטה בשטחים המוחזקים על מיליון וחצי תושביהם.

ההתמודדות עם תושבי השטחים הערבים, ויותר מהם המתנחלים היהודים, אשר מחייבת את מוכנותו (בטחון שוטף) של צה"ל על חשבון התכוננותו (למלחמה רבתי) – מקשה עוד יותר על שרות הבטחון.

על-פי נתונים שראו אור בעתונים זרים, מועסקים בקריה למחקר גרעיני בדימונה אלפיים ושש מאות עובדים. שלא לדבר על עובדים לשעבר. מאיפה בדיוק יבוא כוח-האדם שיערוך להם בדיקות תקופתיות? בדיקה בטחונית איננה בדיקה תקופתית לרכב ואף לא בדיקה תקופתית במכון הלב.

מאז יוני 67' עסוקה מדינת ישראל, לצערנו הרב, בכיבוש ואת זה היא עושה, לאסוננו הרב, לא רע.

המבחן האמיתי

למשה סנה המנוח מייחסים את המשפט החכם האומר, שבעניינים המלוכלכים ביותר של עם ישראל צריכים לעסוק האנשים בעלי הידיים הנקיות ביותר.

מאגר נקיי-הידיים נמצא בנסיגה מתמדת. כמו בארות-המים, הוא כבר מגיע לקו-השאיבה. בפוליטיקה, בכלכלה, בעתונות.

הלוואי, יש לקוות, זרועות הבטחון נקיות. ושאם ישנן פה ושם השרות, הרי שישנם פה ושם אנשים אמיצים שאינם פוחדים להביע את תחושותיהם בפני מי שצריך, ומי שצריך אינו פוחד לשים עצמו שופט.

שאלת המקצועיות היא שאלה מישנית. במערכות החסויות, כמו במערכות הגלויות, פועלים בני-אדם עם שיקולים זרים, העדפת קשרים על-פני כישורים, קידום אשר תלוי בשאלה את מי אתה יודע ולא את מה אתה יודע.

שאלת הזיקות הפוליטיות של עובד במערכות חסויות היא כבר שלישונית. מאמר מערכת בעיתון רציני כתב השבוע, בהקשר למרדכי ואנונו, שיש למנוע עבודה במקומות רגישים מאנשים התומכים בהקמת מדינה פלשתינאית, כאלה שזיקותיהם הפוליטיות עלולות לפתות אותם לתרגם את השקפותיהם מתחום המחשבה אל תחום המעשה.

אמנם הספרות העיונית מייחסת לאנשי שמאל מחויבות כלל-עולמית המתחרה עם מחויבותם הלאומית – אבל כדאי מאוד, בפרשה הזו כולה, להשאיר לספרות את אשר לספרות. מיטב הספרות – כוזבת. יעסקו הסופרים כלבבם.

זאת ועוד, אם נאמץ את המבחן שמציע אותו עיתון – יש להתחיל את הניפוי דווקא בגופים האמורים לערוך את הניפוי.

פרשת ואנונו היא מחדל כפול, בדרג היותו עובד ובדרג היותו עובד-לשעבר. אבל מי שרוצה, שעם ישראל ישלוט ויפקח על מיליון וחצי ערבים ושלושים אלף מתנחלים ועוד יקצה די אנשים לאיתור בוגדים – יהפוך את זרועות-הבטחון למה שהיו פעם הבנקים, החמצן של המדינה.

בנכונות הנאיווית של הרבה אנשים רציניים לייחס ל„מוסד" את הכשרת ואנונו, יש כדי להדהים ו/או לחמם את הלב

מי שרוצה לשלוט ולפקח על מיליון וחצי ערבים ואלפי מתנחלים יהודים ועוד להקצות כוח-אדם לאיתור בוגדים – יעשה מזרועות-הבטחון מה שהיו פעם הבנקים, החמצן של המדינה

דרך הגב, מה עם חוות הבריאות שלך?

כדאי להרשם מראש לסדנאות הבריאות של קופת-חולים הכללית.

"חוות הבריאות"

כיצד להרגע, לרזות, להיות נכון. שבוע של בריאות בבית ההבראה "שבטודיס" בזכרון יעקב. פעילות מגוונת, משולבת בהרצאות של רופאים ודיאטנים. בחר לך תאריך והרשם מיד!

הרשמה

לראשונה ניתן להרשם מראש ל-21 מחזורים של חוות הבריאות.

חוות בריאות	
16/11	15/2
23/11	22/2
30/11	1/3
14/12	8/3
28/12	15/3
11/1/1987	22/3
25/1	29/3
1/2	5/4
8/2	26/4

"דרך הגב"

בוא ללמוד כיצד לטפל בגב שלך. קורס מחזור בן 5 ימים בבית ההבראה "שבטודיס" של זכרון יעקב. התעמלות, יציבה נכונה, הרצאות בהשגחת רופאי המחלקה האורטופדית של ביה"ח בילינסון. בחר לך תאריך והרשם מיד!

הרשמה

לראשונה ניתן להרשם מראש ל-21 מחזורים של סדנאות דרך הגב.

דרך הגב	
16/11	15/2
23/11	22/2
30/11	1/3
14/12	8/3
28/12	15/3
11/1/1987	22/3
25/1	29/3
1/2	5/4
8/2	26/4

הרשמה במרכזי הבריאות של קופ"ח
רח' אבן גבירול 51 03-219211
חיפה, רח' אחד העם 7 04-664241

העיקר להיות בריא, שיהיה תענוג להביט בראי.

קופת חולים ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
לשכת הדובר

שעה במונית במוסקווה: בכל רמזור השמעתי לנהג את הכתובת ברשמקול

מאת ארז ביטון

בפגישותי עם היהודים בברית המועצות רכשתי לי ידידי־נפש, שלא אשכחם לעולם □ לקראת סוף הביקור נפרצו מחסומי הפחד ונפגשנו בבתים, ברחוב ובמלון □ פרסום שמות האנשים ודבריהם נעשה בהסכמתם □ „אחרי ככלות הכל, הרי לא יוכלו לאסור קהילה שלמה של מאות פעילי עליה ודוברי עברית", הם אמרו □ המורה לעברית מיכאל צ'לנוב לא נרשם לעליה ואשתו איננה יהודיה □ שואלים אותי: מה ההבדל בעברית בין להוריד מטוס ובין ליירט אותו □ „אנחנו משתמשים בספר של מנחם תלמי, סיפורי יפו, כדי להתעדכן בסלנג העברי החדש" □ רוצים ללמד מחשבים בעברית □ לימודי עברית אינטנסיביים במוסקווה: חמישים מורים, חמש מאות תלמידים

15 באוקטובר 1986

פרטתי רובל למטבעות של שתי קופייקות, כדי לטלפן ליהודים מטלפון ציבורי. בארץ הזהירו אותי שלא לטלפן מן המלון מפני שיש האזנה. טילפנתי לכל המספרים שזכרתי בעל פה, אך לא היתה תשובה. כאשר שמעו חברי הישראלים שאני מתקשר למשפחת ביגון, נבהלו ודרשו ממני להימנע ממעשים העלולים לסבך את המשלחת. מכאן ואילך החלטתי ליצור את הקשרים עם היהודים בעצמי; להסתכן ולהתקשר מן המלון, כי לא נמצאה לי אפשרות להגיע לכדי לטלפן ציבורי. מהצד השני של הקו ענה לי ברוך ביגון. אמרתי לו שאני משורר ועיתונאי מישראל המבקש לפגוש אותו.

אמרתי לו כי בהיותי עיוור, אני מבקש שיגיע אלי למלון. „אין בעיה", אמר בעברית של מתחילים, „רק תן לי סימן איך לזהות אותך". אמרתי לו שאני עם זקן ותיק עור על כתף שמאל. „בצטרך ללכת אליך הביתה, כי אסור להכניס זרים לחדר במלון", הוספתי.

ברוך ביגון לקח אותי במונית לביתה של אינה ביגון, אשת אביו יוסף ביגון. בדרך עברנו על פני בניין הקג"ב. „אנחנו מכירים את אנשי הקג"ב. לרוב הם לא מסתתרים, עוקבים אחרינו בגלוי. יש מחלקה מיוחדת בקג"ב לטיפול ביהודים. למדנו לחיות עם המעקב". אני שואל האם יתכן שעוקבים אחרינו עכשיו. „בהחלט יכול להיות. הם עושים את זה מתי שהם רוצים".

אינה ביגון, חיה עם אמה הזקנה. אינה עומדת לנסוע ללנינגרד, כדי לשלוח משם ספרי לימוד בעברית ליוסף ביגון. בלנינגרד קיים משרד מיוחד, שדרכו מתאפשרים משלוחים מסוג זה. מאז נשואיה לביגון, לא התאפשרה פגישה ביניהם, בניגוד לחוק הסובייטי. הם נישאו ביום המאסר לפני ארבע שנים, ורק אחרי שנה קיבלו תעודת נישואין.

ביגון ישתחרר ממאסר רק בעוד שלוש שנים. אחר כך מחכה לו „גלות" של עוד חמש שנים, עד שנת תשעים וארבע. לא מכבר התקבל ממנו מכתב בן מאה עמודים, אחרי שתיקה של שנה. מבין השיטין משתמע שהוא סובל מהשפלה, מתת־תזונה ומפרובוקציות של השלטונות בכלא צ'יסטופול. מסיתים אסירים לפגוע בו פיסית ונפשית. לא פעם נלקח ממנו התנ"ך, הכיפה והסידור.

עזבתי את ביתה של אינה ביגון בתחושת דכדוך נוכח חוסר האונים שלה.

איחלתי „מזל טוב" לברוך ביגון להולדת בתו. הוא מתלבט כיצד לקרוא לה. חשב לתת לה את השם אלישבע, אבל אשתו וחמותו מתנגדות, מפני שאין לשם אלישבע מקבילה ברוסית. הן מציעות את השם חנה או דינה. בינתיים הילדה בת חודש וההתלבטות בעניין השם נמשכת.

17 באוקטובר 1986

לב גורודצקי הוא אחד מעמודי התווך להוראת הלשון העברית. העברית קולחת מפיו והעגה הרוסית החביבה מוסיפה רכות לדיבורו. בדירתו, בליל שבת, הוא מושיב אותי בחדר עבודתו ליד לוח הוראה. בחדר זה הוא מרביץ תורה שבוע שבוע. אשתו מכינה את השולחן לקידוש ולארוחת שבת. אני מודע להרגשה המיוחדת שתופסת אותי, מין תחושה של מימוש מושג השבת במלואו.

גורודצקי מזמין אותי לקיש ובינתיים מצטרפת אלינו טניה אידלשטיין, אשתו של אסיר ציון יולי אידלשטיין, ובתם יעל. טניה אשה נלבבת, גם העברית שבפיה מעוררת פליאה.

גורודצקי מספר לי שלמד את הניב הערבי הסורי, כדי להתקרב למבנה השפה העברית. הוא מדבר ערבית היטב. לצורך לימוד הניב הסורי הוא פנה לסטודנטים סורים, אך אלה סירבו ללמד אותו, בטענה שנאסר עליהם מטעם המפלגה להתקרב ליהודים. לבסוף הוא נאלץ להסתיר את יהדותו, מצא סטודנט ממוצא לבנוני, חבר „אל־פתח", שהסכים ללמד אותו ערבית. בסופו של דבר אפילו התיידדו.

גורודצקי מגולל בפני את תולדות הוראת העברית בברית המועצות: „אני יכול לומר שהוראת העברית במוסקווה היום היא שיטתית, כלומר קבועה ומסודרת. כחמישים מורים, כחמש מאות תלמידים. עד לפני שלוש שנים היה לנו גן ילדים, עם מסגרת של לינה, אבל השלטונות לחצו, וזה היה קשה בעיקר לילדים. היום יש לנו מסגרת למתן הרצאות שבועיות".

הולך וגדל מספרם של לומדי התורה. היהודים הדתיים מתחלקים אצלנו לשלושה זרמים: לחב"דניקים, למקורבים ל„אגודה" ול„מזרחיקים". יש גם חילוניים שלומדים תורה. אצלנו יש גשר ורצון לשיתוף פעולה בין כל הזרמים בלימוד עברית.

– איך אתם מצליחים לשמור על עסיסיות של הדיבור העברי?

„כשאנחנו יושבים ביחד, שותים וודקה ומדברים עברית – אז זה קורה. תצחק, אבל אנחנו משתמשים בספר של מנחם תלמי, סיפורי יפו, כדי להתעדכן בסלנג".

– האם יש הרגשה של הרפיית הלחץ מצד השלטונות?

„כן, בהחלט. בעיקר לגבי הוראת העברית. כמעט אין הטרדות. כנראה שזה קשור לאווירה פוליטית חדשה. השלטונות לוחצים דווקא בנושא לימוד תורה. בשבוע האחרון קראו לשיחה את פנחס פולונסקי, המורה העיקרי כאן במקצועות התורה. הצעד הבא שלנו הוא ללמד מחשבים בעברית. אנחנו זקוקים לספרים על מחשבים בעברית. אם נוכל לקבל את הירחון „מחשבים" המופיע בארץ, זה יהיה טוב. אם יבוא מישראל לביקור איש מקצוע בתחום המחשב, יוכל לתת לנו מושגים מקצועיים".

יש כארבעים אלף מסורבי עליה רשמיים. יש רבבות שעוד לא קיבלו הזמנות לאיחוד משפחות מן הקרובים בישראל. אם תהיה אפשרות יציאה, משערים שיצאו כחצי מיליון בני אדם.

20 באוקטובר 1986

כלפי מיכאל צ'לנוב, מורה לעברית, הרגשתי משהו מוזר, בפגישתנו החטופה אצל משפחת ארקדי במוצאי יום כיפור. הוא הזמין אותי לביתו, אבל לא הציע את עצמו לבוא ולקחתני מן המלון, כפי שעשו יהודים אחרים. הוא הקליט את כתובתו ברשמקול שלי והציע לי להשמיע את הכתובת לנהג מונית. הסכמתי, למרות שידעתי שבנסיעה כזאת, לבדי, אני צפוי לפחד. אבל סקרנותי גברה על פחדי.

אני יושב ליד הנהג ובעצירה שבכל רמזור, אני מקרב אליו את הרשמקול ומשמיע את קולו של צ'לנוב. הנהג מהמהם וממשיך, חצי שעה, ארבעים דקות. בדמיוני אני מפליג כבר לאפשרויות בלתי נעימות. לאחר כמעט שעה הנהג נעצר, אבל צ'לנוב לא מחכה לי. אני מחליט לא לשלם עד שיביאו לפני את צ'לנוב. להפתעתי מגיחה פתאום איזו גברת. אני משמיע לה את הכתובת ברשמקול. היא נבלעת בבית הסמוך וחוזרת אלי עם מיכאל צ'לנוב. אני נושם לרווחה.

דבר־מה מוזר בהתנהגותו של צ'לנוב. הוא מביא אותי לביתו ונמנע מלהכיר לי את אשתו וילדיו. הוא מכניס אותי לחדר עבודתו ואני שומע את האשה והילדים מסוגרים בחדרים האחרים. קבלת פנים מוזרה, מפני שכל יתר היהודים שמחו להציג לי את בני ביתם. ואילו כאן – התעלמות.

לאחר ימים אחדים נפתרת התעלומה. מספרים לי שאשתו של צ'לנוב איננה יהודיה ובעצם מסתייגת מפעולתו. צ'לנוב לא הגיש בקשת עליה לישראל, ובכל זאת נחשב זה שנים לאחד מעמודי התווך של לימוד העברית. לדבריו, היה מורהו הראשון של נתן שרנסקי.

בביקור בביתו אני מוצא אינטלקטואל מבריק, איש סתירות, שכחו במורכבותו הפנימית.

צ'לנוב פותח את האנציקלופדיה הרוסית וקורא את ההגדרה של מיהו יהודי: „היהודים הינם עם קטנטן שעל פי ההיסטוריה מקורו ביהודים העתיקים. היהודים מתגוררים בארצות שונות. מונים כארבעה עשר מיליון נפש. בארצות הברית ששה מיליונים, בישראל שלושה מיליונים ובברית המועצות מיליון ושמונה מאות אלף".

צ'לנוב מסביר: כוונת ההגדרה הזאת לומר שאין עם יהודי.

אגב, מספר היהודים בברית המועצות, על פי אומדן רשמי, הוא מיליון ושמונה מאות אלף, אלה שהזדהו כיהודים. יש ודאי יהודים רבים שהעדיפו להסתיר את יהדותם. להלן מספר היהודים בערים אחדות על פי מפקד אוכלוסין משנת 1979 – מוסקווה: 250 אלף. קייב: 127 אלף. לנינגרד: 114 אלף. אודיסה: 108 אלף. מינסק: 64 אלף. טשקנט: 56 אלף. קישיניוב: 52 אלף. חרקוב: 50 אלף. ז'יטומיר: 37 אלף. באקו: 26 אלף. ריגה: 23 אלף. קזאן: 18 אלף. קיבישב: 16 אלף. פרונזה: 15 אלף. אשחאבאד: 15 אלף. טביליסי: 14 אלף. נובוסיבירסק: 11 אלף. ירזואן: חמשת אלפים.

הגירסה של הרוסים ביחס לעם היהודי נשענת על משנתו של לנין, אשר תקף כל נסיון להתאגדות של יהודים וסבר שעל היהודים להתבולל באומות השונות, מה שלא גרס כלפי גרוזינים, אוזבקים ואחרים. לנין אמר שאם יימצא ילד גרוזיני אחד בבית ספר של רוסים, צריך לעשות הכל כדי להעניק לו אפשרות ללמוד את התרבות הגרוזינית. לא כן לגבי יהודים.

ואף על פי כן, הרוסים ייעדו את בירוביג'אן כאוטונומיה לעם היהודי. כיום אין שם כמעט יהודים, והם יודעים שנכשלו, למרות שלא יודו בכך.

בשיחה עם צ'לנוב מתברר שהוא אנתרופולוג. שהה כשנתיים באינדונזיה לצורך מחקר ונוסע לתקופות קצרות לאזורי האסקימואים בצפון ברית המועצות.

צ'לנוב מתהלך כל העת על חבל דק בין הזדהות עם התרבות היהודית, לבין הרצון לממש את שאיפותיו המקצועיות כאנתרופולוג חוקר. הציעו לו להצטרף לסגל הדיפלומטי הסובייטי אך הוא סירב.

בשיחה עם צ'לנוב מזמנת לי הפתעה. בתו, בת העשרים, מדברת עברית רהוטה. היא סטודנטית, ופותחת איתי בשיחה מקצועית בענייני פסיכותראפיה: „כאן ברוסיה, התיאוריה הפסיכולוגית המוצהרת כנכונה הינה של ליאונטיב – תיאוריה אקלקטית ביהוויוריסטית. מסתייגים מפרויד, אדלר ויתר התיאורטיקנים המערביים".

אני אומר לה שאצלנו בישראל הפסיכותראפיה מפותחת מאוד, ואם תבוא אלינו תמצא, בלי ספק, עבודה.

נפגשתי עם קרוב לשמונים מסורבי עליה ונשאתי בפניהם שתי הרצאות בספרות עברית ובבעיות חברה בישראל. הם גילו בקיאות במתרחש בארץ. שומעים „קול ישראל" כמעט ללא הפרעה. רובם מדברים עברית יפהפיה. שם במוסקווה התאהבתי מחדש בשפה העברית ובארץ ישראל. משם נראתה לי ישראל נקיה מדופי.

דיברנו על נשירה, על זהות יהודית בברית המועצות, על התבוללות, על אנטישמיות איומה באוקראינה ועל התחושה שלהם של הרפיית־מה בלחץ מצד השלטונות כלפי לומדי עברית.

ביום האחרון לשהותי במוסקווה היה לי מרתון של פגישות עם יהודים במלון. כל חצי שעה יהודי אחר עם בקשה ושאלה משלו. הנה אלעזר יוסופוביץ, ידיד נפש, נפרדנו זה מזה בנשיקות והבטחה שבני אסף בן ה־4 יתכתב בציורים עם בנו אריאל בן ה־4. הוא מבקש להרגיש בארץ את נושא מתן אזרחות ישראלית ליהודי ברית המועצות. והנה לולה השואלת שאלות בעברית – מהו ההבדל בין להוריד מטוס לבין ליירט מטוס. או הנער משה יצחק בן אברהם קרלין, שלו נתתי את הטלית שלי בבית הכנסת בסוכות. והוא הרגיש צורך עמוק לבוא ולהודות לי וממש דבק בי מרוב הערצה.

אזכור תמיד את הלילה האחרון בפגישה שלי עם צעיר יהודי, על ספסל ברחוב גשום במוסקווה, רשם קול בידי והוא, ב.ב., קבל קשות על אנטישמיות.

כל הדמויות הללו רוחשות בי ומבקשות שאדבר על אודותן שוב ושוב.

(כתבה שניה בסידרה)

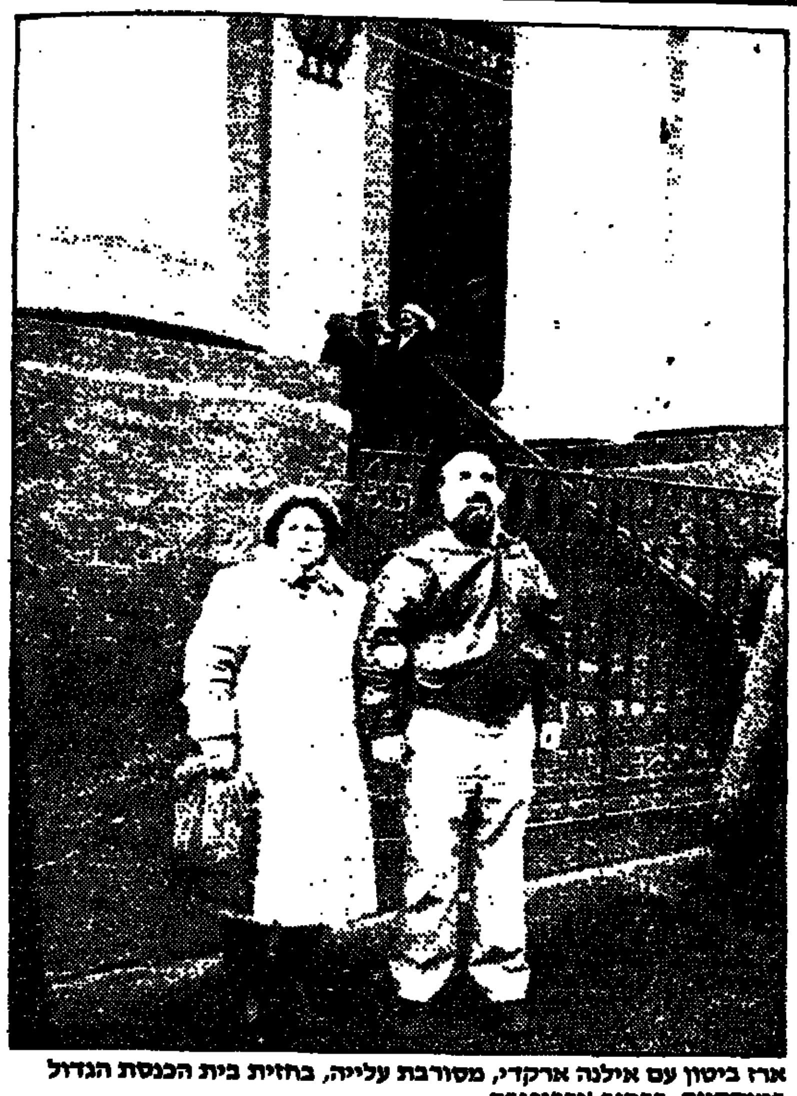

ארז ביטון עם אילנה ארקדי, מסורבת עליה, בחזית בית הכנסת הגדול במוסקווה, ברחוב ארכיפובה

טניה אידלשטיין, אשת אסיר ציון ובתו יעל (מימין) ועם אינה ביגון: עוד שלוש שנות מאסר וחמש שנות „גלות"

1000 דולר בעד ויתור על אזרחות

טענות קשות שמעתי מפי יהודים כלפי שגרירות הולנד על דרך טיפולה במבקשי עליה: „שוטרים שליד השגרירות לא מאפשרים להיכנס לשגרירות. אתה צריך לשוטט שם ככלב בגשם, גם כשאתה יודע שיש עבורך בשגרירות הזמנה לעליה מקרובים בישראל. ההזמנה נשארת בשגרירות חודשים, עד שפג תוקפה".

הזדמנות להכיר מקרוב את שגרירות הולנד נפלה לידי כשהגענו לשם לטפל בעניינה של אשה יהודיה, ששמה אירנה, אותה פגשנו בבית הכנסת הגדול בחג סוכות. אירנה, בגיל העמידה, עדינה וחולנית, התחננה בפנינו להשתדל עבורה בשגרירות הולנד. היא סיפרה שקיבלה מהשלטונות הרוסיים היתר עליה לישראל, אבל היא חייבת לשלם שבע מאות רובל, שהם כאלף דולר. היא חיה בדוחק רב, אין ידה משגת את הכסף ואין לה קרובים וידידים שילוו לה את הסכום הדרוש. יש לה אחות בישראל, והיא כולה ציפיה לראות את אחותה.

אירנה שמעה שבשגרירות הולנד ניתן לקבל הלוואה של שבע מאות רובל, אבל לאזרח סובייטי לא ניתן להיכנס לשגרירות הולנד. היא מסולקת מפתח השגרירות כחוטר אף.

החלטנו לעשות מעשה. חברי למשלחת הישראלית, המעדיף להישאר בעילום שם, הזמין את אירנה אליו לחדר במלון, צעד נועז, בהתחשב בכך שהחדרים נתונים בהאזנה.

אירנה טרחה והגיעה אל חברי. בסימני ידיים וברמזים הצליח להבין ממנה את העניין. היא העתיקה עבורו היתר יציאה שקיבלה מהשלטונות, כדי שיוכל להראותו לקונסול ההולנדי.

יצאנו לשגרירות הולנד. על הסף להקת שוטרים שהתחילו בחקירה ובבדיקה בבגדים, בתיקים ובדרכונים. חברי טמן את כל המסמכים בתוך הכובע שעל ראשו. את הכובע לא בדקו, והוא לבדו הורשה להיכנס לשגרירות.

בחדר הכניסה קיבלו את פניו שתי פקידות רוסיות שביקשו לשמוע את בקשתו. אבל הוא התעקש: „אני רוצה לדבר עם הקונסול ורק איתו". הוא הוכנס אל הקונסול, הלה דיבר איתו צרפתית, כולו אדיבות וכבוד, אבל הסביר שאיננו יכול לעזור.

זה נכון, הוא אומר, כל יהודי שמקבל היתר עלייה לישראל, צריך לשלם לשלטונות שבע מאות רובל, וזה כדי להפקיע את עצמו מן האזרחות הרוסית. רק אז, כשהוא כבר לא אזרח סובייטי, הוא מורשה להיכנס לשגרירות הולנד. ורק אז מקבל שבע מאות רובל. לפיכך, אומר הקונסול ההולנדי, על הגברת אירנה לאסוף את הכסף בבית הכנסת. אז היא תשתחרר מן האזרחות הרוסית ותוכל לקבל את הכסף בחזרה משגרירות הולנד.

עד לעזיבתנו את מוסקווה הגברת אירנה לא הצליחה לגייס את שבע מאות הרובלים...

כפר הנופש כינר

בס"ד

מבצע נופש ומרפא

199 ש"ח
מיום א' אחה"צ ועד יום ה' בבוקר (4 לילות)
חצי פנסיון
לאדם בחדר זוגי לא כולל מע"מ

המחיר כולל:
- הסעה ורחצה בחמת גדר כולל ביקור בחוות התנינים
- חוגים במלאכת יד, אמנות וסיפורת
- הרצאות ברפלקסולוגיה
- שיעורים תורניים

מבחר אפשרויות בילוי באיזור במחירים מיוחדים (מותנה במספר המשתתפים ובתנאי מזג האויר):
- טיולים לגליל, לגולן ולחרמון
- ספורט ימי
- רכיבה על סוסים
- חוות היענים
- שייט על הכנרת

המבצע בתוקף לחודשים נובמבר דצמבר 1986

הזמנות בטלפון (067)63670

לציבור הדתי, המסורתי ולכל מי שלא הספיק להנות מכפר הנופש

כינר

כפר נופש יהודי על חוף הכנרת

כשר למהדרין - חלק ושמירת שבת כהלכתה בהשגחת הרה"ג א.ד. אייכנבך מטבריה

ארצות־הברית: הבחירות נגמרו – הבחירות מתחילות

מאת עפרה ישועה־ליית,
סופרת „מעריב" בוושינגטון

נשיא ארצות הברית, רונאלד רייגן, לא רצה להיות „ברווז צולע". כך מכנים בארה"ב פוליטיקאי שידיו כבולות בתקופה האחרונה של תפקידו.

„הנשיא אינו ולא יהיה ברווז צולע", הבטיח דובר הבית הלבן, לארי ספיקס, בבוקר שאחרי הבחירות. פרשן רשת הטלוויזיה אי־בי־סי. מיהר להשיב בכינוי חריף הרבה: „הוא לא ברווז צולע, הוא ברווז מת".

בבוקר שאחרי היוודע תוצאות הבחירות שנערכו בארה"ב ביום שלישי השבוע, טענו בבירי המפלגה הדמוקראטית שהמנצאת היא „מסר ברור" מן הבוחר לבית הלבן. הדמוקראטים המנצחים לא הסתירו את כוונתם לנצל את הרוב הברור שהם בו בסנאט כדי להקשות על הנשיא להשלים את מה שהוא קורא „המהפכה" שלו, בעיקר בתחום הכלכלי.

רייגן ייאלץ, ככל הנראה, להתייצב למבחן כוח מחודש בשאלת ההגנה על תוצרת אמריקנית, שהדמוקראטים תובעים אותה בתוקף והרפובליקנים רואים בה סטיה מעקרונות היוזמה החופשית. הוא יתקשה לגייס כספים למטרות שנויות במחלוקת כמו תמיכה במורדים בניקרגואה. והוא יעמוד בפני התנגדות נחושה כאשר ירצה, בשנה הבאה, להקדיש שוב תקציב ענקי להגנה, הכולל הקצבות ל„מלחמת הכוכבים".

אולם ה„מסר" הכולל של הבוחרים אינו ברור כלל ועיקר. הדמוקראטים אמנם נחלו

ניתן האות למירוץ הגדול: הבית הלבן, 1988 □ „רייגן אינו ברווז צולע", „רייגן ברווז מת" – כך או כך, גם מובסים וגם מנצחים בקונגרס, הם ידידי ישראל

לקונגרס היה בעת ובעונה אחת אות הפתיחה לתחרות הגדולה באמת על הפרס הגדול: המועמדות לנשיאות בשנת 1988.

תחרות זו תתנהל מעתה בתוך המפלגות עצמן, עד לבחירות המוקדמות שייערכו בעוד שנה וחצי. שני המאושרים שיגיעו לקרב הגמר ינהלו אז ביניהם את המלחמה על כסאו המתפנה של רונאלד רייגן.

הרבה החלטות שנדחו יכולות להתקבל עתה, לאחר שהמפה הפוליטית עוצבה מחדש. יחסי הכוחות החדשים שנוצרו בסנאט, כמו שיעורי הניצחון או ההפסד של חלק מן המועמדים למשרות המושלים ולקונגרס, מהווים איתותים חשובים לרפובליקנים והדמוקראטים שלמעשה כבר משנסים את מתניהם למירוץ.

אחת התוצאות הפרדוקסאליות של התבוסה הרפובליקנית בסנאט היא, ששורה של מועמדים רפובליקנים יכולים לשאוב

דול חד הלשון מנהיג המיעוט. משרה זו תזכה אותו אולי בפחות חשיפה תקשורתית, אך ביותר זמן פנוי למערכת הבחירות.

נוח גם מצבו של חבר הקונגרס הרפובליקני השמרני ג'ק קמפ. קמפ גבה הקומה והנאה, לשעבר ספורטאי מצטיין, אינו מזוהה, כמו השניים הקודמים, עם הנשיא רייגן. מבחינתו, העובדה שהתגייסותו הנמרצת של הנשיא למסע הבחירות לקונגרס לא הניבה את הפירות המקווים, אינה יכולה להזיק.

קמפ, מאוהדיה הגדולים של ישראל בקונגרס (וכמעט בעל זכויות היוצרים על התמיכה במטוס ה„לביא"), הוכיח שהוא מסוגל לגייס תמיכה כספית נכבדה. הוא נחשב זה כבר לאחד מקוראי התגר הרציניים על מועמדותו של ג'ורג' בוש.

הבחירות החלישו, לעומת זאת, את המועמד הנחשב חביבו של רייגן, פול לאקסאלט. לאקסאלט פינה השנה את מקומו בסנאט – ככל הנראה למקרה שיחליט להתמודד על הנשיאות. אך כשלונו של ממשיכו הרפובליקני, סאנטיני, להחזיק במושב (נפל לידיו של הדמוקראט הארי ריד), הטיל צל על הערכת מפלגתו כשיגיע הזמן להחליט.

עוד נחלש – לשמחתם הלא־מסותרת של יהודים רבים – מעמדו של מטיף הטלוויזיה הפופולארי פט רוברטסון. הבחירות הוכיחו שהציבור שוב אינו נוטה חסד למועמדים נוצרים־קנאים. רוברטסון, הטוען שאת כל צעדיו הוא עושה רק לאחר שקיבל הוראה ישירה מן האל, יצטרך אולי לחזור להתייעצות נוספת עם בורא העולם.

במחנה הדמוקראטי, גארי הארט הבלתי נלאה ויתר השנה על מושבו בסנאט

ג'ורג' בוש: יכול עכשיו להתרוצץ

דניאל אינואי: „אבל מצד שני"...

ג'ק קמפ: קורא תגר על בוש

נצחון מרשים בסנאט, אך בכל הגזרות האחרות הפסידו, או לא זכו, בצורה שחייבת להדאיג אותם.

בית הנבחרים נותר כמעט בלי שינוי, עם רוב דמוקראטי שגדל רק ב־6 מושבים (מתוך 435). בדרך כלל מקובל שמפלגה שאינה בשלטון זוכה להישגים מרשימים הרבה יותר בשנת בחירות הזולה באמצע כהונת הנשיא.

בתוספת המספר הרב של מירוצים שהוכרעו על חודם של קולות מעטים, שורת הנצחונות הרפובליקניים בבחירות למושלי המדינות, והישגים רפובליקניים בבתי המחוקקים המקומיים, מתברר שאין לזלזל במעמדם של הנשיא רייגן ואנשיו, שהקשת הפוליטית באמריקה נעה דווקא בכיוון שלהם.

את המצב סיכם הפרשן הפוליטי ג'ורג' פ. וויל: „אין מפלגת רוב בשנת 1986". עם פתיחת המירוץ של שנת 1988, כתב וויל אתמול, „שתי המפלגות שוות, פחות או יותר, בכוחן".

את המירוץ החדש הנפתח אין צורך להציג: סיום ספירת הקולות בבחירות

ממנה עידוד דווקא. המועמד הרשמי־למחצה של המפלגה למשרת הנשיא, סגן הנשיא ג'ורג' בוש, הוא אחד מהם.

אילו נתגשמה תחזיתם של פרשנים רבים, והסנאט היה מתפלג בדיוק לחמישים סנאטורים רפובליקנים וחמישים דמוקראטים, היה סגן הנשיא, הנושא בתואר נשיא הסנאט, חייב להתייצב בכל הצבעה כדי לאפשר רוב למפלגתו. מצב כזה היה כובל את בוש לוושינגטון ומונע ממנו לנוע ברחבי ארה"ב, לגייס תמיכה, אהדה וכספים למערכה שלו.

עתה, יוכל סגן הנשיא לנצל את זמנו כראות עיניו. בהצבעות, מפלגתו ממילא תפסיד. הוא, שגייס לקראת הבחירות האחרונות כ־20 מיליון דולר למען חברים־מועמדים, יוכל עתה לקצור את פירות הכרת התודה שלהם במדינותיהם.

עם זאת, בוש יודע שהוא לא ירוץ בבדידות מזהירה. אחד מהמתחרים הצפויים, מי שהיה מנהיג הרוב בסנאט, רוברט דול, יצא גם הוא נשכר, בסיכום הסופי, ממפלתה של מפלגתו. מעתה יהיה

לקראת המירוץ לנשיאות. באגף השמאלי של המפלגה הוא יצטרך לגבור קודם כל על סנאטור ג'ו ביידן הצעיר והמבריק מדלאוור, העשוי לקבל לידיו את ראשות ועדת השיפוט היוקרתית.

שני מושלים שעבדו קשה כדי להשיג רוב גדול ומשכנע בבחירות נחשבים למועמדים ראויים במירוץ על המועמדות הדמוקראטית: מאריו קואומו בניו־יורק, ומייקל דוקאקיס במסאצ'וסטס. לפני קואומו המוכשר ניצב מכשול קשה במיוחד. היותו איטלקי מניו־יורק עלולה לזהות אותו (על לא עוול בכפו) עם ה„מאפיה" הידועה לשמצה, בעיני בוחרים רבים במדינות אחרות.

אך אסטראטגים פוליטיים בצד הדמוקראטי מאמינים שאם המפלגה רוצה לזכות בבחירות הבאות לנשיאות, עליה להציב מועמד שימצא חן בעיני כמה שיותר מתומכיה. הדמות האידיאלית, לדעתם, היא זו של דמוקראט דרומי שמרן.

הדרום הוא מעוזם המסורתי של הדמוקראטים, מאז ניהלו הרפובליקנים, בראשותו של הנשיא לינקולן, את מלחמת האזרחים והכניעו את הדרום. דמוקראטים דרומיים עדיין רחוקים מאוד מהדימוי הליברלי של מפלגתם, אך נהנים גם מתמיכתם של מצביעים שחורים, שאינם נותנים אימון במפלגה הרפובליקנית מטעמים פוליטיים.

מועמדים העשויים לענות על הדרישות האלה הם אישים כברוס באביט, מושל אריזונה, וצ'אק רוב, מושל וירג'יניה. האחרון נהנה מ„בונוס משפחתי": הוא בעלה של בתו של הנשיא המנוח לינדון ב. ג'ונסון.

ויש דמוקראטים שהיו רוצים לראות מועמד שעד כה לא עסק כלל בפוליטיקה, אך הפך את עצמו לסמל של הצלחת החלום האמריקני: נשיא חברת „קרייזלר", לי אייאקוקה.

האישים שיחליטו להצטרף למירוץ יודעים שהם חייבים להצטייד בעצבים של ברזל, בעור של פיל – ובהרבה כסף. מערכות הבחירות האמריקאיות הולכות ומתנפחות בכל מה שנוגע לסכומים המושקעים בהן, הזמן שהן נמשכות, וכמות הארס הנשפכת לתעמולה. את המערכה שהסתיימה השבוע הגדירו כאן כ„מלוכלכת ביותר והיקרה ביותר" שהיתה אי פעם. הסיבוב הבא עלול להיות קשה לא פחות.

כמה חבל – כמה טוב

„כמה חבל שרוברט קסטן (הרפובליקני) שוב לא יהיה ראש תת ועדת ההקצבות לעינייני חוץ", הצטער אחד האנשים המקורבים מאוד לעינייני ישראל בסנאט. „אבל מצד שני, כמה טוב שמחליפו הוא דניאל אינואי מהוואי, אחד הידידים הגדולים שהיו לנו בסנאט אי פעם".

מצבה של ישראל „מעולם לא היה טוב כל כך" כמו השבוע. אהדה לישראל, הגדיר מקור אחר, כבר שייכת לקונסנסוס האמריקני. גם כאשר היוצאים הם ידידינו, אפשר לצפות לכך שהנכנסים יגלו מידה לא פחותה של אהדה.

תפקידי יושבי ראש הוועדות בסנאט יעברו כולם לידי הרוב הדמוקראטי החדש. מבחינתה של ישראל, פירוש הדבר שידידים רפובליקנים יוחלפו בידידים דמוקראטים. היוצאים יקבלו אולי השתתפות, הנכנסים – איחולי הצלחה.

השדולה הישראלית בגבעת הקפיטול וגופים ישראליים אחרים בוושינגטון מבקשים לשמור על נייטראליות קפדנית בין המפלגות. „אותנו מעניין רק הנושא הישראלי, איננו מתערבים בפוליטיקה האמריקנית", הם מדגישים.

לפחות במקרה אחד מתקבל היו"ר החדש באהדה בלתי מוסתרת: סם נאן, שהנהיג עד כה את המיעוט בוועדת הכוחות המזויינים, יעמוד עתה בראשה. נאן הוא „נץ" דמוקראטי המאמין בחשיבותו של הנושא הבטחוני ומשוכנע בחשיבותה האסטראטגית של הברית עם ישראל. „תיקון נאן" שלו היה חלק נכבד מתכנית ה„נאט"ואיזציה" של ישראל שאושרה באחרונה בסנאט.

ג'יימס קרייג

משמר הפרשים המלכותי בסעודיה: „לא כל הסעודים הם בדואים ציוריים"...

„הסעודים שחצנים ולא־יוצלחים"

שירות „מעריב"

מסמך פנימי סודי – מכתב משגריר בריטניה בסעודיה לשר החוץ שלו, הכולל הערכות לא מחמיאות על המדינה שבה שירת, דלף לעתונות הבריטית. אפילו צו של שופט שהוזעק ממיטתו באישון לילה לא הצליח למנוע את פירסומו. דיפלומט ותיק כמו סר ג'יימס קרייג, שעשה שנים רבות בשירות החוץ, מצא עצמו במצב מביך מאוד.

נוסף על השאלה „איך זה יכול לקרות?" הטריד את לונדון החשש מפני תגובתה של סעודיה, שבריטניה מקיימת עמה חוזי־סחר חשובים בהיקף של מיליארדי ליש"ט. מה שכתב הדיפלומט ששהה שם שבע שנים לא היה דבר של מה־בכך. למשל, שסעודיה היא „לא־יוצלחית, בלתי מאורגנת וחסרת מצפון".

בעיות אלה התעוררו בבריטניה בעקבות החשיפה של מכתב השגריר לשעבר בג'דה, סר ג'יימס קרייג, בעתון „גלאזגו הראלד".

ב־24 ביוני 1984 שיגר סר ג'יימס מכתב סיכום לשר החוץ, סר ג'פרי האו, בתום שירותו בסעודיה. במכתב, שנפתח בקביעה כי כל ארץ היא „ארץ של ניגודים", „בליל של מגרעות ומעלות טובות", אומר השגריר לשעבר, בין השאר:

● „ראשית כל, הבה ננפץ את המיתוסים. לא כל הסעודים הם בדואים ציוריים, הרוכבים על גמלים ומטפלים בעדרי כבשים ועזים. הנוודים הם במיעוט, הם בודדים ואוכלוסייתם דלילה מאוד. אין עוד צורך לנדוד בחיפוש אחר מים ומרעה".

הממשלה, אמר סר ג'יימס, מספקת את המים ומסבסדת את המספוא. „הרועים הם עובדים שכירים מתימן או ממצרים. התובלה נעשית ב'טויוטה' או במשאית. תרבות השבט גוועת, השייח' אינו יכול עוד לדרוש ציתנות עיוורת מבני שבטו, שכמה מהם עתידים להיות שרי ממשלה בעלי תואר דוקטור של הארוואוד".

● „לא לכל הסעודים ארבע נשים. ריבוי הנשים הוא מנהג ששכיחותו הולכת ופוחתת".

● „הסעודים שוב אינם מתקיימים מתמרים וחלב גמלים. אין די גמלים וממילא הם מעדיפים עכשיו מיץ תפוחים בבקבוק. התמרים מפנים את מקומם לעוף ולסלמון מעושן".

● „הכנסת האורחים עדיין נדיבה, אפילו יותר מאי־פעם, משום שהאנשים עשירים יותר עכשיו – ומביישת את הטקסיות של משרדי הממשלה בבריטניה. אולם מנהג זה מבוסס – ואני חושש שתמיד היה – על מוסכמות ועל כללי נימוסין, ולא על רוחב־לב אמיתי".

● „הדמוקראטיה השיוויונית הטבעית של הפרא האציל נעלמו, אם היו קיימות אי־פעם... הסעודים מעריכים את הנסיכים שלהם לא פחות מאשר האנגלים מעריכים את הלורדים שלהם, והחברה שלהם היראכית מאוד".

● „אלה המיתוסים. מהי המציאות? רוב המשקיפים הזרים עשויים להיות ביקורתיים מאוד בבואם לדבר על הסעודים. הסעודים אינם אהובים ואין אוהבים אותם. ניסיתי להתבונן בהם בצורה הוגנת ואובייקטיווית, לאור שבע השנים שעשיתי בממלכה וזיהיתי, בלי ודאות רבה, שלושה מאפיינים עיקריים: לא־יוצלחות, התבודדות ואיסלאמיות.

„באומרי 'לא־יוצלחות' אני מתכוון לחוסר יכולת ביצוע, חוסר אירגון, חוסר מצפוניות. תכונה זו מתגלה ברחבי העולם הערבי כולו, אולם היא שכיחה במיוחד בקרב הסעודים, שם היא מורכבת משתי חלוקות־משנה: שחצנות, ובעקבותיה אי־רצון להודות בצורך בהדרכה ובהשתלמות; ובוז כלפי כל עבודה שאינה אצילית.

„לא זו בלבד שהם דוחים כל עבודה ידנית ('שחורה'), הם גם אינם ששים לעסוק בכל דבר תרגוני או משעמם; בעבודות אלה הם מעסיקים זרים. בעוד קבלת החלטות היא מלאכה אצילית, ההכנה לקראת קבלת ההחלטות היא

„הבה ננפץ את המיתוסים", כתב שגריר בריטניה בסעודיה לשר החוץ במסמך סודי שהגיע לעתון □ שופט חתם על צו איסור ב־4 בבוקר, אך איחר

בזויה. וכמותה גם איסוף עובדות ותרגים סטאטיסטיים, בדיקת אסמכתות ותכנון לוח זמנים. התוצאות הן לפעמים הרות אסון".

● „ההתבודדות של הסעודים היא אובייקטיווית וסובייקטיווית כאחת. האחרים, אפילו הערבים, רואים בהם עם נפרד, וגם הסעודים רואים את עצמם כעם נפרד. מכאן גם הרתיעה מפני זרים".

במכתבו התייחס סר ג'יימס גם לאיסלאם, באומרו כי „האיסלאם, לטוב ולרע, הוא המאפיין המרכזי של סעודיה. כללי המוסר של האיסלאם אינם שונים בהרבה מכללי הנצרות: אהוב את רעך, קיים את הבטחתך, עזור לעניים. אולם האיסלאם נמצא בכל מקום, והימצאותו בכל מקום היא עובדה הולכת ומתפשטת ואין להימלט ממנה. מסגדים חדשים מוקמים בכל רחוב, ומזכירים את אללה ואת נביאו בכל משפט, אפילו בבואם לתקציב של המלך".

היו בפיו רק שבחים מעטים לסעודים: הוא הילל את יציבותם ואת ההתקדמות המפליאה שהשיגו ב־30 השנה האחרונות. אולם בסך הכל המכתב מביך מאוד. אין להתפלא איפוא שסר ג'יימס „כעס והתרגז מאוד" כאשר הודלף.

מתברר, שבגלל תוכנו הרגיש של המסמך, ביקש השגריר במכתב להגביל את תפוצתו. בדרך כלל, מופץ מסמך כזה במאה־מאתיים עותקים. במקרה זה הופצו רק כתריסר. אך עותק אחד הצליח בכל זאת להסתנן לעיתונות.

„סאנדיי טיימס" מגלה, כי עתונאי של „ניו סטייטסמן" השיג עותק של קובץ מסמכים (שהמכתב על הסעודים היה רק אחד מהם) כאשר עבד כפקיד בבנק של אנגליה, שלפקידיו יש גישה למסמכים סודיים מסויימים של משרד החוץ.

העתונאי, פטריק פורבס, בן 25, עזב אשתקד את הבנק של אנגליה, שם עבד במחלקת המזרח התיכון, ופתח בקאריירה של עתונאי. לפי הרישומים הפנימיים של הבנק, ראה ימים אחדים לפני עזיבתו את המסמכים המסווגים בנושא סעודיה. הפרשה הופקדה בידי היחידה לפשעים חמורים של „סקוטלנד יארד", ופורבס נחקר בחשד שעבר על חוק הסודות הרשמיים.

בפעולה מהירה השיגה ממשלת בריטניה צו מניעה נגד „ניו סטייטסמן" ומנעה את פירסום המסמכים שם. אולם „גלאזגו הראלד" הצליח לפרסם את המסמך המביך לפני שהספיקה הממשלה להוציא צו מניעה גם נגדו.

יום לאחר פירסום המסמך כתב „גלאזגו הראלד", תחת הכותרת „הצו שהגיע מאוחר מדי", כי שופט, עורכי דין, פרקליטים ופקידי בית משפט הוזעקו ממיטותיהם באישון ליל, בניסיון למנוע את הפירסום.

השופט, לורד דייווידסון, אכן חתם על הצו, בשעה ארבע לפנות בוקר, אולם לא היה אפשר לעצור את מכבשי הדפוס. בעקבות הפירסום שיגרו קוראים מכתבים למערכת, חלקם משבחים את העתון על „האומץ" שגילה, חלקם מביעים „שאט נפש ואכזבה".

ממשלת בריטניה הודאגה מאוד מפירסום המכתב, מתוך חשש שמדינות ערב יראו בו „פוגע ומשמיץ", ופירסומו יגרום „נזק בלתי ניתן לתיקון". לממשלת בריטניה חוזים במיליארדי ליש"ט עם סעודיה, ומשרותיהם של 100,000 אזרחים בריטים תלויות בהם. בריטניה זוכרת את השערוריה שהתעוררה ב־1980 בעקבות הקרנת סרט הטלוויזיה „מותה של נסיכה", אשר פגעה בקשרי המסחר בין בריטניה לסעודיה.

אולם עד כה לא הגיבו הסעודים רשמית. שגרירות סעודיה בלונדון מילאה פיה מים. ד"ר עומר האליק, יועץ המשלחת הסעודית [illegible], טען כי הסעודים רגילים להיות עם דברים כאלה. „אנחנו לא כל כך רגישים, לא נובחים בחזרה על כל כלב שנובח", אמר.

נותרה עוגמת־נפש מרובה לסר ג'יימס קרייג, בן 62, דיפלומט משופשף, שקנה את אהדתם של הסעודים כבר בפגישתו הראשונה עם המלך המנוח חאלד, כאשר פנה אליו בניב הבדואי השגור בפי המלך. חאלד אפילו הבטיח להפסיק לעשן אם סר ג'יימס יפסיק גם הוא. הסעודים גם זוכרים לו ודאי לטובה את הוויכוח הסוער עם ראש ממשלת ישראל לשעבר, גולדה מאיר, בשאלה מי האשם בפתיחת מלחמת ששת הימים.

יתכן שהסעודים יסלחו לסר ג'יימס על התבטאויותיו. מכל מקום, אם לא ידע זאת עד עכשיו, מעתה ודאי יזהר על לוח לבו את עצתו של סר אנדרו גילכרייסט, דיפלומט ותיק בדימוס: „הדלפות הן עובדות חיים".

هكذا من الاصل

ארבע כנפות תבל

פומפיי: עדויות חדשות להוללות רומאית

מאת ויקטור סימפסון, סופר אי.פי. בפומפיי

ארכיאולוגים גילו עדויות חדשות לשפע שאיפיין את חיי הרומאים בפומפיי, ולמנהגי ההוללות שלהם.

התגליות האחרונות בפומפיי – עיר הומה, בעלת רמת חיים גבוהה, שנקברה בעקבות התפרצות הר־הגעש וזוב, בשנת 79 לספירה – נחשפו לאחר שסוף־סוף הוקצבו לצורך זה כספי ממשלה.

בחפירות אלו גילו הארכיאולוגים סרנת תכשיטים מלאה אבנים יקרות ואבני פסיפס המתארות תמונות פורנוגרפיות.

במאתיים השנה שחלפו מאז החפירות הראשונות בפומפיי נודעו דברים רבים על אורח חייהם של הקדמונים, על האדריכלות שלהם ועל השימוש שעשו בתכנון עירוני. אולם שליש של העיר, 237 ק"מ דרומית לרומא, עדיין קבור מתחת לששה־שבעה מטרים של אפר געשי והריסות.

בין הממצאים החדשים אבני פסיפס המתארות שילובים של שניים, שלושה או אף ארבעה גברים ונשים, העוסקים בפעילות מינית מגוונת. המומחים אומרים, כי הפסיפס פיאר בזמנו מקום שהיה שילוב של בית מרחץ ובית בושת.

כבר מזמן היה ידוע שהסוחרים העשירים והמלחים שבאו לביקור בעיר היו חובבי אירוטיקה. הארכיאולוגים חשפו אמנות אירוטית, כתובות בנושאי מין וראיות רבות לשגשוגה של הזנות בימי הרומאים. חומר זה נמצא ברשימת "הדברים שמוכרחים לראות" של תיירים רבים, אם כי אוצרי המקום מציעים לפעמים לנשים להימנע מלבקר שם.

אולם באלדאסארה קונטיצ'לו, המשגיח הארכיאולוגי על פומפיי, אמר כי הממצאים האחרונים מיוחדים לפומפיי, והם "חריגים אפילו לגבי הרומאים".

"תמונות אירוטיות של יותר משני בני אדם נדירות מאוד באמנות הקלאסית", ציין.

הממצאים נתגלו קרוב לכניסה הראשית לחפירות בפורטה מארינה, במרחצאות. האתר, בית־המרחץ השמור ביותר שנתגלה בפומפיי, הוא ממש מחוץ לחומות, על הדרך לים. סבורים כי מלחים נהגו לפקוד אותו.

הפסיפס האירוטי עובר עתה תהליך שיקום. קונטיצ'לו אומר כי בתוך ששה או שבעה חודשים יוכלו להציגו לראווה.

היסטוריונים של האמנות קובלים כבר מזמן על ההידרדרות במצב השרידים. צמחיה, איתני הטבע, מעשי בריונות וגניבות מסכנים אותם. נזק נוסף גרמה רעידת־האדמה הקשה שפקדה את איטליה ב־1980. פקידים אומרים כי הרעידה סדקה קירות במאה מקומות לפחות.

אולם כתוצאה מהרעש, אמר קוטיצ'לו, הסכימה הממשלה סוף־סוף להקציב כסף לשיקום ולחפירות נוספות, אם כי בהיקף מוגבל.

מתוך 105 מיליארד הלירטות (75 מיליון דולר) שהוקצבו, שליש אחד כבר נתקבל, לדברי המשגיח.

המומחים נרגשים גם ממציאת שלוש כספות עץ מלאות אבני חן. אנאמריה סולו, ארכיאולוגית צעירה העובדת באתר, אמרה כי לדעתה נחשפה שם סרנת תכשיטים עתיקה.

דלהי: לוכד הקופים

מאת סימה סירוהי, סופרת אי.פי. בדלהי

משלח־ידו של אטאר סינג יכול להיקרא מנקי ביזנס (עסקי קופים: כינוי לעסקים מפוקפקים) פשוטו כמשמעו. סינג הוא לוכד־הקופים היחיד בבירת הודו.

סינג, רווק בן 35, מהמחלקה הווטרינארית של דלהי, מפתה, טומן מלכודות, ולוכד את היצורים העקשים והנודדים, שלעתים קרובות מהווים מיטרד לתושבי העיר ולתיירים.

מצוייד בכלוב, ברשת גדולה, בכמה בננות ובחופן בוטנים, לעתים אפילו בתחפושת, יוצא סינג לתפוס את קורבנו עם הנץ השחר. זה הזמן שהקופים משחרים לארוחת הבוקר שלהם, וקל לפתות אותם.

"אני אוהב קופים", אומר סינג. "בפרצופו של כל קוף אני רואה שטר בן 100 רופיות. עוד קוף, עוד 100 רופיות".

לדבריו, 100 רופיות (שמונה דולרים) לקוף אינן סכום שאפשר לזלזל בו.

ביום טוב, הוא יכול ללכוד חמישה או ששה קופים. הממוצע שלו הוא 20 קופים לחודש, שמכניסים לו 2000 רופיות (160 דולר) סבין ותקילין. השכר החודשי הממוצע של פועל יום הוא 450־600 רופיות.

סינג אומר, כי הוא קורא לקופים בשפתם. לאחר שלכד אותם, הוא משחרר אותם במישורים שוממים או באזורים חקלאיים, מחוץ לתחומי העיר.

עיריית דלהי סומכת על סינג שיחסן את מאות הקופים הפראיים, רובם קטנים ואפורים, הנודדים העירה מהאזורים הכפריים. גם בערים אחרות בהודו מעסיקים לוכדי קופים.

הקופים מפחידים תושבים, נושכים ילדים, גונבים ספרים, צעצועים, מזון ובגדים. הם מקפצים על אנטנות הטלוויזיה, חותכים חוטי טלפון, ובכלל – מהווים מיטרד עצום.

"קוף הינו יריב שקול. עלי להתייצב מולו כמו מול אויב", אומר סינג. "ללכוד אותו, זו אמנות".

במשך 16 שנה בעסקי הקופים, הוא ננשך פעמים מספר, אולם, לטענתו, לא היה קוף שהצליח להתחמק ממנו.

הוא מעשן "בידי", סיגריות זולות מאוד. פעם, הוא מספר, עטה על גופו סארי של נשים, כדי ללכוד קוף זהיר. לדבריו, הקוף זיהה אותו מניסיון קודם, שנכשל.

"נאלצתי להתחפש לאשה כדי לתפוס את הקוף ההוא", אומר סינג, ומחקה אשה הודית ביישנית.

סינג אומר, כי המשימה הקשה ביותר שלו היתה לכידת 22 קופים שנשכו 70 בני אדם. הוא הקדיש עשרה ימים ללכידתם בסימטאות הצפופות של דלהי.

כשכבר התייאש, נכנס קוף אחד אל הכלוב כדי לאכול את הבננה שהושמה שם כפיתיון. השאר באו בעקבותיו.

לדברי סינג, פעם נקרא ללכוד קוף שהטריד את ראש הממשלה המנוחה, אינדירה גאנדי, סמוך ללשכתה. הוא גם זוכר שלכד 70 קופים שמצאו משכן בבניין המפואר של הפרלמנט.

אולם לפעמים הוא נקלע לצרות דווקא עם בני־אדם. הינדים אדוקים מתרגזים עליו בטענה כי הוא מחלל את קדושתו של האנומאן, אל־הקופים הפופולארי.

"למה תפסת את האנומאן?" הם צועקים לעברו. "הם מקללים, מיידים אבנים, ומאלצים אותי להניח לקוף", אומר סינג.

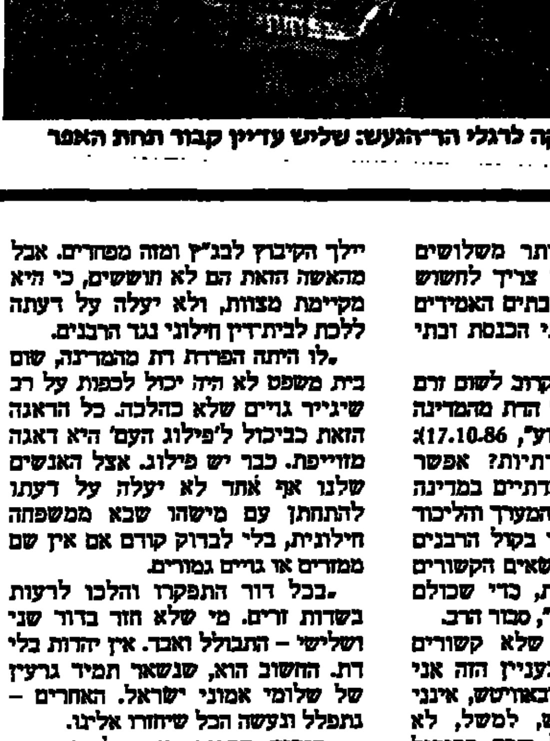

שרידי פומפיי העתיקה לרגלי הר־הגעש: שליש עדיין קבור תחת האפר

מ. גרילק

פרשה ופשרה

נח

דם האדם באדם

"שופך דם האדם באדם דמו ישפך" (בראשית ט', ו)

קרא את הפסוק לאט. קרא אותו בקול. כך תחוש את הקצב המהיר חד הטמון במלים אלה. קצב המבטא, לדברי חוקר המקרא בנו יעקב, את עונשו של שופך הדמים כקול רעם מתגלגל ("עיונים בפרשת השבוע – בראשית, פרופ' נ. ליבוביץ).

לא רצה המקרא ללמדנו את איסור הרצח ואת עונשו של הרוצח, היה מסתפק בניסוח הלאקוני של החוק היבש: דינו של רוצח אדם – מוות. אולם, במקרה כזה היינו מאבדים את האווירה המיוחדת שפסוק זה מנסה ליצור מסביב לפשע נורא ומתועב. לא היינו שומעים את קול הרעם, הממלא חלל עולם בעת שהשמים מקדירים ובעיקר, לא היינו חשים שסופת הוריקן נוראה משתוללת במרחבי היקום, כאשר קם האדם על רעהו ורוצחו נפש.

אולם המסר החריף של הפסוק, שנאמר לנח ביום צאתו מן התיבה, לא נקלט כראוי בלב האנושות. מה נותר בימינו מתחושה מקראית קמאית זו? כמעט מאומה. הרצח, גם על שום כלום, נהפך לפתרון קל לבעיות. הוא היה לבן לוויה קבוע לאורח חיינו המתכלה והולך.

מדוע?

דומה: משום שסוף הפסוק שצוטט נשכח כליל: "כי בצלם אלוקים עשה את האדם" –שם).

□

נקודת התצפית ממנה אנו משקיפים על האדם, קובעת את ההתייחסות כלפיו. ד"ר י.ה. ייבין מתאר דילמה זו ומציגה בפנינו במלוא הבהירות האכזריות:

"העולם ללא אלוקים הוא עולם ללא שחר; אבל הוא גם עולם ללא חטא, כיוון שהכל מותר בו. וכיוון שהוא עולם ללא חטא – הוא גם עולם ללא צדקה. שכן אם ההוויה אינה אלא תנועה מסויימת של פרודות חומר, והאדם אינו אלא קיבוץ מסויים של פרודות חומר, שוב לא יתכן בעולם שום חטא. שהרי לא יתכן חטא לגבי אוסף פרודות חומר גרידא, ללא נשמה, ללא חלק אלוקי ממעל.

"הרוצח שפילח בסכינו את לב חברו ורצחו, יכול לטעון לפי זה: "למה תרדנו אותי, רבותי? וכי מה פשע פשעתי? בכוח התנועה שעשיתי בסכיני, התגברתי על כוח ליכודן של כך וכך מולקולות חומר וגרמתי על ידי כך לפצע בגוף חברי. בתוקף חוקים פיסיים מסויימים הנוגעים לתנועת נוזלים, הלחץ הבא מכוח השאיבה של הלב, יצא מאותו הפצע כמות מסויימת של נוזל אדום (שארגומניתו נגרמת על ידי תרכובת ברזל מסויימת, המכונה המוגלובין), מה שגרם למותו של הפצוע. הווה אומר: לשינוי מסויים ומוחלט בתנועות הפרודות שבאותו גוף. כלום בעד שינויים כאלה בתנועות של פרודות חומר, שאינן אלא פיסיות וכימיות בלבד – ראוי אני לעונש? וכי מה פשע פשעתי?

"אף המתועב שבפושעים שהתהלכו אי־פעם תחת השמש – הפושע הנאצי ששרף רבי רבבות תינוקות יהודים, יכול לטעון באותו עולם שכולו חומר ומדע, חומר שאין בו אלוקים:

"וכי מה עשיתי? בסך הכל שרפתי כך וכך אורגניזמים. הפכתי כך וכך טונות של פחמן, על ידי הרכבתו בחמצן שבאוויר, לדו־תחמוצת הפחמן, לפי נוסחה כימית פשוטה בתכלית: $C+O_2=CO_2$. כלום בעד פעולה כימית פשוטה כל כך ורגילה כל כך, אתם רוצים להעניש אותי?

"תאמרו: הנמקה מתועבת; ציניות שטנית יש בגלגול טענות. אבל לאמיתו של דבר אין הן אלא הסקת המסקנה האחרונה והבלתי נמנעת מההנחה: העולם הוא בלי אלוקים; כל תופעות החיים – וחיי אדם בכלל – אינן אלא תנועות סיבוב מסויימות של פרודות חומר.

"כי ברור הדבר: ללא אלוקים, ללא חלק אלוקי ממעל, ללא היותם של הבריות עשויים כדמותו וכצלמו של אלוקים – לא יתכן כל חטא ופשע". (ד"ר י.ה. ייבין – "בשבילי אמונת ישראל").

□

דבריו של ד"ר ייבין מציגים את האנטיתיזה לפסוקנו, את המסקנה הציונית העקבית מדחייתו.

כי המלים "בצלם אלוהים עשה את האדם" אומרות:

האדם הוא נשמה עם גוף ולא להיפך. ביצור זה, שהביולוגיה שלו דומה לחיות ולבהמות, טמון ניצוץ מעבר לבריאה החומרית. זה ניצוץ החיים, שחודר אליו מן ההוויה האין סופית. ניצוץ אשר, כפי שאמר תומס בראון, "מן ההכרח שיהא דבר מה בתוכו הנמצא גם מחוץ לגופנו ושיתמיד אחרינו. אף על פי שדבר זה אינו יודע מההיסטוריה שלפניו ואינו יכול לספר לנו כיצד נכנס לתוכנו".

על כן ניצוץ זה אינו פונקציה של החומר. הוא מבשר על מציאותם של החיים כאיכות מסתורית, שלא ניתן למדוד אותם בכלי מדידה אנושיים. זו איכות הבאה מן האלוקים, כמאמר הפסוק "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב') וכפירושו של "הזוהר" לפסוק: מי שנפח מתוך עצמו נפח" (תרגום חופשי מארמית). כלומר, בנשמה זו המפעילה אותנו, בחיים אלו המצויים בקרבנו, נוצר המגע עם הרוחני, האין סופי. היא נקודת המיפגש בתוכנו עם האלוקי. ואנו עומדים דום בפני הופעה אלוקית זו בתוך החומר, שהוא סוד החיים.

□

ועל כן כה מתועב הוא הרצח בעיני התורה, עד כי מזעזע הוא את אושיות היקום כולו. ועל כן זועקת היהדות חמס נגד כל נסיון למדוד את חייו של בן אנוש בהתאם לתועלת החמרית, שניתן להפיק ממנו. ועל כן טוענת היא, במלוא הבהירות, לזכותו של הגוסס להארכת חייו, אפילו אם אלו ימשכו רק עוד דקות מספר. כי מזווית הראיה שלה חשובים, לאין ערוך, גם דקות אלו. שכן גם האדם שאפסו סיכויו לחיות, חושב ומהרהר ברגעיו האחרונים. רגשות סוערים בלבו.

ומי יודע אולי דווקא באותן הרגעים עולות בלבו המחשבות הטהורות ביותר (הלא כבר רחוק הוא מן המלוכד מה להשיגו, מן המירדף אחר התשוקות), שבכוחן להוסיף נדבך של אופי לנשמתו, דווקא ברגעי היציאה מעולם זה. מחשבות ורגשות המסוגלים להגיע את עולמותיו הפנימיים הרוחניים הנשתלשלים מעולם האצילות של מי שנפח בקרבו נשמה זו. ואלו חשובים, בעיני היהדות יותר, כלא שום יחוס, מבנייתו של בית, מכוס, או מאכילת סעודה טובה.

אלו הם בעצם החיים.

איה הוא איפוא השופט, הרופא או קרוב המשפחה, שבידים הזכות לגזול רגעים אלו מן ההולך לבית עולמו? מניין נובעת סמכותם המוסרית להוציא על ניתוק מכשירי ההחיאה, (גם לא מן האדם שנהפך לצמח, בעוד אין אנו יודעים מה מתחולל בערפלי תודעתו הפגועה)? כלום פלא הוא, שלאור השקפה על החיים קוראת התורה למעשים אלו רצח?!

□

מפסוק זה, המהווה כותרת לרשימה זו, לומדים חז"ל – בדרכים שהתורה נדרשת בהם – את כל סוגי הרצח ודרכי עונשתם. סוג נפוץ של רצח מופיע אף הוא בין קפלי פסוקנו. כוונתנו לרצח עוברים הקרוי הפסקת הריון:

"והוסיף השופך "דם האדם באדם", שהוא באדם אחר, והיינו העובר, דמו ישפך... ובאר הטעם מפני שהאלוקים עשה את האדם בצלם, והוא כלי יקר לא ינקה כל הנוגע בו". (מלבי"ם על הפסוק). והפרשה מדגישה עניין זה גם בעצם הבאתו של פסוק המשך: "ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה" (שם ז').

"להרבות את הבריאה שנברא בצלם אלוקים" (מלבי"ם שם).

כי האלוקים אוהב בני אדם. למענם ברא עולם. זו התפישה האופטימית של המקרא. זהו חיוב החיים הטמון בכל שורה משורותיו. ואת הפסימיות מן החיים האוחזת בנו, נוכל לגרש רק אם נציב מחדש פסוק זה מעל שער האנושות ובאותיות של אש:

"שופך דם האדם באדם דמו ישפך, כי בצלם אלוקים עשה את האדם".

□

עולם יהודי

ק"ק מאנסי: מי הוא יהודי, מי היא גיורת

מאת עופרה ישועה־ליית, סופרת מעריב בוושינגטון

ליהודים חרדים, המבקשים להתרחק ולהרחיק את יקיריהם מעולם החטאים הניו־יורקי, ק"ק מאנסי היא פתרון אידיאלי. חמשת אלפים משפחות דתיות חיות במאנסי, הן שייכות לכל הזרמים – מסאטמר וויז'ניץ, דרך בעלז, סקוור וקלויזנבורג ועד "המזרחי" ו"אורתודוכסים מודרניים" (את הרפורמים והקונסרבטיביים אין מביאים בחשבון, כשמדברים על קהילה קדושה).

העיירה, שלושת־רבעי שעה במכונית ממרכז ניו־יורק, טובלת בירק. במרכז המסחרי שלטי "גלאט כשר" ביידיש ליד כתובות רגילות של "מכירה בהוזלה מיוחדת". רוב העוברים ושבים נראים כאילו קפצו לביקור מבני־ברק או מאה־שערים: הגברים במעילים שחורים, הנשים מטופלות בילדים.

חינוך הילדים מובטח כאן בבתי־אולפנא דתיים, מגן הילדים ועד לישיבות השונות. יש פתרון אפילו לבעיית התחבורה של יהודים בזקן ופיאות: שירות אוטובוסים יהודי פרטי, המוציא בוקר בוקר 25 אוטובוסים מלאים העירה. באוטובוסים יש מחיצה: גברים לפנים, נשים מאחור.

קהילתו של הרב אברהם ויינפלד במאנסי אינה מונה יותר משלושים משפחות, אך הרב אינו צריך לחשוש מבעיות פרנסה. בעלי הבתים האמידים תומכים ביד רחבה בבתי הכנסת ובתי המדרש המרובים.

הרב ויינפלד, שאינו קרוב לשום זרם או "חצר", קורא להפריד הדת מהמדינה בישראל (מוסף "סופשבוע", 17.10.86): "מי צריך מפלגות דתיות? אפשר להשתמש בכוחם של הדתיים במדינה בצורה יותר יעילה. די שהמערך והליכוד יידעו, שהדתיים ישמעו בקול הרבנים ויצביעו כאיש אחד בנושאים הקשורים להגנה על שמירת הדת, כדי שכולם יילחמו על הקולות שלנו", סבור הרב.

לדעתו, "בנושאים שלא קשורים לדת, אין לנו עניין. בעניין הזה אני חולק על האדמו"ר מליובאוויטש, אינני מקבל שאפשר לדרוש, למשל, לא להחזיר שטחים, בגלל שכך כביכול התורה מצווה. התורה מצווה על כך, אבל לא במצב שקיים היום, אלא אילו חיינו במדינה יהודית אמיתית, שומרת מצוות, מדינת השם.

"לכך לא הגענו. מדינת ישראל היא מדינה חילונית כמו כל מדינה אחרת, חשוב רק לשמור על שלומם של היהודים שחיים שם. מה לעשות עם השטחים? – זו שאלה בטחונית וצריך להתייעץ במומחי בטחון, לא בהלכה.

"אני חולק על הרבי מליובאוויטש, שאני מעריכו ומכבדו, ועל הרבה רבנים וגדולים בתורה בעניין הצעקות נגד הרפורמים, שמגיירים שלא כהלכה. האמת היא, שהגיורים הכי פסולים הם של הרבנות האורתודוכסית בישראל. מה זה גיור 'כהלכה'? פלוני שנתגייר אינו דומה לפלוני שנולד יהודי. אי־אפשר להתגייר ולהישאר אפיקורס. הגר מתקבל כיהודי רק אם הוא באמת רוצה לעבוד את השם ולקיים מצוות.

"בלי מצוות אין יהדות. החילוניים לא יכולים להבין את זה. הם מדברים על 'שוויון'. יהודי לא־דתי לא מבין איך גוי לא יכול ליהפך ליהודי לא־דתי בדיוק כמוהו. אבל אין שוויון בתורה, יש חוקים. ומה קורה כאן? מגיירים נשים כדי שלבעל תהיה 'אשה יהודיה' ולילדים אמא יהודיה. אבל היא לא יהודיה וילדיה אינם יהודים.

"כיום מתרחשים אבסורדים. הנה, גויה באוסטרליה שביקשה להתגייר – ואם יש גיורת־צדק זאת היא שמתוך אידיאולוגיה רצתה להיות יהודיה – הרבנים בישראל לא הסכימו לגייר אותה. צעירות שמתחתנות עם קיבוצניקים הם מגיירים – שאם לא כן יילך הקיבוץ לבג"ץ ומזה מפחדים. אבל מהאשה הזאת הם לא חוששים, כי היא מקיימת מצוות, ולא יעלה על דעתה ללכת לבית־דין חילוני נגד הרבנים.

"לו היתה הפרדת דת מהמדינה, שום בית משפט לא היה יכול לכפות על רב שיגייר גויים שלא כהלכה. כל הדאגה הזאת כביכול ל'פילוג העם' היא דאגה מזוייפת. כבר יש פילוג. אצל האנשים שלנו אף אחד לא יעלה על דעתו להתחתן עם מישהו שבא ממשפחה חילונית, בלי לברוק קודם אם אין שם ממזרים או גויים גמורים.

"בכל דור התפקרו והלכו לרעות בשדות זרים. מי שלא חזר בדור שני ושלישי – התבולל ואבד. אין יהדות בלי דת. החשוב הוא, שנשאר תמיד גרעין של שלומי אמוני ישראל. האחרים – נתפלל ונעשה הכל שיחזרו אלינו.

"חוקים דתיים, עם כל הפשרות והזיופים, לא ישנו את המצב. היום הצעירים אפילו לא יודעים מה אנחנו רוצים מהם. הם – אתם – הולכים ומתרחקים מאיתנו".

הרב ויינפלד נולד לפני 57 שנים בעיר קאשאו בצ'כוסלובקיה. "הורי ראו עוד מילדות שיש לי תשוקות ללמוד ולא להתעסק בחיי העולם הזה". הוא למד בישיבה, אבל פלישתו של היטלר לצ'כוסלובקיה הביאה קץ על חיים יהודיים בקאשאו. בשנת 1944 נשלחה משפחת ויינפלד לאושוויץ. אברהם היה בן 14 וחצי.

"באושוויץ אי־אפשר היה לקיים מצוות, אבל תיכף אחרי השחרור – הייתי אז בן 15 – כשהלכתי להסתפר, השארתי פאות. הסברתי: אם לא נחזור למסורת היהודית – אז היטלר ניצח".

כיצד לא הזדעזעה אמונתו בשואה?

"אין בכלל שאלה. הלא תורת ישראל חוזה את הכל מראש. ליהודי מאמין זו לא היתה צריכה להיות הפתעה, אלא להיפך התאמת מה שנאמר, שניענש מידי שמים על חטאינו וחטאי עם ישראל". כל אסון וכל פגע אינם אלא עונש על חטאינו, מאמין הרב.

אני שואלת מדוע צריכים ילדים רכים לסבול ייסורים, אם הכל עניין של שכר ועונש. מה חטאו?

הרב: "אנחנו בעולם הזה אורחים לא־קבועים: מי אנחנו שנגיד לשם יתברך איך לנהל את עולמו? ובכלל, מי יודע מה עולל תינוק חולה בחייו הקודמים...

אשת הרב, הרבנית אלישבע ויינפלד, באה לאסוף אותנו מתחנת האוטובוס שבוואלי ספרינגס הסמוכה למאנסי במכונית "סטיישן" גדולה, עמוסה חיתולים ובגדי תינוק, ועם חיה'לה, הצאצאית מספר תשע, בעריסל פלסטיק במושב הקידמי.

הרבנית יפת־תואר, שהתאלמנה מבעלה הראשון, היא אשתו השניה של הרב אברהם ויינפלד, אף הוא אלמן. ביחד יש להם שלוש בנות, הם מגדלים גם את בתה, רחל, מהנישואים הקודמים. מרעייתו הראשונה נולדו לרב ששה ילדים – שלוש בנות ושלושה בנים. בתו הבכורה היא כבר אם ל־11 ילדים.

בית המידות שלהם מכיל בקומה הראשונה את בית הכנסת שהוא גם בית מדרש, חדר ספריה ל"שיעור", המשמש בשבתות וימים טובים גם כעזרת נשים. (חלון קטנטן ומסורג מקשר בין שני החדרים), ולשכתו של הרב.

הרב אוהב את ארץ־ישראל: "יש קדושה בחיים בארץ־ישראל, אבל אין זו מצווה לחיות בארץ. כל הדורות התקיימו בחוץ לארץ – וגם אנחנו מתקיימים יפה. לא שאלו אותי אם להקים מדינה. אילו שאלו: אני נגד. אבל מאחר שהמדינה כבר קיימת – צריך לדאוג לשלושה מיליוני יהודים שחיים שם".

בנו של הרב, יעקב בן 19, הלומד בישיבה ניו־יורקית, מספק הסבר בוטה יותר להשלמה של היהדות החרדית עם מדינת ישראל. "זה כמו שנולד ממזר", הוא מצטט רבנים, "יותר טוב שלא היה בא לעולם, אבל משבא, אי־אפשר לדחוף אותו בחזרה".

יעקב מודה כי נפשו יוצאת לישיבות בארץ־ישראל, משם חזר לפני חודשים מספר. שניים מאחיו כבר קנו להם שם בישיבות ירושלים. "זה יותר נעים, זה שלנו", הוא אומר בעברית במבטא אמריקאי, ומספר בגעגועים על ה"חבר'ה" והחיים המרתקים במאה־שערים. אפשר להבין אותו: כשהוא חוזר איתנו באוטובוס לניו־יורק, דרך התחנה המרכזית ברחוב 42: הסיכוי של יהודי במעיל שחור, מגבעת וזקן, לעבור שם בלי לשמוע לפחות גידוף מפי הפרחחים המקומיים אינו גדול.

"זו לא אנטישמיות, סתם קשקושים של ילדים ואנשים מסכנים", אומר יעקב.

דקה אחרי שהוא פונה לדרכו אנו מבחינים בילדים המתקלסים בבחור אחר במעיל שחור וזקן ארוך.

כאן, באווירה שטופת הזימה והרשע של איזור התחנה, הצפוף בחנויות פורנו וטיפוסים מסוממים, מתגלה לפתע ממד חדש לרתיעה הכנה של תלמידי הישיבה מן העולם החילוני, שרחוב 42 הוא מין בבואה מעוותת של יצריו הפרועים.

מעריב

בהגרלה השנתית של הועד למען החייל:

אב לשמונה מחולון זכה במגדל של משרד הבטחון

האב המאושר על רקע ביתו החדש

משה קנדי מחולון לא האמין למראה עיניו, כשמהעבר השני של קו הטלפון הוא התבשר כי זכה בפרס הגדול בהגרלת הו־עד למען החייל: "מזל טוב," נאמר לו, "זכית במגדל של משרד הבטחון בקריה בתל־אביב."

קנדי, שאשתקד נולדה לו שמיניה (כו־לם בנים), חייך בסיפוק עם זכייתו במגדל ואמר שסוף־סוף תיפתר מצוקת הדיור של משפחתו. "עד עכשיו גרנו עשר נפשות בדירת חדר, אבל עכשיו כל ילד יקבל חמש קומות ומעלית נפרדת."

משלחת השמאל הגיעה להימלאיה

מחצית ממשלחת השמאל שחז־רה מרומניה, הולה לטפס על ההי־מלאיה כדי לפגוש את איש השלג. [illegible]

פורשים שפרשו עוד טרם המסע לרומניה כינסו עקב כך מסיבת עתונאים שבה גינו את אלו שפר־שו מהמשלחת להימלאיה והאשימו

סימני נפט

יואב שנצר ויורם נאמן

לראשונה בעתונות העברית:

תמונה בתלת־מימד

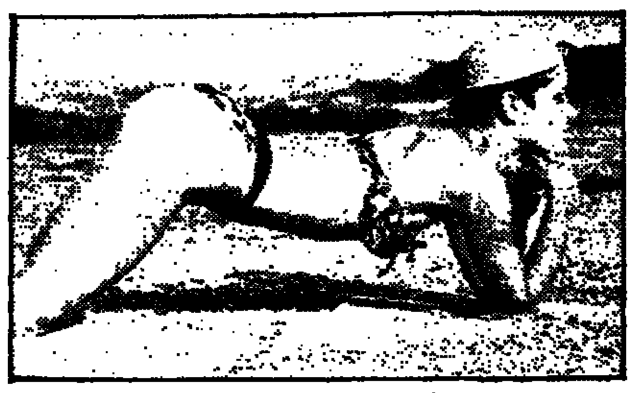

זה זמן רב פעלה המערכת בהשאי כדי לעבוד לשיטה התלת־מימדית שהוכנסה לאחרונה למספר עתונים בעולם. עתה, משנרכש הציוד הממוחשב, אנו שמחים לצאת מתוך השטיחות של העתון ולהעניק לקוראינו תמונה רב־מימדית של המציאות. אנו מאחלים לכם צפיה נעימה. אנא שמרו על השקט ועל הנקיון. תודה.

הוראות צפיה: כל שעליכם לעשות הוא לגזור את המשקפים המצורפות ולהביט דרכן על המימד השלישי שעד עכשיו נעלם מן העין.

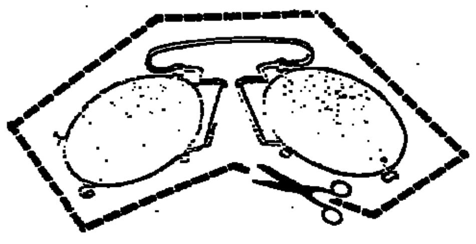

מכתבים למערכת

המערכת מתנצלת על רשימה רצופה טעויות שפורסמה ערב ראש השנה, ("יאנגתה: ישראל פיתחה פצצת מים"), ומודה לקורא דוד לבראו על מכתבו המלומד המובא כאן בלשונו:

"בעקבות הכתבה שפרסמתם ושעסקה בפיתו־חה של פצצת המים, אני נאלץ להשתמש בידע אישי ולהעמיד את הדברים על דיוקם: גיל פצצת המים הוא כגיל שקית הפלסטיק. האירוע אליו התיחסתם היה פריצת דרך בתחום פיתוחו של מסלול בליסטי עבור פצצות המים, אשר עד אז שוחררו על ידי פתיחת כף היד תוך ניצול אפקט התפוח של ניוטון.

האחראים לפיתוח המסלול הבליסטי של שקי־ות הנילון הינן שתי קבוצות מבית־הספר התיכון שליד המגזה בירושלים: הקבוצה מהמגמה הביו־לוגית עם עוזי מייבום ודוד לבראו ומולה נבחרת המגמה החברתית בראשות רוני רייזמן ואיתמר היטנר. השנה היתה 1968, הניסויים הבליסטיים נערכו בהשפעת ההפצצות על העיר העתיקה במלחמת ששת הימים.

במהלך הקרב אשר התנהל בחצר הפנימית הופיע במפתיע מנהל בית־הספר. בדיוק או איר־עה תקלה במסלול הבליסטי של אחת מפצצות המים, והיא הסתיים בנוסף על חליפתו של המנ־הל.

בחדר המנהל, אשר אגב לא היה בלתי מוכר לשתי הקבוצות הנ"ל, טענו שני הצדדים לזכויות יוצרים של הצד השני. כלם שוחררו מחמת הס־פק, ולא מחוסר הוכחות כפי שצויין בכתבה. הני־זק היחיד, מלבד החליפה, היה המחוור כולו אשר נאלץ לשלם 1 לירה ישראלית לתלמיד עבור החלפת זכוכית משוריינת אשר ניזוקה במהלך הניסויים באחור."

המשתיל לצרכן

הגיע סטוק חדש של איברים מרומניה **בהכשר הרבנות**

מעתה אנחנו משתילים גם במוצאי־שבת

לבחירתכם איברים אוריגנליים או משופצים במחירי מבצע, אפשרות לתשלומים.

אמור לי מי [illegible] חברי[illegible] מי[illegible]

מחקר שנערך [illegible]ת תל־אביב, כי [illegible] כי רוב האוכלוו[illegible] במשפט "אמור חבריך."

המחקר מעלו[illegible] לעצמו דואג". כ[illegible]רים נוספים, או[illegible] הגורסת כי "הע[illegible] בסיס מדעי וכל [illegible] טעות בידו.

לשון הרע

עמוס לבב

יצטרכו לצלצל ל[illegible]

אשר לתקלות הובהר כי מדוג[illegible] שאנשים התלוננו וקיבלו את יוסי הדובר. הוא ציין כ[illegible] חיפה נותקו מש[illegible] "בזק" בייברשם. [illegible] תקלות רבות ברחוב[illegible]

הדובר הסביר מפגעי הגשם: "[illegible] הצמיגים אליאנס, [illegible] הדרה". הוא הוסי[illegible] תקלה. "הושבנו ע[illegible] כי כל המכשירים מ[illegible]

הופקו לקחים מפגעי הגשם

מחברת החשמל ומחברת "בזק" נמסר כי כבר הופקו כל הלקחים מהתקלות שנבעו מן הגשם שירד בתחילת השבוע. דובר "בזק" הבהיר כי כל המטלפנים לעיריית תל אביב, שקיבלו את מר יהושע רוזנשטיין מרחוב אבן גבירול, יכולים לטלפן ישירות לעיריית תל אביב כל עוד זורחת השמש. "כשיחל הגשם שוב לרדת", הבהיר הדובר, "יש לטלפן למר רוזנשטיין, ואז תקבלו את עיריית ת"א".

בתשובה לשאלה אמר דובר "בזק" כי אין לחשוש מן אלפי השיחות יטרידו את מר רוזנשטיין, משום שהוא עדיין מאושפז בעקבות התקלה מתחילת השבוע, ואין איש בבית. "למזלנו מר רוזנשטיין הינו ערירי", הדגיש, "ידידיו המעטים שירצו לטלפן אליו בימים גשומים,

ואנונו לז[illegible] מזכויות

"ד[illegible]רישה חצופ[illegible] מרדכי ואנ[illegible] בשיחה עם כתבים נמצא ואנונו בארץ, כנעשב חוזר, הדבר [illegible]

"לא די בכך שהו[illegible] פיתוי, אם אכן הגיע[illegible] אמר מנהל המכס, [illegible]

באדם

הפינקרטונים

הפרט הקטן
חנוך ברטוב

אלאן פינקרטון אינו זכור לטוב. בתולדות האיגודים המקצועיים של ארה"ב היה המושג „פינקרטונים" לדראון־עולם. האיש היה בעל סוכנות בלשית פרטית (משהו שאפשר לתארו כ„מודיעין אזרחי"), אך לא הסתפק בהגנה על אזרחים הגונים מפני שודדים וגנבים. במשך השנים הקים מעין „צבא" של שכירי־חרב, שהעמידו לרשות כל המרבה במחיר. כך הגיע לשיא פרסומו כשהחלו פועלי אמריקה להתארגן באיגודים מקצועיים, חידוש שערורייתי בשנות השיא של „הקאפיטאליזם הפראי" בעולם החדש. אנשיו של פינקרטון השתתפו בשבירת שביתותיהם של האיגודים המקצועיים ב־1877, ומאז דבק בשליחות נקלה ובזויה זו הכינוי „פינקרטונים".

מה, אימרו נא אתם, העלה בראשי השבוע מתהום־הנשייה מושג נשכח זה?

לא תאמינו: שכירת אנשי „מודיעין אזרחי" על־ידי קונצרן „כור", מעמודי התווך של „חברת העובדים", היהלום הגדול בכתרה של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל, כדי להגן על „אליאנס" מפני עובדיו של מפעל הסתדרותי זה.

לפני שהייתי לחבר ההסתדרות, הייתי חבר „הנוער העובד", ולא כל־כך מטעמים רעיוניים, אלא כנער עובד ברור היה לי עם מי אני ומי אתי. כל השנים, למרות שמהותה של ההסתדרות הלכה ונעשתה יותר ויותר "מורכבת ומסובכת", כמו שאומרים כשאין מה לומר, התעקשתי לראות בה ובחברת העובדים איזו אמפציה לחברה צודקת יותר, יפה יותר ולטעמי – ציונית יותר. לא את התגשמות מלכות השמיים עלי אדמות. משהו צנוע הרבה יותר. הפיכתם ההדרגתית של מפעלי חברת־העובדים מקונצרנים מנוהלים מלמעלה על־ידי מנהלים ממונים (כמעט כולם, אגב, אנשים מצויינים ואחדים מהם אפילו ידידים טובים), ל„חברת עובדים", מפעלים שעובדיהם הם בעליהם, הם הנושאים באחריות, הם בעלי החובות – הם בעלי הזכויות.

כל זה אינו בשמיים. שיתוף עובדים קיים לא רק ביוגוסלאוויה, ולא רק בשוודיה, אלא גם באמריקה. שיתוף בכל, וקודם כל במאמץ לייצר, להתייעל, להרוויח, אבל גם בהישגים, שאינם רק השכר לבדו, כי אם הדאגה למשפחת העובד, להכשרת ילדיו, לאיכות־חייה של משפחתו. כל אלה אינם בשמיים.

מה שקרה השבוע ב„אליאנס" חדרה מלמד אותנו, שכל אלה גם אינם במפעלי חברת העובדים.

מה שקרה השבוע מחייב להציג בכל החריפות שאלה עקרונית הרבה יותר:

אולי באמת לא יכולה, ולא צריכה, ההסתדרות הכללית, במיבנה הנוכחי שלה, להמשיך ולהתקיים?

אינני חושד בראשי „כור", שכוונותיהם רעות, או שדמם אדום פחות מדמם של פועלי „אליאנס", שנגדם הכריזה ההנהלה „שביתת מגן". כל הבעיות שנזכרו – המשבר העולמי בתעשיית הצמיגים והעיצומים המתמשכים, שפגעו פגיעה נוספת ברווחיות המפעל – הן בוודאי אמיתיות. המנהלים לדרגותיהם, מראשות „חברת העובדים" ועד להנהלת המפעל עצמו, דורשים בוודאי אך טוב, תפוקה מירבית בהוצאות מיזעריות ומאזן שחור־משחור מרוב רווחים.

אבל מה אנחנו שומעים, שוב ושוב? את פועלי „סולתם" מפטרים. ב„סולל בונה" מפטרים ושבים ומפטרים, ועכשיו גם מתנכלים להסכמי העבודה. ב„אליאנס" לא רק זורקים 1100 פועלים לרחוב (סליחה, זה מה שקרה) אלא משלחים בהם פינקרטונים. לא איזשהו קאפיטאליסט מנוול עשה זאת, אלא „חברת העובדים". אני מצטט מתוך „דבר" דווקא (ומעציב היה לראות את ההתפתלות המסכנה של עתון פועלי ארץ־ישראל בטיפול בהפעלת פינקרטונים נגד פועלים): „הפועלים באליאנס' ידעו לספר באוזני סופר 'דבר', כי 80 איש של 'מודיעין אזרחי', שהגיעו ב־3 בלילה, ב־20 מכוניות, התפרצו לתוך המפעל, ניתקו את החשמל, את הקיטור ואת קווי הטלפון, והרחיקו בכוח מעמדות העבודה ומהמקלחות את פעלי המשמרת השלישית".

זאת התמונה, ולא תעזור כל התחכמות: מצד אחד הפועלים ומן הצד האחר בעלי־המפעל, נותני־העבודה, העושים הכל כדי לכפות עליהם את רצונם. ליתר תוקף מפעילים הבעלים „מודיעין אזרחי" נגד הפועלים.

ועכשיו יקפצו כל חברי הטובים ויתקפו אותי: על מה אתה מדבר? איזה בעלים?! הלא כאן מדובר בהסתדרות של כולנו, ועליה אנחנו מגינים. האם מציע אתה את הרס ההסתדרות?

מפני מי, חברים, אתם מגינים על ההסתדרות? מפני הפועלים?

ובעזרת מי, חברים, אתם מבקשים לקיים את „חברת העובדים"? בעזרת הפינקרטונים?

שאלות אלה אינן חדשות, ובמשך שנים מעסיקה סתירה פנימית זו – הניגוד העקרוני שבין ההסתדרות כאיגוד מקצועי לבין ההסתדרות כמעסיק הגדול ביותר במדינה – את פעיליה והוגיה. שילוח הפינקרטונים בפועלי „אליאנס" ייזכר, חוששני, כפרשת־דרכים טראגית. אם הם מייצגים את „חברת העובדים", אל מי יפנו פועלי „אליאנס"?

ישראל קיסר נעדר מן הארץ בשעה שנפלה הכרעה אומללה זו. בזה אין מתבטלת אחריותו הכפולה, כמזכיר ההסתדרות וכיו"ר חברת העובדים, למה שקרה ולמה שעלול לקרות בעתיד. תקוות רבות נתלו בקיסר בכניסתו לתפקידו, אבל הזמן שנותר לו אינו בלתי־מוגבל. ההסתדרות לא תוכל להתקיים במיבנה הנוכחי אם לא תינתן תשובה אמיתית לשאלה המכרעת:

מי ייצג את פועלי „אליאנס"?

ואם לא יציע להם קיסר, בעל „הכתר הכפול", תשובה אמיתית, תצטרך ההסתדרות להכריע למי היא – לפועלים או לפינקרטונים. יותר זה לא יילך.

„אני מבטיחה לך אדוני, אתה אכן מדבר עם העובד הבכיר ביותר"

האיש במזוודה

פגישה מקרית
יגאל לב

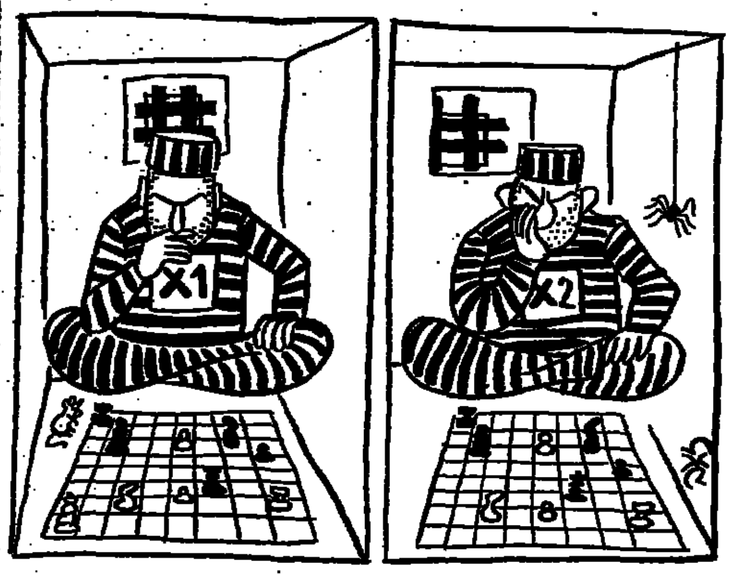

המיתולוגיה של העבריינים הבטחוניים העשירה בימים האחרונים בדמות העתידה להאפיל על ברנשים כמו „האיש במזוודה", הלא הוא מרדכי לוק, „האדם השלישי", הלא הוא אברהם ויידנברג ו„האיקס הגדול", מוטקה קידר. הדמות החדשה היא מרדכי ואנונו. שם זמני: „מרגל האטום הישראלי".

בשלב זה מכוסה הפרשה כולה בערפל סמיך של אי־ודאות. ישראל הרשמית אינה יודעת דבר; אינה מאשרת או מכחישה; התיקשורת הישראלית אינה יכולה לכתוב אף לא מלה מקורית אחת, אלא רק לצטט עיתונים זרים ומהם אנו לומדים, ש„מרגל האטום" „נחטף" במזוודה והועבר לישראל. נחטף בלב ים מיאכטה. הדגש בסיפורים אלה הוא על הימצאו אי־שם באחד מבתי־הכלא השמורים שלנו.

עקב פרשת ואנונו הפך נושא פצצת האטום הישראלית ללהיט בתיקשורת העולמית. בלי משים החלו גם בארץ לעסוק בשאלה, שעד היום לא העלה אותה איש בקול רם או על דל שפתיו. כל הדיון הוא בעצם אקדמאי. איש אינו יודע אם יש לישראל פצצת אטום. כל השנים לא העזו לערוך בישראל אפילו דיון אקדמאי על השאלה האם זקוקה ישראל לנשק אטומי ואם צריך להשקיע מאמצים ותקציבי עתק בפיתוחו.

בכל ארץ דמוקראטית היתה שאלה זו עולה לדיון כפועל יוצא של דיון בנושא הקצאת משאבים והפנייתם לצרכים בטחוניים, בדומה לפרשת ייצור מטוס „הלביא", שזכתה לדיון ממצה ולויכוחים נוקבים.

פרשת האטום: הס מלהזכיר. וכך גם היום, אין האזרח הישראלי יודע דבר וחצי דבר על הפוטנציאל הגרעיני של מדינתו. אומנם, רבים יטענו, כי שאלה זו צריכה להיות שמורה למחליטים בלבד ורק להם. זוהי בעייה עדינה מכדי להוריד אותה לדיון בדרג של שאלה לאומית, הזוכה לסיקור ודיון בכלי־התיקשורת. גם עכשיו טוענים רבים, כי נושא זה הוא בבחינת הס מלהזכיר. אבל, מרצוננו או שלא מרצוננו, נקש ואנונו בדלת והיא אכן נפתחה, לפחות בחוץ־לארץ, בתיקשורת העולמית.

מאחר ואין אנו יודעים דבר מוסמך כלשהו באשר לגורלו של „מרגל האטום", נוכל לפחות לשפוך אור על חייו בכלא, אם אכן הוא נמצא בישראל ואם נשתמש בתקדים, הנשען על נסיונם של שלושת האסירים הבטחוניים שהוזכרו לעיל. נתחיל בפרשת מרדכי לוק, הלא הוא „האיש במזוודה", שעלה בהקשר של השמועות על חטיפת ואנונו והבאתו לישראל במזוודה.

השבוע מלאו 22 שנה ליום, שבו מצא את עצמו מרדכי לוק בתוך מזוודה. זה קרה ב־16 בנובמבר 1964. מאוחר יותר, בכלא, סיפר לי לוק: „הלכתי לוילה בורגזה ברומא. מכונית עצרה לידי בחריקה. שלושה אנשים הכניסו אותי למכונית ופתחו בנסיעה שגעונית... השאירו אותי ער כל הלילה. בשעה 1 בדיוק נתנו לי זריקה, ב־2 אחר־הצהריים קיבלתי זריקה שניה. תפקיד הזריקות היה לסמם ולהרדים אותי עד שאתעורר בקאהיר. (לוק ריגל לטובת מצרים וכאשר סירב לספק להם את „המוצר" ניסו לחטוף אותו). אחר־כך קשרו אותי כמו מומיה פרעונית והכניסו אותי למזוודה. נדף ממנה ריח איום. אחר־כך אמרו לי החוקרים האיטלקים, כי המצרים השתמשו באותה מזוודה כדי להעביר בה גוויות של אנשים שהם חיסלו".

שנים רבות רדפה אחרי הגבר בעל הפנים האדומים, השיער הבלונדי ומשקפי השמש הצהובים, צחנת המזוודה. על המדרגות הנעות של בית המכס הוא הצליח להתעורר, לבעוט בדלת התיבה ולצרוח: „הצילו, רוצחים, דיפלומאטים מצריים"... וכך פתח פקיד המכס האיטלקי את המזוודה המדברת.

זהו תסריט ראשון, הלקוח ממציאות אחרת, אבל קשורה בישראלי שנחטף במזוודה.

התסריט השני קשור בשתי דמויות, שעוררו את דמיון החברה הישראלית ועל שמם נקרא האגף השמור ביותר בכלא רמלה: „אגף האיקסים".

אם אומנם כלוא „מרגל האטום" בישראל, יכולה פרשת מעצרם של „האדם השלישי" ומוטקה קידר לשמש מודל מדוייק למעצר של ואנונו. פגשתי את שניהם בשבתם בכלא רמלה, כדרך ששוחחתי ארוכות עם מרדכי לוק, עת היה כלוא באותו מקום.

ויידנברג וקידר נשפטו שניהם בדלתיים סגורות ואפילו דבר מעצרם לא הגיע לידיעת הציבור. שניהם אנשי בטחון, שהועמדו לדין בעקבות מעשים שעשו בהיותם אנשי בטחון. מכאן גם הדמיון לפרשת ואנונו, אם הוא אכן נמצא בארץ.

מחמת האיפול הכבד, שהוטל על זהותם ומשפטם של השניים, הם הוכנסו לתאים קטנים בקומה הראשונה של כלא רמלה, תחת שמירה מעולה. תאים מבודדים שנקראו „האיקסים", על מנת שלא לכנות את האסירים בשמותיהם. הם היו כלואים בבידוד מוחלט.

כמובן, הם לא ידעו איש על מעצר חברו. אבל כאשר ביקרתי אצל „האדם השלישי" בתאו הוא סיפר לי: „זה תא בעל קירות עבים ובדרך מסויימת נודע לי, ששכני בתא הסמוך הוא אסיר בטחוני. שנינו היינו אמונים על אותות מורס. התקשרנו זה אל זה בעזרת דפיקות על קיר הבטון המפריד בינינו. במשך הזמן התחלנו לשחק גם שחמט באותה דרך. עשינו כלים מלחם. על־פי צופן מסויים של דפיקות הנענו את כלי השחמט על פני מרצפת, שסימנו עליה משבצות. עד היום אני זוכר את התדהמה בעיניו של סוהר, שנכנס וראה את סידור כלי השחמט שלי ועבר אחר־כך וראה אותו סדר כלים ממש בתאו של קידר".

אגב, כל השלושה נפגשו במחזה שהועלה על קרשי כלא רמלה. „שלושת המלאכים" היה מחזה, שקידר עיבד לבמה המיוחדת הזו.

אם אכן נמצא ואנונו בישראל ואם אכן נחטף והובא ארצה בארגז, הרי יכולים שני התסריטים האלה להיות מדוייקים להפליא.

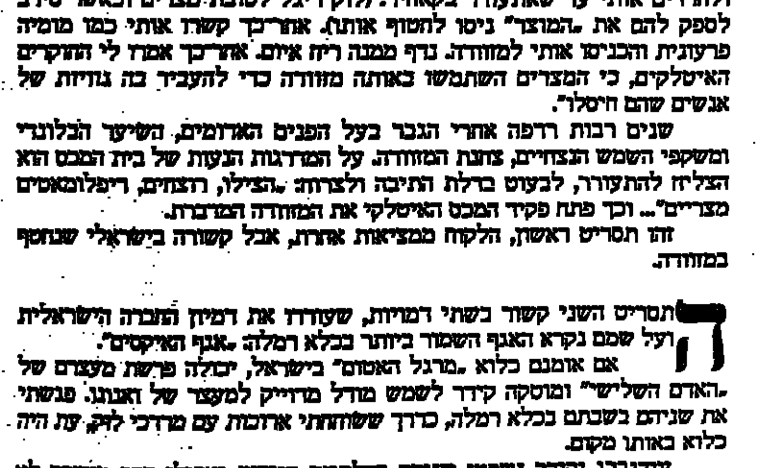

סטטיסטיקה

ה עולה הפ

סטטיסטיקה של כשלון

שמואל שניצר

לתופעת הירידה יש מקום־של־קבע תחת השטיח הלאומי הישראלי. הכל יודעים שהיא קיימת; הכל גם יודעים שהיא מכלה את עצם הריקמה הרעיונית והפיסית של מדינת ישראל, ושהיא משאירה אותנו חלשים משהיינו. ואולם קיימת הסכמה לאומית שלא לטפל בתופעה, לא לחקור את גורמיה, לא לדעת את מלוא היקפה ולא להחליט איך צריכה המדינה להתייחס אל הבעיה ואל האנשים היוצרים אותה.

אלא שאחת לשנה מרימה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את שולי השטיח ונותנת לנו להציץ אל מה שנצטבר מתחתיו: זו השנה השניה ברציפות גדולים ממדי הירידה משיעור העליה, ומאזן ההגירה הישראלי היה שלילי: כ־10 אלפים עולים הגיעו אלינו בשנת 1985; כ־15 אלף ישראלים היגרו לארצות אחרות.

אפשר להשוות את מספרי הישראלים היוצאים מן הארץ ואת מספר השבים ולעמוד בדיוק על גודל הגרעון, ויש לשער, שהוא אשר עושה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. ואולם אי־אפשר לדעת מה יש בלבם של היוצאים שלא חזרו וכמה מהם אומנם התכוונו לנסוע על מנת להשתקע במקום אחר. סטטיסטיקה של יורדים היא בהכרח פגומה כאשר היא מסתמכת על מאזן ההגירה של שנה אחת. במקרים רבים אין כוונת הירידה מתגבשת כל צורכה אלא לאחר ישיבה של שנים אחדות בנכר.

ואולם המגמה ברורה מאוד וגם משמעותה אינה מוטלת בספק. על כל שני יורדים מן התפוצות, המתלבטים לעלות לארץ, יש שלושה ישראלים, המאמינים שמוטב להם לחפש את מזלם בארץ אחרת.

אין כאן בעיה שנתהוותה השנה, או בשנה שלפניה. זה ימי דור אנחנו מתחבטים בה, או ליתר דיוק – מתחמקים ממנה. אנשים יושבים עמנו כאן בארץ, משרתים אתנו בצה"ל, מתחככים אתנו במקומות עבודה, ולפתע הם קמים ונוטשים. ואז, רק אז, אנחנו מגלים שלא הכרנו אותם ולא ידענו את אשר בלבם, ואין לנו מושג מה הם חושבים עלינו ועל המדינה, שאתמול עוד היו שותפים בבניינה ובהצבת קומתה והיום הם פונים לה עורף.

חומה ניצבת בינינו לביניהם, ולא הריחוק הגיאוגרפי בנה אותה אלא הניכור שקדם לריחוק.

מי הם היורדים? כמה מהם הם עולים שלא נקלטו? כמה מתוכם נולדו בארץ וספגו את השפעת חינוכה? מה דוחף אותם לעשות את האקט האחרון של חוסר אמונה, לנטוש בית שבו גדלו ולתת ספר־כריתות לציון?

בני כמה הם? האם קשיים כלכליים הם המניעים אותם? האם האידיאל הציוני מת בלבם? האם קיימת אידיאולוגיה של ירידה, או שאין כאן אלא ריק אמוציונלי, המוליד אדישות כלפי הארץ ומה שהיא מייצגת?

האם הם סוגרים את הדלת מתוך כעס ותיסכול? האם הירידה שכיחה יותר בקבוצה זו או אחרת של האוכלוסיה? האם אנשים דתיים יורדים יותר, או פחות? האם חניכי התנועה הקיבוצית מחוסנים יותר מפני הפיתוי, או פחות? הקיימת זיקה כלשהי בין השייכות המפלגתית ובין הירידה? האם אנשי ימין יורדים יותר, או אנשי שמאל?

אנחנו מודדים בקביעות את עמדות הציבור הישראלי בכל שאלה לאומית וחברתית. אנחנו בודקים את רמת הפופולאריות של מנהיגים. אנחנו מציגים לעתים קבועות את השאלה ההיפותטית: איך היית מצביע אילו נערכו הבחירות לכנסת היום?

אבל איננו הולכים אל המושבות הישראליות הגדולות, שנתהוו בחצי תריסר ארצות כדי לנסות לברר באמצעות מידגם סטטיסטי אילו הן עמדותיהם של האנשים, שעזבו את הארץ, מה דוחף אותם לקום ולצאת, מה מידת הקשר המתקיים עדיין ביניהם ובין הארץ שנטשו, אם קשר זה הולך ומתרופף במרוצת השנים, אם הם משתלבים והולכים ביהדות המקומית, אם דעתם נוחה מהחינוך שילדיהם מקבלים בנכר, ואם הניתוק הוא מוחלט או שיש בדעתם לחזור ביום מן הימים, כשישתנו התנאים בארץ או כשישיגו היעדים הכלכליים שלמענם המירו מולדת בפיזור חדש?

אנחנו פשוט איננו יודעים עליהם דבר ואיננו מבקשים לדעת. כמה שנים דרושות לו לאדם ישראלי כדי להחליף דרכון ולשון ומנטליות ולהיטמע בתוך החברה הזרה שבה בחר?

אין בתוכנו איש, מנהיג או עסקן או פעיל פוליטי, שהעלה פעם על הדעת, שכדי לטפל בבעית הירידה, או כדי לטפל בחזרת הנוטשים, צריך לדעת, פחות או יותר, את התשובה על השאלות הללו, צריך לקבל לפחות מושג ראשוני על העולם הרוחני של היורד (אם יש דבר כזה), על קצה גבול שאיפותיו, ועל הסיכוי שיש לו למצוא בנכר את מה שלא מצא בישראל.

לא חקרנו ולא דרשנו.

וממילא איננו יודעים אם כשלונו של החינוך הישראלי הוא הגורם, או כשלון המאמצים לבנות משק לאומי בריא; ואולי כשלונו של הנסיון הציוני כולו הוא שאנחנו עדים לו. אולי היהודים פשוט אינם רוצים להתכנס בארץ משלהם? אולי יש כאן אטאוויזם, שהאבות המייסדים שכחו להעלותו במחשבתם כאשר קבעו שפתרונה של בעית היהודים אפשרי רק על־ידי הפסקת הנדודים הנצחיים וקיבוץ כל הגלויות במולדת העתיקה־החדשה?

האם אלפיים שנות גלות ופיזור הפכו אותנו לעם נע־ונד, שאיננו מסוגל עוד להכות שורשים בשום מקום?

ירידה צומחת מתוך אקלים רוחני מסויים, ובישראל של 1986 לא זו בלבד שניתנה לגיטימציה גמורה לעזיבת הארץ, אלא שנבנתה תרבות שלמה, המוליכה אל הירידה. זה שנים אנחנו מטפחים את התחושה שהננו, במקרה הטוב ביותר העתק גרוע, קצת מטושטש וגם לא כל כך נאמן, של החברה המערבית החופשית.

הפרסומאים, שיש להם תחושה מקצועית נכונה לגבי כוחן הסוגסטיווי של סיסמאות, עמדו על כך זה כבר. במה משתבח יצרן, המבקש למכור את תוצרתו? בעבו־רה, שהיא כמו־אמריקנית (או כמו־אירופית, אין נפקא מינה). איזוהי שיטת המשכנתא הטובה ביותר? אמריקנתא, כמובן. איך מעצבים מרכז קניות חדש? – כמו באמריקה, כפי שהכל יודעים. איזהו המקרר הטוב שבעולם? זה שיש לו מתקן אמריקני, כמובן. במה מתפארים יצרני מזון ישראליים? בכך שהם יודעים לייצר שוקולד כמו בשווייץ, גבינה כמו בצרפת ובאיטליה, בירה והמבורגרים כמו באמריקה וכל כיוצא באלה. ומיהו ספורטאי טוב, הדכול לייצג אותנו בכבוד? שחקן־יבוא מאמריקה, כמובן.

הזיכיון, הייצור על־פי ידע זר והמוניטין הבינלאומיים מוכרים מוצרים, אין בכך ספק. אבל הם עושים הרבה יותר מזה. הם גם מצטרפים לשטיפת־מוח מתמדת, המחדירה בנו את האמונה, שכאן פרובינציה נידחת, שעליה ליבא ידע, מוצרים ואורחות חיים ממקומות מפותחים יותר ומתקדמים יותר, ששם מתרכזים כל הבקיאות, כל חוכמת החיים, כל סודי השלטון הנבונים, כל התרבות וכל סודות האושר וההצלחה הזוהרית.

אנחנו אולי לא מבחינים בכך, אבל זה שנים לא מעטות שכל חיינו עומדים בסימן התבטלות בפני עמים אחרים וארצות אחרות. אנשים משלנו היו באמריקה ולמדו שם להשתיל כבד, לעשות ניתוחי לב פתוח; הם ראו שם את ההצגות היפות ביותר ולמדו לעשות כמוהן; הם התמחו שם בטכניקות של ייצור, ניהול ושיווק והביאו את הידע החדש שלהם גם לארץ.

יש לנו גם כמה דברים מקוריים משלנו, אבל הם הולכים ונדחקים לקרן זווית. אנחנו איננו מחשיבים אותם, וכיצד נוכל לצפות שאחרים ימצאו בהן ענין?

אי־אפשר לחנך דור צעיר על האמונה, שכל דבר טוב וחשוב ומשוכלל בא אלינו מן החוץ, וכל הנורמות הטובות נקבעות במקומות אחרים, ולצפות, שיהיה קשור אל הפרובינציה שלו ויראה בה את ביתו היחיד, עתה ובשנים שיבואו.

מדינת ישראל סבורה, כנראה, שהיא יכולה לעמוד בהקזת הדם המתמדת הזאת, שהסטטיסטיקה מאירה אותה אחת לשנה, ושניתן להסיח את הדעת ממנה בכל ימות השנה. אנשים צעירים, שבחינוכם השקיעה החברה הישראלית משאבים גדולים ושהיו יכולים להיות מקור של כוח כלכלי, אנשים החייבים בשירות בצה"ל ובנסיעתם משאירים פרצות במערכות ההגנה שלנו, קמים ונוטשים אותנו, ואנחנו נוהגים כאילו אין כאן לא נזק מיידי ולא התערערות של יסודות קיומנו הממלכתי, אלא סתם משהו מביך ולא־נעים, שבחברה של בעלי נימוסים אין מדברים עליו.

יום־יום אנחנו מחליטים החלטות גורליות לגבי עתיד האומה והחברה ושיקולי הירידה אינם ממלאים בהן תפקיד כלשהו. אנחנו מחליטים, שמטעמים של הבראה כלכלית צריך לקיים אבטלה ברמה של שישה אחוזים מכוח העבודה; איננו מחשבים מה פירוש הדבר מבחינת הגברת המוטיבאציה לירידה. אנחנו מקצצים בתקציב החינוך, מפני שההוצאה הציבורית גדולה מדי. אך האם חישב מישהו כמה שעות חינוך לידיעת הארץ ולאהבתה אובדות בשל הגזרה הזו? אנחנו מחזיקים את האוניברסיטות שלנו במצב של גסיסה כרונית. האם חישבנו כמה אנשים צעירים אנחנו שולחים בדרך זו לאוניברסיטאות שבנכר וכמה בוגרים צעירים, שאין להם שום סיכוי לקריירה אקדמית בארץ, אנחנו שולחים אל אוניברסיטאות שבחוץ־לארץ?

אנחנו סופרים את היורדים ואחת לשנה עובר עלינו זעזוע־של־רגע כאשר אנו ניצבים מול המספרים. ואולם איננו מניחים למציאות העגומה להשבית לנו את שלוות שאננותנו.

הארץ פולטת במקום לקלוט, ואנחנו עוברים לסדר־היום.

צו הגירוש

משה ז"ק

ביום צאתה של קבוצת הישראלים לפגישה עם אנשי אש"ף ברומניה פירסמה הנהגת ארגון המחבלים הודעה על התקפת־רימונים שביצעו, כביכול, אנשי קומנדו פלשתינים על חיילים ישראליים בקרבת חאן־יונס שבחבל עזה. ההתקפה לא היתה ולא נבראה. אך המרכז בתוניס, שרובו־ככולו נתון בידי נאמני ערפאת, נתן את ההוראה לערוך התקפה זו, ולא ציפה עד לקבלת האישור, שאכן בוצעה. אנשי ערפאת מיהרו לפרסם את הודעתם כדי ליצור איזון בין שיחות עם קבוצות־שוליים ישראליות לבין פעולות טרור.

יומיים קודם לכן מסר דובר אש"ף בביירות, שערפאת החליט להעדיף את המאבק המזויין על המו"מ המדיני, והורה להסלים את הפעולות הצבאיות נגד ישראל.

הדובר, כפי שאפשר להסיק מן הפרסום ב"ניו־יורק טיימס", אינו מאנשי אבו־מוסה, או אבו־נידאל, אלא איש של ערפאת, כמו שהנוסעים לפגישה ברומניה, או המתנגדים לגירושו של אכראם הנייה, מגדירים כראש הזרם המתון בתנועה הפלשתינית. מחמאות אלה, הבאות מצד ישראלים כלשהם, מאיצות באותם "מתונים" להוכיח את נאמנותם לעיקרי "המהפכה הפלשתינית" באותות ובמופתים של פעולות טרור אנטי־ישראליות, או לפחות בהודעות־סרק על התקפות, אף כי לא בוצעו למעשה.

באורח פאראדוכסאלי מזמינות השיחות עם ישראלים בודדים מאיץ לפעולות טרור נגד ישראל, כדי שלא להיחשד כמי שמוכן להתפשר על חלק מ"פלשתין".

אחד "המתונים" האלה הוא אכראם הנייה, עורך העתון "א־שעב" בירושלים. אלוף פיקוד המרכז הוציא נגדו צו־גירוש, לא בשל היותו עורך עתון, אלא בשל היותו חבר בהנהגת פת"ח בירושלים, כחשוד בהכוונת פעולות הטרור בירושלים וסביבתה.

כעורך עתון וכמעורה בין הבריות בירושלים נמצאים בחוג מכריו גם יהודים, הללו נזעקו: הייתכן? הרי אנו מכירים אותו במתינותו, והרי הוא חותר לפתרון מדיני, ואם יגרשוהו חלילה לירדן, צפויה סכנה לשלומו. ממשלת ירדן הוציאה "חוזה" עליו, בגין התעמולה האנטי־האשמית שניהל בעתונו.

האשמה זו, שמטיחים נגד ישראל, כאילו היא מפקירה את דמו של ערבי־פלשתיני, האמור להיות מגורש לירדן, העלתה בזכרוני סיפור ששמעתי מפיו של "גאנדי", הלא הוא אלוף (מיל') רחבעם זאבי. לפני 15 שנה, כאשר שימש כאלוף פיקוד המרכז, ערך חוסיין פעולת טיהור נגד המחבלים הפלשתינים. היה זה ספיחו של "ספטמבר השחור". כמאה מחבלים חצו אז את הירדן וביקשו מיקלט בישראל. עם אחד מהם, שהיה מפקד, נפגש האלוף ושאלו: "אתה רואה בישראל אוייב מסוכן; למה בחרת לברוח מארץ של אחיך הערביים אל ארץ של אוייביך, שאתה שונא אותם בכל מאודך". המחבל לא היסס לרגע והשיב: "אצלכם, לכל היותר, אשב במאסר, אבל את נפשי אמלט, אבל שם, מעבר לנהר, צפויה לי סכנת־מוות, אחר שראיתי מחבראי מתים ולמיתה מה עוללו לאשתי ולילדי".

המקטרגים על ישראל ועל יחסה לעצירים אינם יכולים להכחיש, שהמחבלים מעדיפים להיות כלואים בישראל, מאשר להיות נתונים לחסדי אחיהם הערביים בירדן, בסוריה, או בלבנון.

המפגינים בירושלים נגד גירושו של הנייה דיברו בגנות היד הקשה כלפי הפלשתינים. אף־על־פי־כן, הם מעדיפים שעורך "א־שעב" יישאר תחת שלטון היד הקשה הישראלית, שבו אין סכנת מוות מרחפת מעל ראשו, מאשר ליהנות מן היד הרכה של המדינה הערבית השכנה, שבה קיימת סכנה לחייו.

בנאומו השבוע בפרלמנט הירדני חזר חוסיין והכריז, שהוא רואה באש"ף את נציגו של העם הפלשתיני. גם ראשי אש"ף נזהרים מלנתק את החוט עם חוסיין, אך כאשר חסידיהם בירושלים וביו"ש מנסים לקטרג על ישראל, הם מציגים את התיאום המדיני עם ירדן כמעשה שלא ייעשה.

כך היה בעת שהממונה על מחוז ירושלים הורה לפני שבועות אחדים לסגור את העתון "אל מיתאק", משום שהוא מנוהל בידי "החזית העממית לשחרור פלשתין", וכך חזרו וטענו כאשר אלוף פיקוד המרכז הוציא צו גירוש נגד עורך "א־שעב".

בשני המקרים טענו חסידי אש"ף, שישראל נקטה צעדי ענישה נגד העתונים הערביים לפי בקשת ירדן. קשה לראות פסול בהענות ישראלית לבקשת ירדן, אילו זה היה נכון. נניח, למשל, שבתמורה להענות לבקשת ירדן תעתר ממשלת רבת־עמון ותגביר את אמצעי־המניעה נגד חדירת טרוריסטים משטחה לשטח ישראל; איזה יהודי יכול לפסול שיתוף כזה?

עלינו לסמוך על הכחשתו הנמרצת של ראש המינהל האזרחי ביו"ש, אל"מ אפרים סנה, שאין תיאום ישראלי־ירדני, כפי שאנשי אש"ף טוענים. אפשר להסביר את מניעי הפלשתינים, הטופלים האשמות על חוסיין כאילו הוא משתף פעולה עם ישראל, אך קשה להבין מה מריץ ישראלים, ממפלגות שרק תמול־שלשום תמכו ב"אופציה הירדנית", לשלול תיאום זה ולפסול פעולת גירוש של איש, החשוד בהנחיות לפעולות־טרור, שמא פעולת־גירוש זו מודרכת על־ידי בקשת ירדן מישראל. קשה להבין את סוד ההודעות, שמא מקרבת ישראל את אוהדי חוסיין ביהודה ושומרון ומרחיקה את מתנגדיו.

סוריה וירדן קטלו יותר מחבלי פת"ח מאשר ישראל. צבא ירדן עשה בהם שפטים בשנים 1970־1971, ואילו הצבא הסורי קטל בהם כשנכנס ללבנון ב־1976 והמשיך בכך במצור על ערפאת בטריפולי. כעת כותשים אותם אנשי "אמל", הפועלים בחסות סורית במחנות ראשידיה, שאתילה, בורג' אל־בראג'נה ועין־חילווה.

חוסיין משלם מס־שפתיים לאש"ף בכל נאום, אך מצר את צעדיו, סוגר את משרדיו ומגרש את אנשיו. ישראל מדברת בגנות אש"ף בכל הזדמנות, אך אנשי אש"ף נהנים תחת שלטון ישראל מיותר חופש פעולה מדיני מאשר בירדן או בסוריה.

ירדן אינה נמצאת במצב, שהיא יכולה להכריז על תיאום מדיני עם ישראל ביו"ש. המעצורים, שמונעים ממנה להגיע להסכם שלום פומבי עם ישראל, שרירים וקיימים גם לגבי הסדרים חלקיים פומביים. ולישראל אין סיבה אחרת, זולת הסיבה הירדנית, לא לחשוף את מידת ההבנה הקיימת מעבר לגשרים הפתוחים.

הבנה זו מושתתת בראש וראשונה על ההתנגדות לאש"ף, חרף ההצהרות התמיכה של חוסיין באש"ף. עד כמה שהדבר ייראה מוזר, גשר זה להבנה עם ישראל הוא גם הגשר לשיתוף בין ירדן לסוריה: גם חוסיין וגם אסד מתנגדים לערפאת ומנסים לדחוק את רגליו, כל אחד בדרכו־שלו; אסד בדרך של עידוד הכוחות המגבילים את חופש הפעולה של ערפאת בלבנון וחוסיין בדרך של בלימת המנהיגות האש"פית, שהשתלטה על ערביי השטחים, בחסות השלטון הישראלי. אסד אינו יכול להגיע ליעדו אלא על־ידי הסתייעות במיליציה השיעית בלבנון. ואילו חוסיין יודע, שבלי הבנה עם ישראל, השולטת ביו"ש, לא יוכל להחזיר לעצמו את ההשפעה על המנהיגות בחבל ארץ זה. בשעת מיבחן, כשהודיע על ביטול התיאום עם ערפאת, נוכח לדעת, כי המנהיגות שנשען עליה בעבר איבדה את השפעתה והוא נאלץ עתה להקים מחדש עמדות, תוך שימוש בתוכניות לפיתוח כלכלי. את אלה לא יוכל לממש בלא סיוע, ולוא העקיף, של בעלת השלטון ביו"ש.

חוסיין מוסיף להכריז על רצונו בשיתוף אש"ף בוועידה בינלאומית, אך ספק אם הוא אומנם רוצה בכך. הוא לא ישבע נחת כאשר הכורח להקים משלחת אחידה בוועידה ילכד את הארגונים הפלשתיניים לגוף אחד. חוסיין סומך על ישראל, שתוציא בשבילו את הערמונים מהאש ושהיא תבלום את אש"ף, אך הוא ודאי יצטער אם מתוך חוסר זהירות תיצור ישראל רושם, כאילו היא משנה כיוון ביחסה לפעילי אש"ף ומנהיגיו בשטחים, רושם שעלול לפגוע במאמציו לגבש מנהיגות חלופית ביו"ש.

המאבק על גירושו של אכראם הנייה הוא בעל השלכות נרחבות יותר על הברירה הירדנית של ישראל ועל הברירה הישראלית של חוסיין. הנסיון להתחמק מעמדת הברירה בין האופציה הירדנית לבין האופציה הפלשתינית על־ידי מתיחת מקף־מחבר בין שתיהן, אינו עולה יפה. מקרהו של אכראם הנייה הוא ההוכחה החותכת לכך.

כמה עולה הפרופסור?

יובל אליצור

רואה־החשבון דן בבלי גוייס לפני חודשים מספר לסייע בהתגברות בחשיפת מצבה הפיננסי של האוניברסיטה העברית בירושלים ובגיבוש תוכנית להצלתה. "גלגל הצלה" לאוניברסיטה עוד לא נמצא, אך במהלך עבודתו גילה בבלי אחד מסודות חולשתו של המשק הישראלי, חולשה המאיימת לא רק על המשק הציבורי אלא גם על כל הענפים היצרניים.

התברר לרואה־החשבון, כי ההוצאה השנתית של האוניברסיטה על העסקתו של פרופסור מן המניין מגיעה לכ־60 אלף דולר. מתוך סכום זה מועברים לפרופסור עצמו כ־25 אלף דולר. מתוך שכר זה מנכים כ־10 אלפים דולר למס־הכנסה, כך שהכנסתו נטו של הפרופסור היא כ־15 אלף דולר לשנה או כ־1250 דולר לחודש. זהו שכר נאה למדי, אך בהחלט לא יוצא־דופן, ביחוד אם משווים אותו לשכרם של מנהלי הבנקים.

מה שחייב להדאיג איננו שכרם של אנשי האקדמיה (והמדובר כאן בפרופסורים שעמלו שנים רבות עד שהגיעו לראש סולם הדרגות), אלא הפער העצום בין מה שמקבל השכיר בישראל בתלוש המשכורת שלו לבין מה שהמעסיק נתבע לשלם עבורו.

הפער בין השכר לבין המחיר למעסיק כולל את ההפרשות לקרנות הפנסיה ולקרן ההשתלמות וכן את חלקו של המעסיק בתשלום לביטוח לאומי ולביטוח הרפואי של המועסק. כן נתבע המעסיק לשלם עבור החזקת הרכב, החזקת הטלפון ועוד ועוד. לגבי אנשי סגל ההוראה האקדמי ההפרש הוא גדול יותר, שכן העלות לאוניברסיטה כוללת גם את ההפרשה לשנת שבתון ולקרן השתלמות מיוחדת.

ייתכן, ש"התגלית" של דן בבלי לא תפתיע כל מי שעוסק בענייני מדיניות שכר בישראל, אך אם הכל רואים את המצב כנתון שאי־אפשר כלל להתמודד עימו, העלה בבלי הצעה פשוטה. אך דווקא משום שההצעה היא כה פשוטה וכה הגיונית נראים כיום סיכויי יישומה כקלושים למדי.

אומר בבלי: ברצוני לבוא לפרופסור, העולה לאוניברסיטה 60 אלף דולר לשנה, ולהציע לו 45 אלף דולר לשנה, בתנאי שישחרר את האוניברסיטה מחובת ההפרשות לקופת הפנסיה, ההשתלמות, השבתון וכו'. למשרד־האוצר יש לבוא ולומר: אתם ממשיכים לגבות מאותו פרופסור את סכום המס, שאתם גובים ממנו היום. אולם עליכם לעגן בחוק הסדר, שהסכום הנוסף של 20 אלף דולר, שיינתן בידי הפרופסור, יהיה פטור כולו ממס, כשם שהוא פטור היום. בסכום זה יוכל הפרופסור לעשות ככל העולה על רוחו, אך יש להניח, כי רובם ירכשו בכסף זה תוכניות חסכון וייצאו לשנות שבתון, שיהיו זולות יותר ויעילות יותר מתוכניות העומדות לרשותם היום.

בבלי מאמין, שכל הצדדים ייצאו נשכרים: האוניברסיטה תהיה מרוצה כיוון שהוצאות השכר לסגל האקדמאי יקטנו ב־25 אחוז והיא תוכל להשתחרר מן הגרעון המאיים על עצם קיומה. הפרופסורים יעדיפו לקבל את הכסף הנוסף לידיהם ולהבטיח בו את עתידם בדרך יעילה יותר מזו הנהוגה היום. ביטול תוספות פיקטיוויות, כמו הוצאות רכב, יצמצמו את עלות אחזקת הרכב ויעודדו חסכון. גם קופת המדינה תצא נשכרת, שכן, בסופו של חשבון היא אשר נדרשת היום לכסות מתקציבה את הגרעונות של המוסדות להשכלה גבוהה. כבר צויין, שהכנסות האוצר ממסים לא ייפגעו.

כאמור, הפער העצום בין השכר שמקבל השכיר לבין המחיר שמשלם המפעל מכביד לא רק על המוסדות להשכלה גבוהה, אלא – אף כי אולי לא בשיעור כה מוגזם – גם על הענפים היצרניים במשק. הבה נניח, כי אפשר היה ליישם את "פתרון בבלי" על מפעל יצוא ולהוזיל בכך את הוצאות השכר שלו, נניח ב־10 אחוזים.

החסכון בהוצאות השכר היה מאפשר לאותו מפעל לקבל הזמנות יצוא נוספות והגידול במחזור היה משפר עוד יותר את כושר התחרות שלו. המפעל היה מסוגל אז לשכור עוד עובדים ולהגדיל את שכר עובדיו והמציאות במשק הישראלי היתה משתנה מן הקצה אל הקצה.

אך, כאמור, דווקא פשטותה של הצעה זו היא עיקר חולשתה. היא מתעלמת מן ה"אילוצים": מן העיוותים שהצטברו במרוצת השנים. השכר בישראל נבנה נדבך על גבי נדבך, בעזרת חצאי אמת ופטנטים, שנועדו למנוע העלאות שכר כלליות ולהבטיח תמורה גבוהה יותר לנושאים במישרות האחראיות, בלי לקרוא לילד בשמו.

העיוותים נובעים גם מן ההכרה, שהשכיר בישראל אינו מסוגל לעמוד בשיעורי המס הגבוהים, הבלתי־הגיוניים, ועל כן צריכה להינתן גושפנקא ממשלתית למערכת הסבוכה של התחמקות מתשלום מס. יש להדגיש, שהמדובר כאן לא בהעלמת מס (TAX EVASION) אלא בהתחמקות (TAX AVOIDANCE).

אם לפתע ינסו ליישר את המערכת באמצעות "שיטת בבלי" או בכל שיטה אחרת, יהיה צורך גם ליישר את מערכת המסים ולעמוד בלחצים של קבוצות עובדים אחרות, שידרשו לסתום את פער ההכנסות בינם לבין מקבלי השכר הגבוה. פער זה קיים, כמובן, היום, אך הוא פחות נראה לעין. כדי להבריא את המשק חייבים, איפוא, להתגבר על השקרים שהשתלטו על כולנו במרוצת השנים.

"שיטת בבלי" מתעלמת גם מן השליטה המוחלטת של הממשלה בשוק ההון ומן העובדה, שההכנסות של קרנות הפנסיה שימשו בשנים האחרונות גם למימון התקציב השוטף של הממשלה. אם המעסיקים יעבירו לידי עובדיהם את מלוא סכום הפנסיה, קרן ההשתלמות ויתר ההוצאות, כי אז יש להניח, שיקטנו התזרימים לקופת המדינה וייפגעו ההכנסות השוטפות של האוצר.

מובן, שאפשר להתגבר על בעיה זו וגם על בעית הפער בין מקבלי ההכנסות השונות. דרושים רק אומץ־לב מינימלי ונחישות להתמודד עם קשיים ובכלל זה העימות עם תביעות שכר בלתי־מוצדקות כאשר ייחשף הפער האמיתי בין השכר הגבוה לשכר הנמוך יותר. במלים אחרות: דרושה נכונות לפתור את הבעיות האמיתיות של המשק.

אך בשלב זה מתקבל הרושם, שנכונות זו איננה קיימת. במקום להגיע לפתרון פשוט, המחייב יוזמה ואומץ־לב, שיהיה בו כדי לפתור גם את המשבר בהשכלה הגבוהה וגם את מצוקת כושר התחרות של ענפי הייצור, יש להניח, שנשמע בקרוב על המצאת תרופה נוספת, שתדחה אולי את ההתמוטטות, אך רק תקשה עוד יותר על מציאת הפתרון כאשר יאזל המלאי של פתרונות השווא.

החיבוק הנכון

ראיון עם המשורר אריה סיון, עם צאת ספרו „חיבוקים" בהוצאת „עם עובד"

ענת לויט

אריה סיון

רוח של הומור, שלובה באירוניה, מתי־לה בפריקאות, שורה על מרבית שירי „חי־בוקים" – ספר שיריו השישי. ומתחת לפני הרוח הזה, מתגלגל ריאשון של שורות כמו – „הבצעקתה? עדיין בצעקתה. בעצם איש אינו זוכר עוד מבתי היינו בסימן צעקתה".

אני חושב שהשילוב בין הצעקה להומור, מאפיין את החיים שלנו. אנחנו חיים ביומיום. לחיים שוררים יש העוגנים הקטנים שלהם, והשגרה המבורכת או הלא־מבורכת שלהם. ומתחת לכל זה קיימות המצוקות והכאבים שמלווים כל הזמן. יש איזו שניות, או איזו הרכבה בין הדברים. אנחנו קמים בבוקר, מת־לבשים, אוכלים, שותים, מטיילים, מולידים ילדים, מצפים לנכדים – עולם כמנהגו. ומת־חת לכל זה – כמו יש שמכסה על שכבת שגיות, על סלעים שגם אם יש עליהם שכ־בת ירוקת, הם קשים ומצעים. האירוניה ול־צידה ההומור, הן הדרכים לחיות עם השניות הזאת: לא להפסיק את מהלך החיים, כאשר הגושים האלה שבתוכנו עולים ותוקפים. האירוניה היא אחת הדרכים המאפשרות גם לעבור את הכאב וגם להתייחס אליו. אני לא המצאתי את התפקיד הזה של האירוניה. אי־רוניה מאפיינת ראיה שונה מהראיה המקוב־לת. היא הופכת או משנה את ההתייחסות המקובלת אל הסביבה, אל אירועים. היא לא מבטלת אותם. אני לא חושב שהאירוניה מפ־חיתה מעוצמת הכאב. ככל שהדברים נאמרים יותר בלחש, יותר מן הצד, עוצמתם גדלה – כך נדמה לי. הקוראים של היום כבר הורגלו לקלוט את הגל הזה.

בספרך הראשון „שירי שיויון" אני מוצ־את את השורות: „את בתי חלומי, את תריסי שירי הנחתי למשמרת בחיק תקופה אחרת". בשני ספריך – „אישרודים" ו„להיות בארץ ישראל" ובמיוחד בספרך „חיבוקים" אתה מתרפק בעוז על בתי החי־לומות הללו. מתגעגע אליהם. מבכה אותם. מתאמץ להשלים עם אובדנם, בה במידה שהם מבקשים להיזכר בך. ובלבד, אתה מציין בשירך „אבק הארץ" – שלא נותש רגשי אשם. מדוע רק זאת?

אנשים תלו בי נוסטלגיה. כשלעצמי, כפי שאני מכיר דברים שעשיתי, הנוסטלגיה היא מרכיב בשירה. היא לא דבר שקיים לעצמו. היא קיימת באיזו תערובת. אם ניקח לדוגמא את תקופת מלחמת העולם השניה, אליה אני חוזר ברבים משירי, וזהו תקופה, שכפי שאני זוכר אותה, היתה של אור ואושר: תקופה של נעורים, הנאות, כאבי ההתבגרות; כל מה שחיים בארץ־ישראל, בתל־אביב, לא הרחק מן הים, יכולים לזמן למישהו בן הגיל שבו הייתי. הזכרון שלי הוא של תקופת תור זהב ממש. מאוחר יותר, כשלמדתי על מה שקרה באותה תקופה, התעוררה אצלי השניות, למ־רות שהיה לי ברור, שאני אישית איני אשם במה שאירע. קשה מאוד להתעלם מההרגשה, שבעוד שאני נהניתי, בגבולי השלכו למ־שרפות. כשמציבים את התחושות זו מול זה, קשה להשאר שליו. קשה להשאר עם הזכר־נות הנעימים. בכל זאת מתפתחים רגשי אשם על ההנאה שנהניתי. קשה לעבור לסדר היום. זה דבר שמציק יותר ויותר. אולי יש כאן איזו רגישות מוגזמת. תחושת אשמה מסוג מסו־רים, מתגנבת בדרך הבעה זו או אחרת. אין כאן געגועים לתקופה. התקופה משמשת נקו־דת מוצא להתייחסות.

„כבר שנים אין לי עם מי להפליג אל עומק הים". בהבריה ירידית זו אתה פותח את שירך „כבר שנים" וממשיך – „פעם היו נכנסים אתי אל הים ידידים והיי־נו שוחים אל העומק כמו להזן הדגים השומ־רים ומצרים זה את זה והחורים, נעורים, נפרדים". לספרך קראת – „חיבוקים" ובה שיר אחר אתה מציין את שרבי נחמן מב־רצלב היה אומר, ש„העולם הוא גשר צר מאוד והעיקר לא לפחד מעצמך ויש אומ־רים למר, אדם, למד לחבק את זולתך חיבוק נבון". מהו החיבוק הנבון אליבא דשירך?

כיום נראה לי, שהדברים פעם היו שונים, מבחינת היחסים הבין־אישיים. יכול להיות שזאת הראיה לאחור, שמשנה את העבר. זכ־רים נקודה מסויימת בעבר, שאליה ניתן להתייחס, שלפיה ניתן לבדוק את ההווה. הב־מיהה לחיבוק הנכון היא דבר בסיסי. בשיר „כבר שנים" מתוארים אנשים שהיה ביניהם מגע, או שכך נדמה לי. אני זוכר את תקופת „לקראת", בראשית שנות החמישים, כמשהו שאיכשהו דומה למה שמתואר בשורות הללו. בשיר השני שהזכרת – „החיבוק הנכון" יש דוגמא למהו חיבוק נכון – ענגים בשמים, שנכנסים אחד בשני ומתמזגים וכשהם נפר־דים, משתנה טבעם. אם את שואלת לפי השיר הזה, מהו חיבוק נכון? – חיבוק נכון הוא חיבוק שגורם לאיזשהו שינוי בדרך החי־ים, בראיית הדברים. חיבוק נכון הוא חיבוק מאוד הדוק, כשכל המחיצות נושרות ונעל־מות. השאלה – אם זה אפשרי. יכול להיות שהחיבוק הנכון הוא החיבוק הסופי של ביטול הקיום. בסופו של דבר, את התשובה לשאלה מהו החיבוק הנכון, הקורא הרגיש צריך לב־נות מתוך השיר.

בשיר „יד הלשון" אתה מקבץ את הב־מלצות המטאפוריות הקיימות בכל לשון, ובמיוחד בעברית „הקושרות את התרמה עם הבליות. הרי כולנו חכמים, כולנו כבר יודעים כי הבליות בקו־הבל מטהרות אות־נו מן המטולות שאנחנו חייבים לפלוט".

רציתי להצביע כאן על אחת הבעיות של השימוש בלשון כדרך להבעה. הבעיה הזאת באמת קיימת במיוחד בעברית, עם כל העתי־קות שלה, ועם כל המטענים שהיא צברה. העברית שנוצרה לפני 3000 שנה, היא העב־רית שבה אנחנו מדברים כיום. השימוש בל־שון מחייב זהירות. מי שבודק את הדברים מגלה, שצריך להזהר בשימוש המילוני. אפ־שר אולי להניח שככל שהלשון יותר עניה ומפורקת מצרופים, יש יותר סיכוי שהיא תב־טא בדיוק את שמתבקש להתבטא. העושר של השפה העברית עלול להיות שמור לדעת המשתמש בה. התחירה שלי כיוצר, היא חתי־רה לדיוק. אני משתדל להמנע עד כמה שאפשר, משימוש במלים שעשויות ליצור אי־דיוק. כיוצר, אני בדרך־כלל לוקח מלים מן המוכן; מלים ששימשו את אבותינו. כא־מור, היחס אל המלים הללו צריך להיות של כבוד וזהירות.

המשמעות, הלשון הממעט פרוזאות, ההי־מנעות מכל נימה של פאתוס – כל אלה הנם תווים מאפיינים מאוד בשירתך. בא־חת משורות שירי ספרך הקודם „להיות בארץ ישראל" אתה כותב – „עברתי מן המופשט אל המשותף". באיזו מידה הגדרה כזו יכולה, בעיניך, לשמש פרפראזה להגד־רת שירי „חיבוקים"?

את מתכוונת לניגוד בין המופשט לקונ־קרטי. עד כמה שהצלחתי לעמוד על דרך החשיבה שלי, אני נצמד לדברים קונקרטיים, למראות. „פשוט" כמובן של קונקרטי. תגו־בות לאירועים הן קונקרטיות כמו האירועים עצמם. לגבי הפאתוס – כבר הרבה דברים נאמרו בקשר אליו. הוא מאפיין את המהפך או התמורה, שהתחוללה בשירה העברית בראשית שנות החמישים. המשמעה הוא, שה־מהפך הזה לא קרה עוד קודם, משום שההת־ייחסות של ילידי הארץ היתה אנטי־פאתטית. פאתוס היה דבר שממנו צריך להימנע. בשי־רה, ההמנעות הזאת קרתה פשוט כמה שנים לאחר מכן. זה היה חייב לקרות. זה קרה דוו־קא בהשפעת השירה המערב־אירופית שהח־ליפה את הדגם של השירה הרוסית. אפשר להרצות על זה באריכות. אני מציין כאן את הדברים על קצה המזלג. מאז ועד היום, זאת נראית לי הדרך הנכונה לומר בשיר את מה שמתחשק לי לומר.

גם ב„חיבוקים" ניתן לעיין בכמה שירים ארס־פואטיים פירניים למהדרין, דהיינו שאינם רואים במלאכת השירה מעולה קדו־שה, או בזו המקדשת את בעליה. בשיר „הצעה לחוקר הספרות" אתה יורה את הח־צי האירוניה בתוקף־עברי השירה.

השיר הזה, שהוא באמת חלק ממחזור של שירים על המשורר ועל כתיבת שירה, נוגע גם בתפקיד ההולך וגדל שהממסד האקדמי כובש לעצמו, כמתווך בין היצירה לבין הקו־רא. לדעתי, פעם הממסד האקדמי הניח יותר ליצירה בת־הזמן, להתבשל במיץ של עצמה. הממסד האקדמי היה הרבה פחות „אימפריא־ליסטי". אולי הסיבה לשוני בהתייחסות הא־קדמיה נובעת גם מהשוני באופיה של היצי־רה. גם הקורא של היום מצפה שהדברים יוגשו לו עם מנגנון של פרשנות. יחד עם זאת, הטיפול של הממסד האקדמי ביצירה הע־כשווית, יש בו גם חיוב גדול. הוא מביא את היצירות לתודעת הקוראים. יש לו פונקציות של מקום, של מוציא לאור. אבל התחושה שבלי אותם קביים שהפרשן נותן לך, אתה הלך לאיבוד, עלולה ליצור עיוותים מסויי־מים. גם הנסיון של הממסד האקדמי, לבנות כאילו סולם של דירוג – של מה חשוב ומה לא חשוב, מה צריך לשמר ולקדם ומה צריך להשכיח, הוא נסיון רע. צריך לזכור שהפרשן מביא אל היצירה גם את עצמו. השיר שהזכ־רת מרמז, שזהירות מתבקשת בתחום ההת־ייחסות אל הפרשנות ואל הפרשן.

ספרך הראשון „שירי שיויון" הוא בעצם ספר על הוויה אישית, השלובה בתוך התוו־יה הקיבוצית. השילוב הזה ניכר בכל ספ־ריך עד כה.

בניגוד למשוררים אחרים אולי, אני לא יושב במגדל שן, או על אי בודד. אני יושב בתוך עמי. המקום הזה בתוך עמי, מביא לד־רך מסויימת של קליטת דברים, של הצורך להתייחס לדברים מתוך העמדה שבה אני נמ־צא. בגליון „מאזנים" האחרון, מתפרסם מאמ־רו על ה. בנימין על האינזיכסטים. בהגדרתו את האינזיכסט מצאתי הד להגדרה אפשרית את עצמי. ההגדרה אומרת כך: „האינזיכסט היה בראש וראשונה יחיד, ההולך נגד הזרם הקיבוצי – אם כי האנטנות שלו פתוחות לכל המתרחש מסביב. אין בתפיסתו השירית כל הבחנה בין רגש לאינטלקט ובין סוגי האינפור־מציה וההתרשמות למיניהם".

אני לא אוהב את הביטוי „שירה פולי־טית". כשאומרים „שירה פוליטית", מניחים שנקודת ההתייחסות הראשונה של היוצר היא הקורא, כיוון שבפוליטיקה, נקודת המוצא היא אותו אדם שאליו פונים, שרוצים לשכנע אותו. לדעתי, זו נקודת התייחסות לא נכונה, שגורמת לעיוותים של היצירה האמנותית. אם נזכור את הציטוט מדבריו של ה. בנימין, אין הבדל בין סוגי האינפורמציה שזורמים אל האדם. לגבי, ההתייחסות למידע הזורם מהטלויזיה ומהעיתונות למשל, הוא טבעי כמו כל מידע אחר. ברור שסוגים שונים של מידע גורמים להיגבים שונים. ההנחה היא, שיש זיקה בין הצורה הסופית של היצירה,

---

חסיה מגל

הפריחה שלו דבקה

עמי ברקמן ז"ל

מֵעַבְרֵי הָאוֹר, חוֹצִים
מְרַפִּים.
חֲצִיָּתָם הַרְפָּיָתָם.
לְהַפְתָּתָהּ כְּמוֹ פַּרְגּוֹד בְּקַלְקַלְתּוֹ
מָה שֶׁמְּקַוֶּה מְחָרֵף נַפְשׁוֹ.
נִבְרָכִים, עוֹר הָעֵצִים;
אֲבָל בְּהַשָּׁלָה מִתְמַדֶּת
אוֹתָם לִהְיוֹת

שָׁעָה לִפְנֵי סִיּוּם מְלֶאכֶת הַקַּיִץ
הַפְּרִיחָה שֶׁלּוֹ נְמוּגָה.
מָה אַתְּ אוֹמֶרֶת? הֲרֵי נִכְנַסְתְּ בּוֹ.
אֲנִי חוֹזֶרֶת וְאוֹמֶרֶת מַעֲרָכוֹת
הָעֵצִים, בְּחֶלְקָן דְּבִיקוֹת
וְהוּא דָּבֵק בְּיִכְלֶת לָקַחַת מֵהֶם
לְשׁוֹטֵט, בִּפְרָאוּת לְדַבֵּק יְצִיר
רוּחוֹ
שֶׁיִּתְגַּלְגֵּל מֵרֹאשׁ הָהָר בַּגָּלִיל.
קְבִיָּה אַדִּירָה, נוֹשֶׁמֶת מֵעַצְמָהּ.
כָּכָה לְהָפִיג אֶת צֵל הָהָר.

סוחף לו, גם הריק

בֶּהָמוֹן־יַם
רֹחַב סוֹחֵף, הַגֶּשֶׁם
שְׂדוֹת שֶׁל תְּנוּעָה וָיָם

הַאִם אַתָּה כָּאן.
אַחֲרֵי שֶׁאִמָּא מֵתָה נִרְאָה אַחֶרֶת
הָעוֹלָם.
וְכָל הַכַּעַס שֶׁלְּפָנַי.
נִפּוֹג אֶל מְטִילֵי
הַכֹּתֶל הָרֵיק
בֵּין שְׁתֵּי פְּעִימוֹת, אֶבֶן לְאֶבֶן,

וְעַכְשָׁו הַגֶּשֶׁם.

המזה"ת, הסכסוך והמעצמות

גבריאל שטרסמן

הסכסוך הישראלי־ערבי בצבת המעצמות / משה ז"ק / הוצאת הקי־בוץ המאוחד, ספריית „קו אדום" / 178 עמ', כולל הערות ומראי מקום.

משה ז"ק

זמן קצר לאחר שנתתם ספרו של משה ז"ק, נפגשו נציגים ישראליים וסובייטיים בהל־סינקי לפגישה, שרק העתיד יוכיח אם היה בה מפנה ביחסי שתי המדינות. ואולי רק תיתוסף לפגישות הרבות, הגלויות והחשאי־ות, שנערכו בין נציגים משתי המדינות בכ־עשרים השנים האחרונות, מאז ניתקו ארצות הגוש המזרחי את יחסיהן הדיפלומטיים עם ישראל. כמרכן היינו עדים זה מקרוב, לפגי־שת ריגן – גורבאצ'וב באיסלנד ועדיין אין לדעת אם שם התואר „כשלון" מתאר אותה תיאור מדויק וממצה.

ברם בר"י, שלו גם נותם הספר לאחר אי־רועים, לא היה בהם כדי לשמש למח־בר בסיס לשנות כהאראה ממחקרו. הפגישות שנערכו בין נציגי שתי המדינות באו"ם, בי־רושלים, ברומה ובארץ־ספר מקומות אחרים, יכולות לשמש נושא למחקר נפרד. מן המפו־רסמות, שגם ממשלות שניתקו את היחסים הרשמיים ביניהן, ממשיכות לנהל סוג כלשהו של דו־שיח בתקופת הנתוק. היחסים בין ישראל לברית־המועצות לא היו מעולם שופ־עי אהבה יתרה, אך היה זמן שבו הצטיינו בזהות אינטרסים. אותו „ירח דבש", שהסממן המובהק והמוכר ביותר הימנו היה נאומו של אנדריי גרומיקו – אז שגריר ארצו באו"ם, כיום נשיא ברית־המועצות – בזכות קימה של מדינה יהודית. בשנותיה הראשונות של המדינה תמכה בה ברית־המועצות בזירה הבינלאומית המנתה עם המגנים החריפים ביותר את הפלישה הערבית אל מעבר לגבו־לותיה המיועדים של מדינת החלוקה, כשמ־דינות המערב לא ראו תמיד בעין יפה את התגבשותה של ישראל. היו אלה הסובייטים שזעקו חמס על רעיונו של המתווך מטעם האו"ם ב־1948, הרוזן השוודי ברנדוט, לקרוע את הנגב מעל ישראל.

אין ספק שמה שהסדיר את הרוסים, היתה האפשרות שהנגב יגיע בצורה זו או אחרת, בזכות איזו־שהיא „מדינה אימפריאליסטית", לידיה של בריטניה. לא החזון הציוני הוא שהינחה את מעצבי מדיניות החוץ הסובי־טית. ברם ההתפתחויות בעולם הערבי והבי־נלאומי הימר את הכף ושינו את יחסי הכו־חות. ההסכם בין ישראל הצעירה לבין המלך עבדאללה מעבר־הירדן, הזדהותה של ישראל עם המערב במלחמת קוריאה, הקמת ברית בגדאד ובעיקר הרחקתה של ברית־המועצות מכל שיתוף בפעולות האו"ם ובוועדותיה, הם הרקע לספרו של משה ז"ק, שטוריו ב„מעריב" בנושאים אלה במשך השנים, הקנו לו מוניטין של בר־סמכא.

גם אם הספר קטן בהיקפו כהשוואה לממ־די הבעיה שהוא דן בה, יש בו הרבה יותר מידע משהעין רואה. כדי להקיף את בעיותיו של הסכסוך הישראלי־הערבי בצבת המעצ־מות אפשר לכתוב אנציקלופדיה, לא רק ספר, שהמחבר דחסו ב־178 עמודים.

כדי לתפוס את מהותו של הנושא, די לקורא, לכאורה, בקריאת המבוא ופרק אחרית דבר. מי שנזקק להבנה שטחית, אף כי יסודית, של התערבות המעצמות בנעשה במזרח־התיכון, ילמד מתוכם כמעט הכל. ברם קומץ זה, לא רק שאינו משביע את הארי, אלא שיש בו כדי לעודד את התיאבון לדעת עוד. לשם כך דרושה נגיסה בתוכן הספר, המצוי בין שני הפרקים הללו. ואכן, הקורא ייזכר בפרקי היסטוריה בת־זמננו, שקשה להאמין שאירעו זה עתה. ובכלל, למקרא ולמשמע החדשות באמצעי התקשו־רת בימינו אלה, מי זה יאמין שהתערבותן הממשית של ברית־המועצות ושל ארצות־הברית במזרח־התיכון היא בת כארבעים שנה בסך הכל? האין אנו חשים כאילו היו השתי־ים הללו פה אתנו משכבר הימים? מי זה זוכר, כי לאמיתו של דבר תפסו לא כל כך מזמן את מעמדן של בריטניה ושל צרפת מבחינת המעצמות הקובעות בעולם, אף כי לא עלה בידיהן מעולם להחזיר לאחור הזירה פיסית־שלטונית, כפי ששלטו אנגליה וצרפת ומן הסתם גם לא היה בכוונתן לעשות כן.

לדברי ז"ק, חיפש סטאלין הכרה בלבד למעברה של ברית־המועצות כשותפה שו־ות־זכויות בעיצוב גורלו של המזרח־התיכון. ה„מלחמה הקרה" ביחסים הבינלאומיים במ־שך שנים אחרי מלחמת העולם השניה, העמי־דה את ברית־המועצות בראש התומכים בשחרור עמים מעלשון קולוניאלי ובהתאם למדיניות זו תמכה במאבקו של הישוב היהו־די בארץ־ישראל. סילוקו של השלטון הברי־טי היה חשוב לה, לא זכותו של העם היהודי, אף כי אינטרס זה עלה באותה עת בקנה אחד עם האינטרס הגלובאלי שלהם. הם ביקשו לעצמם מאחז במזרח־התיכון וניסו לעשות זאת באמצעות המנגנון הצעיר של האו"ם. אולם נסיונותיה בכיוון זה בעת ההיא עלו בתוהו בזה אחר זה, הודות למדיניותה האנ־טי־סובייטית של ארצות־הברית, שרוב חב־רות הארגון הבינלאומי דאז היו בעלות־ברי־תה. „העולם השלישי" היה עדיין רחוק מהתהוותו. האמריקנים דחו את הסובייטים מכל דריסת רגל במזרח־התיכון. אך „אכזבת ברית־המועצות מן האו"ם, שבגלל הרכבו הפרו־מערבי מנע את שיתופה הפעיל בענייני המזרח־התיכון, דחפה אותה לחפש דרכים אחרות, כדי להוכיח שהיא מהווה גורם באזור שאין להתעלם ממנו ביישוב הסכסוכים בתוך האו"ם ומחוצה לו" (עמ' 28).

בהדרגה התהפכו היוצרות, מן הסתם, נו־כח העובדה שביחסי ישראל־ערב, לא רק שלא חלה הרגעה לאחר חתימתם של הסכמי שביתת הנשק בשנת 1949, אלא שהם הדרדרו הלכו. בהקשר זה מאלפת התזכורת של ז"ק, שברית־המועצות נמנעה בהצבעה על התלונה הירדנית בעניין קיביה (עמ' 32). ובכלל, הוא מזכיר לנו שבראשית שנות החמישים „עדיין תמכה ברית־המועצות בנוסחה של משא־ומתן ישיר בין ישראל לארצות ערב, כאנטי־תיזה למעורבות של שלוש מעצמות המערב. אך אחרי מערכת סואץ בא השינוי בעמדה הסובייטית, לטובת הסכם בין־מעצמתי, שפירושו העקיף הוא הסדר כפוי" (שם).

בספר אין גילויים מרעישים, אך יש בקריאתו ברצף אחד, להפתיע במידת־מה. בדרך הטבע עולים בלבו של הקרוב לנושא, הגיגים, שמא פה ושם הוחמצה שעת־כושר לשינוי פני ההיסטוריה המזרח־תיכונית. השאלה נותרת, עם זאת, בעינה: על מי נטל ההחמצה?

לדעת המחבר, „שלוש התפתחויות מפב־רואר 1986 הצביעו על כך, שאין ברית־ה־מועצות מוכנה להתפשר בנושא השותפות המלאה בכל הסדר במזרח־התיכון, וככל ש־דה תגיע, היא תטרפד כל משא ומתן על האזור, שבו תנסה ארה"ב לפסוח עליה, או להתעלם מן האינטרס הסובייטי" (עמ' 176). (התפתחויות אלה היו השעיית התאום המדי־ני בין חוסיין לאש"ף; נאום גורבאצ'וב, שבו הביע דבקות בוועידה בינלאומית למזרח־ה־תיכון; וביסור לעמדה הסובייטית, לפיה לא תסתפק ברית־המועצות במתן חסות לוועידה כזו). ואמנם, „בדרך זו ירד לטמיון המאמץ המסושך של האמריקנים בשנת 1985, להב־יא למו"מ בין ישראל לבין משלחת ירד־נית־פלשתינית, ואילו הסובייטים יכלו להת־הדר ביכולתם להשפיע בעקיפין למניעת הסדר נוסף במזרח התיכון, בלעדיהם" (שם).

עכשיו, אומר ז"ק, מעוניינת מעצמת־העל בהפוגה במתיחות הבינלאומית. „כדי לסלול את הדרך להבנה בנושאים גלובאליים, בוו־עידת פיסגה נוספת, שאמורה להיערך השנ־נה" (עמ' 178). ועידה זו כבר נתקיימה, כי־דוע, ורוב הפרשנים תמימי־דעים, שנסתיימה בכשלון. שאלה היא, איפוא, אם ניתוח־המצב של המחבר יעמוד במבחן. מקץ ומקדמה ניוו־כח אם אמנם תעשה ברית־המועצות לשיכוך הסכסוך הבינלאומי או שהיא תתריף אותו. מה שנוגע לנו, תצטרך לעמוד למבחן נוסף מסקנת המחבר, כי „באשר להסדר המדי־ני באזור, בעניין זה קיים קיטוב מהותי בין עמ־דת הסובייטים, החותרים להשיג מעמד שווה ומוכר באזור, לבין עמדת האמריקנים, המש־תדלים לבלום שאיפה סובייטית זו" (עמ' 178). המשפט המסיים הוא שהביא לשם הס־פר: „שני הלהבים המנוגדים, המחוברים בר־צון למנוע התלקחות באיזור, יוצרים את הצ־בת שבה בתוך הסכסוך הישראלי־ערבי".

האות הגדולה שבה צולם הספר תקל על אנשים המתקשים בקריאה. אך אין בכך כדי למחול על שגיאות טיפוגראפיות, שהאשם בהן במו"ל או במגיה. לא זו בלבד שפה ושם נשתרבבו אותיות מיותרות, אלא שלעתים מלה שגויה הופכת את היוצרות על פיהן. בסיום הספר מסופר על ההסכמה העקרונית שהסכימו ברית־המועצות וארצות־הברית בוועידת שטוקהולם ביוני השנה. נאמר שם, בין השאר, כי הסכימו על ה„צורך לתבוע הסלמה במתיחות בין סוריה לישראל, כדי לתבוע התלקחות" (הדגשות שלנו). מסופקני אם ריצ'ארד מרפי וולאדימיר פוליאקוב הס־כימו על כך בשטוקהולם. אם יש בדעת ההוצאה־לאור להוציא מהדורה נוספת של הספר, רצוי שתיעשה בו הגהה של ממש ושהמשפט האמור ייכתב כהלכתו.

נורמן מקייג

פטריוט

אַרְצִי הָאַחַת
גְּבֹהָה שֵׁשׁ רַגְלַיִם
וּבֵין אִם אֹהַב זֹאת אוֹ לֹא
אָמוּת
לְמַעַן עַצְמָאוּתָהּ.

מאנגלית: יאיר הורביץ

מה קורא

אליקים רובינשטיין
מזכיר הממשלה החדש

„שמירת הל־שון", אחד מספרי המוסר של החפץ־חיים, נכלל במורה־ה לימוד היומי שלי מדי בוקר. בספריו הקפיד החפץ־חיים ללמד את הבריות להישמר מלשון הרע, אך לדאבוני אינני תמיד מצליח בכך. מלבד זאת, אני לומד מישנה לפי סדר המסכתות. כעת אני לומד מסכת „ביצה" ומסכת „כלים".

בהלכה היומית אני לומד ב„משנה ברורה", שהוא פירושו המקובל של החפץ־חיים ל„שולחן ערוך אורח חיים", המהווה קוד־התנהגות יומיומי ליהודי בתחומים שונים. לעיתים אני לומד ב„קיצור שולחן ערוך מקור חיים" לרבי חיים דוד הלוי. בשבת אני לומד גמרא בקבוצה, ובאחרונה, בוושינגטון, למד־תי מסכת „מגילה" ומסכת „עבודה זרה".

לבד מהלימוד והקריאה בספרי יה־דות, אני קורא את „שמים ואנטישמים", ספרו של ברנארד לואיס, העוסק בשאלת האנטישמיות במיכלול היהו־די־ערבי. התחלתי גם לקרוא את „בצ־בת המעצמות", ספרו של משה ז"ק.

באחרונה השלמתי את קריאת „נתן היה אומר", ספרו היפהפה של יעקב אורלנד, המאיר את דמותו של המשו־רר נתן אלתרמן. מבחינתי, חשף הספר פנים חדשות של המשורר, שהפך למו־כר ולחלק בלתי נפרד מהתרבות המת־הווה כאן.

ראומה זוסקינד

טמטום־דמים

בהקדמה שכתב ג'וזף קונראד לספ־רו „הסוכן החשאי" נאמרו המלים הב־אות על המאורע האמיתי, הנסיון לפו־צץ את מצפה הכוכבים של גריניץ', שממנו שאב המחבר השראה לרומאן שלו: „זה היה טמטום־דמים עקר כל־כך, עד שנבצר מאיש לגלות את שור־שיו, על־ידי איזשהו תהליך מחשבה סביר או אפילו בלתי סביר". („הסוכן החשאי", הוצאת ספרית מעריב, 1981, בתרגום ארי אבנר). הנסיון האנארכיס־טי, המשמש בסיס עלילתו לבדיון של קונראד, נעשה ב־1894. „הסוכן החש־אי" פורסם ב־1907. ההקדמה נכתבה ב־1920.

אפילו נתמקד בתאריך האחרון, הנה חלפו מאז 66 שנים. במרוצת הזמן הזה נתעשרה האנושות בפעולות טרור לרוב, מהן שהפילו המוני קרבנות תמימי־כמשמע. לכל מקרה היו, מן הסתם, נסיבות משלו, ואולי גם הגיון – על־אף דברי קונראד – כלשהו, ואולי־נבון היו לו טעמים אידיאולוגיים. ואף־על־פי־כן צדק קונראד: במוטו של השמבן נשארה העולה הטרוריסטית בגדר „טמטום דמים עקר".

אנו לומדים את הלקח הזה על בשר־נו. שוב ושוב מתרחש מה שאפשר לציירו, עלפי דברי קונראד, כך: „אדם התפוצץ לרסיסים למען משהו שאינו דומה לרעיון – יהא זה רעיון אנארכיסטי או אחר – אפילו דמיון קל שבקלים. ואילו התמונה החיצונית של מיצפה הכוכבים נשארה שלמה, בלי אף סדק אחד".

כששקד קונראד על הרומאן שלו, היה הטרור, בעיקרו, אנארכיסטי. אחר־כך שינה המקור הרעיוני את צבי־יונו. המהות לא נשתנתה. ולא נשתנ־תה גם הטראגדיה האנושית, חלק בל־תי־נפרד מן הטרור, פועל־יוצא של „הבדידות, הטירוף והיאוש".

חזרתי וקראתי עתה את „הסוכן החשאי". לא זה המקום לדרוש בשבחי הפולני שהיה לאחד מגדולי הפרוזאיקו־נים האנגליים – המטאמורפוזה הלשו־נית הזאת היא אחת הפרשיות המופל־אות ביותר בתולדות הספרות העולמית – אבל אינני פטורים בלי להי־תפעל מן האינטואיציה האמנותית, המסוגלת להבקיע חומות של אפלה, בזמן ובמקום, כדי להגיע אל „המצב האנושי העקרוני".

„הסוכן החשאי" כאילו עתה זה בא לעולם. מצפה הכוכבים של גריניץ' בשלהי המאה הי"ט, מקום „אל על־בתיו השוא". הילוך האוטוכף של קו־נראד, נזאר הינדאווי של שלהי 1986, הקרן הסורית של השגרירות בלונדון של הרומאן, שגרירות סוריה בבירת בריטניה של תקופתנו הממשית. ו„טמטום־הדמים העקר"... בימים ההם, בזמן הזה.

הטמטום, הטירוף והיאוש.

מ.ד.

עורך: משה דור • עריכה: יהודה גור־אריה

טבע לא נדיב

יאירה גנוסר

עמוס לויתן / נסיעה עירונית / שירים / ספרית פועלים / 63 ע' / 1986.

שירים יפים, שירים אינטימיים. לא שירי מעורבות־חברתית, שירי חשבון־נפש. בניפת(?) שירה סטאטית, זו שירה על דינאמיקה, כיוון והתרופפות־האחיזה בקונקרטי. אדם "בוגר" את תנועת חייו האישית. הכיוון הוא ללא אילוזיות, ללא נחמה אין פיצוי בתהליך של כתיבת "שירה", ב"עולם־מלים", ב"עיצוב פואטי", או ב"אתיקה של פילוסוף", כלשון השיר.

טון, שיש בו קו כהה של השתנות המבט וביקורת־אירוניה־עצמית. מבט אל הביוגרפיה, שבה אדם מתון, לא בגדולות ציפה להאחז, אלא בקונקרטי, במסודר, במינימלי, בנורמות ההסתפקות במועט – וכך קיווה למצוא את ביטחת הוודאי, את סגולת הקבע המעניק סיפוקים, המאפשר "טעם חיים שקטים":

"זו חלקתי אמרתי: אמת המים /
תחום המיזרע, תעלת העפר, –"

המים, הזריעה, האדמה הם נדבכי ענק, תולדות הציוויליזציה כולה, אבל ההגבלות האלה: "אמת המים", "תחום המזרע", "תעלת העפר" אינם תולדות הציוויליזציה, אלא אחיזת איש בעבודתו שלו, "זו חלקתי אמרתי", בוודאויות של יצירת הלחם.

מבנה השיר מכוון, בהמשכו, לראייה המפקפקת גם בוודאויות האישיות, שסיפק פעם הקיום הקונקרטי, המינימלי־בראשיתי, שהיה כיוון של אחיזה עקרונית בחיים מבוררים, עדיפים. (ואני מתכוונת לאוקסימורון החבוי בצרוף "מינימליזם בראשיתי"). למרות שהעבר אינו נתפס כאן כטעון־ביקורת, אין בו נחמות: "כבר אין לי אחיזה במה / שנאמרתי. שיחי גלגל, קורת / עץ, עשו שליחותם". כך פותח השיר הסמוך ל"זו חלקתי".

האחיזה התרופפה למרות שלא היה בה מיסוד והפרזה הנגועה, המזמינים הקבועים של האכזבות הגדושות. לא גודל־הציפיות הוא הנתון המוביל לסיומים חוזרים של קבלת־הדין: סיומים חוזרים נוסח "נתרופפה אחיזתי", "דבר לאשורו לא ארע", "זה כבר לא יקרה", ועוד בטויים של "מחוץ לכל אלה אני" כקבלת־הדין. הסיומים האלה אינם חידושו של הספר, אך הם אופייניים למבט הכל־תי־מתמתנו של אדם, המודע לחיים ב"טבע בלתי נדיב וקצר־ימים".

עמוס לויתן

אמרתי כי בשירי עמוס לויתן אין מעורבות חברתית. אפשר להרחיב ולומר כי בשיריו אין מעורבות עם זולת. הנוכחות השירית היא של אדם עם עצמו, ללא זולת אינטימי. סדרת שירים יפה, המשתעשעת בנסיון־מגע עם פקידת בנק צעירה, מציירת בבהירות את זרות נסיון־הקשר עם הזולת.

אכן, שירת לויתן אינה שירת חברה או מעורבות חברתית, אבל כדי לאפיין את השירים המבודדים האלה באורח מדוייק יותר, נכון להצביע על הפן החברתי המשתמע מהם, העולה מתוכם, המעביר את כוחו של הספר הזה.

במקום זה אבהיר כי ספרי שירה, בעיני, אינם רצף לשוני־אסתטי במעגל סגור. יש בהם משפט. משפט־אישי ומשפט־חברתי.

בעולם השירים של הספר "נסיעה עירונית" המשתמע החברתי הוא של ההאחזות בעבודה פיזית, עבודה חקלאית, באביזרי העבודה החקלאית והנופים. אותה "אמת המים, תחום המזרע, תעלת העפר" אותם "שיחי גלגל, קורת / עץ". אותם פינות נוף מפורש: "תחנת בנימינה, בת שלמה, / ראש פנה...", אלה מעמידים את האחיזה האינטימית, כארריאה, שאכן היתה שרירה וקיימת. מחזורי השירים המתוקים "היקף אישי" קורנים מעבר לאישי החד־פעמי. התרופפות האחיזה בעולם כזה, שהיה, איננה מתארת עבר מוחזק הרחוק, אלא נוף שלתקופה היסטורית קרובה, קודמת, שפסה מן הארץ באיזה תהליך מואץ, לא אישי, לא אישי בלבד. נוף ישראל ו"א"י העובדת" כמשל על עולם שהיה שריר וקיים, הוא הרבה יותר מנוף אינטימי שולי של חשבון־נפש ביוגרפי מצומצם, של המשורר הזה. הכתוב את התלקות רשימת מראות הקשורה למראה "דוכיפת / נוקר באדמה רק את הראוי לו". הדוכיפת הוא מטאפורי לנכסי־רוח של בחירה בהסתפקות במועט – "רק את הראוי לו". כך נוצר ומתקבל אצל הקורא רימוי נכון של התרחקות החברה העכשווית והאבירויה מנופי עבודה המבורר.

העבר, הוה, אינו נוסטלגי, כי אינו מוצג בזוהר, כי אינו מיופייף ומרומם, כי נגיעתו ברשימת פרטים קונקרטים, נימה של אינטימד מצויה ברצף השירים. "גזע אקליפטוס עבות / אבן בזלת שחורה / נתרופפה אחיזתי כמ־" הם נוף והם תקופה, והם אידיאה שלהם.

הקורא יכול לשים לב לדרך ארגון הזורת בשירים, בה המבט אינו מופנה שמימה. המבט של הדובר בשיר מופנה כלפי מטה, כלפי נתוני הקרקע, לא מרחבי השמים. פיסת קרקע ואביזריה. זו נקודת התצפית, ואלה המראות: "עפר תפור חום בהיר, קודה מהר קצעת – לבנה, לחה. יום תורפי מכאן ועד שדה ועד סוכה בבנינה". הכל, גם המרחב, נתון בתוך תחומים, בכיוון של קרקע ואביזריה המעובדים על ידי האדם (העובד), המשאיר בה אותותיו. המבט הזה, שהיה נאחז בודאי, ביציב, ב"קרקע" גם כמטאפורה – נע בשירים כלפי פנימה, אל ההרהור הבלתי מנתם, תוכו מהורהר בקרקע שאבדה את כוח האחיזה.

נוף ותקופה. בשיר "מהו ריח העולם" מצוי קיטוב תקופות באורח רמוז ובהיר. ארץ ישראל הקודמת, מול ישראל העכשווית. הדובר בשיר קובע שתי אפשרויות ושתי עמדות נבדלות ל"ריח העולם".

"מהו ריח העולם?
אני בוחר מלומר: בשר ניצלה במארק על שפודים
אני בוחר לומר: ריח עפר אחר גשמים".

בשירה ש"אין (בה) כוח לשטויות / רק לדברים קשים ועמידים", ריח העולם העדיף הוא "ריח" (עפר) ולא "בשר" (ניצלה). במשחק צלילים מתחלפים בין אדם "בוחר" לאדם "בוחר", בין ניחוח עבודת האדמה והחיים הסמוכים אליה לבין אלימות ולגאריות הערלים ב"בשר", "ניצלה", "שפודים".

העשייה של השירים שומרת על טון מאופק, כמעט לא ביקורתי, חרף האמור לעיל. הלשון גבוהה קמעא, נמנעת מסוג דיבור, כמעט: "זו חלקתי", לא "זו החלקה שלי". "במקום שבתי – דבר לאשורו לא ארע". אין זו שפה מדוברת, אלא שפה המסתייגת, כדיעבד, מן הדיבורי ה"רך" ברחוב. "בנוח האבק". הצרוף הזה "בנוח האבק" ייחודי לעולם השר וללשון שירתו. זו צורה תנ"כית. צורת שם־הפועל, נטוי, מלה כתובה, לא מדוברת. עד כאן צורת הפועל. ואילו בחירת הפועל של המשורר לא תהיה "אבק נישא ברוח", או "אבק נופל", אלא תנועה קלה, בין סטאטי לבין תנועה קלה. שקיעה קלה. "בנוח האבק".

דרך הכתיבה שומרת על מבנה בתים הארמוני, אך ללא כיווני חריזה או מקצב או קישוט מטאפורי. קורטוב אירוניה עצמית מצוי בטון הלך הנפש.

בקובץ המגובש, שכיוונו, כאמור, מופנה מן הקרקע אל הפנימי, ההרהורי, ישנם כמה שירים שהמבנה העקרוני חוזר בהם באותה מוזות. "אני בחלון ניצב", רגע ממוקד, שממנו צומח בלי־פעולה, וממנה חתימת הרהור. לא על ההרהורים אני תוהה. לא מידת קבלתם היא המעניקה לשירים את יופים, אלא קיומם ברצף המונה סדרת דברים באורח אינטימי, וידויי־למחצה, בין ספקני לאירוני, המעלה את ארץ־ישראל הקודמת "ישנה", לדרגת עולם פנימי שירי, מוגש בהישג שירי.

אלישע פורת

"אָנָּא בְּכֹחַ"

לזכרו של המשורר אמיר גלבוע

לאחר מלחמת יום־הכיפורים יצא לאור ספר שירי "חושניה, המסגר". כמה חודשים קודם לכן פרסמתי במוסף הספרותי של אחד העיתונים את השיר "אנא בכוח", שיר משונה ומוזר שמילותיו צפו וברחפו לפני עיני ממקורות לא ידועים לי, ונערכו לפני ממש בחוד קו.

באותם ימים שלאחר המלחמה השלמתי כתיבת כמה שירי קינה שראשיתם טושה בזמזום, כאילו יש בכוחנו להשיב את אלפי הנופלים אל בין החיים.

אני זוכר את רגע ההולדת של השיר ההוא. באוטובוס של חיילים, בדרך מקונייטרה, כשבחוץ מאפירים השמים הנמוכים ומבשרים את בוא השלגים. בדרך שר איזה חזן את פרק התפילה "אנא בכוח". הוא שורר ברגש ובעוצמה וצימוד המלים הזה תפש את אזני מיד. אוקסימורון נפלא, שאפילו "מלך האוקסימורונים" בשירתנו החדשה, נתן אלתרמן, היה מסיר כובעו בפניו.

מתוך הצמד הנוגד של רכות ואילמות התגנב לו השיר שרצה כל־כך להוולד. החומרים מוכרים עד לזרא: חייל מוכה ומוזה שינה, השב לביתו לפרק זמן קצוב, כשהאיום לשוב אל החזית טרם סר מעליו. רעבונו לאשה, הצירוף הפרוע בין תשוקת הבשרים שלו ובין קרבת מותו המהדהדים בשיר:

"... לא זְמַן לִשְׁאֹל עַכְשָׁיו
בְּכֹחַ מָה בְּכֹחַ אָנָה
שֶׁכְּבָר אֲנִי הוֹלֵךְ
שְׁאֹר חֲבַצָּלוֹת גּוּפֵךְ..."

מישהו מחברי טרח וסיפר לי, מעט בהפתעה, ששמע את המשורר אמיר גלבוע קורא לפני הסטודנטים שלו שירים אחרונים מהמלחמה, של משוררים לא מוכרים. מאלה שהולידה המלחמה. ובין השירים שקרא, גם שירים משלי. והוא גם הוסיף ואמר לי שאמיר גלבוע אמר שאפשר להריח את האש והעשן העולה מן השירים.

אני, שכתבתי את השורות הקצרות הללו, רק כדי לפרוק מועקות קשות שנצטברו על לבי, התרגשתי מאד. הנה, לא אל העצים ולא אל האבנים בלבד. יש מי שקורא ויש מי שמרגיש מעבר למרחקים, מן האולמות המוארים של הקמפוס בתל־אביב, מחולק ה"אחורי" של העם, מן העורף.

לא הכרתי אותו אז, וכמעט שלא הכרתיו גם אחר־כך. אבל הרביתי לקרוא בשיריו. התמלאתי בהכרת תודה ושמרתי את הדבר בליבי. יום יבוא, ידעתי, ואוכל לומר לו מעט מאלה. אם רק יסתייע בידי ואם תזדמן שעת רצון, שהרי אין מנעולים כמו מנעולים התלויים על לבבות המשוררים.

ואחר־כך עליתי לירושלים ושקעתי, לכמה שנים, בתוך הבשר הזה העמוק של טֶקְסְטִים עבריים. היתה בי הרגשה מרעבת כוססת, שהתגברה עוד במרוצת המלחמה. ואני התנפלתי על הכתובים העבריים בשקיקה.

כך הגעתי שוב אל נוסח התפילה "אנא בכוח". למדתי על פרושיה השונים וגם הכרתי בעיניים של אוהב נכזב, שלא כולה פנינה לשונית. רק פתיחה נפלאה, ואחרי כן היא נופלת אל לשון סתומה ומעייפת. יום אחד, באיזו ספריה בירושלים, פתחתי לתומי את "בחולים ואדומים" של אמיר גלבוע ואני קורא בהפתעה: "אנא בכוח..." שיר שכתב באותו השם, מאותה תפילה עם אותו האוקסימורון הנפלא. הססתי כמה ימים ביני לביני ובסוף החלטתי לכתוב אליו, אל המשורר התל־אביבי ולהעמיד אותו על הדמיון בין שמות השירים. הרי כבר התרחשו דברים כאלה בעבר. אנשים שונים כתבו במקומות מרוחקים ובזמן אחר, על דברים קרובים עד כדי פליאה. דחיתי את כתיבתי אליו משבוע לשבוע. אי־נחת וחוסר קרבה ממשי, והרגשה של פלישה לתחום הפרט, כל אלה ריפו את ידי שהססה בלאו הכי. עד שקראתי באיזה עתון חרדי נושן, דברים נרגשים על חבלי פטירתו של הרב א"ה קוק. קראתי איך ההמונים סביב ביתו מלאו אדם ואיך קראו בקול גדול למראשותיו "אנא בכוח גדולת ימינך..."

התאור הנפלא של רגעיו האחרונים של הרב קוק, כתוב בלשון עתונאית עלגת של שנות השלושים, המערבת לעיסה אחת, דברי גדולה ושבחי קודש עם פרטי הווי קטנים, טלטל אותי שוב אל שורות הבזלת הבוערים של רמת הגולן. נישאתי שוב עם החייל המת־החי, שבדמיונו מצטרפת התשוקה הבוערת לאשה אל תחושת המוות המתקרב:

"...אָנָּא בָּא אֵלַיִךְ יָשָׁר מִן הַגּוֹלָן..."

ואז העזתי וכתבתי מכתב לאמיר גלבוע. כבר אינני זוכר מה בדיוק כתבתי במכתבי המבולבל והנרגש. אני רק זוכר שהייתי נפעם מעצם ההכרה בחילחול הספרותי המופלא של הצירוף "אנא בכוח". דרך התפילה אל שירי אירופה השרופה שלו, אל שירי רמת הגולן השרופה שלי. סיפרתי לו גם את הסיפור על חבלי גסיסתו של הרב קוק ועל הקול הקורא "אנא בכוח" נישא מעל רחובות תל־אביב, קול שההמונים המצטופפים מתחת מתחננים בו על חייו של מי שהם אוהבים ולא הספיקו לומר לו זאת לפני לכתו מהם.

חלפו ימים וקבלתי תשובתו כתובה בכתב ידו, שלא ראיתי כמוהו לנוי. מה השיב לי במכתבו? על לשון אחת המעוררת לשונות רבות אצל משוררים שונים. על המשותף אבל גם על המפריד שאין לגשר על פניו. וגם הביע פליאה מסויימת מהדרך שבה נדרשתי אני אל הכתוב העתיק הזה. ומאוד נראה לו הצירוף החד־פעמי בין תאוות הבשר, תחושת המוות הקרב והמסתורין הצונף אותם לצבתה אחת.

באותם ימים קראתי את שירי הזעקה הקשים שלו ב"מאזנים". שירי תגובה מאוחרת מעט, לאימי מלחמת יום הכיפורים, והבנתי שלא רק בנפשו של הרב קוק שכנה חרדה גדולה לעם הזה, ולא רק בנפשו של נ.א. שלו הוקדשו השירים, קינה דאגה קשה לעתידנו כאן. אלא שגם המשורר המופלא אמיר גלבוע, זכר משורר לברכה, חרד עד מוות לחיינו ולחיי הלשון העברית.

את כל אלה רציתי לכתוב לו, לדלג מעל המחיצות המלאכותיות ולהשיח לו גם את מבוכותי. אבל לא הספקתי. האיש הלך לעולמו כשעניינים רבים אינם פתורים. וזה שלי, הקטן, ביניהם. היום אני מצטער שלא אמרתי לו כל אלה. יהיו הדברים המעטים שהזכרתי כאן, נר לזכרו. ואולי עוד תימצא איזו דרך מסתורית, ככתוב בתפילת "אנא בכוח" להגיע אליו ולהגיד לו מעט ממה שרציתי.

שירה זוהי "גדולת ימינך" של משוררי אמת. שאף על פי שהם הולכים מאתנו, הרי רוחם ודבריהם ואלה שלא נאמרו בכלל, עוד חיים עמנו שנים ארוכות.

זרזירים

עוז פותח את 1987

הרומאן החדש של עמוס עוז, "קופסה שחורה", יפתח את שנת 1987 ב"ספריה לעם" של הוצאת "עם עובד". בימים אלה עומד להופיע תרגום ספרו הקודם "מנוחה נכונה" להולנדית, לפינית ולגרמנית. אשתקד הופיע הספר גם באנגלית וגם בצרפתית, הן בכריכה קשה והן כספר־כיס, וזכה להיכלל ברשימת רבי המכר בארה"ב.

במחצית החודש שעבר הוזמן עמוס עוז לשטוקהולם על־ידי הוצאת־הספרים השוודית "אלמסטוים את וידסטראנד" כדי להיות נוכח באירועים לרגל הופעת התרגום השוודי של "מנוחה נכונה". זהו ספרו השביעי של עוז שתורגם לשוודית. משוודיה המשיך עוז לארה"ב, למסע הרצאות שבמרכזו – ההרצאה החגיגית ב"מטרופוליטן מיוזאום" בניו־יורק לרגל "חודש ישראל" הנערך שם. נושא ההרצאה: "ספרות עברית – הרוח והאות".

ב"עם עובד" עתידים לצאת בשבועות הקרובים "התגנבות יחידים", הרומאן החדש של יהושע קנז, שעליו כבר סיפרנו לקוראינו, ו"משחק המלאכים", היסטוריה דמיונית, אישית, של ארץ־ישראל כפי שרואה אותה דן צלקה. 20 שנות כתיבה מקופלות בספר זה ובו גם סיפורים המקובצים זו הפעם הראשונה וסיפור חדש שעל שמו נקרא הספר.

רומאן ביכורים

"גולם במעגל" – זהו שם רומאן־הביכורים של לילי אמית־פרי, העומד להופיע בהוצאת "כתר" המתרחש על רקע רמת־גן. גיבורת הספר – כמו המחברת – היא בת למשפחה של ניצולי שואה, המתחבטת בצפיות האי־מימושן.

לילי אמית־פרי בת ה־33 היא עוזרת באוניברסיטה הפתוחה.

ועוד מחדשות "כתר": ההוצאה רכשה את הזכויות לתרגום לשפתנו של ספרי אריק סגל, אותו פרופסור יהודי־אמריקני לספרות שנעשה מחבר של רבי־מכר, הנרסים לרגשנות, והצלחתם העצומה השתקפה גם בעיבודם הקולנועי. "כתר" תוציא איפוא הן את הספר האחרון של סגל, "פגישת מחזור", והן את הראשונים – "סיפור אהבה" ו"סיפורו של אוליבר", שכבר ראו בשעתם אור בעברית.

כן מתעתדת "כתר" לפרסם את הספר "מקרני רנטגן ועד הקוארקים", תולדות הפיסיקה המודרנית, פרי־עטו של חתן פרס נובל לפיסיקה פרופ' אמיליו סגרה. חידושו של הספר הוא גם בזווית־ראייתו: דברי־ימי הפיסיקה מתוארים באמצעות חיי הפיסיקאים, כיוון שלדעת המחבר מדעי־הטבע הם יצירתיים ממש כמו ספרות ואמנות.

אגב, מנכ"ל "כתר" אליאב כהן עוזב לתפקיד בכיר אחר בחברת "כלל", שהוצאת־הספרים שייכת לה, ותחתיו בא יעקב פתאל, הפורש מהנהלת "כלל־פיתוח".

בעקבות המאירי

שוחרי יצירתו של אביגדור המאירי יפקדו מן הסתם את הערב המוקדש לנושא "החייל היהודי במלחמת העולם הראשונה", שיערך ביום שלישי הקרוב, 11 בנובמבר ש"ז, בשעה 7 בערב, באולם בני־ציון של בית התפוצות.

עילת־הדיון הוא הספר "אביגדור המאירי וספרות המלחמה" מאת אבנר הולצמן שראה באחרונה אור בהוצאת "מערכות". יפתח את הדיון אל"מ אורי דרומי, מפקד "מערכות", וישתתפו בו המחבר אבנר הולצמן והסופרים אהוד בן עזר וחנוך ברטוב.

ממש כמו בארץ

שבועון היורדים "ישראל שלנו" מספר על המשורר אשר רייך, שהוזמן לקרוא משיריו באוניברסיטאות ייל, הארווארד ובוסטון וכי זהו ביקורו השני בבוסטון השנה.

"טוב הלב" הספרותי שופע מעבר לאוקיינוס ממש כמו בארץ. לפיכך מצורפות לידיעה הבלתי־חתומה על־אודות רייך, שבינתיים כבר חזר לישראל, גם השורות הבאות: "למי שתוהה מדוע הוזמן דווקא רייך לקרוא משיריו בגולה הדוויה בארה"ב, שהרי יש מפורסמים ממנו בקרב הסופרים והמשוררים בישראל, נגלה להם שלרייך יש סוכן ספרותי פעיל מאוד והוא שהסדיר לו את ההופעות הללו, הנעשות בשכר, כמובן.

"זה מה שמוכיח, שכדי להצליח, צריך לא רק להיות אמן, אלא גם איש־עסקים, או לפחות לשכור אחד כזה".

באותו גליון של "ישראל שלנו" מופיע ראיון עם הסופר היהודי־צרפתי מארק האלטר, שרומאן היסטורי שלו זכה עתה להצלחה בארה"ב. בכותרת ומשנה מוגדר האלטר כ"בעלה של באאטה קלארספלד".

לא דובים ולא יער. בעלה של באאטה הוא סרז' קלארספלד. אבל מידע בסיסי כזה איננו מחייב את כתביו לענייני ספרות של "ישראל שלנו".

הנגלה והנסתר

שלמה אביב

זרובבל גלעד / אור ההר (שירים) / הוצאת הקיבוץ המאוחד / 1986.

כשאומרים לי זרובבל גלעד – אני חושב מיד על אהבת הטבע, על ההתמודדות עמו. ואכן, השירים שופעים אהבה לריח השדה והיער הטוב. המאפיין את השדה ואת היער הוא היותם מוכרים לנו מקדמת דנא, מזהירים אותנו לתמימותו של רחם אמהי קדמון, ממנו נדחפנו לצאת. מכאן תחושת גן העדן האבוד, הנילווה לאדם בכל הזמנים. אולם, בהכבעת, ממשיכים הם לחיות עמנו, גם כיום הזה, רעננים ומתחדשים, נכונים לשמש מקלט־ירק, איזו נחמה פורתא שעודה בהישג יד, השבח לאל. הניחוחות האלה רבקים בו, בזרובבל, בחליפות הזמנים, בתמונות החיים השונות. מכאן – האמינות שלו, הקסם המיוחד לו – המשיך לצורה.

מהותי אני־עצמי חקלאי ומשורר – מצער הדבר, שאינני אריש לתימאטיקה שלו. אדרבא, כבוד יש לי אליו, והוא מעניין אותי מהרבה בחינות. כל המכיר את שיריו יודע, שאצל זרובבל לא תמצא – ציפור סתם, כי אם את הקיכלי, את העורב ובני ביתו, את הנץ בשעת הציד, את העפרוני, ואת זוג הצופיות בסבך אדום ההיבסקוס – כל אחד מאלה הוא עולם מופלא כלשעצמו, יצור נברא, התובע שיקראו לו בשמו המפורש דווקא, שיכירו בייחודו ובחד־פעמיותו. המיטיב להתבונן בנוף סביבתו, כמו המשורר של "אור ההר" שלנו, מבין עד מהרה שאין די בהכרת המבדיל את העורב מן העורבני, כי־אם יתר על כך, לכל פרט ופרט במשפחת העורב המהדיר את שנתך בשבת בבוקר – התנהגות משלו, תווי ייחוד, "אישיות פרטית", אם מותר להרחיק לכת. זרובבל בקי ובקדבית בכל אלה חוכיות ותיק לו, שאין עליהן עוררין.

לרוב המשוררים שהם עכברי עיר האספלטים, עשוי הדבר להיראות אקזוטי, אולם זרובבל אינו עוסק באידיליה, וכלל אינו בורח מן המציאות העכשווית. אדרבא, מתמודד הוא עם נוף הסביבה הקרובה, ובעיני זו מעלה לאמן, בכל הזמנים. הנופים המתגלים לנו בחרוזיו ארציים הם בהחלט, ממשיים ומוכרים: עמק יזרעאל, הגלבוע וסביבתו, עמק בית שאן ושאר נקודות חן שאפשר לציינן על המפה. בספר זה פרס לנו זרובבל נופים ירוקים אחרים ב"פנקס הקליפורני" שלו, אך לם גם אלה ארציים וקרובים ללב ולמגע יד.

מעלה נוספת שאני מוצא בספר אופיינית בדרך כלל למשוררים בשלים שפתו הביקורת סר מהם, הרצון להצטעצע עזב אותם מכבר – והם מרשים לעצמם לדבר ולכתוב כאחד האדם, בשפת אנוש מן הישוב. גם כאן – השירים הם תקשורת, כדבר איש אל רעהו, כווידויים קטנים, הנאמרים אל אוזן שומעת של אח ואוהב. אינני מתכוון למצות את כל מה שיש בספר, אולם גם על רגל אחת, אוכל לציין את טעמם הטוב של שירים כמו "שלושה דיוקני עצמו של רמבראנדט": בחרות, גברות, זיקנה...

זרובבל גלעד

"אבל אינני אלא איש מצוקות מהלך בחושך / ורודף אחר האור / מסתורין מלאה נפשי ולא ארע / מי קרא בשמי" (עמ' 14).

"מבעד לעור, מחשכת שרשים נהר / האור / ואני רק שליח אני וכימי שכיר ימי, / להגיד במעשי ידי גדולתו" (עמ' 15).

או, בשירי הגלבוע שלו, דומה ומרובר בבחירת מקום קבורה בתוך סביבה המקרינה גם משהו רוחניות, נחמה של ממש, מכל מקום: "פה המקום", להשק, / ותשימתך נתקצרה. / אז כרעת על ברכיך / לתת מגע ידך באבן / הקרה" (עמ' 10).

שלושת שירי הזיכרון לזולה, משוררת־ידידה, אשר זרובבל הספיד אותה בשעתו – יש בהם התמודדות רגישה עם נושא המוות. גם בשיר "השעיר" מגלה זרובבל משהו מן העמידה נוכח התהום ההוא: "וכבר אני קרוב יותר / לשם / ועדיין אני תוהה ולא ארע..." (עמ' 41).

אין זרובבל מנסה לדבר על מה שמעבר לוילון ההוא המפריד. מתוך צער קובע הוא שגם השעירים, אותם עופות אשר במטבעות בני אתונה סימלו את החכמה, הדאה גם מבעד להשכה: "...אך גם הם חכמתם מכלוא: / מניעים ציציות ראשיהם / פנים האחור / במאוינים ללבו של עולם / ולבם דוה" (עמ' 42).

השירים "בקצה הרחוב" ו"האיש על כסא־גלגלים" קורנים אנושיות כפשוטה, ענין באדם המנסה למצוא תכלית גם בחיי החולין הפשוטים, אשר גם בהיותו רתוק לכסא גלגלים אינו מדבר סרה בדרכי האל:

"...עכשיו יש לי / פנאי. הרבה פנאי. / זה עשרים וחמש / שנה. / והכרתנו טובים, / רק טובים. בלעדיהם / לא היו חיי חיים". / (עמ' 71).

מתברר, שגם כאשר מתרחק זרובבל מ"מגרש הבית" שלו, ונפרד קמעה מהבטוחה של הציפורים והאילנות, חביביו משכבר, מצליח הוא לכתוב שירה טובה. יש לי רושם שהגיגות האלה, שיש בהן מן ההרפתקה, למחוזות אחרים – מעטות הן בספר זה. ראוי היה לו להרבות בהן.

לשלושה שערים נחלק הספר: "על אם הדרך" "מן היער" ו"פנקס קליפורני". שירים טובים יש גם בשלישי, כמובן, אולם לי נראו השניים הראשונים כטובים יותר. האחרון, העולה במניין שיריו על הקודמים, יש בו, כהגדרתו, משהו מיומן דרכים ומפה, חטוף כלשהו. רשמים שלא תמיד ניתן להם הזמן לשקוע אל הקרקעית ולהתגבש, תוך הפרדת הכבד מן הקל והארעי, מן המקרי שתפס את העין, ששורשם בזמן.

שירים לא מעטים ניכרת בהם איזו מאביידה, איזה רצון בלתי נכבש לקטלג חי וצומח, גם כאשר אין הרגשה שהחכמנו על ידי כך. כאילו נרדף המשורר על ידי חשש שמא יתפס מספר לנו על "ציפור שלא ארע את שמה" (עמ' 64). גם כאשר השם ידוע, כגון "דרורים לבני צוואר" או "עץ יהושע" או "המזמזים" של אותן דבורים אפריקניות, או "בין ארזים", "הגינתון" ואפילו "עץ הסקויה" – נראה העניין לנו כלא חיוני כל כך, כאילו יאה ונאה להם מקומם על גלויה לתיירים שתפקידה להוכיח לשכניך, שאכן היית שם וגם ראית.

נדמה לי שהבא לדבר על עצים ואבנים או לדובב אותם כעולמות בפני עצמם, לא כחומר גלם לציורים ולמטאפורות, נוכח עד מהרה במגבלות ובמוקשים אשר השדה הזה משופע בהם. במלים אחרות, יש לי רושם שאי אפשר להגיע עם זה רחוק, אל עולם הנסתר, אל תפיסת העולם שניתן לכנותה מיתו־מאגית. תפיסה שאני מוצא בה פיוט רב, ואפשר להגיע עמה, ויש כאלה שהלכו בה, עד פאנתאיזם מסוים, אם כי אנמי כלשהו, וכאן אני מגיע לחולשתה של שירת זרובבל גלעד.

יצירתו של גלעד מצטיינת בכנות גדולה, לצד התבונות הטובות שעמדתי עליהן בראשית רשימתי ורבות אחרות שנבצר ממני לראותן, בשל קוצר ראייתי, מן הסתם. אולם, למרות שיש התקרבות ורמיזות למסתורין, למה שמעבר לפרגוד הירוק המסתיר מעמנו – אין העזה לרדת לעומק. לטעמי, המימד הבלתי נראה, הסמוי מן העין – עני כלשהו. הנגלה והנסתר אינם בפרופורציה הנכונה, השירה נמצאת מפסידה בשל כך, וחבל.

מג"ל

סיפורת

סיפור של התערות
שלמה שבא / אנשים חדשים בהרים הגבוהים / שער: שמשון הולצמן ז"ל / רישומים: אריה חצור / ספרית תרמיל / 1986 / 188 ע'.

שירותיה הטובים של ספרית תרמיל (בעריכתו של ישראל הר) הסיבו עימנו גם הפעם, בהדפסה חוזרת של ספרו של שלמה שבא (מהדורה ראשונה: 1953), המתאר את בעיות הקליטה של עולי תימן. הסיפור הוא על מתיישבים בכפר נטוש בראשית שנות החמישים, בתקופת העליה הגדולה. קשיי החורף והקיץ הראשונים בארץ, המרורות המנטאלית, בעיות הקיום כפשוטן, הבדידות, אי־ההבנות, העבודה הקשה שאין רגילים לה, הם מוטורי־הסיפור של שבא. יש לציין שספרו היה בין הראשונים שנכתבו על העליה שהגיעה לארץ עם קום המדינה, ובכללה עליית „על כנפי נשרים".

עדווה קסומה בעיר
יהושע בר־יוסף / בשלוש דרכים... / עטיפה ירום ורדימון / כתר 1986 / 182 עמ'.

צר, מה צר שמספרה של הטרילוגיה „עיר קסומה" הלך אחרי יצרו והתפקר מכשרונו ורקח מרקחת על ערווה קסומה בעיר האבים הגדולה, כהמשך למרקחות דומות שכתב בשנים האחרונות. ארוטיקה, ניחא, אך מדוע יכתוב איש מוכשר כבר־יוסף סיפור כה שטוח? אין לי טענות כלפי הריצת הלשון למול הדתיות המעופשת המתוארת בספריו, אך תפארתו של בר־יוסף כסופר לא תהיה על הדרך השלישית. השטן המרקד (עירום?) בחוצות העיר הגדולה והנערה הדתית הנאבקת בו (בשפה רפה ובהתמסרות גדולה) אינם אפילו דוקטני נייר המסר הפמיניסטי – תוליך התחברות של הנערה המגיעה בסופו אל עצמאות אישית תשית – אינטו שווה יותר ממאמר בעתון.

ועוד היד נטויה
מריו פוזו / הסיציליאני / עברית: עמשי לוין / עטיפה: אבי איינשטיין / כנרת / 1986 / 336 ע'.

„הסיציליאני" הוא המשך ישיר ומפוקפק לספרו הקודם של מר פוזו „הסנדק". דם, יזע, מין ודמעות – במינון צפוי – מבטיחים תמלוגים נאותים למחבר ולהוצאה. ואין קשר

(אין קשר!) בין תמלוגים לבין דרכי־סיפור מופרכים, לשון דלה, עלילה באנאלית, משגלים בסיטונות הרים בקטשופ. מה שאמר ומה נדבר. מר פוזו צודק, שהרי חיי ה„דאגר" הזה הם חיי נצח, כמו המאפיה.

שירה

בכור המיצרף
איתמר יעוז־קסט / צינורות מוליכי אש / עקד / 1986 / 79 ע'.

שירתו של יעוז־קסט, מתחילתה, התמודדה עם שאלות הזהות של היהדות והישראליות, לאורה של השואה. הספר הזה מציע מצע רחב, כמראפי, הרצוף בקטעי־שיר מן הז'אנרים של השיר הלירי, הפואמה הלירית והשירה בפרוזה, ליחידה התרחשותית אחת של אירועים היסטוריים. פתח הדברים הוא, אולי, באמונת המשורר הנכוחה: „עד מה האמין כי מלים תצלנה ממוות. / מלים ניצניות כנגד המוות מפריזה־שפתיים ומנוער־כתמי־החולי". המשכו בקריעה האלימה של הרצף ההיסטורי („שלושה אבות תלשו את לשוני" וגו') והאחרית בקרע־איחוי נוסף שבשיר „עולמות", אשר כותרת המשנה שלו („אב מדבר אל בנו בעל־התשובה") מצביעה על הבעייתיות הביוגרפית, שהיא בלימת המלים של הקדושה והחולין: „ואף־על־פי־כן אני עוד מוסיף ומשחיל אות באות תוך מאמץ, / חוזר על תפילותיך בלא ניגון, / משחיל וקושר בזירוזת לשורשי דקה אל לשורשי דקה / ומרמה כי מחזיק אני בידי חוט פתלתול אשר עלול להיקרע כל רגע". יעוז־קסט לא נכבע מעודו לאופנות הניכור והאירוניה שבשירה העברית, הוא גם לא נתפתה בפיתויי השיר הקל, הנבלע „אינסטנט" על כרעיו וקרביו, ונסיונותיו בחומריה הקשים של השירה העברית ובחומרי־התודעה היהודיים צריכים לזכות אותו בהערכה רבה.

עירובים
ש. שלום / מאלבביש ולמעלה (מסכת שירים על השמינית) / עם עובד / 1986 / 160 ע'.

מעמדה של שירת ש. שלום סבל רבות בשנים האחרונות. מנת הפאתוס ורוממות הלשון לא הסיבו עם שירתו ולא חיבבה על קוראיה. „מאלבביש ולמעלה" מחייב גישה זהירה, משום שיש בספר שורות טובות מאוד ואפילו שירים שלמים, שאסור לעבור על פניהם ברפרוף והתעלמות. ויש דברים יפים, כשיר המתמטן הזה: „עירום דוהר ללא תחינת שד, / גל השער קצר ועז בהיר / והלפה עלי בתוף למגע יד / וחין חלקת גופה זורה שיר. / „גו אתר קראתי, „עימדי בא רגע קטר" / והיא נעצרה ברוזי ילדות והיר / וכחול־עיניה בי בהה מבט, / ואז נזכרתי במותה בעודי צעיר". דומני שש.שלום מצליח בשירים ה„פשוטים" – על זכרונות העבר, על מראות הנוף, על פגישות חטופות וכו'. לפחות הצלחה זוכים השירים שעל עניינים „חשובים", עתירי אידיאות, ואין הפאתוס מועיל כאן כלל.

עדות חקר עיון

על טעם ודעת
גבריאל מוקד / השיפוט האמנותי (מיתווה לדגם אובייקטיביסטי מתוך באסתטיקה) / עטיפה: דוד טורטקר־בר / הוצאת אגודת הסופרים העברים / 1986 / 228 ע'.

מעטים הם הספרים הכתובים עברית, הדנים באסתטיקה וספרו של מוקד ממלא צורך חיוני. המגמה העיקרית של החיבור היתה לפזר מבוכה השוררת כלפי שיקן של יצירות אמנות וכלפי אופן השיפוט. הגישה האופיינית למוקד מוגדרת על־ידו כ„שיפוט אובייקטיביסטי מתוך", ובראשה השאלה המרכזית: האם קביעות בדבר ערכן של יצירות אמנות, דומות לקביעות סובייקטיביות בדבר טעמו של שוקולד או לקביעות אובייקטיביות, הניתנות לאימות „או להפרכה, בתחום ההיסטוריה ההגיוניים ובתחום העובדות הפיזיות? כוחו של מוקד רב לו בהרצאה צלולה של גופי הבעיות האסתטיות ובסקירת קורות האמנות והדעות הנוגעות על היפה.

אין מקום אחר
דוד גורן / הגבול שלא הותש / עורך: עמנואל ביחובסקי / עטיפה: קרול עובדיה / הקיבוץ המאוחד / 1986 / 256 ע'.

מלחמת ההתשה היתה לפני כעשרים שנה; ותחילתה בהפגזות בית־שאן ועלילתה תוצאות מלחמת ששת הימים. בחזית המזרחית, הירדנית, נפל עיקר עולה על שתי עשרות של ישובים, „ישובי הקו", בעמקים בית־שאן והירדן. על אלה מספר הספר, ואנו נזכרים שוב במושגים שנולדו בימים ההם: ילדי המקלטים, גדר המערכת, כביש הפטרולים. מצאתי שהספר, על אף המעניין שבו, לוקה בהיעדרו של מבוא שיבאר את הרקע הצבאי־המדיני למלחמה.

חוכמת ישראל

הבחנות פשט ודרש
שרה קמין / רש"י – פשוטו של מקרא ומדרשו של מקרא / עטיפה: ב"צ יהור־שע / מאגנס / תשמ"ד / 297 ע'.

הקורא בפירוש רש"י למקרא חש כי הביטוי „פשוטו של מקרא" אינו כפשוטו, כי מתלווה גם תחושה נוספת, מנוגדת, שפירושים רבים הם על דרך הדרש המובהק. הספר עוסק בכוונות רש"י לגבי „פשט" ו„דרש" ובגישות המתודולוגיות השונות לפירוש הטקסט. תוך־כדי ביותו ההבחנה בין „פשט" ל„דרש" והבאת דוגמאות רבות לעניין, מבהירה המחברת את תודעתו הפרשנית של רש"י, ובמיוחד לאור התמודדותו הקפדנית השקולה עם אוסף הפירושים שעמד לפניו במקורות חז"ל.

חינוך

שורשיות על מין
ד"ר רות וסטהיימר בשיתוף עם ד"ר נתן קראבץ / אהבה ראשונה – הדרכה מינית לבני־הנעורים / מבוא: ד"ר עמנואל חיגר / תרגום: סמדר שיר / עיצוב: איריס חכמון, דוד קדם / ר. סירקיס / 1986 / 197 ע'.

הדעה הרווחת כיום היא, שבערות מינית היא מקור לבעיות. הספר פונה לצעירים ולהורים מתוך הבוח, שמידע נכון בענייני מין מאפשר להוליט החלטות נבונות, במיוחד בגיל ההתבגרות. זהו הגיל שבו מתחזקת השפעת החברים וסמכות ההורים נחלשת. לדעת המחברים, ההכנה הטובה ביותר להתמודדות עם פיתויים מיניים היא לדעת הרבה ככל האפשר בנושא המין – ההנאות הצפויות בו, גבולות ההנאה, הסכנות. מכל מקום, „מין הוא ענין ידידותי", כדברי המחברים, ונוכח שידול לארפלילי זה, מי גיבור ויכבוש את יצרו?

ספרי ילדים ונוער

מלב אל לב
סמדר שיר / ענת ואני / עטיפה: אד־בה טפר / תמוז / 1986 / 189 ע'.

נערה ושכנתה הבוגרת. המטבח קטן. ושיחות על כוסות קפה, שאריות עוגה וקערת פיצוחים. ופיצוחי נושאים: בית־ספר, תעודות וציונים, מורים, חברים וחברות, מחזרים, לבטים. הספר מבוסס על הסדרה „שיחות עם ענת" המתפרסמת בשבועון „מעריב לנוער". כך מחזירה סמדר שיר את אהבת העגל לכוכבת הזמר הישראלית לפרופורציות הנכונות: „אם יניב אינו מחזיר לך אהבה – זה לא בגלל שהוא מאוהב בעופרה חזה, הוספתי. אם הוא מחזיר לך אהבה – זה לא משום שאת דומה לעופרה חזה, אלא בזכות מה שאת".

מבחר חרוזים לילדים
אשר שופט / מפתח הקסמים / צייר: דני קרמן / מסדה / 1986 / 53 ע'.

אשר שופט כינס שירים שנכתבו במשך 40 שנה. יש שירים שהילד הרך יחזה בהם את סביבתו המיידית – הבית, המשפחה, הגן וביה־הספר. ויש שירים המעלים זכרי עבר. ולא נעדר ההומור, כגון „מכתב־הכתיבה / התמרדה לי סתם: / קיץ כתבת קין / ויורם רק רם" או: „מצאתי מטבע / – בושה לספר – / בערמה של זבל / מחוץ לגדר". ולא נעדרים שירים על הבית, קיבוץ נגבה, ושירים על זכרונות ממלחמת השחרור. מאוד נוגעני מן הפואמה על גיבורי חרוזה של לאה גולדברג, אורי מודי ואורי כדורי, שהרי גם בי שוכן, בקרן זווית בעלומה, הילד שהייתי אני.

השמטות
בסקירת „עיון ראשון" במדור זה, בתאריך 24.10.86, על הספר „האדם שבאמון", הוצאת „רשפים" נשמט שמו של העורך המדעי של המהדורה העברית, ד"ר מרדכי קירש ועמו הסליחה.

ברשימת הביקורת של עידית המאירי, על ספרה של מרחה מינקו „מרורים" במדור זה, בשבוע שעבר, נשמט שמה של המתרגמת, שולמית במבגר.

עמה ועם הקוראים – הסליחה.

רות שפירא

„לוליטה" אירופי

„המכשף" מאת ולאדימיר נבוקוב נחשב ל„ארוע" הספרותי האחרון בארה"ב. הרומאן, אותו כתב נבוקוב בפאריס בשנת 1939, עשר שנים לפני „לוליטה", נתגלה אחרי מותו בעזבונו ותורגם מרוסית על־ידי בנו, דמיטרי. זהו מעין „לוליטה" אירופי, המזכיר במידה רבה את „לוליטה" האמריקני בתשוקות, בהזמה, ביופי ובהיבט המעוצע שלו. כאן מסופר על ילדה בת שתים־עשרה, המעוררת את דמיונו של גבר בשנות הארבעים לחייו, בעת שהיא מחליקה על גלגליות בפארק ציבורי. על־מנת להגיע אליה, מתחתן הגבר עם אמה החולה והעניה של הילדה וזו מתה זמן קצר לאחר מכן. הילדה ואביה החורג יוצאים למלון בריביירה ושם הוא מנסה לבצע את זממו בעת שהיא ישנה. היא מתעוררת ומקימה קול זעקה, הוא בורח לכביש הסואן ונהרג ברגבמקום.

גרוסמן כעד
לא רק אצלנו זוכה הסופר הרוסי המנוח ואסילי גרוסמן לפופולאריות. בבריטניה, אחרי ההצלחה המסחררת של „חיים וגורל" אשתקד, ראה אור תרגום נוסף מיצירתו, „זורם לנצח" שאת כתיבתו סיים גרוסמן שנה לפני מותו ב־1963. זהו סיפור שובו של איוואן גרגורייביץ' ל„חופש" הפוסט־סטאליניסטי, אחרי שלושים שנה בגולאג. דרכו מתוודע הקורא להתחמקויות המתחכמות והשפלות של אלה שניצלו והצליחו בחיים: קוליה, בן דודו של איוואן, מדוע שכוכבו דרך על חשבון עמיתים מוצלחים ממנו, שהעזו לפתוח את פיהם: פינגין, התובע השבע, ששלח בזמנו את איוון לגלות ואנה סרגייבנה הנוטסת, עמה חווה הגיבור רגעים ספורים של חום ואהבה. בכל המפגשים האלה משמש איוואן כמעיין עד או אמת־מידה מוסרית.

אנקדוטות מטורינו
בעקבות „המערכת המחזורית", ספרו האוטוביוגרפי של פרימו לוי על חוויותיו כפרטיזן איטלקי־יהודי שנשבה בידי הגרמנים במלחמת העולם השניה, ראה אור לא מכבר הרומאן הקצר שלו „המפתח האנגלי". גם כאן המספר הוא כימאי מטורינו, דוגמת לוי עצמו, העומד להיות לסופר במשרה מלאה. הרומאן בנוי רובו ככולו מאנקדוטות שהוא שומע מפי מכר בשם פאוסונה, אף הוא מטורינו, המטייל בעולם בתוקף תפקידו כמומחה למנופים ועגורנים. הפעם נפגשים השניים בברית־המועצות. המספר מתנצל אמנם על סגנונו „האפרורי" של ידידו, אך סיפוריו, בין אם הם מתרחשים בהודו או באלסקה, משעשעים, במיוחד סיפורו על קוף שהפך ל„עוזר" שלו וגרם לו צרות צרורות. אחרי שהוא מאזין לפאוסונה, עובר הכימאי לאינטרפרטאציות משלו למה ששמע.

ללא צנזורה
טדאוש קונביצקי היה לפני תשע שנים הסופר הפולני הראשון שירד למחתרת, כשפירסם את ספרו „התסביך הפולני", בהוצאה חשאית חדשה שנוהלה בידי דיסידנ־טים. בעקבותיו זנחו מרבית עמיתיו את אמצעי התקשורת הרשמיים, במיוחד אחרי החלת המשטר הצבאי ב־1981, וכיום מופצים בפולין מאות רומאנים בלתי מצונזרים בעשרות אלפי עותקים. ארבעה מהרומאנים של קונביצקי התפרסמו גם בארה"ב. כיום, בגיל 60, הוא עומד על סף עידן חדש, הנראה לא פחות רדיקלי מהחלטתו לרדת למחתרת בשנות השבעים: עם ספר חדש ותסריט חדש שכתב (עבור הבמאי אנדז'יי ויידה) חוזר קונביצקי לחיי התרבות הרשמיים בארצו, הפעם ללא צנזורה. ספרו „עולם חדש וסביבה חדשה" עומד לראות אור, אחרי עיכובים שנמשכו שנתיים, בהוצאה ציטלניק הממלכתית והסרט, „כרוניקה של סיפור אהבה" הוקרן בהקרנת בכורה בפסטיבל הסרטים בגדאנסק בספטמבר. אם הכל יילך כשורה, יהיה קונביצקי הסופר הפולני הגדול הראשון העולה מן המחתרת מאז 1981.

בעקבות האח האובד
כותרת הרומאן החדש של סופר האוונגרד האוסטרי, „Die Wiederholung" (ההחזרה, או ההשנות) מתייחסת לשורה של קונוטציות עלילתיות. במובן המיידי ביותר מתייחסת החזרה למאמציו של פיליפ קובאל בן ה־22 להתחקות אחר עקבות אחיו, גרגור. פיליפ חוצה את הגבול בין אוסטריה ויוגוסלביה, לפנים מולדת אבותיו, כשהוא מצוייד בשני ספרים של אחיו הבכור: מחקר על גננות, שכתב האחרון בהיותו סטודנט לחקלאות, ומילון סלובני־גרמני. אגב החיפושים אחר האח האבוד, הוגה פיליפ בילדותו העגומה ובאכזבתו הכללית מאוסטריה ומהעולם המערבי ובהדרגה הופך המסע למעין חזון ספק סנטימנטאלי ספק מיסטי על יוגוסלביה הכפרית הזוה, תושמת סוג של חופש שנמנע עד כה מפיליפ. אגב כך לובש בעיניו האח ממדים אגדיים, דוגמת אותו גיבור־עם היסטורי יוגוסלבי שעל שמו הוא נקרא.

דבורה גילולה

בתרמיל ובמקל
100 טיולים ראשונים – ספר א' / תיכנן את הטיולים שלמה מוסמן / כתב וסיפר עמוס בר / ערכה תלמה אליגון / עיצב וצייר דוש / בית הוצאה לאור כנרת / 1986 / 112 עמ'.

הרעיון הוא מצויין: מדריך טיולים לילדים שממנו יכולים לשאוב ההורים רעיונות לאן לנסוע והילדים – הדרכה לקראת הנסיעה ומידע על האתר כשמגיעים אליו. הביצוע, לעומת זאת, רחוק מלהשביע רצון, והדבר היחיד שאפשר לשבח ללא הסתייגות, הוא העיצוב הגראפי. זהו ספר מסחרי שנוצר כדי להעשיר את מחבריו (ואנשים אחרים) והללו גייסו לעזרתם נימה „חינוכית" כביכול, בפנותם אל הורים הרוצים בהשכלת ילדיהם, כנראה מתוך שראו בנימה מעין זו סממן מכירה בטוח. אולם, במקום להשקיע בספר עבודת־אמת, עשו מלאכה „חפיפה".

חלק א' שלפנינו כולל חמישים טיולים, שרק חלקם טיולים ממשיים והשאר (כ־15 במספר) פסיידו־טיולים. הם נועדו לילדים בני־מזל הגרים בתל־אביב שלהוריהם מכונית פרטית. ההצעות שמציעים מחברי הספר לילדים באשר למה כדאי להם לעשות בכל אתר ואתר, הן ממש מגוחכות: „לחשוב מדוע כדאי לצפורים לעוף אלפי קילומטרים כדי להתארח בארצנו. לשאוף מלוא החזה את אוויר נופי המים הרענן והריחני" (עמ' 38).

בספר משולבים גם כחמישה־עשר פסיידו־טיולים, כמו, למשל, ספארי בבית (עמ' 73־72). מבין הפסיידו־טיולים המרגיז ביותר הוא הטיול אל דורון הקדר (עמ' 52). אם הספר כולו מסוסר מיסחור סמוי, טיול זה הריהו מיסחור גלוי של ממש, כי הוא מכוון את כל קוראי הספר לבית מלאכה של איש מסויים (כולל מפה והוראות נסיעה) ומזמין אותם לקנות שם מוצרים בסגנון המוכר לנו ממודעות פרסומת בעתונות שנושאות את הכותרת „מדור פרסומי".

הצד המרנין של הספר והדבר היחיד שנעשה במקצועיות הראויה לשבח הוא, העיצוב הגראפי. לכל דף ודף יוחד צבע אחר, הוא חולק בשום־שכל לריבועים ולקטעים נאים ומגוונים, כדי לא לעייף את העין ולהמריץ את הילד לקרוא – וזה חכם. האיורים מלאי הומור, והומור הוא מרכיב חשוב באיורים לילדים. לדוש סגנון משלו המשרה אווירה אופטימית ונעימה. הדמויות המצויירות מרבות לילד ומובן מה קורה להן. עם זאת, אין כאן השתעבדות לתחושה שהציורים נועדו לילדים. דוש מצייר כפי שהוא מצייר תמיד ולכן התוצאה נעימה כל כך, כי באיוריו אין התנשאות כלשהי, אלא התייחסות לילד כאל אדם בזכות עצמו, אינטליגנטי וקולט, שיבין את שפת האמן, יעריך אותה ויהנה ממנה.

חבל שרעיון יפה זה זכה לעניין רק מבצע אחד בעל רמה. התוצאה היא כי מדריך טיולים אמיתי לנוער ולילד עדיין לא נכתב.

גורלו של אטב־כביסה
מייק אלדר, **האטבון, האטבונית ודגל ישראל**, ציורים: כריסטינה קדמון (ספרית מעריב 1986), 48 עמ'.

ספרי ילדים הם, בדרך כלל, יצירה משותפת של סופר וצייר. לעתים – כמו בספר שלפנינו – החלק החזותי עולה באיכותו בהרבה על הצד המילולי (מלשון „מלל"). צר לי על הציירת כ. קדמון על שהיתה צריכה להיאבק עם טקסט נטול השראה כל כך, ואין לי אלא להתפלא ולהתפעל שהצליחה להוציא תחת ידה איורים יפים וטובים כל כך ולהעניק לסיפור – שלא כדאי היה למרוח בו כלל – עיצוב גראפי אסתטי, חריש, מעניין, מגוון, מקורי, ואפילו שובב (לעתים).

אטבי־כביסה הם, כידוע, מקלות כביסה עשויים פלאסטיק. עד כאן המסר הלימודי של הספר. ומהי הפאבולה? אטבי הכביסה נולדו, עברו בקרת טיב, הגיעו לחנות ונמכרו. שניים מהם זכו לשמור על דגל ישראל. זה הכל וכל זה בלשון פשטנית, בדרך סיפור שגרתית הנמתחת רג־מ־תחת ללא ישועה והצלה. אה: שכחתי. יש סטיראוטיפים. האטבון־הגבר הוא החזק, המתבגר, היזום, הידוע, החכם הך, הך ואילו האטבונית־האשה היא נשית ודואגת להיראות יפה. מי אמר שהביולוגיה שלך איננה גורלך, אפילו אתה אטב־כביסה?

בעיטות עונשין
כמי שנמצא ב„גבדל" לא אכנים ראשי לפרשת ה„תיקלים" בין א.ב. יפה (חבר ועד אגודת הסופרים) לישראל כהן, דובר משרד החינוך והתרבות. בהמלצות ועדת המנכ"לים לבדיקת מצבם של הסופרים והספרות נכללו סעיפי הטבה אחדים שלא אפרטם כעת, אף כי יתכן ששיטת התמלוגים עבור השימוש בספרים בספריות הציבוריות לא תועיל למ־שוררים, מבקרים ומסאים.

אבל הקוץ שבאליית הטובות הוא קוצר היד או אי הרצון של ועדת המנכ"לים לתקן עוול ולפתור את בעיית המיסוי שבתקבולי־שכר הסופרים ותמלוגים. אפילו הסבריו של מר ישראל כהן („מעריב", 17.10.86) אינם מסוגלים להמתיק את טעמו המר של הקי־פוח: „הוועדה שמינה ראש־הממשלה לבדיקת דרכים לשפר את מצב הסופרים והספרות קיבלה את עמדת שלטונות מס־ההכנסה שאין לקבוע שיעורי מס מיוחדים לסופרים". אני מבקש לקבוע בצער, שוועדת המנכ"לים נפלה קורבן להתחכמותם של שלטונות המס, מרצון או משגגה.

הלא היו אלה שלטונות המס שהוללו כמו ידיהם את הבעיות המיוחדות, בקובעם את הניכוי במקור בקטגוריה „שכר סופרים", בשי־עור המדהים של 50%, בלי להתחשב בעובדה שרמת ההכנסה של מרבית הסופרים איננה מצדיקה כלל שיעור ניכוי העולה על 25% – 30%. זאת ועוד: שעה ששלטונות המס התמ־רו עם הסופרים בשרירות־לב, הורעפו על הכדורגלנים שיעורי מס נמוכים בהרבה ופ־עד זה קיים בפועל עד עצם היום הזה. ואם מערכת מסים צריכה לשקף מדיניות סוציא־לית, מה עוד אפשר להסיק מהעדפת הכדו־רגלן ומהפליית הסופר? בנושא זה נפגעו הסופרים מבעיטת עונשין בלתי צודקת.

כל הדיבורים אודות „שיעורי מס מיוח־דים" הם לשם הסחת דעת, כי הסופרים לא ביקשו שיעורי מס מיוחדים או מועדפים. הם ביקשו יחס פיסקאלי ההולם את הכנסתם ובדחיית הבקשה המוצדקת לניכוי מס הוגן (והסופרים יסתפקו בשעור המקובל לגבי כדורגלנים או יהלומנים!), נראה בעליל שהרצון להיטיב עם הסופרים הוא בערבון מוגבל מאוד.

שום ישועה לא תצמח לסופרים מן הנ־סר־חים המעורפלים שבעגה הבירוקרטית: „(הוועדה) קבעה כי יש מקום להתחשב בבעי־יותיהם המיוחדות ולמצוא דרך לטפל בהן. נקבע, כי אגודת הסופרים תהיה כתובת של שלטונות המס לדון בנושא זה" אינני יודע מהו חומר הקריאה האהוב על שלטונות המס, אבל אני יודע שמשאת נפשם של הסופרים היא היצירה הספרותית ולא כתיבת בקשות תקופתיות להחזרי מסים.

גיורא לשם

מתוך חוברת ההנחיות של מס הכנסה:

ניכוי מס במקור מתשלומים שאינם שכר עבודה.

סוג התשלום	שיעור הניכוי
1. ריבית	50%
2. ריבית לתושב חוץ	25%
3. שכר סופרים	50%
4. עמלת ביטוח	50%
5. שכר אמנים, בוחנים, מרצים, מעניקי שירותי משרד	50%
שכר מתורגמנים	30%
6. תשלומים בעד עבודות בניה	30%

רחל אנגל

עכו של רוח
בעידן האמירות בקול רם ביצירת האמ־נות החזותית וב„גדול", כלומר כפורמטים גדולים, בלשון ברורה, בוטה, – מביא לפנינו שמחה שירמן, סדרה של תמונות קטנות־מי־דה, בקול רך וכבוש ומעומעם. „עבודות בצי־לום". (מוזיאון תל אביב).

האמן כמו מכיים את תמונותיו. הנה אחת מהן: מאחורי מין סער, או סורג, של ענפים משתרגים־מתפתלים בחן, מבצבצת דמותה של נערה. או: אנדרטה נשקפת מבעד לשער של ברזל. או: שתי אנדרטות כמו כלואות בתוך גן המוקף סורגי ברזל. ושוב: נערה בתוך שיח קוצים יבשים. ה„ביכוי" נעשה לא אחת בבהירות זווית־הראייה־והצילום.

שירמן מעז לוותר ביודעין, בכוונה – על ניגודי אור־וצל חריפים וחד־משמעיים, על „הדרות" הכיתארים. התאורה והאהובה עליו היא כהה, חלשה, אפרורית, רכה. יש בעבודו־תיו גם מיני „פוזות מבויימות", כביכול: איש משקה סוס – בצינור גומי, הסוס וקילוח המים והצינור הגביש יוצרים יחד מין קשת, כמו ראשו של שער מקומר, דמיוני. תנועות הקשת־והשער חוזרות ומתגלות גם בצורתו של העץ עב־הגזע שבקרקע.

העובדה שמקום התרחשותן של הקומפו־זיציות היא העיר עכו, העיר שבה גדל שמחה שירמן, יש לה אולי רק חשיבות פרטית, ביו־גרפית. אין במיקום הגיאוגרפי הזה אלא כמו חומר ביד היוצר. חומר רקע.

בדברי המבוא שלו בקטלוג אומר מיכה בר־עם, אוצר התערוכה: „... מול הפוטוגניות האקזוטית והתיירותית... מעמיד שירמן את עכו שלו: שיחים, קוצים, סוס... זהות ייחו־רית... עכו „שלו" היא יותר פרי רוחו מאשר מציאות מוחשית".

שירמן עצמו, המנסה למצוא מילות ביאור לתמונותיו, אומר: „בסיפורו "דיוקן האמן כאיש צעיר" כותב ג'יימס ג'ויס: "ערב אחד, כששיחקו במחבואים, שמה את ידיה על עי־ניו: ארוכות ולבנות ודקות ורכות". זוהי התמצית. עכו איננה מסע הבא לשחזר, אלא מסע הבא לחדש".

הפיגורטיבי – העולה על המופשט
תערוכתו של משה מוקדי במוזיאון ינ־קו־דאדא בעין הוד בחרה להציג מציוריו של האמן בימי המופשט שלו. יש מקום להסתייג מן הבחירה הזאת. נדמה לי שלא כאן השיבר־תו של מוקדי. אף על פי שהאמן עצמו ייחס לציוריו האבסטרקטיים מידה של „התגב־רות", הדרושה, לדעתו, כדי „להשתחרר מן המשא... ולהתחיל פשוט לשיר". יהודית שך־דר, מנהלת המוזיאון ואוצרת התערוכה הד־את, אימצה את דברי מוקדי אלה לשמש מר־טו לתצוגה כולה. „להשתחרר ולהתחיל פשוט לשיר".

אכן, יש פהדושם בין התמונות המוצגות, כמו „שירים" קטנים ו„משוררים" – ראה, למשל את הציור „צורות בכחול, חום ואפור על לבן" משנת 1959, אשר כמו מרחף באוו־יר, ללא קרקע בסיס, ובכל זאת הוא מגלה נוכחות מוצקה. יש „שירים" אחרים, כמו הצי־ור המכונה „זהובים, ירוק שחור", מ־1961.

ואולם, ראהנא את דוגמאות־הציור מפרק זמן מוקדם יותר – פיגורטיבי – ביצירת מוק־די, „טבע דומם ליד חלון", למשל, משנת 1950: „פנים הדר", ועוד, ציורים המצטיינים במלנכוליה האצילה של האמן, הכהין העצוב, האלגנטי הזה, המעומעם, תכונות שהקנו ליר־צירתו של מוקדי, בסופו של דבר, את הייחוד האמיתי שלה.

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • לימודים • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

המכללה לחינוך על־שם דוד ילין

נפתחת ההרשמה לסמסטר אביב תשמ"ז

הזדמנות למתלבטים ולחיילים משתחררים הרשמו עכשיו והתחילו עוד השנה בלימודים.

ההרשמה מתחילה בחודש נובמבר למסלולים האלה:

חטיבת הביניים לתואר ראשון, בוגר בהוראה (B.Ed.)
חינוך יסודי, הגיל הרך*,
מדעי התזונה והבית, לימודי הסבה
המכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שזר,

חוגי ההתמחות הם:

- ★ לשון עברית
- ★ מקרא
- ★ ספרות
- ★ לימודי יהדות ותולדות ישראל
- ★ מתמטיקה
- ★ מדעי הטבע
- ★ אנגלית
- ★ גיאוגרפיה

מבחן הסף יתקיים בחודש דצמבר 1986.
הלימודים יתחילו בחודש ינואר 1987.
המעוניינים יפנו למזכירות המכללה,
שדרות הרצל 89, בית־הכרם, ירושלים.
המזכירות פתוחה בימים א'־ה' בשעות 8.00־12.00.
טל' 02־533111.

* מתן התואר בוגר בהוראה במסלולים אלה טעון אישור סופי של המועצה להשכלה גבוהה

האוניברסיטה הפתוחה

היחידה להוראת אנגלית מודיעים על הרשמה

לקורסים אינטנסיביים „אנגלית — שיחות"

מטרת הקורסים לפתח מיומנות תקשורתית – האזנה, דיבור, שיפור יכולת הבנת הנקרא.

משך כל קורס שש שבועות.

הקורסים יפתחו ב־7 לדצמבר 1986 וימשכו ששה שבועות, בימים א–ה בין השעות 08.45–13.15 בתל־אביב.

מועדי ההרשמה בימים ג, ה (11.11.86, 13.11.86) בין השעות 9.00–14.00 וביום ד' (12.11.86) בין השעות 9.00–17.00.

הנרשמים יעברו במקום מבחן מיון ובייעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו במקום לקבוצת לימוד ברמה המתאימה.

התהליך כולו, כולל ההרשמה בפועל, ימשך כשעתיים.

קורסים נוספים, רגילים ואינטנסיביים ייפתחו בפברואר 87.

מועדי ההרשמה יפורסמו במועד מאוחר יותר.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון: 03־422626, 03־423857, בימים א–ה בין השעות 9.00–15.00.

„מישלב" הוצאת הספרים

זה עתה הופיע ספר חדש

מבחני בגרות במתמטיקה

(3 יחידות לימוד)

בעריכת: בני גורן

בספר 34 מבחנים מקוריים של משרד החינוך והתרבות.

בסופו של כל מבחן מופיעות התשובות הסופיות בלבד.

הספרים ניתן להשיג ב„ספרי" וביתר חנויות הספרים

הסביבה.

סדנא לעיצוב. פנים. אדריכלות.

לימודי חוץ – קורסי חורף בשעות אחה"צ – לקהל המתעניין.

החלה הרשמה לקורסי־מבוא לאמנות חזותית:
עיצוב דירה ושרטוט אדריכלי
ציור ורישום, תולדות האמנות ואנגלית.

הקורסים יתנו 2–4 פעמים בשבוע. מספר המקומות מוגבל.

למעוניינים להמשיך לימודיהם בסדנא בתכנית הרגילה יחשבו קורסים אלו בהמשך לימודיהם.
פרטים והרשמה: רחוב מנורת המאור 8 (תחלת יצחק 36) ת"א, טל. 255184/5 בימים א'–ה': 09.00–14.00

אוניברסיטת חיפה

בית הספר לחינוך
המחלקה להדרכה, השתלמויות ושרותים בחינוך

מודיעה על פתיחת

1. **בית ספר להורים**
קבוצות למשפחות חד־הוריות ולמשפחות דו־הוריות
בימי ד', בשעות 18.00—20.00
בריכוז של הפסיכולוג הקליני ד"ר יוסף גוטמן ובהנחית פסיכולוגיות חינוכיות.
2. **חוג הורים להכרת תכנית הלימודים החדשה בחשבון**
(כתות א'–ו')
בשיתוף עם המעבדה לחשבון, מעבדות למידה והוראה באוניברסיטה.
בימי ה', בשעות 16.00—18.00.
מרכזת: גב' נעמי ויינשטיין.

פרטים והרשמה: המחלקה להשתלמויות, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת חיפה טלפון: 240869, 04־240868.

אוניברסיטת תל-אביב

דיקנאט הסטודנטים
המרכז ליעוץ לימודי

שירותי יעוץ לימודי

פתוחים למועמדים לאוניברסיטה ולסטודנטים וכוללים מבחני התאמה, שיחות אישיות ושימוש בספריית מידע.
השירות ניתן במשך כל השנה והוא כרוך בתשלום.
פרטים: בנין רוזנברג, חדר 117
ימים א'–ה' בין השעות 09.00—14.00
טלפון 420505.

המרכז הרפואי גולדה
(בית החולים השרון פתח־תקוה)
בית ספר לסיעוד
קופת חולים

ב־30.11.86 נפתח קורס לאחיות מוסמכות

במסלול 4 שנתי לבעלות משפחה
עם תנאי קבלה מיוחדים
חופשות מקבילות לחופשות בתי הספר
* ההרשמה מסתיימת תוך שבועיים

לקבלת ספסים ו/או פרטים נוספים
טל' 03־9228110, 03־9263347

המרכז ללימודי השפה הספרדית

הספרדית

נפתחות כיתות חדשות • 20 שנות נסיון • מורים בעלי נסיון רב

• 7 רמות • קורס אינטנסיבי • קורס לשפה שוטפת
• ספריה בספרדית קלה • קסטות ללימוד

הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך 4 חודשים

שעות קבלת קהל כל יום מ־16.30 עד 19.30 • דיזנגוף 184 220223, 03-481539

מכון דן

אנגלית בכנה לאוניברסיטה

קורסי ערב חדשים
הרשמה 5–7 בערב
עד 13.11

מרכז מכבי ישראל · **באדיבות רשות הגנים הלאומיים** · **עירית נהריה**

בחסות מעריב

בשיתוף מתנ"ס נהריה

צעדת נהריה

שבת 8 נובמבר 86 — ו' חשון תשמ"ז

זינוק: 9.00 — מהמרינה בחוף הים.

מסלול: 11 ק"מ — מרינה — לאורך הטיילת צפונה — אכזיב — קרית חוף — רסקו — געתון — חזרה.

דמי השתתפות: 5 ש"ח ליחיד — הרשמה במקום.

בסיום הצעדה יוענקו מדליות ותעודות למשתתפים.

לקבלת פרטים: מתנ"ס נהריה — אחד העם 8 א' טל. 04-921727.
רכז צעדות צפון — טל' 04-702453.

★ **הצעדה הבאה: צעדת חולון ב־22 נובמבר 86.**

★ **המעונין לקבל מידע על צעדות מכבי ישראל בעונת 86/87 יפנה למרכז מכבי, אבן גבירול 68, ת"א, טל. 03-264686, 03-264238.**

האוניברסיטה הפתוחה

ההרשמה הסדירה לסמסטר אביב תשמ"ז (22) פברואר־יוני 87
נסגרת ביום 14 בנובמבר 1986

האוניברסיטה הפתוחה מציעה מסגרות לימוד שונות:

לימודים לתאר בוגר B.A.

• מסלולים ותכניות מיוחדות

להשלמת השכלה תיכונית, לימוד מינהל (לימודי משפחה קהילה וחברה - ללימודים אלה ההרשמה תיסגר ב־31.1.87).

• בית הספר לטכנולוגיה

לימודים לקראת תאר: הנדסאי, טכנאי, אלקטרונאי, תכניתן אגף במגמות: אלקטרוניקה ומחשבים - תכנה.
קורסים להכשרה ולהשתלמות טכנולוגית.
בגלל הזמן הקצר שנותר עד סגירת ההרשמה מומלץ לפנות לקבלת מידע וחומר הרשמה במרכזי המידע כמפורט להלן. (במרכזי המידע ניתן לקבל הבהרות ולעיין בחומר הלימוד).

תל-אביב - האוניברסיטה הפתוחה, המחלקה למידע למירשם ולמעקב. רח' קלאוזנר 16, רמת-אביב. בימים א,ב,ג,ה, בשעות 08.30-15.30, בימי ד בשעות 08.30-18.00, בימי ו' בשעות 08.30-12.00.

ירושלים - המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין, רח' הרצל 89 (הכניסה מרח' המעגל) בית הכרם הפעילות בימי ד בשעות 18.00-21.00.

תל-חי - המכללה האזורית תל-חי הפעילות בימים א,ב,ד, בשעות 09.00-14.00.

קצרין - המועצה המקומית קצרין, המחלקה לחינוך. הפעילות בימים א-ה בשעות 09.00-15.00 ובימי ו עד השעה 13.00.

טבריה - המרכזיה הפדגוגית, רח' ברוריה 8, קרית שמואל (מאחורי מלון אסטוריה). הפעילות בימי ד בשעות 16.00-19.00.

נהריה - עירית נהריה, המחלקה לחינוך. הפעילות בימי א בשעות 16.30-18.00.

מכללת הגליל המערבי - מזכירות המכללה. הפעילות בימים א-ו בשעות 08.00-13.00 ובימים א-ה גם בשעות 15.30-20.00.

ראמה - מועצת ראמה, המחלקה לחינוך. הפעילות בימי ה בשעות 09.00-13.00.

שפרעם - עירית שפרעם, הספריה הציבורית. הפעילות בימי ו בשעות 09.00-13.00.

מגדל-העמק - הספריה הציבורית, רח' בגד עוד. הפעילות בימים א-ה בשעות 15.00-18.00.

חיפה - בית הספר להנדסאים וטכנאים מיסודו של בסט"ת ליד הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל, רח' בלפור; הפעילות בימים ב ו-ד בשעות 16.00-18.00 ובימי ו בשעות 09.00-11.00.

נתניה - הספריה העירונית, רח' שמואל הנציב 30 (ליד משרד קצין העיר) הפעילות בימי א בשעות 16.00-18.00.

טייבה - עירית טייבה, מחלקת החינוך. הפעילות בימי שבת בשעות 09.00-12.00.

רמלה - מרכז תקוותנו, רח' נורדאו 5. הפעילות בימים א'-ה' בשעות 16.00-19.00.

מכללת "אחווה" - מועצה אזורית באר-טוביה. בימים א-ו בשעות 09.00-13.00, בימי ד בשעות 10.00-13.00 ובימי ב גם בשעות 16.00-18.00.

באר-שבע - בי"ס תיכון עירוני מקיף א', שכון ג', רח' השלום 17. הפעילות בימי ד בשעות 17.00-21.00.

אילת - מכללת אילת, דרך המלחה, פינת שדרות התמרים. הפעילות בימי ג' בשעות 16.00-19.00.

מרכזי לימוד ומקומות בהם ניתן לקבל חומר הרשמה בלבד:

מכללת עמק הירדן (מרכז לימוד) - המכללה האזורית בצמח. בימים א-ה בשעות 08.00-13.00 ו-15.00-17.00.

מכללת עמק-יזרעאל (מרכז לימוד) - אהל-שרה. בימים א-ה בשעות 08.00-12.00 ובימים א,ג,ה גם בשעות 15.00-17.30.

מכללת מנשה (מרכז לימוד) - חדרה, במזכירות המכללה, רח' הנשיא 73. בימים א-ו בשעות 09.00-12.00 ובימים א-ה גם בשעות 16.00-18.00.

מכללת רמת-הנגב (מרכז לימוד) - ירוחם, במזכירות המכללה, רח' אליהו הנביא. בימים א-ה בשעות 09.00-15.00.

פתח-תקוה - עירית פתח-תקוה, אגף החינוך, חדר 407. בימים א-ו בשעות 08.00-13.00 ובימי ג גם בשעות 16.00-18.30.

גבעתיים - עירית גבעתיים, מינהל החינוך, רח' שינקין 2. בימים ב ו-ד בשעות 08.00-13.00 ובימי ב גם בשעות 16.00-18.00.

בת-ים (מרכז לימוד) - במזכירות בי"ס תיכון ע"ש שז"ר, רח' מוכרי הסיגריות 4, רמת הנשיא בימים א-ה בשעות 09.00-12.00.

רחובות (מרכז לימוד) - בספריה ובמזכירות בית-הספר התיכון ע"ש דה-שליט; רח' מנוחה ונחלה 58, בימים א-ה בשעות 09.00-13.00.

אשדוד (מרכז לימוד) - במזכירות בי"ס תיכון מקיף א', רח' מורדי הגיטאות, רובע ב'. בימים א,ב,ד,ה, בשעות 09.00-12.00 ובימים א-ה גם בשעות 17.00-20.00.

אנו מבקשים להפנות תשומת לב המעוניינים, כי חומר הרשמה שישלח בדואר עשוי להגיע לפונים לאחר סגירת ההרשמה הסדירה.

ב"ה

עירית תל־אביב–יפו
מינהל החינוך, הנוער והתרבות

האגודה לקידום החינוך הדתי המדעי והטכנולוגי

הישיבה התיכונית המדעית תל־אביב

בשנת הלימודים תשמ"ח תיפתח בעזרת השם הישיבה התיכונית המדעית לגוש דן.
בישיבה ייפתחו בשנה הקרובה כתות ז', ט' ו־י'.
בראשות הישיבה יעמוד הרב אברהם וסרמן.
מנהל התיכון — ד"ר מאיר פריינד.

מטרות הישיבה המדעית:
א. חינוך לתודעה תורנית – אמונית עמוקה.
ב. יצירת אישיות נעימת הליכות, המעורה בכל תחומי החיים.
ג. הקניית ידע תורני ומדעי ברמה גבוהה ובהיקף רחב, שישמש לתלמיד כבסיס להמשך דרכו בחיים.
ד. לימוד מקצועות הקודש: תנ"ך, משנה, גמרא, הלכה, מחשבת־ישראל ומוסר.
ה. לימוד מקצועות כלליים ומדעיים:
מתמטיקה, פיזיקה, כימיה, מחשבים, אלקטרוניקה ואלקטרו־אופטיקה.

לקבלת מידע נא לפנות לגב' רבקה מרושק, בנין ע.ת.א., קומה ב' חדר 227, טל. 438042, בימים א'־ב', ז'־ח' מרחשון, 9.11.86-10.11.86.

מכון לנדל

מקור

לחברה עתירת ידע

דרוש

עוזר למנהל כספים

כלכלן צעיר, בעל נסיון של מספר שנים בנושאי מימון וזכברות. יועדף בעל נסיון בחברות בעלות אופי עסקי ו/או תעשייתי. על המועמד להיות בעל פוטנציאל לקידום.

מועמדים מתבקשים להתקשר לטלפון 03-228407

– סודיות מובטחת –

מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד

כפר מלכי ישראל 19, תל-אביב 64389

שרותי מידע ישראלים בע"מ

אמקול

חברה להנדסה ולתעשיה בע"מ

בשורות התעשייה והצמיחה הכלכלית

להרחבת פעילותנו אנו מחפשים:

1. **מנהל מכירות**
טרקטורים וציוד בנין
הכישורים: הכרת ענפי הבנין ועבודות עפר. ידע טכני ונסיון של לפחות 10 שנים בציוד מיכני כבד. כושר ויכולת ניהול מו"מ בעברית ובאנגלית.
2. **מהנדס מכירות ציוד מתקדם לתעשיה כימית ופטרוכימית**
הכישורים: מהנדס מכונות או כימיה. נסיון של לפחות 5 שנים בתעשיה הכימית. כושר שיכנוע ויכולת ניהול מו"מ ברמים גבוהים.
3. **מקדם מכירות**
כלי-עבודה וציוד למוסכים
לארגון וקידום רשת מכירות
הכישורים: מהנדס או הנדסאי מכונות. ידע וקשרים בענף המוסכים ובתי-המלאכה. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.

נא לפנות בכתב ולצרף קורות-חיים. ת.ד. 3560 פתח-תקוה מיקוד 49134. סודיות מובטחת.

דרושים

תעמלנים/ות רפואיים/ות

לאזור ירושלים

בעלי רכב והשכלה פרה-רפואית
רצוי בעלי נסיון

לפנות בכתב בצרוף קורות-חיים לת.ד. 5196 תל-אביב.

– סודיות מובטחת –

לקרן לירושלים

דרוש(ה)

אדריכל/ית

לתפקיד עוזר/ת לאדריכל ראשי בהפעלת צוות תכנון, קביעת הנחיות תכנון ופקוח על תהליכי התכנון.
בעל/ת 5 שנות נסיון מקצועי.
מוכן/ה להשקיע מעבר לשעות העבודה הרגילות.

המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות-חיים ליח' המנגנון, ת.ד. 1312, ירושלים 91012

דרושים

אנשי מכירות

בעלי נסיון

אפשרות לרווחים עד 7,000 ש"ח לחודש

נא לפנות אישית לזאב ויזל / עופר גל 330369, 333041, 333087, 332171

קיבוץ לוחמי הגיטאות

מחפש בדחיפות

אחות מוסמכת

כשכירה, לשנה.

לפנות 04-927803

תלמה

למפעל **שפע** בערד

דרושים

1. **מהנדס מכונות**
הכישורים הדרושים:
★ בוגר הנדסת מכונות
★ נסיון בתעשייה בניהול ומעקב אחר פרוייקטים ואחזקה מתוכננת.
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית כולל התכתבות.
2. **מכשירן מנוסה**
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית מקצועית ומעלה.
★ ידע ונסיון באלקטרוניקה ופניאומטיקה בתעשייה, רצוי בתחום מכונות אריזה אוטומטיות.
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית.
★ נכונות למגורים בערד וסביבתה.

המעוניינים מתבקשים לפנות לטלפונים 057-958049 או 057-957860, לגב' אלזה, בימים א'–ה' בשעות 8.00–16.00 או לפנות בכתב-יד, בצרוף קורות חיים, ל-שפע, תעשיות פרוטאין בע"מ, רח' התעשייה 12, ערד.

אסם

תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו בתל-אביב

דרוש

מסגר/מכונאי אחזקה

● בוגר בי"ס מקצועי
● נסיון רב באחזקת מכונות אריזה וציוד תעשייתי
● מגורים בגוש-דן

נא לפנות טלפונית למחלקת כוח-אדם טלפון 03-336902/3/4.

מכון ויצמן למדע

דרושים

● **מנהל בית מלאכה**
למכניקה, חרטות וכרסום
הכישורים הדרושים: ידע ויכולת טכנית וטכנולוגית גבוהים בהבנת שרטוטים, עיבוד שבבי, ניהול וצרכי בית מלאכה, וכן נסיון בניהול בית מלאכה.
רצוי תואר בהנדסה וכן ידע בבניית מיכשור (משרה 20/86)

● **חשמלאי אחזקה**
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס טכני לחשמל, בעל רשיון ראשי, נסיון של 5 שנים לפחות באחזקת מתקני מתח גבוה ונמוך. מגורים – באיזור רחובות והסביבה (משרה 21/86).

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, אל מחלקת כח אדם, מכון ויצמן למדע, רחובות 76100 – בציון מספר המשרה.

למשרד רואי חשבון בת"א – דרושות

★ **מעבדת תמלילים**
עברית-אנגלית
עדיפות לבעלת נסיון בהדפסת מאזנים על "לניר"

★ **כתבנית מנוסה**
בעברית

המעוניינות תפנינה טלפונית 03-653901 או בכתב לת.ד. 29323 ת"א.

חוק הזרמנות שווה בתעסוקה תשמ"א – 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מסיבת מינו או מסיבת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה המוצעת. המפרים צפויים לעונש על-פי החוק.

למפעל תעשייתי בת"א

דרוש

מנהל עבודה

מנוסה בניהול צוות עובדים

טל. 03-822383

לצבא הגנה לישראל

דרושים

מהנדסי בנין ואדריכלים

לניהול, תיאום ותיכנון פרוייקטים בהיקפים גדולים.

יתקבלו מועמדים בדרגות סגן או סרן שגילם – עד 32 (העבודה בכל הארץ).
לקביעת ראיון – התקשר 03-692038 / 694723.

קינג בע"מ

למפעל מתכת באיזור התעשיה החדש ראשל"צ (ע"י "גל")

דרושים

1. **עובדי ייצור**
2. **עובדי ייצור למשמרת לילה**
3. **עובד ציפויים**
4. **עובדות/ים לעבודות אריזה**
5. **חרט לעבודת ייצור** למשמרת לילה

★ 5 ימי עבודה
★ תנאים סוציאליים מלאים

תושבי האיזור יתקשרו לטלפון: 03-9612199.

לחברה תעשייתית גדולה בענף המזון

דרוש

איש מכירות לאיזור הדרום

● בעל רקע ונסיון בהפצת מוצרי צריכה וקידום מכירות
● צעיר ודינמי ● מגורים בבאר שבע ● בעל רשיון נהיגה.

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ולציין מספר טלפון, לת.ד. 1051 באר-שבע 84110, עבור "איש מכירות".

GENERAL ELECTRIC

בירושלים

דרוש

טכנאי שרות

למוצרי חשמל ביתיים

★ בעל נסיון של שלוש שנים בתיקון מקררים, מכונות כביסה ומדיחי כלים.
★ בעל רשיון נהיגה.

לקביעת ראיון שיתקיים בירושלים נא להתקשר למירה 052-552233.

– סודיות מובטחת –

ג'נרל מהנדסים בע"מ

כימאי

מדרש B.S.C
לבורנט, למחקר בסינתזה אורגנית.
I.R.C טל. 04-225175

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל

בי"ס "עמל" מכס פיין
ת.ד. 7311 תל-אביב 61072
דרך פתח-תקוה 130, תל-אביב, טל' 217233

דרוש/ה

עובד/ת קהילתי/ת – בחצי משרה

שעות עבודה גמישות לפנה"צ

הכישורים: ★ תואר אקדמי ★ בעל/ת רכב
★ נסיון עבודה עם נוער

מועמדים בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת ביה"ס.

"עמל" רשת מובילה לטכנאים והנדסאים, בתי-ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי-ספר לנוער ובתי-ספר תעשייתיים, נתיבים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

מלון 5 כוכבים בירושלים

מחפש

מנהל מכירות

דרישות התפקיד:

★ מועמדים בעלי 3 שנות נסיון לפחות בתפקיד דומה.
★ היכרות רחבה של ענף התיירות בארץ ובחו"ל.

נא לשלוח קורות-חיים בכתב-יד, בצירוף תמונה, לת. ד. 7686, ירושלים – עבור המנכ"ל

לחברה בינלאומית
בניהול ישראלי דרוש

מנהל מחלקה חקלאית

לאחד מסניפיה בארץ אפריקאית דוברת אנגלית

תאור המשימה:
ניהול חברה למכירת תשומות חקלאיות – כפוף למנהל הסניף

תפקידים:
– קידום מכירות של תשומות חקלאיות מיבוא וייצור מקומי.
– הכנת תכניות חקלאיות למשקים וארגונים ע"פ הזמנה מלקוחות, מכרזים ויוזמה עצמית.
– סיוע והכנת נתונים לתיכנון וביצוע פרוייקטים חקלאיים.
– ניהול צוות עובדים.
– ניהול פיננסי.
– קשר עם מוסדות מקומיים ובינלאומיים.

כישורים:
– בעל נסיון והשכלה רחבים ומגוונים בחקלאות, עם דגש על נושאי השקייה, לול ומיכון.
– בעל ידע בתכנון חקלאי.
– בעל ידע ונסיון בניהול.
– שליטה מלאה בשפה האנגלית.
– יתרון ינתן לבעל נסיון במדינה אפריקאית בתפקיד דומה, או תנאים מקבילים, ולבעל נסיון בניהול חברה חקלאית.

* * * *

מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד, בצרוף קורות-חיים ונסיון, לת.ד. 6533 תל-אביב, מיקוד 61066

תעשיות רכב בע"מ

דרושים לנו:

מסגרים/רתכים

מעולים

הכישורים הדרושים:
* לאחר שרות צבאי
* 5 שנות נסיון
* שליטה מלאה בשרטוט ועבודה לפי תכנית.

למתאימים מובטחים תנאי העסקה מיוחדים בהסכם אישי.

נא לפנות למנהל כח אדם.
ת.ד. 535 נצרת עילית טלפון 065-58112

לצה"ל דרוש

מנהל אחזקה למבנים עתיר מערכות אלקטרומכניות

(כאזרח עובד צה"ל או איש קבע רס"ר/סרן)

תנאים נדרשים:

★ מהנדס/הנדסאי אלקטרומכני.
★ נסיון מעשי של 5 שנים באחזקת מערכות.
★ נסיון בניהול צוות אחזקה.
★ איזור מגורים – מרכז הארץ.

לקביעת ראיון נא לפנות לטל.: 03-265630 / 692868 בין השעות 08.00 – 17.00.

רשות הנמלים בישראל
נמל חיפה

הודעה על משרה פנויה

תואר המשרה:

עוזר ליועץ משפטי

מכרז מספר: 2

הדרגה: **בנ"א בדירוג המשפטנים.**
היחידה: **נמל חיפה**
מקום העבודה: **חיפה*.**

עיקרי דרישות המשרה:
חברות בלשכת עורכי הדין.
ותק במקצוע ונסיון של 5 שנים לפחות בהופעה בבתי-משפט. ידיעה רחבה בחוק, בפסיקה במיוחד בתחומי נמלים, דיני חוזים, נשיקים, דיני מקרקעין, משפט מסחרי ודיני עבודה.
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
הערה: חובת המגורים בחיפה או סביבתה.

* הבקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בתל-אביב, לא יאוחר מיום 16.11.86.
** בדבר פרטים נוספים כולל פירוט שכר ולצורך קבלת טפסי בקשה, יש לפנות בעל-פה לאגף כח אדם, רשות הנמלים, דרך פתח-תקוה 74, (בית מעריב) תל-אביב, קומה 13, חדר מספר 1316, או למחלקת כח אדם בנמלים.

המועצה המקומית אופקים

למרפאת שיניים באופקים

דרושים

★ **2 רופאי שיניים**
★ **פקידת קבלה** למשרה אחת
★ **סייעת לרופא שיניים**

תנאים טובים למתאימים

בדבר פרטים לפנות לסגן ראש המועצה משה דהאן טל: בעבודה: 057-923911, בבית 057-923453.

למחלקת אחזקה
במפעל בתחום הכימיה
דרוש/ה

מהנדס/ת מכונות

★ בעל/ת ניסיון בתחום אחזקה ותכנון
★ למועמד/ת בעל/ת ניסיון במערכות ניסוי - עדיפות

מועמדים ייפנו לת.ד. 4186 חיפה מ. 31041

דרוש

מנהל חשבונות מנוסה

לעסק פעיל ודינאמי

5 ימי עבודה בשבוע

לפנות בכתב בפירוט נסיון קודם לת.ד. 13219 תל-אביב.

דרושים

1. **כרסם מעולה**
בעל נסיון בניהול צוות עובדים לתפקיד ראש צוות.
2. **כרסמים מעולים**
לפחות 5 שנות נסיון.

טל. 03-5562901

אגן צנרת כימיקלים בעיר אשדוד

לתפקידים בעלי אתגר מקצועי

דרושים

1. כימאים
2. הנדסאי כימיה מוסמכים
3. טכנאי כימיה מוסמכים

רצוי נסיון קודם בתעשיה הכימית
יועדפו בעלי נסיון בכימיה אנליטית
נכונות לעבודה בשעות חריגות

★ חמישה ימי עבודה בשבוע
★ תנאים טובים למועמדים המתאימים

– סודיות מובטחת –

מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ובציון נסיון קודם לת.ד. 262 אשדוד 77100 (למשרד כח אדם), טל. 055-20021.

יש לך הזדמנות להרוויח הרבה כסף!

מיועד לתושבות תל-אביב והמרכז, חיפה, ירושלים ובאר-שבע.

הכישורים הנדרשים:
– השכלה על-תיכונית.
– הופעה ייצוגית.
– כושר שכנוע.
– גיל מעל 30.

מצפה לך משרה בתחום מכירות ביטוח.

פני בכתב יד לת.ד. 1469 ת"א 61014 וציני ע"ג המעטפה עבור „ביטוח".

לבית הספר התיכון החקלאי בודרוחה
דרושים מועמדים לתפקידים:

1. **מרכז משק חקלאי** – בוגר מכללה להקלאות או בעל נסיון בניהול משק חקלאי ומסוגל לעבוד עם צוות עובדים ותלמידים במשק חקלאי רב-גוני.
2. **עוזר למרכז ענף גידולי שדה** – רצוי בוגר מכללה לחקלאות או בעל נסיון בגידולי שדה.
3. **רכז ענף נוי** – רצוי בוגר בית הספר למגנות ושתלנות או בעל נסיון בעבודות נוי בהיקף רחב.

מועמדים רציניים מתבקשים להגיש מועמדותם בכתב יד להנהלת בית הספר התיכון החקלאי פרדס-חנה, מיקוד 37000.

בית זקוק אשדוד

דרושים

מהנדסי כימיה

★ לעבודה בתכנון ותפעול מתקנים.
★ רצוי בעלי נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה הפטרוכימית.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, לצרף תעודות השכלה ולפרט קורות חיים ונסיון, לבית זקוק אשדוד, ת.ד. 338 אשדוד, מיקוד 77102, עבור המנהל.
על המעוניינים להיות נכונים לגור באשדוד או בסביבתה הקרובה.
בדבר פרטים נוספים ניתן לפנות לטלפון: 055-31229

למשרד נסיעות בת"א דרושים:

★ **מנהלת חשבונות** עם ידע בהפעלת מחשב ונסיון קודם בענף התיירות.
★ **פקיד/ת מכירות** בתיירות יוצאת (Out-going) עם ידע ונסיון רב לקוחות עצמאי.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.

לקביעת ראיון: 03-653923-4-5 (ארנה/ישראל).
סודיות מובטחת

לבית הספר היסודי מבואות-ים דרושים:

אם בית
מדריך חברתי
לנוער בגיל תיכון
(מגורים במקום – הכרחי)

המעוניינים יפנו להנהלת מבואות-ים, דאר מכמורת 40297, טל' 053-93242

למפעל מזון גדול בירושלים
דרוש/ה

לבורנט מוסמך או מעשי

לעבודה במעבדה

הכישורים הדרושים:
1. על המועמד להיות אחרי שרות צבאי מלא.
2. נסיון של 3 שנים לפחות בתפקיד.

סודיות מובטחת

על המועמד להיות תושב ירושלים
תנאים טובים למועמד המתאים

המועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים והעתקי תעודות לת.ד. 2150 עבור מס' 565

למפעל גדול באזור מגדל-העמק
דרוש/ה

מזכיר/ת יצוא

★ גיל 30 ומעלה
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית כולל ניסוח – הכרחי
★ ידע ונסיון בהפעלת ציוד משרדי מתקדם – הכרחי
★ נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בתפקיד דומה

תנאים מצוינים/ שכר גבוה למתאים

לפנות בכתב למנהל כח-אדם, ת.ד. 1325 קרית-טבעון

לפרק צעצועי מים באשקלון
דרוש

מנהל בכיר

כישורים נדרשים:
1. בעל רקע עשיר בעסקי תיירות
2. יכולת לנהל מו"מ עסקי
3. כושר נהול צוות עובדים גדול

תנאים טובים למתאים

טל. 052-551913

– סודיות מובטחת –

לסוכנות ביטוח מתפתחת
דרושים

סוכני/ות ביטוח

עם נסיון בביטוח אלמנטרי

נא לפנות בכתב-יד, בצרוף קורות-חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 1469, תל-אביב 61014 –, עבור: „סוכני/ות ביטוח".

– סודיות מובטחת –

דרוש
וורינר
בעל נסיון בעבודה עם בקר

טלפון: 063-90833
מיום ראשון עד שישי
בשעות: 8.30–14.30

דרושה במרכז שקום באשקלון

רכזת שירות סוציאלי

בוגרת בית ספר לעבודה סוציאלית
רצוי בעלת תואר שני
בעלת נסיון בניהול צוות עובדים

לפנות לת.ד. 15002 תל-אביב.

למפעל גדול

דרוש

לתפקיד מקצועי ניהולי

משרה מס' 261/86

כשורים דרושים:
- הנדסאי מכשור/אלקטרוניקה וחשמל.
- נסיון מקצועי של 7 שנים בתחום המכשור/החשמל.
- שליטה מלאה בעברית ואנגלית טכנית.
- כושר נהול צוות עובדים – מוכח.

העונים לכישורים הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב לגבעת זאב ת.ד. 538 ד.נ. הרי ירושלים עבור משרה מס' 261/86

למפעל עתיר ידע במרכז הארץ

דרושים/ות

מהנדסי מכונות ל-E.C.S.

משרה מס' 1410: **מהנדסי התקנות**
– לתיכון צנרת תמה וקרה למע' דחוס ומיזוג אוויר תעופתיות.
– עדיפות לבעלי נסיון.

משרה מס' 1411: **מהנדסי מערכת**
– לפתוח מע' מזוג אוויר ודחוס תעופתיות.
– רצוי רקע של מהנדסי מכונות בוגרי המגמה לאנרגיה.
– עדיפות לבעלי נסיון בתחום זה.

משרה מס' 1412: **טכנאי אויוניקה**
– טכנאי מערכות בח"ן ובקרת טיסה.
– עדיפות ליוצאי ח"א.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה נסיון ומספר תעודת זהות אל ת.ד. 9304 יד אליהו (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת)

מועמדים מתאימים ייענו

– סודיות מובטחת –

שופר-סל

לסניפים באזור המרכז דרושים מועמדים לתפקיד

מנהלי מחלקות ירקות

המועמדים יעברו הדרכה שתכשירם לתפקידם במשך כשבועיים, ולאחר מכן יוצבו בסניף.

שכר בהתאם לכישורי המועמד + תנאים סוציאליים מלאים.

המעוניינים מתבקשים לפנות אישית למחלקת כח-אדם, בית שופרסל, רוטשילד 79 פתח-תקוה ביום א' 9.11.86 בין השעות 9.00–11.00. ● אוטובוסים: 50, 51, 62, 66.

למפעלי ד"ר פישר בבני-ברק

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

בעל/ת נסיון לניהול צוות עובדים לעבודה מול מחשב

לפנות בכתב בצרוף תולדות-חיים לת.ד. 39071 ת"א 61390.

לחברת אמפא בע"מ
דרוש

מנהל מחלקת יבוא

★ נסיון רב בתחום היבוא.
★ קשרים עם חברות בחו"ל.
★ ידיעת שפות.

מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 636 תל-אביב 61006, עבור „מנהל יבוא".

למפעל תעשייתי גדול דרושים

4051 ★ **פיסיקאי/ת**
לפיתוח טכנולוגיות להתקני MIC
רצוי נסיון בשכבות דקות, פוטוליטוגרפיה, אופטיקה.

4052 ★ **פיסיקאי/ת**
לפיתוח מערכות פיתוח אלגוריתמים
נדרש תואר שלישי.

4053 ★ **מהנדס/ת אלקטרוניקה**
לפיתוח התקני מיקרוגל חדשים
רצוי נסיון של שנתיים בתכנון RF.

4054 ★ **מהנדס/ת אלקטרוניקה**
לפיתוח מערכות RF וסופרקומפוננטות
רצוי נסיון של 3 שנים.

4055 ★ **הנדסאי/ת אלקטרוניקה**
פיתוח מערכות והתקני מיקרוגל
רצוי נסיון קודם ב-RF.

4056 ★ **מהנדס/ת מכונות**
עבור ייזוד רכיבים ומערכות מיקרוגל

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים

על המעוניינים/ות באחת המשרות, יש לפנות לת.ד. 2051 – רחובות ולציין מס' המשרה המבוקשת.

אם –

– אתה מחפש שינוי, לתחום שונה ומעניין;
– אתה מעוניין להביא לידי ביטוי את כשרונך וכישוריך;
– אתה שואף למלא תפקיד, שבו אתה קובע את סדר יומך, אתה מציב מטרות ופועל למימושן;
– אתה נכון להתמודד עם אתגרים, לעבוד קשה, להתעקש – ולהצליח;
– אתה מעריך את יכולתך, מעוניין למצותה בתפקיד הולם, ולהתקדם;
ומעל לכל – אם חשוב לך לעשות למען בטחון המדינה

אנו זקוקים לך!

ומציעים לך שכר הולם, קביעות בעבודה, תנאי שרות מיוחדים (לדבות רכב צמוד).

פנה נא אלינו, רק אם אתה:
★ בן 23–32.
★ בעל השכלה אקדמית, או לפחות תיכונית מושלמת.
★ לאחר שירות מלא בצה"ל (רצוי כמפקד) ובעל בריאות תקינה.

כתוב נא לת.ד. 33171 מיקוד 61331 ת"א עבור מורן בציון קורות חיים, מס' ת.ז. וטלפון.

מכללת יהודה ושומרון
קדומים, אריאל
המכללה מבקשת מועמדים לתפקיד

מנכ"ל – מזכיר אקדמי

הכישורים הנדרשים:
★ יכולת ארגון וניהול מוכחת ברמה גבוהה
★ השכלה אקדמית מלאה (רצוי תואר שני)
★ נסיון בניהול חינוכי
★ נסיון בעבודה במסגרת אקדמית
★ רציה מעורבות והכרות בנושאי פיתוח ובינוי
★ עדיפות לתושבי יהודה ושומרון

התפקיד כרוך בעבודה בשעות בלתי-שיגרתיות.

פניות בכתב-יד בלבד, כולל קורות-חיים, ניתן למסור עד כ"ז חשון תשמ"ז, 28.11.86 למשרדי המכללה בקדומים, טלפון 052-921757.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א – 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מחייבים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. הפרסומים צריכים לשמש על-פי החוק.

אוניברסיטת תל-אביב

בית הספר לרפואת שיניים ע"ש מוריס וגבריאלה גולדשלגר
דרושה

מדריכה לקורס סייעות

בוגרת קורס סייעות
בעלת נסיון בהדרכה ובעבודה מעשית
5 ימי עבודה בשבוע (לא יום ארוך)
המועמדת תועסק ע"ח תקציב הו"ץ
על המעוניינים לפנות לטל. 03-420112

לחברת בניה בחולון
דרושה

עוזרת למנהלת חשבונות ראשית

ידע בתפעול מחשב והקשת נתונים
נסיון של 5 שנים לפחות.

טל. 03-886565 בין השעות 9.00–13.00; 16.00–19.00

לחברת אמפא בע"מ
דרוש

מנהל מחלקת יבוא

★ נסיון רב בתחום היבוא.
★ קשרים עם חברות בחו"ל.
★ ידיעת שפות.

מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 636 תל-אביב 61006, עבור „מנהל יבוא".

דרושה
מזכירה
בלשכת מנהל כללי של קונצרן

כישורים: השכלה תיכונית לפחות ידיעה בהדפסה וכן יכולת התבטאות טובה באנגלית

מועמדות רציניות יוצאות צבא תפנינה לטלפון 03-651519 לשם קביעת ראיון.

דרושה:
מחסנאית ומנהלת מטבח
במשרה חלקית בבית אבות

טלפון 03-740624 או 03-772977
א'–ה' 8.30 – 13.00

רנו מסחרית

הגיעו דגמי 1987

- מסירה מיידית
- אשראי עד 60% ל־3 שנים

חדש
מנוע בנזין — 1721 סמ״ק, 70 כ״ס דין
מנוע בנזין — 1995 סמ״ק, 82 כ״ס דין

יותר חזק • יותר חסכוני

מנוע דיזל — 2068 סמ״ק, 60 כ״ס דין

לרשותך מבחר דגמים:
סגור, סגור ארוך, סגור ארוך גבוה, קומבי,
קומבי ארוך, טנדר, 4x4.סגור, 4x4 קומבי.
הנעה קדמית, ריצפה נמוכה, 5 הילוכים,
דלת צדדית נגררת להטענה ולפריקה נוחות.

פטורה מחובת הפקדה

- כל בעל רשיון נהיגה לרכב פרטי, רשאי לנהוג ברנו מסחרית.

רֶנוֹ טְרָפִיק–המסחרית המשפחתית שלך.

אצלנו תמצא את
המסחרית המתאימה לך.

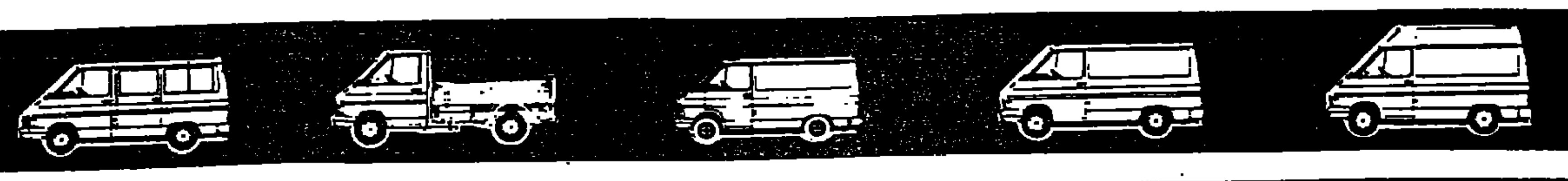

RENAULT TRAFIC

איכות • אמינות • שירות

בני משה קרסו בע״מ

ת״א טל. 627159,627154 • חיפה טל. 727204
ירושלים טל. 226491 • באר־שבע טל. 70911
חיפה טל. 510296 • קרית־גת טל. 887870